

Beračeve skrivnosti

ali

preganjanje okoli sveta

Velik roman, poln
razkritja skrivnostij
spisal človeške družbe
kapitan

Ramon Diaz

de la Escosura.

Založila knjigarna
Josip Rubinstein na Dunaju

„Ali je zadovoljen moj brat s tem odkritjem?“ je vprašal
Strnad Mietéka.

„Da bi me te zdrobil?“ mu je odgovorila. „Nisi pravi mož, ki bi mogel zdrobiti sestro Bivolovega Čela. Izgubljen bi bil, če bi se me samo dotaknil!“

Grozila mu je, vendar je bila tako lepa, da je omamila vse njegove čute. Stopil je k njej ter jo hotel objeti. Hrabra Indijanka se ga ni bala; spomnila se je, kak nasvet je dala Olgi. Hitro je stopila k Parderu in mu bliskoma iztrgala izza pasa nož in revolver. Objednem ga je sunila tako močno od sebe, da je tresčič z glavo ob železna vrata. Z desnico je namerila z revolverjem na poročnika, v levici je pa držala oster nož.

„Vrag!“ je zaklicala Padero. „Počakaj, takoj te ukrotim!“

Hotel je planiti na njo.

„Samo za korak se mi približaj, pa te ustrelim!“ je zaklicala Karja.

„Hm! Deklica ne ustrelj tako hitro!“ se je zasmejal.

Planil je na Karjo. Tedaj je počil strel, glasno je zatulil Padero in se prijel za spodnjo čeljust. Vpil je nekaj trenutkov in planil iznova na Indijanko.

„Satan, to mi pa drago poplačaš!“ je vpil jecljaje, ker ni mogel več razločno govoriti.

Z levico je držal svojo obstreljeno čeljust, z odstreljeno desnico je pa planil na Karjo. Tedaj je sunila bliskoma enkrat, dvakrat, trikrat z bodolom Padera v prsa.

„O Dios!“ je zaklicala in se lovil po zraku.

„Pojdi v pekel!“ je odgovorila Karja.

Sedaj je sunila četrtič in ga zadela ravno v srce. Mrtev se je zdrudil na slamnato ležišče. Hitro je pokleknila deklica k njemu mu vzela drugi revolver,

uro, mošnjo z smodnikom, torbico za jedila in sploh vse, kar je imel. — —

Tedaj je čula, da zraven nekdo glasno trka.

„Kdo trka, kdo je tu?“ je vprašala.

„Jaz, Olga!“ se je čul zamolkel odgovor.

Karja je zavpila od samega veselja, zgrabila svetilko in hitela k sosednji celici. Morala se je zelo truditi, dokler je odmaknila stare, zarujavele zapahe. Slednjič je odprla vrata, in Olga ji je hitela naproti.

„Orožje imaš in luč, prosta si!“ je dejala.

„Orožje imam, ampak prosta še nisem,“ je odgovorila Indijanka. „Klicala si. Ali si vedla, da sem v bližini?“

„Slišala sem dva glasova, moški in ženski, ter sem mislila, da si gotovo ti. Potem sem čula strel. Kdo je pa streljal?“

„Jaz. Razdrobila sem Parderu najprvo čeljust in ga potem z nožem umorila.“

Tedaj je pokazala krvavo bodalo. Olga se je kar stresla.

„Moj Bog, to je strašno!“ je vzdihnila.

„Strašno?“ je vprašala Karja. „O ne; morala sem se braniti, in sedaj ima svoje plačilo. Ampak porabiti morava čas. Zapreti se ne pustive več. Ali znaš streljati z revolverjem?“

„Znam. Oče me je naučil.“

„Ali imaš kako orožje?“

„Tale nož. Vzela sem ga Verdoji.“

„Dobro, vidim, da si hraba. Tu imaš revolver. Kdor se naju dotakne, ga ustreliva. Pojdi sedaj, da preiščeva hodnik!“

Šla ste po dolgem hodniku v oni smeri, odkoder sta prišle. Hodnik je bil ozek in nizek, in zrak zaduhel

in prepelel. Karja je šla prva. Nenadoma se je ustavila in od veselja zavpila.

„Kaj pa je?“ je vprašala Olga.

„Nekaj sem našla!“ je odgovorila Indijanka. „Ne bode nam treba stradati in tudi v temi ne ostanemo. Poglej sem!“

Ob hodniku je bila izklesana precejšnja luknja. Tam je bilo mnogo hlebov koruznega kruha in velika, polna steklenica olja.

„Kaka sreča!“ je dejala Olga. „Jaz naj bi bila umrla vsled lakote!“

„Sedaj pa ne boš. Dovolj kruha imamo in še polno torbo jedil, ki sem jo vzela Parderu. Pojdi naprej!“

„Ali ni nevarno, iti v te hodnike?“

„Zakaj?“

„Morda zaideve.“

„Ne. Natančno se spominjam, da smo prišli odtod, akoravno sem imela zavezane oči.“

Šli ste počasi naprej in prišle slednjič do vrat, ki so imela močan, železen zapah, ki so ga šele pred kratkem namazali. Vrata so bila samo prislonjena. Odprle ste jih in prišle na hodnik, ki je bil navpično na prvega.

Karja je bila previdna in preiskala najprvo vrata. Ta so imela tudi na drugi strani zapah, zaprla so se torej lahko od obeh strani.

„To ima vse svoj namen,“ je dejala. „Zunanji zapah zapro takrat, kadar hočejo zapreti naš hodnik, notranji zapah pa takrat, kadar naju obiščeta najina oboževalca, da ju nihče ne moti.“

„Kar groza me je,“ je priznala Olga. „Kaka usoda naju je čakala!“

„Sedaj sva se srečno oprostili take usode.“

„Kaj pa potem?“

„Trdno upam, da nam Strnad sledi in najde našo ječo. Tačas imamo dovolj orožja, streliva, olja in živeža. Branile se bodeve in se ne udave. Če bi le vedela, kam naj se obrnem, na desno ali na levo.“

„Čuj!“

Poslušale ste. V hodnika sta čule bližajoče se korake.

„Nazaj! Zaprive vrata!“ je ukazala Karja.

Hitro sta se umaknile v hodnik, zaprle vrata in zataknila zapah. Koraki so se približali — in šli mimo; samo nekdo je nalahko sunil v nje, češ ali so zaprta ali ne.

„To ni bil samo jeden mož, je zašepetala Olga.

„Zdi se mi, da so bile štiri osebe,“ je odgovorila Karja. „Gotovo sta Verdoja in čuvaj, ki sta pripeljala seniorja Marijana in seniorja Kreka. Ustavili so se. Čuj, kaj govore?“

Niso bili še daleč od vrat, in Verdoja je dejal:

„Stojte, smo že tu! Tu noter daj jednega, zraven pa družega. Naprej!“

Minulo je nekaj minut, potem so se čuli zarujaveli zapahi. Dva moža sta se vrnila. Zunaj pred vrati sta se ustavila, in Verdoja jih je poskusil odpreti.

„Oh, zaprl se je,“ se je zasmel.

„Tega bi pa ne bilo treba!“ je zagodrnjal čuvaj. „Sedaj morava pa čakati.“

„Hm, noče, da bi ga mi-dva motila. Kar nevošljiv sem mu. Indijanka je skoraj tako lepa ko njena gospodarica in se gotovo tako zelo ne brani. Ampak tudi to seniorito Olgo še ukrotim. Sicer pa Pardera ne bom čakal. Zelo truden je. Morda zaspri pri svoji ljubici,

in tedaj bi bilo neumno, če bi ga tule čakala, dokler se zbudi.“

„Če se pa hoče vrniti?“

„Naj pa malo počaka.“

„Morda zaide v hodnikih in kaj vidi, kar mu ni treba videti.“

„Prihodnja vrata zapreva, potem more samo še v ta hodnik in mora počakati, dokler mu odpreva.“

„Če pa gre iz svoje celice na nasprotno stran?“

„Tudi daleč ne pride. Zadnja vrata ne more odpreti, ker ne ve skrivnosti. Pojdi, čez eno uro prideš ponj.“

Odšla sta. Deklici ste sedaj ložje dihali. Poslušali ste, dokler ste čuli korake, in potem je vprašala Olga:

„Kaj storivi sedaj?“

„Oba senorja oprostivi.“

„Če bo mogoče?“

„Upam. Potem smo štirje in se nam ni treba bati.“

Karja je odpahnila zapah, in deklici ste stopili v drugi hodnik. Šle ste naprej, dokler ste dospeli do dveh vrat. Karja je potrkala, a nihče in odgovoril. Potem je odprla prva vrata in razsvetila z svetilko tesno celico. Na tleh je ležal mož, ki je bil priklenjen na dveh verigah.

„Senor Krek!“ je dejala. „Zakaj pa ne odgovorite?“

Tedaj so zarožljale verige, in Krek se je zganil. Ker je stala Karja v senci, je ni videl, a spoznal jo je takoj po glasu.

„Senorita Karja!“ se je veselo začudil. „Na kak način pa pridete sem?“

„Oprostite sve se,“ mu je odgovorila.

„Kaj? Kdo pa še?“

„Senorita Olga.“

„Oh, ali je pri Vas?“

„Da, tu sem,“ je odgovorila Olga in vstopila v celico. „Hrabra Karja je usmrtila Pardera, mu vzela orožje in me oprostila. Sedaj odrešimo tudi Vas.“

„Hvala Bogu!“ je zaklical. „Ali je Verdoja odšel?“

„Da. Vrne se šele čez eno uro.“

„Torej imamo dovolj časa. Senior Marijano leži poleg mene.“

„Tudi njega oprostimo,“ je dejala Karja. „Ampak kako odklenemo verige, ker nimamo ključev za ključavnice?“

„O,“ je dejal, „saj ni ključavnic. Verige so samo zataknjene na obeh straneh na zidu, a doseči jih ne morem. Poglejte, seniorita!“

Verige so bile res samo zataknjene; ker so pa bile prekratke, ni mogla oprostili niti desnica levice, niti levica desnice. V pol minute je oprostila Karja Kreka.

„Grom in strela, to je sreča v nesreči,“ je dejal in stegnil svoje močne ude. „Sedaj pa pojdemo najprvo Marijana oprostit!“

Potem so šli v sosednjo celico in oprostili Marijana. Sedaj sta morali deklici povedati, kako sta se oprostili. Moža se nista mogla dovolj načuditi njuni odločnosti in sta ju pohvalila.

Potem je Marijano predlagal, naj obdrže dami bodala, revolverja naj pa izročiti možema, ker sta bolj izurjena. Dami ste bili zadovoljni s tem predlogom. Potem so sklenili, da se na nobeden način ne ločijo.

Vendar so razdelili živež na štiri dele, vsak je vzel svoj del; saj niso vedeli, kaj jih še čaka. Tudi po vrče za vodo so šli, vsak je nosil svojega s seboj.

Krek in Marijano sta si razdelila tudi patrone, ki h je pobrala Karja Parderu, in Krek je vzel stekle-ico z oljem.

Sedaj so imeli vse, kar so rabili, in začeli so prekovati temne hodnike.

Hodnik, kjer sta bili Marijanova in Krekova celica, je imel spredaj vrata, zadaj se je pa končal v veliko jamo. Iz tega hodnika so vodila vrata v oni hodnik, kjer sta bili Olgina in Karjina celica. Na koncu tega hodnika so bila vrata z dvema zarujavelima zapahoma.

Moža sta sicer z velikim naporom odmaknila zapaha, a vrat vendar nista mogla odpreti. To so bila tista vrata, o katerih je dejal Verdoja: „Saj jih ne more odpreti, ker ne ve skrivnosti.“

„Kaj naj storimo?“ je vprašal Krek. „Odpreti jih ne moremo.“

„Menda imajo skrivnostno ključavnico ali zatvornico,“ je dejal Marijano. „Preiščimo jih, morda se nam posreči.“

Posvetili so povsod, tipali z rokami in nogami na vse strani, po tleh in ob stenah, a vse zaman.

„Nič ne pomaga,“ je rekel Krek. „Na ta način se gotovo ne oprostimo. Rešiti se moramo z zvijačo.“

„Na kak način pa?“ je vprašala Olga.

„Ura, ko se vrne čuvaj, je menda že minula. Čuvaja moramo ujeti. Ko ga imamo, ga prisilimo, da nam pokaže pot na prosto.“

„To je najboljše in jedino sredstvo,“ je pritrdil Marijano. „Saj imamo žveplenke, ki jih je imel Parderu v žepu, zato svetilko lahko ugasnemo, da nas ne izda. Vrnimo se k vhodu v ta hodnik in odprimo vrata. Jeden ostane pri vhodu, drugi se pa skrrije za vrata. Kadar pride, ga zgrabiva in premagava.“

„In midve?“ je vprašala Karja.

„Vidve se skrijeti v Olgino celico. V drugi leži Parderovo truplo, tam gotovo ne marate biti.“

Tako so tudi storili. Dami ste šli v celico, Marijano je stopil k vhodu, Krek pa za vrata.

Precej dolgo sta čakala, potem sta zaslišala od daleč loputanje z vratmi in bližajoče se korake.

Čuvaj je prišel. Njegova svetilka je slabo svetila. Mož se je ustavil pri odprtih vratih.

„Senor Padero!“ je zaklical.

Nihče ni odgovoril, zato je stopil skozi vrata in pogledal v teman hodnik. Slabo je razsvetila čuvajeva svetilka Marijanovo postavo, ki je slonel ob steni.

„Senor Padero, ali ste gotovi?“ je vprašal čuvaj.

„Sem,“ je odgovoril Marijano s tujim glasom.

„Torej pojdite. Senor Verdoja je že odjahal na hacijendo in mi naročil, da pridite za njim.“

„In ostali?“

Hodnik je bil ozek zaduhel in teman, čuvajeva luč je slabo brlela, Marijano je posnemal Pardevov glas, zato je mislil čuvaj res, da govori z Parderom in odgovoril je:

„Vrnili so se.“

„Vsi?“

„Vsi. Senor Verdoja jih je hotel poslati samo nekaj, ker je pa Strnad tako močan in premeten človek, so se morali vrniti vsi, da ga ujamejo. Svoje plačilo dobe šele takrat, ko ga pripeljejo živega, ali pa prineso njegovo glavo. Zato se gotovo potrudijo, da ga dobijo.“

„Ampak konji so bili utrujeni.“

Marijano je hotel zvedeti Verdojeve nakane, a Kreku se je zdela stvar skrajno nevarna, zato je stopil po tihem

izza vrat za čuvajev hrbet. Čuvaj še vedno ni ničesar sumil in odgovoril je Marijanu:

„Najprvo so šli na hacijendo in zamenjali konje. Sicer sta pa vragova, ki se pišeta Krek in Marijano zaprta in trdno priklenjena; ne uideta nam.“

„Ne?“ je vprašal Marijano.

Stopil je tedaj k čuvaju, in istočasno je zgrabil Krek moža za vrat. Čuvaj je izpustil svetilko na tla, strašno zastokal, šinil z rokami v zrak, skrčil noge, se stresel po celem telesu in ostal trd možema v rokah, kajti tudi Marijano ga je zgrabil.

„Dobro je!“ je dejal Krek. „Onesveščen je. Prižgiva svetilko!“

Položila sta čuvaja na tla in prižgala svetilko. Ko sta mu posvetila v obraz, je ležal ves trd na tleh. Oči je imel izbuljene in v obrazu je bil sive barve.

„Ta ni onesveščen, ampak mrtev,“ je dejal Marijano.

„Ne, mrtev ne more biti,“ je odgovoril Krek. „Saj sem ga samo malo stisnil.“

„Le pogledjte ga natančneje, senor, onesveščeneec ni take barve. Mrtev je, mrtev. Niste ga zadavili, ampak kap ga je zadela od strahu, ker sva ga tako nenadoma zgrabila.“

„Tristo vragov, mogoče! Saj so res ljudje, ki jih zadene kap, taki; več sem jih že videl. Ampak to je pa res neumno!“

„Zakaj?“

„Ker nam ne more pokazati izhoda.“

„Res je. Morda ga pa najdemo brez njega. Skozi ta vrata moramo iti, odkoder je prišel.“

„To bi bilo seveda zelo lahko, ampak ti hodniki mi zde brez konca in kraja. Lahko zaidemo, sicer

so pa menda povsod vrata, ki jih ne more nihče odpreti.“

„Le poglejmo. Najprvo se pa prepričajva, če je ta človek res mrtev. Nož in dvocevno pištolo ima za pasom. Imamo zopet več orožja.“

Marijano je vzel nož in prerezal čuvaju za zapestjem žile. Pritekla je vodena tekočina. Prepričala sta se, da je mož res mrtev.

„Čudno!“ je dejal Krek. „Ta človek hodi po teh hodnikih, ne da bi se bal, a vsed najmanjšega nepričakovanega napada ga zadene kap. Spraviva ga k Parderu, da ga ne vidita dami.“

Preiskala sta mrličeve žepe in našla staro uro iz tómbaka, ki je bila velike važnosti za jetnike, majhen nož in precej cigaret.

Ko sta spravila mrliča k Parderu, sta šele poklicala dami in jima povedala, kaj sta doživela.

„Mož se mi ni zdel strahopetnež,“ je dejala Karja. „Senor Krek ima močne roke in ga je gotovo zadavil.“

„Kaj pa še! Morda res ni bil strahopeten,“ je odgovoril Krek, „ampak imel je slabo vest, zato se je tako prestrašil, da ga je zadela kap. Dobro se spoznam na človeške tilnike, verjemite mi. Sicer pa pojdimo gledat, če nam je pustil odprta vrata.“

„Odšli so v stranski hodnik. Tam so zavili na desno, kajti od one strani je prišel čuvaj. Na koncu tega hodnika so bila odprta vrata, ki so vodila zopet v stranski hodnik. V tem hodniku so zavili na desno in prišli do skalnate stene. Vrnili so se in zavili na levo stran. Dospeli so do vrat, ki so bila zaprta z dvema zapahoma. Z velikim trudom so odmaknili zapaha, a vrat niso mogli odpreti.“

„Tudi ta vrata imajo skrivnostno pripravo,“ je dejal Krek.

„Morda,“ je odgovoril Marijano. „Preiščimo jih!“

Preiskali so vrata in bližnjo okolico z največjo bistrumnostjo, poskušali nekaj ur, a trudili so se brez uspeha.

„Zaman se trudimo,“ je dejal slednjič Marijano. „Poskusiti moramo nov napad.“

„Na koga pa?“ je vprašala Olga.

„Na Verdojo.“

„Res je,“ je pritrdil Krek. „Če čuvaj ne pripelje Pardera, bo Verdoja slutil, da se jima je prigodila kaka nesreča. Prišel bo v piramido, in mi ga napademo, kakor smo čuvaja.“

„Ampak če tudi njega zadavite!“ je dejala Olga.

„Kaj pa še! Ne bom ga prijel za vrat. Dva moža ga lahko drugače premagata. Potem pokličeva dami, da ga zvežete, midva ga pa drživa, da se ne more braniti. Če si bo hotel rešiti življenje, nam bo moral pokazati izhod iz teh neskončnih hodnikov.“

„To je edino sredstvo, da se oprostimo,“ je pritrdil Marijano. „Vrnimo se v naš hodnik.“

„Sedaj imamo še dovolj časa,“ je dejala Karja.

„Sedaj Pardera še ne bo pričakoval, in dokler začne Verdojo skrbeti, mine gotovo še nekaj ur.“

„Torej naj greste dami spat, midva pa čujeva.“

Tako so tudi naredili. Ker je pa bilo dami strah, ste šli spat skupaj v ono celico, kjer je bil Marijano priklenjen. Vzeli ste svetilko s seboj. Marijano in Krek sta pa čakala pri vratih, kjer sta napadla čuvaja. Tam je bilo najvarnejše.

Verdoja medtem niti slutil ni, kaj ga čaka v starem paganskem svetišču. Jahal je tačas z Mehikanci na ha-

cijendo. To hacijendo je podedoval od svojega očeta. Posstvo je ležalo v mehikanski deželi Čiváva z glavnim mestom Čiváva.

Hacijenda te bila oddaljena od glavnega mesta dva dni, in v Mehiko so navadno jahali čez teden dni. Zato so bili Verdojevi predniki pravi hacijenderi, ki so se posvetili živinoreji, a za politiko se niso brigali. Verdoja je bil prvi, ki je zašel na druga pota. Bil je častihlepen ter hotel postati slaven, kar je v Mehiki, kjer je toliko strank, lahko, a tudi težko. Niti slutil ni da postane Huares nekdanj še tako slaven mož. Verdoja je spraval pri njem do ritmojstra (kapitan), a sedaj je doživel tako sramoto. Vedel je, da ga Huares ne mara več.

Pozno je že bilo, ko je dospel na hacijendo, in nihče ga ni pričakoval. Zato so vsi trdno spali. Zbuditi je moral nekaj bakerov in jim ukazal, naj dado njegovim spremljevalcem druge, krepke konje. Kmalu so Mehikanci odjahali, odkoder so prišli.

Šele sedaj je prišel Verdoja sam na vrsto. Bil je še neoženjen, a imel je na hacijendi oddaljeno sorodnico, ki je oskrbovala gospodinjstvo. Vsa začudena ga je sprejela. Mislila je, da je pri Huaresu kje v južni Mehiki, zato se je začudila, ko je prišel tako nepričakovano sredi noči. Ko je pa zagledala, da mu manjka desnica, se je zelo prestrašila. Hotela mu je izreči svoje sožalje na dolgo in široko, a Verdoja ji je ukazal, naj mu prinese večerjo.

Med jedjo ji je povedal, da dobi še gosta, nekega senorja Pardera, ki ga pripelje čuvaj. Tudi za tega naj pripravi sobo in večerjo. Ker je bil zelo truden, je šel potem spat. — —

Ko se je zbudil, je bilo že precej pozno, in stara senora mu je prinesla šokolado. Molče je zavžil svoj zajutrek, in medtem mu je povedala, kako je prav, ker je prišel. Tudi v deželi Čiváva je nastala revolucija, in guverner je pisal v Mehiko po vojaško pomoč.

Vsled tega je prišlo v Čivávo več švadronov konjenikov, ki strogo pazijo na sovražnike sedanje vlade.

V vsej deželi so vedeli, da je Verdoja Hwaresov pristaš, ker služi pri njemu. Zato so na hacijendi že davno pričakovali vojake in se jih bali.

Verdoja jo je molče poslušal. Politične razmere ga navidezno niso zelo skrbele. Slednjič je porinil prazno skledico v stran in vprašal:

„Ali je senor Padero že vstal?“

„Senor Padero?“ je vprašala.

„Da; oni, senor, ki sem ga še včeraj pričakoval.“

„Oh, tisti? Saj še prišel ni.“

„Še ne?“ se je začudil Verdoja. „In čuvaj, ki naj bi ga bil pripeljal?“

„Ga tudi nisem videla.“

„Gotovo si zaspala, in pomagala sta si na kak drug način.“

Razžaljeno ga je pogledala in dejala:

„Saj bi si niti ne mogla pomagati na kak drug način. Če pridejo gosti, vedno sama vse uredim; to je moja stvar. Do jutra sem čula in zaman čakala.“

Verdoja je molčal in vstal. Šel je na dvorišče ter ukazal, naj mu osedlajo dobrega konja. Medtem je prijahal bakero in naznanil, da prihaja velik oddelek dragocev. Komaj je sporočil to vest, so že prihajali konjeniki. Sedaj torej Verdoja ni mogel jahati k piramidi.

Počakal je prihod dragoncev. Prijahali so pred

hišo. Častniki so razjahali svoje konje, in poveljnik, ritmojster, je pristopil. Vojaško je pozdravil in vprašal:

„Ali je to hacijenda Verdoja, senor?“

„Da,“ je odgovoril posestnik.

„Lastnina nekega senorja je, ki se piše Verdoja, kajne?“

„Da.“

„Ki služi kot ritmojster pri Huaresu?“

„Ne.“

Častnik je začudeno pogledal Verdojo ter dejal:

„Senor, natančno poznam razmere.“

„Dvomim,“ je odgovoril Verdoja.

„Senor!“ je rekel ritmojster, skoraj grozeče.

„Senor!“ je dejal Verdoja z nasmehom.

„Natančno vem, da je Verdoja sedaj pri Huaresu v Potosiju.“

„Ha, ha! Če veste Vi to tako natančno, tedaj pač jaz ne vem natančno.“

„Brezdvomno. Lahko torej uvidite, da vlada iz opravičenih vzrokov uvaža je to hacijendo. Ukaz sem dobil, naj se tu utaborim.“

„S celim švadronom?“

„Gotovo.“

„Na hacijendine stroške?“

„Da.“

„Protestiram.“

„S kako pravico pa?“

„S pravico, ki jo ima lastnik. Jaz se pišem Verdoja, senor.“

„Oh, torej ste lastnikov sorodnik?“

„Ne; jaz sam sem lastnik. Sedaj sem tu, kakor vidite, ne pa v Potosiju. Kdo izmed naju pozna torej natančnejše razmere?“

„Torej sem dobil napačno poročilo?“

„Menda že. Ravno so mi osedlali konja, da grem nadzorovat bakere. Le utaborite se zamojdel tačas v hacijendi; a za škodo, ki mi jo napravite, ste sami odgovorni. Adijo!“

Zajahal je svojega konja in oddirjal, ne da bi se ozrl na dragonce. Nihče mu ni sledil, in dospel je do piramide neopazovan. Razjahal je svojega konja ter ga skrnil v gostem grmovju.

V bližini je bila velika, razpokana skala. Na to skalo se je Verdoja naslonil, in odmaknil se je velik nepravilen kos skale. Sedaj si lahko zagledal velik, temen rov in valje, na katerih se je premikala skala. To je bil vhod v piramido.

Verdoja je vstopil in porinil skalo v svojo prejšnjo ležo.

Takoj pri vhodu je bilo več svetilk. Verdoja je prižgal jedno svetilko in šel po hodniku navzdol. Kmalu je prišel do stopnjic, šel navzgor, potem zopet dolgo navzdol, potem v stran in velikem krogu. Prišel je mimo celic in shramb. Odpiral in zapiral je vrata z roko; nalahko je pritisnil in odprla so se. Stene so bile vlažne, tla še vlažnejša.

Slednjič je šel zopet po stopnjicah navzdol. Odprl je še nekaj vrat in prišel po več hodnikih slednjič do vrat, kjer so se jetniki zaman trudili. Malo je pritisnil, in vrata so se odprla, akoravno so bili na nasprotni strani močni zapahi. Iti je moral še skozi vrata, ki jih je pustil čuvaj odprta, in vstopil v hodnik, kjer ste bili Marijanova in Krekova celica.

Vrata je za seboj zaprl. Še slutil ni, kaj ga tu čaka. Mislil je, da je Padero še vedno pri Indijanki, in da

ni hotel iti z čuvajem na hacijendo; čuvaj sam pa potem tudi ni maral iti.

Tako je šel počasi naprej in zavil v hodnik, kjer ste bili Olgina in Karjina celica. Posvetil je v hodnik in spoznal Marijana! Istočasno ga je zgrabil nekdo za vrat.

„Stoj! Ga že imam!“ je zaklical Krek.

„Še ne!“ je zarjovel Verdoja.

Iztrgal se mu je iz rok, sunil Marijana z nogo v trebuh, da se je zgrudil na tla, in skočil hitro naprej, s svetilko v levici.

Takoj je slutil, kaj se je zgodilo. Parderera in čuvaja so usmrtili, drugače bi se jetniki ne bili mogli oprostiti. Verdoja jim je moral torej uiti, in sicer tako, da ne bi našli jetniki izhoda. Zato je hitro pobegnul.

„Za njim!“ je zaklical Krek.

Marijano je hitro vstal.

„Brez dam?“ je vprašal.

„Da,“ je odgovoril Krek.

„Če jih pa izgubimo! Ponje grem.“

„Jaz letim pa za njim.“

Skočil je za Verdojo, Marijano je pa hotel iti po dami, a že ste bili z gorečo svetilko za njima. Karja je celo prinesla steklenico z oljem.

„Pojdite, hitro, hitro!“ jima je zaklical Marijano in hitel za Krekom.

Ta je medtem Verdojo že skoraj dohitel. Sedaj je prišel Verdoja do vrat, ki so se odprla pred njim same, ne da bi se bil dotaknil zapaha. Pred njim je bil teman prostor in v tleh je zijala črna luknja. Čez to luknjo je vodila deska.

Ravno je stopil Verdoja na desko, ko je prišel Krek k vratom. Drl je hitro čez desko, ki je zahreščala

pod njim; samo še dva koraka je bilo do nasprotne strani, tedaj — se deska prelomi.

„O Dios!“ je zavpil Verdoja, činil z rokami v zrak in padel v globočino. Glasno je telebnilo spodaj njegovo telo na tla.

„Moj Bog!“ je zaklical Krek pri vratih. „Zdrobil se je!“

„Kje, kje?“ je vprašal Marijano, ki je prihitel za njim.

„Tu zdolaj.“

Tudi deklici ste prihiteli. Olga je hotela izpustiti vrata, a Marijano jih je še ujel v pravem času.

„Za božjo voljo, seniorita, vrat ne smemo zapreti, ker jih ne znamo potem odpreti. Bili bi pred tem prepadam, čez katerega ne moremo priti, in bi imeli komaj toliko prostora, da bi stali.“

Prostor pred prepadam je bil zelo majhen. Prepad je bil pa širok kake štiri metre.

Ko so s svetilko posvetili, so videli, da je v stropu ravnotako široka luknja, ki vodi navzgor.

„To je bil nekdanj vodnjak,“ je dejal Krek.

„Gotovo,“ je odgovoril Marijano, „Čujte!“

Iz globočine so čuli zamolke glasove. Krek je pokleknil ob rob in zaklical v prepad:

„Verdoja!“

Strašno zdihovanje se je začelo v odgovor.

„Ali se zavedate?“ je vprašal Slovenec.

Zopet so slišali isto zdihovanje in spoznali, da je to odgovor. Razločnega glasu niso mogli razločiti.

„Ali moremo pomagati?“ je vprašal Krek iznova.

Zopet so čuli samo isto zdihovavje.

„Izgubljen je; to je najmanje trideset vatlov globoko,“ je rekel Marijano.

„Kazen božja ga je doletela,“ je pristavila Karja. „Kaj pa bode z nami?“

„Vrata so odprta,“ je odgovorila Olga. „Morda najdemo sedaj skrivnostno pripravo.“

Preiskali so sedaj vrata in se zelo začudili, ko so videli, da so se tudi strebri odmaknili. Spodaj in zgoraj so bile globoke jamice izklesane. Tudi vrata so imela jednake jamice. Kako se pa odpirajo in zapirajo železne zatvornice, tega niso mogli spoznati.

Obupano so se spogledali.

„Morda je pustil kaka vrata odprata, ko je prišel k nam?“ je dejal Marijano. „Pojdimo pogledat!“

Vrata pri prepadu so zastavili z slamo, ki so jo prinesli iz celice, potem so pa šli po hodnikih do onih vrat, kjer so se že enkrat zaman trudili. Verdoja jih je za seboj zaprl. Iznova so se začeli truditi in poskušati, a vse zaman.

Vrnili so se k prepadu. Tudi ta vrata so začeli iznova preiskovati, a zaman. Čez prepad niso mogli. Verdoja je vedno strašnejše zdihoval in ječal.

„Zaprta smo,“ je dejala Olga. „Iz obupanja bomo umrli; na smrt smo obsojeni.“

„Še ne,“ jo je tolažil Marijano. „Bog nas ne bo zapustil.“

„Le premišlujmo in poskušajmo,“ je dejal Krek. „Morda se nam vendar posreči najti skrivnost teh čudeznih vrat.“

„Nemogoče,“ je rekla Karja. „Pomagati nam more samo senor Strnad.“

„Če se pa sam ne reši!“ je tožila Olga. „Ujeli ga bodo in usmrtili.“

„O, Strnad je bistroumen; morda jim uide,“ je

tolažil Krek. „Sicer se nam pa ni treba preveč truditi se s temi vrati. Saj imamo dobro orodje.“

„Kako pa?“ je vprašal Marijano.

„Svoje nože.“

„Saj res!“ je zaklicala Olga. „Vrata prerežemo, pa je.“

Krek se je nasmehnil in dejal:

„Tako nisem mislil, senorita. Ta les je trd kakor železo. Delati bi morali več let, če bi hoteli prerezati vse vrata, in celo potem je zelo dvomljivo, če najdemo pravi izhod. Če bi pa prerezali samo jedna vrata, bi nam to nič ne koristilo. Saj imamo tu odprta vrata, in ne moremo najti skrivnosti. Mislim, da bi bilo pametnejše, če odstranimo zid, kjer so vzdani stebri; tam najdemo morda skrivnost.“

„Saj res!“ je pritrdil Marijano. „Začnimo!“

„Pa še drugo krajše sredstvo imamo, če se nam posreči,“ je pripomnila Karja.

„Kako pa?“ so vprašali vsi.

„Naredimo vrv in spustimo jednega v prepad k Verdoji. Če še živi, nam mora povedati, kako se odpirajo vrata.“

„Iz česa pa naredimo vrv?“ je vprašal Krek.

„Iz jermenov, s katerimi smo bili zvezani. Vsi leže še v celicah; nadalje iz obleke obeh mrličev, in deloma tudi iz naše obleke, ki je neobhodno ne rabimo. Morda porabimo tudi lahko verige. Tudi nekaj odev imamo, ki leže v moji in Karjini celici. Iz vsega tega lahko napravimo močno vrv.“

Vsi so bili zadovoljni s tem predlogom. Kmalu so naredili čez trideset črevljev dolgo vrv. Marijano in Krek sta jo potegnili z vsemi močmi, a ni se pretrgala;

tedaj je izjavil Marijano, da se on zaupa vrvi, ker je lažji ko Krek.

Imeli so dve svetilki. Jedno si je privezal Marijano okoli pasu, potem so pa odšli k prepadu. Verdoja je še vedno ječal na dnu. Marijano si je privezal vrv okoli prsi in dejal, da bode navzgor sam plezal, ker bi bilo prenevarno zanj, če bi ga navzgor vlekli; lahko bi se potolkel, ali bi se pa vrv ob robu prepada predrgnila.

Marijano je pokleknil ob rob prepada, se prijel za vrv in se spustil čez rob.

„V božjem imenu,“ je dejal.

Krek je bil močan; navzdol ga je lahko sam obdržal. Marijano je kmalu izginil v temnem prepadu. Krek je izpuščal vrv počasi in previdno. Dami ste pokleknili ob rob prepada in gledali za Marijanom.

„Za božjo voljo, če se zaduši!“ je rekla Olga. „Ta vodnjak je zelo globok in star. Morda so na dnu nevarni plini.“

Na to se do sedaj niti spomnili niso; ampak Krek je zmajal z glavo in vprašal:

„Senorita, ali slišite kako Verdoja ječi in zdi-huje?“

„Slišim,“ je odgovorila.

„Njegovo ječanje je znamenje, da še živi. Davno bi se bil že zadušil, če bi bili v prepadu nevarni plini.“

Samo dva vatla vrvi je še bilo, ko je nehala naenkrat napetost in teža. Marijano je došel na dno. Radovedno so gledali in poslušali Krek, Olga in Karja v prepad.

Vodnjak je bil oglat in stene so bile gladke. Pred stoletji je bila v tem vodnjaku sicer voda, a sedaj se je posušil. Marijano je stal na peščenih tleh. Tudi ob

straneh je bila na dnu peščena zemlja. Skozi ta pesek je nekdam prihajala voda.

Sedaj je poiskal mladi mož Verdojo. Ta je ležal sključen kakor pes pred njim in je glasno ječal; to ječanje in zdihovanje se je čulo v globočini še strašnejše. Verdoja je imel okoli ust krvave pene; oči je imel izbuljene, vendar si lahko takoj spoznal, da se popolnoma zaveda.

„Nikar ne vpijte, temuč odgovorite mi!“ je dejal Marijano. „Prišel sem Vam pomagat.“

Nesrečnež je nehal ječati in pogledal svojega rešitelja z vražjim pogledom.

„Kje je Padero?“ je vprašal.

Govoril je težko, vsaka besedica ga je strašno bolela.

„Mrtev je,“ je odgovoril Marijano.

„In čuvaj?“

„Je tudi mrtev.“

„Deklice?“

„Deklici ste pri nas.“

„Morilec!“

Hotel je stisniti svojo levičo v pest, a ni je mogel; zlomil si je obe roki.

„Nikar naju ne psujte,“ mu je ukazal Marijano resno. „Sami ste vsega krivi! In vendar Vas rešimo.“

„Vi? Kako?“ je vprašal Verdoja.

Trpel je strašne bolečine. Za vsako besedo je zastokal. Marijano ga je komaj razumel.

„Z vrvjo Vas potegnemo gori in Vas spravimo na hacijendo.“

Verdojev bolestni obraz se je za trenutek zjasnil; potem je pa temno pogledal Marijana in vprašal:

„Kako pa pridete ven?“

„Vi nam poveste, kako se odpirajo vrata, in kam moramo iti.“

„Oh! Ali ne veste tega!“

Z vražjo škodoželjnostjo je nakremžil svoj obraz in pristavil:

„Od lakote in žeje — morate umreti, — obupati morate!“

Vsako besedico je zaklical z višjim glasom. Verdoja je bil sam vrag. Njegovi sovražniki morajo obupati — to je bilo za njega zadoščenje, ki je omamilo vse njegove strašne bolečine.

„Ne bodemo obupali,“ je odgovoril Marijano, „kajti Vi bodeste hoteli biti prosti in zdravi. Rešiti Vas moremo samo mi.“

„Prost! Zdrav! Oh!“ je zaječal Verdoja. „Nikdar! Zlomljene roke! Zlomljen hrbet! Umreti moram!“

„Ne bodeste umrli; mi Vas rešimo. Zaupajte se nam!“

„Nikdar! Nikdar! Tudi vi morate umreti!“

Krvavo so se penile njegove usta, in imel je popolnoma izbuljene oči. Verdoja je bil podoben kači, ki se še v smrti zvija, da bi sikala strup. Marijana je nehala že skoraj vsa potrpežljivost.

„Ampak človek, saj samega sebe uničite na ta način,“ je dejal.

„Saj se tudi hočem!“ je odgovoril. „Ampak tudi vi morate poginiti in segniti, in vrag naj vas vzame!“

„Ali je to Vaša zadnja beseda?“

Škripal je z zobmi in siknil:

„Moja zadnja beseda, zadnja, zadnja, — zadnja!“

„Torej dobro, moja usmiljenost je pri kraju, in napel bom druge strune,“ je dejal mladi mož. „Če prošnje ne pomagajo, in tudi sami živeti nečete, tedaj

poznam druga sredstva, s katerimi prisilim takega vraga, da bo govoril. Zaradi tvoje peklenske hudobnosti gotovo ne obupamo.“

Pokleknil je k Verdoji in ga prijel za roke, kjer si jih je zlomil, ter stisnil z vso močjo. Hudobnež je zavpil tedaj tako glasno, da je Marijana kar pretreslo.

„Kako se odpro vrata?“ je vprašal Marijano.

„Ne povem!“ je tulil Verdoja.

„Moraš povedati, sicer te ne izpustim!“

Stiskal ga je z vso močjo, in Verdoja, ki je trpel neznosne bolečine, je rjovel kakor deset levov ali tigrov skupaj, a odgovoril vendar ni. Tedaj ga je prijel Marijano za noge. To ni nič pomagalo, ker so bile neobčutljive; Verdoja si je prelomil hrbet, zato ni nič čutil v spodnjem telesu. Zaničljivo se je zasmel, ko se je Marijano zaman trudil. To je mladega moža zježilo.

„Le smeji se, satan!“ je dejal. „Še hujše bolečine poznam.“

Prijel je Verdojo za roke, in ga tako močno potegnil, da mu jih je skoraj iztrgal. Verdoja je zatulil od prestrašnih bolečin, a odgovoril vendar ni.

„Človek, ti si hudobnejši ko vrag!“ je zaklical tedaj Marijano. „Torej pa umri, če hočeš. Nam bo Bog pomagal!“

Potegnil je za vrv, in Krek jo je napel. Marijano je začel plezati. Ko je Verdoja to opazil, je pljunil za vratom in zaklical z hripavim glasom:

„Bodite prokleti! Prokleti! Prokleti!“

Sedaj se je Marijano na nekaj spomnil. Pozabil je Verdojo preiskati; vrnil se je in našel v njegovih žepih denar, prstane, revolver, nož in nekaj drugih malenkosti; vse mu je vzel.

„Ropar!“ je zaklical Verdoja.

„Kaj pa še! Mi vse to rabimo, ti pa ne, lopov!“
 Poskusil je še enkrat za vrv in začel potem plezati. Kmalu je prišel do vrha in povedal potem svojim, kaj je doživel. Povedal je tudi, kako je Verdojo mučil; deklici ste se zgražali, Krek je pa vprašal:

„Zakaj niste tega satana zabodli ali ubili?“

„Čemu neki! Noče, da bi ga rešili, ker bi na ta način tudi same sebe oprostili, in zato naj crkne in obupa!“

„Torej moramo vendar z noži razkopati zidovje, da najdemo skrivnost. Če znamo odpreti jedna vrata, lahko potem odpremo vse druge.“

Vrnili so se torej v hodnike, in sicer k tistim vratom, ki jih je Verdoja zadnje zaprl. Takoj so začeli delati. — —

Medtem so se utaborili dragonci na hacijendi Verdoja, in častniki so čakali lastnika. Minul je cel dan, večer in noč, a Verdoja se ni vrnil. Ritmojster je bil sedaj prepričan, da je pobegnil. Imel je naročilo, naj pomiri revolucijo v severni Čivávi, da se ne razširi v deželo Sonóro. Ker mu pa njegov švadron ni zadostoval, je poslal poslanec k poveljnikom severnih indijanskih plemen. Komanhi so mu takoj obljubili pomoč. Čele čete Indijancev so prihajale, ki pa niso hoteli pravzaprav Mehike braniti, ampak so večinoma samo plenili in ropali.

Na hacijendi Verdoja je vse mrgolelo vojaško, na hacijendi del Erina je bilo zelo mirno.

Tisto noč, ko so ugrabili njegovo hčer Olgo, Strnada, Marijana, Kreka in Karjo, je prenočil Peter Karpeles s Krekovim bratom na sosednji hacijendi Vandákva. To že vemo. Ko se je drugo jutro zbudila stara Marija Hermájek, je šla najprvo šokolado za Olgo in

Karjo kuhat. Kmalu je nesla zajutrek v prvo nadstropje. Kako se je začudila, ko so bile sobe prazne.

V sobah je bilo vse v najlepšem redu, Verdoja je bil previden. Ker so videli, da tudi seniorjev Strnada, Marijana in Kreka ni doma, je mislila stara dama, da so naredili kak majhen, skupen izlet.

Ko je pa minilo že celo dopoldne in pol popoldneva, jo je začelo skrbeti. Vendar se je tolažila z mislijo, da so skupno jahali na hacijendo Vandákva, da iznenadijo hacijendera in Krekovega brata.

Peter Karpeles in Krek sta se zvečer sama vrnila. Takoj je slutila stara Marija veliko nesrečo. Hitela je na dvorišče in vprašala z žalostnim glasom:

„O seniorja, ali sta sama! Kje so pa drugi ostali?“

„Kdo?“ je vprašal Karpeles. „Kaj praviš?“

„Oh, ker je nesreča, strašna nesreča!“

„Kaj pa?“

„Ker jih ni tu!“

„Kdo pa, za vraga?“

„Senor Strnad.“

„Senor Strnad? Kaj se mu je pa zgodilo?“

„In senor Marijano!“

„Tudi ta?“

„In senor Krek!“

„Ti trije? O, to so junaki, tem se nič hudega ne zgodi.“

„Ampak od zjutraj jih že ni.“

„Gotovo se vrnejo.“

„In seniorita Karja.“

„Hm, ta tudi?“

„In seniorita Olga.“

„Grom in strela, ali ste šli dami tudi z njimi?“

„Tudi.“

„Kam pa?“

„Tega pa nihče ne ve!“

„Kedaj so pa odšli?“

„Tudi tega nihče ne ve. Ko sem se zbudila, jih že ni bilo več doma.“

Sedaj je začelo hacijendera skrbeti.

„Ali niso nikomur ničesar povedali o izletu?“ je vprašal.

„Nikomur.“

„Tedaj pa res ne vem, kam so jahali.“

„To je najhujše, ker niti jahali niso.“

„Ne? Tristo vragov, to je pa res čudna stvar. Ali niso ničesar včeraj zvečer omenili?“

„Ničesar, akoravno so se še dolgo pogovarjali, ko je odšel častnik spat.“

„Častnik je bil tu?“ je vprašal Krek hitro.

„Da, poslanec, ki ga je poslal Hwares.“

„Kedaj je pa ta odpotoval?“

„Tudi tega ni več bilo.“

„Oh! V kateri sobi se pa spal? Pokaži mi! Hitro!“

Vsi trije so hiteli v sobo, kjer je stanoval preoblečeni častnik. Na tleh je bilo polno peska, to je bilo zelo sumljivo. Krek je pogledal pod posteljo, segel z roko pod njo in privlekel izpod postelje iz vrvi spleteno lestvico. Roparji so jo v naglici pozabili.

Karpeles se je prestrašil na ves glas in hotel odhiteti na dvorišče, a Krek ga je hitro prijel.

„Stojte,“ je dejal, „nikar se ne prenaaglite. Stvar moramo mirno premisliti. Marija, pojdite v Olgino in Karjino sobo, ter pogledajte, katere obleke manjkajo. Vrnite se takoj in ne povejte nikomur ničesar.“

Marija je odhitela. Karpeles se je kar tresel od

razburjenosti, tudi Krek je bil vznemirjen, a premagal se je in odprl okno. Krek je bil slavni pririjski lovec z imenom Gromov Strel. Znal je najti sledove zločincev. Ko se je obrnil zopet v sobo, je pobledel.

„Ugrabili so jih,“ je dejal.

„O sveta Madona, ali res?“ se je prestrašil Karpeles.

„Res. Ampak le pomiri se, moj dragi oče! Pod oknom je mnogo sledov. Prišli so čez palisade in skozi okno v to sobo. Gotovo so jih posamezno na₁ dli. Čudno se mi pa zdi, da so izvršili to tako mirno, da jih ni nihče slišal.“

Tedaj se je vrnila Marija Hermajek. Naznanila je, da manjka povesod samo jedna obleka in jedna odeja.

„Torej pojdimo v sobe senorjev,“ je rekel Krek.

Marijanova in Krekova postelj ste bili potlačeni, sicer je bilo vse v redu. Strnadova postelj je bila še nepoležana. Krek je zmajal z glavo.

„Sedaj pa pojdimo na dvorišče,“ je dejal. „Zvedeti moram iz sledov kaj natančnejšega!“

Šli so okoli hiše, Krek vedno naprej. Preiskal je celo dvorišče in palisade ter potem dejal:

„Sedaj pa že vem. Častnik je bil ogleduh, ki jih je spustil v hišo. Tule so preplezali palisade. Strnad je slutil nevarnost in šel stražit. Samo do sem je prišel, tu se neha njegov sled. Tu ga je nekdo zavratno napadel, ga pobil na tla in ga zvezal. Tam v kotu se natančno vidijo njegovi sledovi, kjer je ležal. Potem so splezali skozi okno v hišo, a vrnili se niso skozi okno, ker ne vidim nikakih sledov. Čez palisade so prišli od juga, gotovo so se tudi vrnili proti jugu. Pojdimo pogledat.“

Strnad je peljal Karpelesa skozi palisadna vrata in

šel proti jugu. Natančno je opazoval sledove in molčal. Pri nekem grmu se je ustavil.

„Počakajte tu, dokler se ne vrnem.“

S temi besedami je odšel v velikem krogu okoli prostora, kjer je stal Karpeles. Ko se je vrnil, je dejal:

„Končal sem svoje preiskovanje. Kar sem slutil, je resnica. Ugrabili so Vašo hčer in mojo nevesto. O, če bi se bila vrnila midva saj danes zjutraj; tedaj bi bil roparje že danes dohitel. Ampak sedaj so že cel dan daleč.“

Karpeles se je skoraj onesvestil. Zakril si je z rokami svoj obraz in zaklical:

„O moj otrok, moja hči! Kdo mi je to storil?“

„Verdoja in Padero, nihče drugi. Prvi je ugrabil Olgo, drugi pa Karjo. Ostale so napadli, da se maščujejo nad njimi zaradi dvoboja. Gromov Strel mi je ime in Bogu prisegam, da jima ta rop ne bode koristil.“

Oči so se mu zaiskrile in njegova krepka, slovenska postava se je vzravnala. Sedaj ni bil več bolnik, ampak nekdanji prerijski lovec, ki ohrani vedno svojo ravnodušnost.

„Kaj naj storimo?“ je dejal Karpeles.

„Zasledovati jih moramo; prepričan sem, da jih dohitimo. Razdelili so se na pet oddelkov, da bi nas prevarili. Petnajst mož je in pet jetnikov. Vsakega jetnika spremljajo trije možje. Vsi oddelki se gotovo kje združijo; na vsak način na oni strani gorovja.“

„Torej moramo zasledovati vseh pet oddelkov?“

„Nikakor. Ropar je Verdoja. Tu ga ne sme nihče videti, v Durángu tudi ne; v Čivávi ima svoje posestvo, gotovo gre tja. Potovati mora skozi puščavo Mapini, in prepričan sem, da se združijo preje vsi njegovi oddelki. Če bi bil sedaj tu Bivolovo Čelo ali Medvedovo Srce,

tedaj vem, da bi bila v šestih dneh Olga zopet v Vašem naročju.“

„O, Antonijo,“ je zaklical hacijendero, „vzemite s seboj vse bakere in cibolere. Tudi sam grem z Vami! Samo moje hčer oprostite!“

„Nikar ne skrbite, dragi oče! Gotovo jo oprostim. Ampak izmed bakerov naj gresta samo dva z-menoj, Frančeško, ki me bo spremljal, in še jeden, ki ga pošljem nazaj, kadar najdem kak srečen sled.“

„In kedaj odpotujete?“

„Takoj. Dajte mi šest konj, da jih jutri zjutraj lahko premenimo.“ —

Ko so se vrnil na hacijendo, so se zbrali na dvorišču že vsi stanovalci. Marija Hermajek ni mogla molčati. Karpeles jim je takoj povedal, kaj sta zvedela z senorjem Antonijom. Ukazal je, naj pripravijo šest najboljših konj. Medtem je šel Krek v svojo sobo in oblekel svojo prerijsko obleko.

Ko so osedlali konje, so jim naložili tudi streliva in živeža ter več zavojev, v katere je zvezal Krek različne stvari, posebno Strnadovo, Marijanovo in bratovo orožje.

„Najdem jih,“ je dejal Krek, „in tedaj jih gotovo zelo razveselim z orožjem, ki so ga navajeni.“

Poslovil se je od hacijendera, ki ga je blagoslovil, in potem je odjahal v spremstvu dveh bakerov proti zahodu.

Peter Karpeles je ostal doma. Rad bi bil jahal z njimi, da bi oprostil svojo edino hčer; žalost zaradi njene usode in jeza na roparje mu je polnila srce, a imel je sedaj dve hacijendi, zato ni mogel zapustiti svojih posestev brez nadzorstva. Stari mož je moral

ostati doma, in preostajala mu je samo iskrena molitev za svojo hčer in ostale jetnike.

Anton Krek, ali, kakor ga zopet lahko imenujemo, Gromov Strel, je imel danes samo še tri ure svetlega dneva, in te je dobro izrabil. Mislil si je takole: roparji so zapustili hacijendo del Erina šele po polnoči, torej se pred njim približno dvanajst ur. Trdno je upal, da jih dohiti. Dirjal je do poznega večera, kolikor je bilo mogoče hitro. Roparji gotovo niso tako zelo hiteli, sicer so morajo pa vsi oddelki na določenem zbirališču počakati. Krek je zasledoval sled, ki se mu je zdel najbližji.

Krek je uganil. Dospel je s svojima spremljevalcema onstran gorovja dve uri pozneje do vznožja, ko je krenil Verdoja s svojo roparsko družbo in štirimi jetniki proti zahodu v puščavo Mapíni. Takoj na vznožju gorovja je našel sled, ki je vodil proti severu. Krek je razjahal svojega konja in preiskal sled.

„Šest konj,“ je dejal Gromov Strel. „Dva oddelka sta se torej že združila, upam, da dospemo kmalu do skupnega zbirališča.“

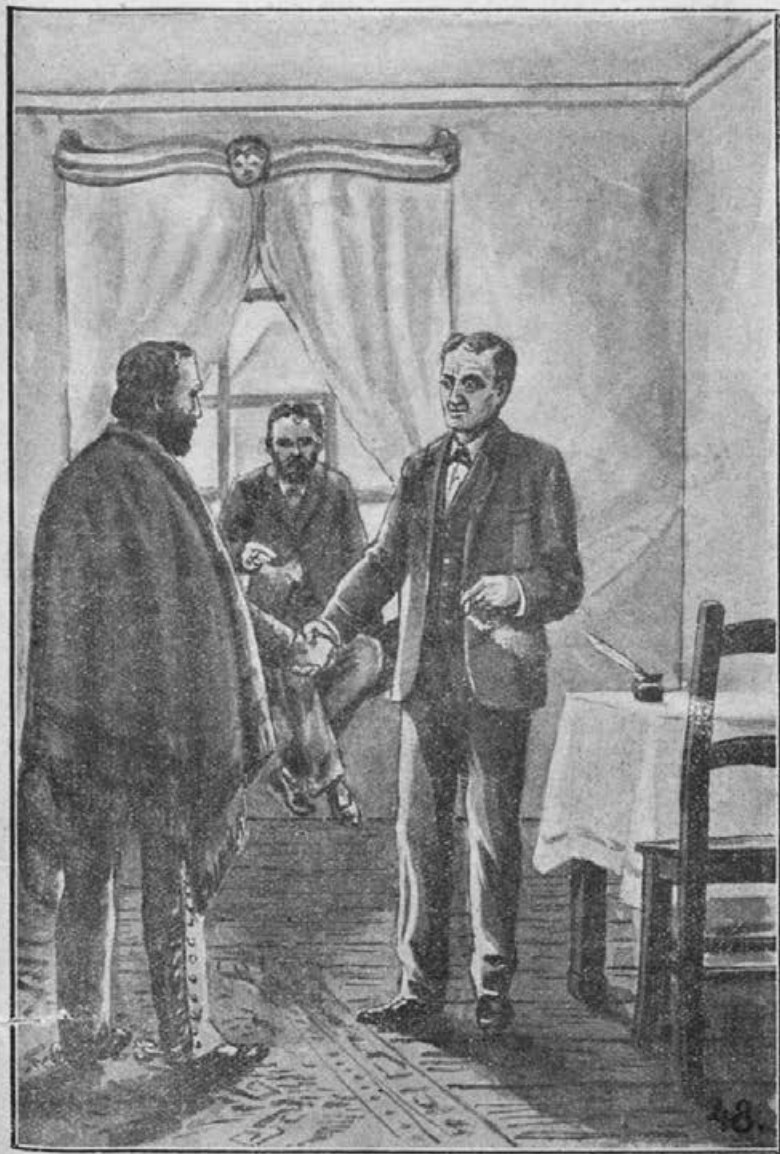
Odjahali so naprej, in v desetih minutah se je že uresničila Krekova slutnja. Dospeli so do taborišča in uganili iz sledov, na kak način so se uvrstili roparji okoli ognja. Lahko so uganili, kje so ležali zvezani jetniki. Gromov Strel je pokazal na tak sled in dejal:

„Tu je ležal Strnad.“

„Iz čeza skleplate to?“ ga je vprašal Frančeško.

„To je lahko uganiti,“ je dejal Slovenec. „Strnad je izkušen prerijski lovec, ki pozna natančno vse skrivnosti prerijskega življenja. Vedel je, da bomo zasledovali roparje, zato se je potrudil, da napravi različne sledove. Tu je imel noge; namenoma je napravil na-

„Pozdravljeni, senor Karpeles!“ ga je pozdravil Hwares.

tančne sledove svojih škornjev. Tu na desni in na levi je globoko vtisnil svoje roke in komolce, in tule zgoraj je natančen sled njegove glave. Tako previden je samo zelo izkušen priurijski lovec; že iz tega samega bi sklepal, da je ležal na tem mestu Strnad. Dolžina njegovih sledov, potrdi mojo slutnjo, kajti Strnad je največji in najmočnejši; na vsak način je on ležal na tem mestu.“

„Res je,“ mu je pritrdil Frančeško. „Kaj pa pomeni tole?“

Pri teh besedah je pokazal na različne sledove v bližini grmade. Gromov Strel je preiskal te sledove.

„Oh, tu je stal Strnad,“ je dejal; „to so njegovi škornji. Nekdo je stal ravno pred njim, ostali pa okoli njega. Kaj pomeni to? Če je mogel stati, so mu gotovo razvezali noge. Iz katerega vzroka neki so ga roparji zazvezali? Tedaj jim je gotovo ušel, ali so ga pa usmrtili, kaj družega je nemogoče pri takem junaku. Preiščimo stvar natančneje!“

Začel je preiskovati in kmalu zaklical:

„Sem že našel! Ne samo noge, ampak tudi roke so mu razvezali. Na vsak način, na vsak način se je oprostil!“

Začudeno sta pogledala bakera bistrournega Slovence. Onadva nista ničesar videla.

„Iz česa pa sklemate, da se je oprostil?“ je vprašal Frančeško.

„To vama takoj pojasnim. Tu sta pokleknila Strnad in mož, ki je stal nasproti njega. Gotovo ga je Strnad preiskoval; tula leži še ugasla trska; gotovo mu je kdo svetil. Strnad je zdravnik; preiskoval je kakega bolnika. Potem sta zopet oba vstala. In sedaj poglejta, kako globoko je vtisnil Strnad svoje pete v mehka tla.

Imel je gotovo kako breme v rokah. Zgrabil je svojega soseda in ga vzdignil. Sled njegovih stopinj gre na ono stran. Stavil bi, da je zgrabil moža in ga vrgel med ostale, da si napravi prosto pot.“

Grmov Strel je natančno preiskal vse sledove okoli grmade. —

„Vidita,“ je dejal slednjič, „uganil sem. Tule so se zgrudili na tla najmanje štirje možje. Na ta način si je napravil Strnad prosto pot in jim ušel; tule vidim natančno njegove sledove. Ušel je v velikih skokih, gotovo tja, kjer so stali konji, kajti natančno je vedel, da brez konja ne more uiti. Zasledovali so ga, kakor razvidim iz sledov.“

Šel je za sledovi, a kmalu se je ustavil in dejal:

„Oh, tu so slonele puške v piramidi; potegnili je jedno izmed njih za seboj; torej ima orožje!“

Šel je naprej, dokler ni prišel do tja, kje so stali konji; in zasledoval je sledove do tja, kjer so pokopali roparji svoje štiri tovariše, ki jih je usmrtil Strnad. Gromov Strel je uganil vse.

„Strnad je junak, junak, ki mu ga ni para. Ne morem razumeti, kako se mu je posrečilo, usmrtiti svoje zasledovalce.“

S temi besedami je pohvalil Gromov Strel slovenskega zdravnika. Saj je bil tudi Gromov Strel slaven prerijski lovec, a Strnad ga je prekosil.

Vsi trije so jahali za sledovi, ki so vodili najprvo proti zahodu in se obrnili potem proti jugu. Kar so zagledali, da so zavili trije konji nazaj proti zahodu, ostali so pa zavili zopet proti zahodu.

„Kaj pa to pomeni?“ je vprašal Grmov Strel zamišljen. „Kdo se je ločil tu od ostalih?“

Preiskal je sledove in dejal potem zadovoljno:

„Vražji dečko, ta Strnad! Izmed teh treh konjev je nosil samo jeden jezdeca, ostala dva sta bila prazna; to razvidim iz globočine sledov. To je bil gotovo Strnad, vzel je svojim zasledovalcem, ki jih je usmrtil, dva konja, da med potjo lahko menja in torej hitrejše jaše. Jahal je proti vzhodu, da pride na ta način za svoje zasledovalce. Napravil je krog in je sedaj za njimi. Sedaj so torej pred nami roparji in Strnad.“

Sedaj se je ozrl proti zahodu, kar zagleda nekaj korakov pred seboj precejšen kupček peska. Ta kupček gotovo ni nanesel veter; napravil ga je na vsak način človek.

„To je gotovo kako znamenje, ki ga je naredil Strnad,“ je dejal Gromov Strel veselo. „Takoj moram kupček natančneje preiskati.“

Segel je z roko v pesek in kmalu našel zložen listek. Razvil ga je in bral:

„Ušel sem, ostali so še jetniki, ampak zdravi in čili. Imam dva konja in dovolj orožja in streliiva. Verdoja me je pobil na dvorišču zavratno na tla. Pardéro in trinajst Mehikancev so prišli z njim. V hacijendo so prišli skozi okno pri častniku, ki je pri nas prenočil. Marijana, Kreka, Olga in Karjo so premagali z zvijačo. Mojo obleko so pozabili preiskati. Papir in svinčnik imam ter vam pustim to znamenje. Jetnike lahko oprostimo, bodite brez skrbi. Hitite nemudoma za menoj; zaznamoval bom svoj sled.

Dne . . . zjutraj ob 9.

Strnad.“

„Hurá!“ je zaklical Gromov Strel. „Sedaj je pa vse v redu!“

Potem se je obrnil k jednemu bakeru in dejal:

„Frančeško ostane pri meni, ti se pa vrneš s trudnimi konji na haciendo in izročiš seniorju Karpelesu ta listek, ki ga potolaži. Reci seniorju, da smo samo eno uro za Strnadom. Ob devetih je bil tu, in sedaj je komaj deset. Naprej! Hitro!“

Premenjali so konje, in potem sta oddirjala Gromov Strel in Frančeško na dveh čilih konjih proti vzhodu, naravnost v puščavo Mapini; sledila sta razločnemu Strnadovemu sledu. Bakero se je pa vrnil rad domov; vesel je bil, da mu ni bilo treba jahati v puščavo, ki je na zelo slabem glasu.

Gromov Strel in Frančeško sta pa dirjala, kar se je dalo. Mehikanski konji se tudi v več dnevih ne utrudijo, če ne nosijo jezdeca. Zato sta dirjala sedaj kakor blisk. Ker je pa gotovo tudi Strnad hitel, kolkakor je mogel, zato ga nista mogla tako kmalu dohiteti.

Minulo je dopoludne, in bilo je že pozno popoludne, ko sta zagledala slednjic v daljini dve majhni temni točki.

„To je Strnad in njegov drugi konji!“ je dejal Gromov Strel. „Pred nočjo ga morava dohiteti.“

Hitela sta z vsemi svojimi močmi za Strnadom. Minulo je pol ure. Točki ste se povečali. Spoznal si že lahko jezdeca in enega prostega konja. Videl si sedaj tudi že, ga je dvignil jezdec svojo puško in jo zavihtel nad svojo glavo.

„Obrnil se je in nas videl,“ je dejal tedaj Gromov Strel.

„Ampak misli, da smo sovražniki,“ je pripomnil Frančeško.

„Zakaj?“

„Ker se ne ustavi in nas ne počaka.“

„Moj dragi Frančeško, izvrsten bakero si, ampak

prerijski lovec pa nisi. Če bi naju počakal, bi se zamudil. Tu je vsaka minuta dragocena. Ponoči ne vidimo sledov naših sovražnikov; tedaj preveč zaostanemo, kajti roparji gotovo tudi ponoči jašejo. Zato moramo porabiti dan do zadnje sekunde. Strnad natančno ve, da ga itak dohitimo.“

„Ampak vendar bi bila midva lahko njegova sovražnika!“

„Tedaj bi bilo tem nespametnejše, če bi naju počakal. Sicer pa slutim, da sva njegova prijatelja. Poglej, zopet nama je dal znamenje.“

Sedaj je dvignil tudi Gromov Strel svojo puško in zavilhtel z njo po zraku.

To je zadostovalo, Strnad je vedel, da so za njim prijatelji, ki prihajajo na vsak način iz hačijende del Erina.

„In vendar ga dohitiva, je dejal Frančeško.

„To je lahko umevno,“ mu je odgovoril Gromov Strel. „Vzeti je moral konje, kakoršne je dobil, dobre ali slabe, midva sva si pa izbrala najboljše. Sicer so bili pa njegovi konji že utrujeni. Tudi precej težji je ko midva. Poglej, sedaj je premenil konja!“

Videela sta, kako je presedel Strnad v diru iz jednega konja na drugega.

„Še sedaj se noče ustaviti, ko se preseda; tako je prav,“ je pritrdil Gromov Strel. „Zapomni si, da ne bode jahal počasneje, ko ga dohitiva, da bi naju pozdravil. Strnad je „Knez Skalovja“ in natančno ve, da ne sme zamuditi niti sekunde.“

Oddaljenost med jezdecem je postajala vedno manjša. Sedaj so že slišali drug drugega.

„Gospod Strnad!“ je zaklical Gromov Strel slovensko.

Tedaj se je zdravnik obrnil in odgovoril:

„Gospod Krek! Oh, že davno sem Vas spoznal!“

„Haló! Po čem pa?“

„Tako jaše samo izkušen prerijski lovec, in na hacijendi del Erina ste Vi edini. Ampak le hitite naprej!“

„Tako pridem!“

Vzpodbodel je svojega konja, vstal v sedlu, da zmanjša težo, in glasno zakričal. Krekov in Frančeškov konj sta dirjala, kolikor sta mogla. Kmalu sta jahala vstric Strnada.

„Pozdravljena, in hvala bodi Bogu!“ je dejal Strnad in podal obema roko. „Ali sta našla moj listek?“

„Sva; poslal sem ga hacijenderu.“

„To je prav. Ali ste vzeli s seboj še enega moža?“

„Da Spremljal naju je samo, dokler smo našli Vaš list.“

„Tako je prav. Ampak zakaj ste otovorili svoje konje s takimi zavoji?“

Gromov Strel se je nasmehnil.

„Tu notri imam same potrebne stvari,“ je dejal. „Ker sem si mislil, da bodo gospodje, ki jih oprostim, gotovo zelo slabo oboroženi, sem jim prinesel nekaj orožja. Vaša lovska obleka in vse Vaše orožje je zraven.“

„Oh, ali res?“ je vprašal Strnad veselo.

„Res.“

„Moja puška »medvedja smrt« tudi?“

„Tudi.“

„In Henrijeva puška?“

„Tudi, tudi.“

„Moji revolverji, noži in tomahavk?“

„Vse, vse! Tudi Marijanovo in orožje svojega brata sem prinesel.“

„Hvala lepa! Zelo previdni ste bili. Sicer se pa med jezdenjem lahko pogovarjamo. Kako je na haciendi? Kedaj so zapazili napad?“

Gromov Strel mu je povedal vse, kar se je zgodilo odkar se je vrnil s haciende Vandákva domov do sedaj. Potem je začel praviti tudi Strnad, kar je tačas doživel, in Gromov Strel in Frančeško sta ga pazljivo poslušala.

Medtem so dirjali v najhitrejšem diru do pozne noči, dokler niso mogli sledov več razložiti. Tedaj so se morali ustaviti. Slučajno so dospeli do majhnega pašnika, kjer so se konji lahko napasli. Lesa ni bilo pa prav nič, zato so morali prenočiti v temi.

Govorili so malo. Morali so se odpočiti. Šele proti jutru je dejal Gromov Strel:

„Vragovi so gotovo jahali celo noč!“

„Gotovo,“ je odgovoril Strnad. „Saj vedo, da jim sledim. Gotovo se šele zjutraj malo ustavijo, in to moramo porabiti, da nadomestimo, kar smo ponoči zamudili.“

V tistih krajih ni niti zore niti mraka. Noč preide čudovito hitro v dan, ravnotako dan v noč.

Strnad je govoril zadnje besede še v temi, pet minut pozneje je bil že svetel dan, in naši trije jezdeci so odjahali v najhitrejšem diru v puščavo Mapini. — — —

Kjer meji Nova Mehika in Aricóna na reko Rio Grande del Nord, leži na jugu te velikanske reke velika, visoka planota. Samo tuintam je kako majhno pogorje, in planota se konča na vzhodu v rodovitne

pašnike komanških Indijancev. Na planoti stanujejo pa Apahi, ki so večni smrtni sovražniki Kománhov.

Tačasni predsednik je poklical Komanhe v Mehiko, da pomagajo vladi. Radi so ustregli vladnemu pozivu, kajti upali so, da se vrnejo z bogatim plenom v svoje domače pokrajine. Več tisoč Kománhov se je zbralo, ampak ne naenkrat in javno, temuč razdelili so se v rodove in potovali na skrivnem v Mehiko, da bi njihovi smrtni sovražniki, apaški Indijanci, ničesar ne zapazili.

Približno jeden teden pred dogodki, o katerih smo ravnokar slišali, je bilo na jugu visoke planote v majhni preriji zelo živahno življenje. Takrat se namreč ravno selijo divji bivoli v severne pokrajine. V velikih četah se rinejo skozi severni prelaz. Tedaj pridejo Indijanci sosednih pokrajin in prerij v te kraje, da se prekrbe za celo zimo z mesom.

Solnce je stalo že visoko, in daleč na okrog se je razprostiral krvav prizor. Daleč na okrog so ležali na tleh mrtvi bivoli, in daleč na okrog so „delali meso“ rujavi Indijanci, kakor pravijo prerijski stanovalci. Mnogo grmad je gorelo, pri katerih so pekli slastno pečenko. Na tisoče in tisoče vrvi in jermen so razpeli od drevesa do drevesa, in tam so viseli dolgi in tanki kosi bivolovega mesa in se sušili na zraku in pekočem solneču.

V sredi tega živahnega prizora so stali trije šotori. Narejeni so bili iz bivolovih kož, in na vrhu so bile orlova peresa. To je bilo znamenje, da stanujejo v njih slavni poveljniki.

Dva šotori sta bila prazna. Pred tretjim je pa sedel star Indijanec, ki je bil tetoviran od nog do glave. Svoje nago telo je zavil v ustrojeno jelenovo kožo. Poleg njega je ležala puška. Na telesu je imel več brazd,

lasje so bili zvezani v visok čop, in v čopu je tičalo pet orlovih peres.

Ta mož je bil slavni apaški poveljnik Leteči Konj. Imel je že sive lase in se ni mogel več udeležiti lova na bivole. Ampak njegovo srce je bilo še mlado in njegov duh še čvrst; zato je bil zelo čislán mož, in njegova beseda je veljala več, kakor glas sto hrabrih vojščakov.

Ker se sam ni mogel več udeležiti lova, je sedel pred šotorom in gledal lep lovski prizor, za katerega so se združili vsi prijateljski apaški rodovi.

Na planoti je bilo precej grmovja, in tam so se vršili hrabri dvoboji med Indijanci in bivoli. Tudi v bližini šotorov je bilo gosto grmovje. Kar zapazi stari poveljnik, da se je zganilo tam nekaj vejic.

Zgrabil je puško. Mislil je, da se je zašla kaka žival. Nameril je v grmovje, in ravno je hotel sprožiti, ko se vejevje razdeli, in izza grmovja je stopil mož.

To ni bil Apah! Bil je tujec! Kako je prišel do tega grmovja skozi toliko množico Apahov? Ali je sovražnik? Gotovo je zelo slaven lovec, sicer bi se mu ne bilo posrečilo priti do šotorov, ne da bi ga bili Apahi zapazili.

Leteči Konj je še vedno meril s svojo puško, tedaj je dvignil tujec levico; to je znamenje, da ni sovražnik. Ohlečen je bil v močno bivolovo kožo in imel težko, staro dvocevko. Za pasom je imel mehur z strelivom, nož in tomahavk. Obraza je bil rudeče-rujavega; na vsak način je bil Indijanec.

Molče se je vsedel na levo stran Apaha, položil puško, nož in tomahavk daleč od sebe na tla, in šele sedaj je dejal v čistém apaškem narečju:

„Apaški sinovi imajo danes zelo dober lov. Veliki Duh je naklonjen njihovim hrabrim otrokom.“

Stari Apah je bil sedaj prepričan, da je tujec slaven vojščak, a dejal je hladnokrvno:

„Apah ne dela samo mesa, Apah ne zadene samo bivolov, Apah zna zadeti tudi svoje sovražnike!“

„Letečni Konj govori resnico,“ je dejal tujec.

Ponosno in zadovoljno je pogledal pri teh besedah Apah predse.

„Tujec si in me poznaš!“ je dejal.

„Nikoli te še nisem videl, ampak slava Letečega Konja sega čez vse gore in prerije; kdor ga vidi, ga takoj spozna.“

„Leteči Konj je poveljnik, orlove peresa nosi, in kadar zapusti šotor, jaše vedno na svojem konju,“ je dejal starec.

Tujec je razumel njegove besede, zato je odgovoril:

„Drugi poveljniki imajo tudi konje, ampak skrijejo jih, kadar gredo poizvedovat. Tudi mnoga orlova peresa smejo nositi in skalpe od sto in še več sovražnikov. Vendar nočejo, da bi jih ljudje takoj spoznali. Nimajo še sivih las, vendar natančno vedo, da včasih majhna merica zvijače več koristi, kakor poln šotor smodnika in svinca.“

Te besede so uplivalo na starca. „Mnoga orlova peresa in skalpe od sto in še več sovražnikov.“ S tem se še Leteči Konj ni mogel ponašati. Zato je dejal:

„Tuji mož je hraber in zvit. V sredo med apaške sinove se je priplazil. To se posreči samo slavnemu vojščaku. Tujec gotovo ni Komanh; apaški sinovi so na lovu, ne pa v vojni; svoje vojnorožje so zakopali; ali bi tujec rad kadil mirovno pipo z njimi?“

„Saj jo je že kadil.“

„Torej je tujec prijatelj Apahov?“

„Njihov brat je. Vsakdo izmed jikarflskih Apahov ga pozna; zato je prišel iskat njihovega slavnega poveljnika, ki se imenuje Šojinlijet, Medvedovo Srce.“

„Ali je tujec tudi brat Medvedovega Srca?“

„Tudi.“

„In ima pravico nositi sedem orlovih peres?“

„Tako je.“

„In ima stoinštirideset skalpov svojih sovražnikov?“

„Še več.“

„Torej ga poznam. Poveljnik Mictékov je, Mókašimótak, Bivolovo Čelo. Kralj bivolovih lovcev je, in zato ne nosi orlovih peres, ampak jih pusti v svojem vigvámu.“

„Leteči Konj je uganil,“ je dejal Bivolovo Čelo.

„Ali je moj brat Medvedovo Srce tu pri apaških vojščakih?“

„Je. Danes je usmrtil že sam čez deset bivolov. Vodja Mictekov lahko z njim govori; naš brat naj bol in apaški vojščaki bodo njegovi bratje ter ga ne bodo usmrtili.“

Bivolovo Čelo se je malo nasmehnil in dejal:

„Apaški vojščaki bi ga ne ujeli in usmrtili, niti če bi bili njegovi sovražniki. Bivolovo Čelo se nikogar ne boji.“

Starec je nekoliko časa molčal in potem vpraša:

„Ali naj pokličem kakega vojščaka, ki bi šel po Mókašimótakovega konja?“

Bivolo Čelo je odkimal in rekel:

„Apaški vojščaki imajo sedaj mnogo dela z bivoli. Bivolovo Čelo pojde sam po svojega konja. Poveljniku se ni treba sramovati konja, ki ga je jahal.“

Vstal je in odšel.

Splazil se je skozi grmovje, ne da bi ga bili Apahi zapazili. Sicer se pa Apahi niso nadejali sovražnika, zato tudi niso tako zelo pazili. Vendar se je plazil Bivolovo Čelo tako previdno skozi grmovje, da bi bil prevaril tudi najpazljivejšega sovražnika. Sicer bi bil lahko šel prosto, vendar je njemu samemu ugajalo, ker je tako izurjen, da ga ni nihče zapazil.

Na koncu preri je, ki je bila tu pravzaprav samo del velike savane, se je začel že mogočni pragozd, ki je sestajal iz samih prepadov in gorâ. Bivolovo Čelo je zavil v ta pragozd, in ravno je hotel kreniti v globok prepad, ko zasliši v njem glasno pokanje vejevja. Pogledal je v prepad in zagledal bivola, ki je pridrl iz proste preri v to zatišje. Za bivlom je jezdil Indijanec. V levici je imel lok v desnici pa dolgo, tanko sulico, ki je za bivola nevarnejša, kakor kroglja. Indijanec je bil še mlad, štel je komaj takih dvajset let. Starejšemu in izkušenejšemu vojščaku bi bilo ljubše mehko in okusnejše meso bivolove krave, in ne zasledoval bi starega bika, ki ima trdo, neokusno meso. Tudi to zatišje je bilo skrajno nevarno za mladega lovca, ki je drl za mogočnim bikom.

Tako sta drla v ozek, kratek prepad, na koncu katerega je skrtil Bivolovo Čelo svojega konja. Tam se bik ni mogel več ganiti. Obrnil je torej svojo, pod mogočno grivo skrito glavo ravno tedaj, ko je zagnal Indijanec v njega sulico. Bivol se rani najlažje tam, kjer se konča griva. To je najnevarnejše mesto.

Ker je pa obrnil bik glavo, ga je zadela sulica na popolnoma nenevarno mesto. Bik je čutil, da je ranjen, zato se je obrnil in zabodel ves divji svoje strašne

rogove konju v trebuh. Konj se je takoj zgrudil z razparanim trebuhom na tla.

Indijanec je skočil hitro na tla in se na ta način rešil. Imel je samo še pušice in nož. Bliskoma je napel svoj lok in sprožil pušico biku v oko.

To je bilo sicer pametno, a bik je imel še eno zdravo oko. Hripavo je zatulil, malo postal in se potem zaletel z rogovi v Indijanca. Gotovo bi ga bil usmrtil. Tedaj počí poleg Indijanca strel. Bik je nagnil svojo glavo v stran, se stresel po celem telesu, padel najprvo na sprednje, potem na zadnje noge in se zgrudil potem na tla; bil je mrtev. Krogla ga je zadela skozi drugo oko v možgane.

Ko je Bivolovo Čelo zapazil, kako nesrečno se ta dvoboj med bikom in Indijancem konča, je skočil hitro v strm prepad in ustrelil. Ko se je Indijanec sedaj obrnil, je Bivolovo Čelo svojo puško že iznova basal.

„Ali ima moj brat bikovo meso rajše, kakor kravje?“ je vprašal mirno. „Ali usmrti moj brat bivola rajše v gozdu, namesto na prosti preriji? Moj brat, naj stori prihodnjič to, kar je bolje in pametnejše!“

Natančno si spoznal na temnem Indijancevem obrazu, da je zarudel. A takoj se je premagal, dvignil je ponosno glavo in odgovoril na ukor z jeznim glasom:

„Kaj te briga, če bi me bil bik usmrtil!“

„Ali nima moj brat očeta, ki bi žaloval, za njim?“ je vprašal Bivolovo Čelo.

„Moj oče je Leteči Konj!“ je odgovoril Indijanec ponosno.

„In kako je tebi ime?“

„Moje ime bodo poznali na vseh višavah in v vseh dolinah!“

„Torej še nimaš imena? Umril bi bil, in nihče ne bi

bil vedel povedati, koga so pokopali. Moj mladi brat je ušel veliki srámoti. Previdnejši naj bo, potem bo nosil nekđaj zelo slavno ime.“

Pri Apahih dobi namreč mlad vojšćak šele takrat ime, kadar izvrši prvo junaštvo in si pribori skalp svojega sovražnika. Za mladega moža je velika sramota, če umre brez imena.

Zato je vzrojil Apah pri zadnjih besedah Bivolovega Čela še bolj, segel v jezi za pas po svoj nož in dejal:

„Ali naj ti vzamem skalp in si pridobim ime?“

Bivolovo Čelo se je nasmehnil in odgovoril:

„Desetkrat preje bi imel tvojega, preden ti enkrat mojega!“

„Poskusi!“

Pri tem vzkliku je zgrabil Apah tujca za prsi in zavihtel z nožem, a bliskoma ga je prijel Bivolovo Čelo za roko, v kateri je držal nož, in ga tako močno stisnil, da je Apah vsled bolečin glasno zakričal in izpustil nož na tla.

„Od kedaj vpije Apah vsled bolečin?“ je vprašal poveljnik Mictékov. „Od kedaj usmrti Apah dotičnika, ki mu je rešil življenje? Pravico in priložnost imam, da bi ti vzel sedaj skalp, a darujem ti življenje, kajti — tam prihaja nekdo, s katerim se je častnejše boriti.“

Pri teh besedah je pokazal na nasprotno stran prepada. Tam je prišel izza grmovja velik medved.

To ni bil navaden, majhen, rujavi medved, ampak velikanski, sivi, gorski medved, ki ga imenujejo Amerikanci grízli. Če se postavi na zadnje noge je velik včasih čez devet črevljev; močan je tako, da pobije na tla najmočnejšega bika, in je najnevarnejša, ameriška roparska žival. Kdor usmrti sivega gorskega medveda,

velja za večjega junaka, kakor oni, ki usmrtil deset sovražnikov.

Medved je gotovo izvohal konja in prišel v prepad; ko je pa zagledal pred seboj drug plen, se je obrnil k temu.

„O, če bi imel puško svojega očeta!“ je zaklical mladi Apah.

Apah namreč ne dobi puške, preden nima imena.

„Tu imaš mojo.“ je dejal Bivolovo Čelo.

Mlad Indijanec je začudeno pogledal tujca. To mu je bilo nerazumljivo, in vendar se mu je zdelo popolnoma nemogoče, da bi odklonil tako slavo in tak plen. Ko je videl, da tujec res resno misli, je od veselja vzkliknil, zgrabil puško, napel oba petelina in skočil medvedu naproti.

Še hitrejši je bil Bivolovo Čelo. Ta je zgrabil svoj nož in skočil v velikem loku medvedu za hrbet. Nadzorovati je mislil boj, in usmrtil bi bil medveda z nožem, če bi bil Apah v nevarnosti.

Medved je gledal samo Apaha. Bil je oddaljen od njega samo še šest korakov, tedaj se je postavil na noge, da bi Indijanca podrl. Ta trenotek je porabil Apah. Nameril je medvedu med rebra, sprožil in skočil v stran; a vedno je še meril z drugim strelom na žival.

Medved je napravil še dva — pet korakov, se potem ustavil ter divje in globoko zatulil, kri se mu je udrila iz žrela, in zgrudil se je na tla.

„To je bilo dobro!“ je zaklical Bivolovo Čelo. „Medved je zadet ravno v sree. Moj brat ima zanesljivo oko in trdno roko. Ni se tresel pred medvedom, gotovo postane nekdanj še slaven vojščak. Sedaj ima pravico nositi ime, in jaz bom njegov prijatelj, dokler mi daruje veliki Mánitu življenje.“

Apah je kar vztrepetal od samega Aeselja.

„Ali je res mrtev!“ je vprašal.

„Res. Moj brat mu lahko sname kožo in spravi njegovo posušeno glavo za spomin na prvi junaški čin, ki ga je izvršil.“

Apah mu je vrnil puško in pokleknil k medvedu, ki je bil res popolnoma mrtev. Indijanec se je bolj veselil tega čina, kakor kak Evropejec največjega reda. Takoj je začel medveda odirati.

Bivolovo Čelo je nabasal svojo puško, se splazil k svojemu konju, ga odvezal in odjahal. Apahovega veselja ni hotel motiti, in ta je bil tako zaverovan v svojega medveda, da niti zapazil ni, da je tujec izginil.

Ko je došel Bivolovo Čelo na obronek prerije, je zatonilo solnce že za gorami, in v pol ure se je morala storiti že temna noč. Apahi so spravljali mrtve bivole v bližino šotorov. Zvezali so jih z močnimi lasi, in konji so jih vlekli.

Mietek je jahal sedaj naravnost k šotorom, kjer se je zbralo že več sto vojščakov, ki so privlekli svoj plen domov. Tam je razjahal svojega konja.

Pred drugim šotorom je stal mlad poveljnik s treni orlovimi peresi v laseh. To je bil Medvedovo Srce. Stopil je k Bivolovemu Čelu in mu podal roko v pozdrav.

„Moje srce je hrepenelo po tebi,“ je dejal. „Hvala lepa ti, ker te zopet vidim. Bodi gost mojega šotora in kadi kálumet (mirovna pipa) z mojimi brati.“

Vojščaki, ki so stali naokrog, so spoštljivo gledali slavnega mietškega poveljnika in se umaknili v dve vrsti, ko ga je peljal Medvedovo Srce k obema drugima poveljnikoma, ki sta sedela pred šotorom Letečega Konja. Vstala sta in mu podala roko.

Zažgali so veliko grmado, na kateri so pekli mnogo bivolove pečenke. Kmalu je zagorelo več grmad, druga poleg druge, ki so tvorile polukrog. V sredini so sedeli vsi trije poveljniki z gostom. Pečenka je dišala daleč na okrog in vabila k lukulskemu užitku. Grmade so razsvetljevale prerijo, kjer ni bilo žive duše več; samo tuintam se je plazil kak boječ prerijski volk, ki ga je privabila bivolova kri.

Edinó sina Letečega Konja ni bilo nikjer. Vsi so to zapazili, a nihče ni zinil besedice. Sploh so med pripravljanjem pojedine ves čas molčali. Indijanci sploh malo govore. Samo takrat, ko pojedó že vse meso, ima najvišji poveljnik pravico, pričeti pogovor.

Kar so se obrnili vsi na čudno, strašno postavo, ki je prihajala počasi bliže. To je bil mladi Apah. Odril je medvedu kožo, a glavo je pustil zraven. Dal je medvedovo glavo na svojo in se zavil v kožo. Medved je bil tako velik, da se je vlekla koža še po tleh za mladim Apahom.

Pri ognju, kjer so sedeli poveljniki, se je ustavil. Začudil se je, ko je zagledal tujca, a premagal se je. V rokah je imel obe medvedovi taci in položil ju je pred Bivolovo Čelo. To je bila za Bivolovo Čelo velika čast; vsi navzoči so se molče začudili. Takoj so zapazili, da mora biti tuji poveljnik v kaki zvezi z usmrtenjem tega medveda, in da naj bo boter mladega poveljnikovega sina, da naj ga krsti. A nihče ni zinil besedice, celo Leteči Konj je molčal. Vendar so se iskrile starcu oči, ker je izvršil njegov najmlajši sin toliko junaštvo, ker je umrtil strašnega grizlija.

Slednjič, ko se je nehala mast cediti, in se začela pečenka rumeniti, je vzel Leteči Konj mirovo pipo. Vstal je in začel:

„Danes je dan velikega veselja za apaške vojščake, kajti Bivolovo Čelo, slavni poveljnik Mictekov, prijatelj našega brata Medvedovega Srca, je prišel kadit z njimi mirovno pipo. Njegova roka je močna, in njegova noga je hitra, njegove misli so modre, in vse kar stori, izvrši junaško. Pozdravljen bodi med nami!“

Položil je na tobak košček oglja in šestkrat potegnil; pokadil je proti nebu, proti zemlji in na vse štiri strani sveta. Potem je izročil pipo gostu, ki je tudi vstal in dejal:

„Apaški sinovi so veliki in hrabri vojščaki, celo njihovi dečki usmrte sivega gorskega medveda z jednim samim strelom, ne da bi trenili z očesom.“

Vsi so pogledali pri teh besedah poveljnikovega sina. Ta je zvedel iz besed svojega očeta, kakemu slavnemu možu mora biti hvaležen, da je mogel izvršiti toliko junaštvo; in njegovo srce je kar vriskalo od samega veselja. Starcu je prišla solza v oči, ko je slišal, da odlikuje tako slaven poveljnik njegovega sina v prvem splošnem nagovoru. Tolike odlike še ni nikdar doživel. In Bivolovo Čelo je nadaljeval:

„Poveljnik Mictekov je prišel k njimi, da jim prinese poročilo. Zato naj ga po pojedini pazljivo poslušajo. Njihovi sovražniki so njegovi sovražniki, in njihovi prijatelji, so njegovi prijatelji. Za vsacega apaškega sina žrtvuje svoje življenje, in vesel bode, če združi mictesko slavo z njihovo.“

Po teh besedah je tudi on potegnil šestkrat iz mirovne pipe in jo oddal potem Medvedovemu Srecu. Tudi ta je govoril in oddal potem pipo tretjemu poveljniku, ki je bil sin Letečega Konja. Ko je tudi ta končal svoj nagovor, je šla pipa v krogu od vojščaka

do vojščaka. Samo najmlajši sin Letečega konja je ni smel kaditi, ker še ni imel imena.

Ko je bila ta ceremonija pri kraju, se je začela pojedina. Velikanski kosi bivolove pečenke so izginili v čudovito kratkem času.

Potem je izjavil Leteči Konj, da želijo poslušati poročilo Bivolovega Čela.

Ta je vstal in začel:

„V mehikanski deželi je nastal velik prepir. Vojščaki in možje niso več zadovoljni s poveljnikom, ki so si ga izvolili. Belokožec je in ne izvršuje svojih dolžnosti. Izvolili so si družega poveljnika, ki se piše Hwares. Ta je močan ko bivol, zvit ko panter in izkušen v vseh stvareh, ki jih mora znati poveljnik. Čul je glas svojih rojakov in jih namerava osrečiti. Zato je zbral hrabre vojščake in potuje po deželi, da zbere vse, ki so njegovi pristaši. Dosedanji mehikanski poveljnik se ga je zbal, zato je poslal poslance h komanškim sinovom, da bi mu pomagali. Komanški poveljniki so imeli veliko posvetovanje in so sklenili, da mu pomagajo. Sedaj se zbirajo na stotine in stotine ter potujejo v Mehiko. Naseliti se mislijo med Mehiko in apaškimi pokrajinami. Če se jim to posreči, ne morejo apaški vojščaki v južne pokrajine, ker bi jih porinili Komanhi v gore, kjer bi trpeli Apahi veliko bedo, kajti zima se že bliža. Novi mehikanski poveljnik pa ljubi hrabre Apahe in noče, da bi jih izpodrinili komanški psi. Zato je poslal mene; naj se zbero in združijo ter zapode sovražnika nazaj. Komanhi so sicer že na potu, a če Apahi takoj odpotujejo in se postavijo med puščavo Mapíni in mestom Čivávo, zapro Komanhom pot in jih lahko v sredi puščave usmrte. Če ubogajo apaški voj-

ščaki moj poziv, si pridobe mnogo skalpov in veliko zmago.“

Po tem govoru se je vsedel. Vsi zbrani vojščaki so dolgo časa molče premišljevali. Slednjič je dejal Leteči konj:

„Besede našega brata se mi dopadejo. Novi poveljnik Huares je Indijanec. Njegov glas nam je ljub. Apaški sinovi se ne puste izpodripiti od strahopetnih komanških psöv. Leteči Konj prosi ostala poveljnika, naj povesta svoje mnenje!“

Tedaj je vstal Medvedovo Srce in dejal:

„Tu stoji moj brat Bivolovo Čelo. Slaven vojščak je; nobenega sovražnika se ne boji, in njegov jezik govori samo resnico. Nikoli ne bi kaj dejal ali zahteval, kar bi apaškim sinovom in hčeram škodovalo. Usmrtila sva z njim že mnogo Komanhov, in mnogo skalpov dobiva še pri njih. Na potu so že, zato ne smemo zamuditi niti trenutka. Tu so se zbrali trije apaški rodovi, da napravijo mesa za zimo. Jaz sem poveljnik hrabrih jikarílskih Apahov; takoj grem s svojimi vojščaki, če mi obljubita ostala dva rodova, da napravita za nas meso, in prideta potem za nami.“

Tedaj je vstal tudi tretji poveljnik, starcev sin, in dejal:

„Moj brat Medvedovo Srce je govoril resnico. Apaški vojščaki ne smejo zamuditi niti trenutka. Jeden rod mora takoj oditi; ali moj ali njegov, to naj odloči posvetovanje.“

Vsi trije poveljniki so bili torej zadovoljni, vprašati so morali sedaj samo še medicince. Medicina ne pomeni pri Indijancih zdravila, ampak čarodejstvo; medicinec je torej čarodejnik. Ta ima velik vpliv na vse

stvari; posebno važen je njegov odlok v vojnih zadevah. Če pravi, da se vojna ponesreči, ostanejo vojščaki doma.

Medicinee nosi vse svoje stvari vedno s seboj, čudezne skalpe, mošnjice, orožje, palice in zastavice. Zavil se je v kožo ravnokar ubitega bivola, si nadel svoja čarodejska znamenja in začel čudežno plesati. Grmade so ga motno obsevale, zato je bil videti še skrivnostnejši in strahovitejši.

Indijanci so ga gledali z resno pobožnostjo in niso postali nestrpni, akoravno je trajal ta skrivnosten ples precej dolgo. Slednjič se je čarodejnik umiril, vzel dve goreči trski in opazoval smer dima; potem je pogledal vprašajoče proti zvezdam in naznanil glasno izid čaranja:

„Manitu, veliki duh, se huduje nad žabami, ki se imenujejo Komanhi; izroča jih Apahom in zahteva, naj odidejo jikarilski vojščaki, kadar se dvigne solnce drugič izza gora; ostali rodovi naj gredo za njimi, kadar se posuši meso, ki zadostuje za zimo.“

S tem naznanilom je dal božje dovoljenje za vojno ter odločil na hiter in praktičen način, kateri rod mora takoj oditi; bil je rod, čegar poveljnik je bil Medvedovo Srce. Indijanci so kar ukali od veselja. Cel dan se še lahko pripravljajo na vojno. S tem odlokom so bili zelo zadovoljni, kajti Indijanci mislijo, da se vojna ne konča srečno, če se ne pobarvajo z vojnimi barvami.

Pogovorili so se še o različnih posameznostih, o katerih so se kmalu zjediniili, kajti vse je navduševala misel, da vzemo Komanhom kolikor mogoče mnogo skalpov.

Ko so končali pogovor o vojnih zadevah, se je mogel spomniti Leteči Konj šele svojega najmlajšega

sina. Ta je sedel ves čas v bližini in molčal. Sedaj ga je pa vprašal njegov oče:

„Moj sin se je oblekel v medvedovo kožo. Ali ima pravico?“

„Usmrtil sem ga,“ je odgovoril mladi Indijanec.

„Sam?“

„Popolnoma sam.“

„S kakim orožjem?“

„S puško, ki mi jo je posodil slavni mietški poveljnik. Priča je bil.“

Tedaj se je obrnil starec k Bivolovemu Čelu in dejal:

„Poveljnik Mietékov je bil priča boja z medvedom, kajti medvedove tace leže pred njegovimi nogami. Naj nam pove, kaj je videl!“

Bivolovo Čelo je povedal potem v kratkih besedah ves dogodek, a izognil se je vsega, kar bi užalilo mladega Indijanca. Ko je končal, je vstal Medvedovo Srce in dejal:

„Sin Letečega Konja je usmrtil grízlija; porabil je za ta čin en sam strel; to je več vredno, kakor če bi bil usmrtil dvajset strahopetnih komanških psov; njegovo srce je močno, njegova roka trdna in njegovo oko zanesljivo; zato zasluži, da ga sprejmemo med naše hrabre vojščake. Medvedovo Srce hoče, da dobi njegovo mladi brat ime.“

To je bilo zelo laskavo za očeta in sina; kajti tadva nista smela staviti predloga, ki ga je ravnokar predlagal Medvedovo Srce. Vsi so bili zadovoljni s predlogom. Medvedov zmagalec je stal še vedno pri ognju. Ponosno in veselo se je zaiskrilo njegovo oko, in dejal je:

„Moj brat, Medvedovo Srce, je slaven med slav-

nimi; njegovemu predlogu se imam zahvaliti, da dobim ime. Kedaj praznujemo slavnost mojega imena?"

„Kadar se vrnejo apaški sinovi v svoje vigváme,“ je odgovoril starec.

„Ali sme iti, kdor nimaa imena, v boj proti komanškim psom?“

„Ne.“

„Ampak spremi hočem svojega prijatelja, Medvedovo Srce, v Mehiko; zato mi dajte že jutri ime!“

„To se ne spodobi; ampak medvedove tace leže pred poveljnikom Mictékov, ki je naš gost; on naj odloči, kedaj ti da ime.“

In Bivolovo Čelo je dejal:

„Ime sem mu že izbral. Moj mlad prijatelj je premagal grízlija, zato naj se imenuje Grízlitásca, mož, ki je usmrtil medveda. Jutri mu dam to ime, in če dovolj moj brat, Leteči Konj, naj jaše Grízlitásca z nami v Mehiko, da vzame Komanhom dušo, kakor je vzel medvedu kožo.“

Ta predlog slavnega poveljnika je bila zopet velika odlika za mladega Apaha, zato so ga takoj vsi sprejeli.

Tako se končali svoje posvetovanje, a še dolgo so sedeli možje okoli ognja in se pogovarjali resno in mirno o vojni. Nekateri so pa šli v prepad po bivola, ki ga je usmrtil Bivolovo Čelo, in ga privlekli v bližino šotorov.

Potem je postalo vse tiho in mirno. Bivolovo Čelo je spal v šotoru pri Medvedovem Srcu, in pred šotori je bila straža, ki se je menjala vsako uro.

Drugo jutro so slavili slavnost Grízlitáscevega imena. Grízlitásca je dobil od svojega očeta najboljšo puško, in ker je bil poveljnikov sin, je smel nositi odslej v laseh eno orlovo pero.

Popoldne so se začeli vojščaki barvati z vojnimi barvami. Bilo je približno dvesto vojščakov, ki so se pripravljali za odhod. Vsi so imeli mnogo dela, preden so uredili svojo obleko in orožje ter se okrasili s prejšnjimi bojnimi odlikami.

Ko so zapustili drugo jutro šotorišče, so jih ostali nekoliko časa spremili. Šele ko so se ločili, so se vojščaki uvrstili v dolgo nepretrgano vrsto; jezdec za jezdecem, to je indijanska navada. Najstarejši vojščak je vodil celo vojsko; Bivolovo Čelo, Medvedovo Srce in Grízlitásca so pa jahali naprej, da preiščejo okolico.

Ker niso smeli jahati skozi prosto prerijo, so morali iti čez gorovje na visoko planoto. S tem so sicer precej časa zamudili, vendar niso smeli iti zaradi previdnosti po drugi poti. Šele peti dan so dospeli do puščave Mapíni, in sicer približno med Školjkinim jezerom in zahodnim obronkom puščave Mapíni.

Ker so morali priti med mesto Čivávo in Komanhe, so jahali naši trije poveljniki vedno proti jugu v puščavo Mapíni, dokler se nenadoma vsi trije naenkrat ne ustavijo. Ravno navpično na svojo smer so zagledali sledove.

„Jezdec!“ je dejal Grízlitásca in razjahal svojega konja.

„Moj brat naj šteje, koliko jih je bilo,“ je dejal Medvedovo Srce in obsedel mirno v sedlu. Hotel je vaditi bistroumnost mladega Apaha, kajti sam je spoznal v pol minute število jezdecov.

Grízlitásca je preiskal sledove in potem dejal:

„Deset jih je bilo in jeden konj.“

„To je res. Kdo je sedel na teh konjih?“

„Bledokožci.“

„Iz česa razvidi to moj brat?“

„Ker niso jahali drug za drugim. Njihovi sledovi so tako široki, da spozna človek lahko vsako posamezno kopito.“

„Kedaj so prišli mimo?“

Mladi Apah se je iznova sklonil k tlom in potem odgovoril:

„Sedaj stoji solnce skoraj nad nami; prišli so mimo, ko je stalo včeraj ravno na vrhuncu.“

„Ali se jim je mudilo ali ne?“

„Zelo se jim je mudilo, kajti kopita so metala pesek nazaj. Jahali so v največjem diru.“

„Moj brat je zelo pravilno uganil; naj mi pove še to, ali so bili dobri ali hudobni možje?“

Grizlitasca je pogledal v zadregi poveljnika, zmajal počasi in zamišljeno z glavo in potem odgovoril:

„Kdo more spoznati to iz teh sledov? Nihče.“

„Takoj dokažem svojemu bratu, da se to lahko spozna. Mapini je široka na tem mestu štiri dni. Kdor je jahal že čez tri dni, bo gotovo varoval svojo utrujeno žival. Iz sledov se lahko razvidi, da so konji že težko privzdigovali noge; razdalje med posameznimi skoki niso velike, ampak zelo kratke, akoravno so jahali v diru. Jezdci so bili gotovo begunci, ker so tako trudili svojo živino.“

Grizlitasca se je hotel zagovarjati in je dejal:

„Tudi zasledovalci jašejo hitro.“

„Zasledovalci zasledujejo svojega sovražnika za sledovi, a tu ni nikakih prejšnjih sledov; to so bili torej begunci, ki jih zasledujejo. Bili so hudobni ljudje.“

Bivolovo Čelo je prikimal, pogledal ostro v smer, odkoder so prišli sledovi, in dejal:

„Medvedovo Srce ima prav. Zasledovalci morda kmalu pridejo, in ker nas ne smejo videti, naj jaše

Grislitasca nazaj in pove apaškim vojščakom, naj nam ne slede sem, temuč naj krenejo proti severu čez gore, ki obdajajo Mapíni. Tam naj počakajo Medvedovo Srce. Videti moramo, kaj ti sledovi pomenijo.“

Mladi Apah je ubogal. Zajahal je svojega konja in odjahal nazaj. Bivolovo Čelo in Medvedovo Srce sta pa zasledovala zahodni del sumljivega sleda in se potem spogledala. Obema je šinila v glavo ista misel.

„Sled vodi naravnost proti zahodu,“ je dejal Bivolovo Čelo.

„Naravnost v ono sedlo. To je zelo nevaren kraj.“

„Mogoče počakajo begunci tam svoje zasledovalce. Prepričati se morava.“

„Ampak izbrisati morava svoje sledove, kajti zasledovalci so morda naši sovražniki. Moj brat naj mi pomaga.“

Izbrisala sta svoje in svojih konj sledove s čudovito izurjenostjo. Ko zasledovalci njihovih sledov niso mogli več zapaziti, sta jahala v velikem loku naprej in dospela do gorovja, ki obdaja zahodno stran puščave Mapíni. Dospela sta do gorovja približno angleško miljo severno nad sedlom, ki vodi skozi gore.

To je bila zelo nevarna okolica, vendar sta krenila s svojimi konji po zaraščenih visočinah navzgor. Ko sta prišla na drugi strani zopet v dolino, sta skrila konje. Potem sta šla peš na greben pogorja in pregledala od tam precejšen del dolgega sedla. V tej dolini se je Verdoja zadnjič odpočil. Proti jugu od te doline se je razprostirala majhna stranska dolinica, v kateri je pustil Mehikance, ki naj usmrte ali ulove Strnada. Indijanca nista seveda ničesar slutila.

Sklonila sta se k tlom, in nihče ju ni mogel zapa-

ziti, onadva sta pa spoznala s svojimi bistrimi, izurjenimi očmi vse, kar sta videla pred seboj.

„Uf!“ je dejal Medvedovo Srce.

Ta beseda je bil dokaz, da je zapazil nekaj ne- navadnega. Bivolovo Čelo je pogledal svojega tovariša in se ozrl potem proti smeri njegovih oči. Spoznal je moža, ki je šel iz stranske dolinice proti vrhu. Oddaljenost je bila toliko, da je bil mož komaj tolik, kakor velik hrošč, ki leze navzgor. Vendar sta spoznala Indijanca takoj, kak človek je.

„Mehikanec,“ je dejal Bivolovo Čelo.

„Res je,“ je odgovoril Medvedovo Srce. „Stranska dolinica je gotovo zasedena.“

„Gotovo čakajo begunci tam svoje zasledovalce.“

Čakala sta, dokler je dospel mož na vrhunec gorovja. Stal je na vrhu in gledal proti vzhodu. Nehote sta se obrnila Indijanca v isto smer. Minulo je nekaj sekund, dokler sta preiskala vso okolico, in potem je dejal Bivolovo Čelo:

„Uf, že prihajajo!“

„Trije jezdec!“ je pripomnil Medvedovo Srce.

Zagledala sta tri majhne točke, tako majhne, da sta jih mogla spoznati samo tako bistrooka Indijanca. Mehikanec, na nasprotni strani sedla, jih gotovo še ni zapazil.

„Ali so to zasledovalci?“ je vprašal Medvedovo Srce.

„Ne,“ je odgovoril Bivolovo Čelo.

„Zapaj pa ne?“

„Ali misliš, da bi bežalo enajst vojščakov pred tremi?“

„Zakaj ne, če so ti trije dovolj hrabri! Sicer so pa ti trije lahko samo poizvedovalci, ostali jim pa slede.“

„To morava pa še počakati.“

Opazovala sta moža, ki je stal na nasprotnem pogorju. Sedaj je glasno zakričal in izginil hitro iz vrhunca. Zapazil je one tri jezdece.

„Dal je znamenje ostalim, ki so se poskrili,“ je dejal Medvedovo Srce.

Mož je izginil v stranski dolini. Kmalu se je zopet prikazal z dvema tovarišema, ki sta prišla iz doline. Vsi trije so se skrili za veliko skalo, izza katere so lahko pregledali celo dolino.

„Gotovo usmrte bližajoče se jezdece,“ je dejal Medvedovo Srce.

„Ampak zakaj so samo trije, saj smo vendar videli enajst sledov!“

„Ostali so jahali naprej, kajti izza zatišja postrele hrabre sovražnike lahko trije strahopetneži.“

„Ali opozoriva one tri jezdece na nevarnost, ki jim preti?“

„Ne samo opozoriva, ampak tudi pomagava jim, če so vredni najine pomoči. Približno v petih minutah zavijejo v dolino; tačas lahko prideva njihovim sovražnikom za hrbet. Pojdiva!“

Bivolovo Čelo in Medvedovo Srce sta se splazila čez vrhunec pogorja. Na oni strani ju ni mogel nihče videti. Tam sta letela kolikor sta mogla malo pod vrhuncem gorovja naprej. Tako sta dosegla grmovje, ki se je razširjalo od vrhunca gorovja v dolino.

Za tem grmovjem sta se splazila, v precejšnji oddaljenosti od Mehikancev, v dolino. Tam sta skočila čez cesto in dospela tako na ono stran doline, kjer so se skrili Mehikanci. Varno sta se jim približala. Ker je bilo tam precej grmičevja in skal, se jima je to posrečilo, ne da bi ju Mehikanci zapazili. Tako sta prišla

Indijanca za skalo, ki je bila komaj petdeset korakov za Mehikanci.

Izza te skale sta videla Indijanca Mehikance in lahko pregledala celo dolino. Skrila sta se za skalo in pripravila svoje puške.

Kmalu sta zaslišala klopot konjskih kopit. V dolino so prijahali trije jezdeci.

Komaj sta jih Indijanca zagledala, sta se tako začudeno spogledala.

„Uf!“ je zašepetal Medvedovo Srce. „To je naš brat Itintika, Gromov Strel.“

„In Frančeško, bakéro!“ je zašepetal Bivolovo Čelo. „Kaj iščejo tu? Ali se je pripetila na hacijendi del Erina morda kaka nesreča?“

„To morava počakati. Ampak kdo je močni vojščak, ki ju spremlja? Ali ga pozna moj brat Bivolovo Čelo?“

„Pozna,“ je rekel Mictek. „To je najslavnejši savanski lovec, to je Knez Skalovja, ki se ga boje vsi sovražniki.“

„Ug!“ je dejal Medvedovo Srce, in njegove temne oči so se zaiskrile. „To je velik dan, ko spozna Medvedovo Srce tega vojščaka. Na vsak način usmrtiva tiste tri Mehikance!“

„Najprvo morava vedeti, kaj nameravajo. Samo če zgrabijo svoje orožje, jih ustreliva.“

Mehikanci so ležali za skalo in šepetali med seboj. Pričakovali so samo Strnada, in sicer še ne danes, temuč šele jutri. Torej vendar niso bili tako daleč pred njim, kakor je mislil Verdoja. In sedaj ne prihaja niti sam, ampak v spremstvu še dveh drugih. Kdo sta neki njegova spremljevalca?

„Gotovo jih je dobil med potjo,“ je dejal srednji

Mehikanec svojima tovarišema. Kaj storimo? Sedaj so trije proti nam.“

„Hm!“ je odgovoril drugi. „Ujeti ga ne moremo zaradi njegovih spremljevalcev; ampak ustrelimo ga lahko.“

„In njegova spremljevalca? Ali ju pustimo?“

„Neumnost! Usmrtiti ju moramo, da ne moreta ničesar povedati. Časa imamo še dovolj. Še niso dovolj blizu, in nihče nam ne sme uiti. Naši prvi streli jih morajo zadeti, sicer se nam lahko slaba godi; saj vemo, kak vrag je ta Strnad. Sicer imamo pa še dovolj časa. Našli bodo sledove našega taborišča in jih natančno preiskali. Tako se zamude dolgo časa pred našimi puškami in nam ne morejo uiti. Ni nam treba hiteti, mirno lahko namerimo.“

„Če bi bili naši tovariši, ki nam jih pošlje Verdoja na pomoč, že tu, bi lahko vse tri ujeli,“ je dejal tretji.

„Ne rabimo jih. Dovolj nas je.“

Niti slutiti niso, da sta malo korakov za njimi dva strašna moža, ki jih strogo nadzorujeta.

Medtem je prijahal Strnad s svojima spremljevalcema bliže, a jahal je počasi in natančno preiskal s svojim bistrim očesom celo dolino in oddaljenost obeh pogorij.

„Nevarna luknja!“ je dejal.

„Zakaj?“ je vprašal Gromov Strel.

„Če nas Verdoja tu ni počakal, zasluži, da bi ga pošteno pretepel. Jahajmo počasi naprej in se delajmo, kakor bi na nobeno stran ne pogledali. A pazil bom na vsako malenkost.“

Jahali so počasi naprej in dospeli tja, kjer je Verdoja počival. Tam so se ustavili.

„Tule so lopovi počivali,“ je rekel Frančeško.

Strnad je pogledal naokrog in dejal potem hitro:

Beračeve skrivnosti

ali

preganjanje okoli sveta.

Velik roman, poln razkritja skrivnostij človeške družbe

spisal

kapitan Ramon Diaz de la Eskosura

prestavil

grof Sokolski

Ta roman nam predobuje dolgotrajen boj za ljubezen in življenje; boj zoper nevoščljivost in sovraštvo.

Doktor Janko Strnad je pravi slovenski junak, ki se ti prikupi že na prvi pogled, in slediš mu iz domovine v daljne, tuje dežele, iz jedne nevarnosti v drugo.

Mraz te pretresa, če bereš o teh dogodkih, in drugič se ti topi srce od veselja. Seznaniš se s plenenitimi in krasnimi ženami, z grofico Silvo, z indijansko nevesto Karjo in drugimi; a tudi hudobna brata Kortejo, nepravega grofa Alfonza in druge hudobneže spoznaš.

Koliko skrivnostij ve stara ciganka Carba? Kako znaga slednjič pravica nad krivico? Koliko mora pretrpeti doktor Strnad in njegovi tovarishi dokler se po šestnajstletni ječi masčujejo nad svojimi sovražniki?

↳ Naznanilo ↳

Vse to zveš v tem rotasnu, in čim dalje bereš, tem bolj se zanižaš za svojega ljubljenca.

Roman: „Beračeve Skrivnosti“ izhaja v zvezkih po 30 vinarjev. Vsak zvezek obsega 32 tiskanih strani z eno podobo. Dobiva se v vseh knjigarnah. Če bi raznaševalce pozabil na nadaljevanje, obrnite se na ono knjigarno, ki je na ovoju označena. Če bi slučajno v dotičnem kraju ne bilo knjigarne, pošljite denar za dotične zvezke po poštni nakaznici ali pa v znamkah, in svoj natančni naslov na podpisano založniško knjigarno, ki vam zaželjene zvezke nemudoma dopošlje.

Dunaj, VII. Sigmundgasse 11.

✱ JOSIP RUBINSTEIN, založniška knjigarna ✱

Beračeve skrivnosti

ali

preganjanje okoli sveta

Velik roman, poln
razkritja skrivnostij
spisal človeške družbe
kapitan

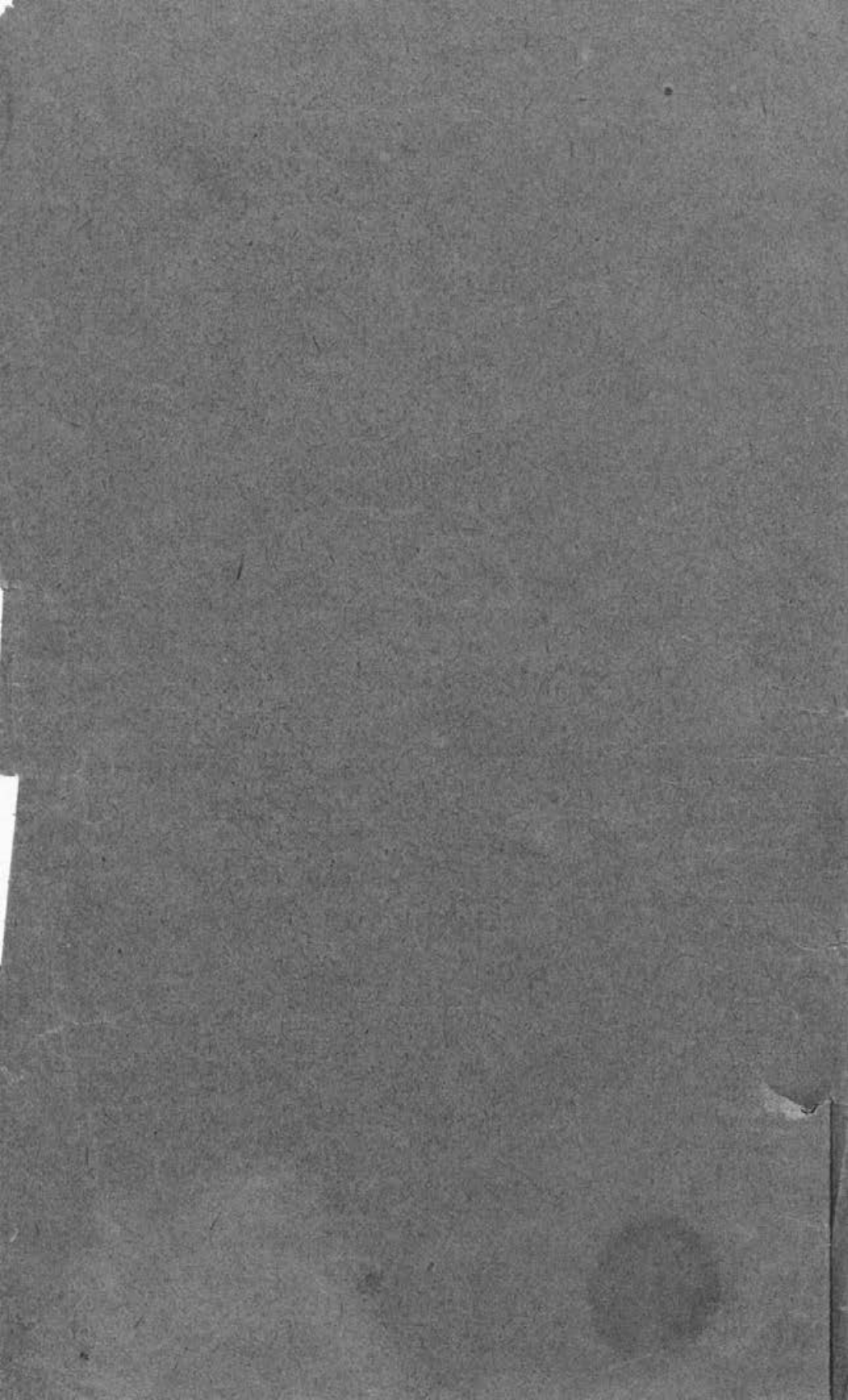
Ramon Diaz

de la Escosura.

Založila knjigarna
Josip Rubinstein na Dunaju.

Slavko se je veselo iznenadil.

„Brzo! Razjahajta svoje konje, zvežita jih in se delajta, kakor bi se hotela odpočiti! Hitro, hitro!“

Krekov pogled je šinil tja, kamor je pogledal preje Strnad, in takoj je razjahal svojega konja.

„Prav imate!“ je dejal. „Ampak delajmo se, kakor bi ne bili ničesar zapazili. Poiskati si moramo kako zavetišče.“

„Tu na desno, za ono veliko skalo;“ je rekel Strnad, „konj gotovo ne ustrelje. Vsak naj gre na drugo stran, delati se moramo, kakor bi iskali les za ogenj; potem pa skočimo hitro za skalo.“

Pustili so svoje konje in začeli nabirati suhe veje.

„Vidite!“ je dejal prvi Mehikanec. „Tu se odpočijejo. Popolnoma mirno jih lahko postrelimo.“

„Suh les nabirajo,“ je dejal drugi. „Naj žive še četrť urice. Ampak grom in strela! Kaj pa to pomeni?“

„Prokleta!“ je zaklel tudi prvi. „Skočili so za skalo. Ali slutijo morda nevarnost?“

„Hm!“ je zagodrnjal tretji. „Izbrisali nismo svojih sledov.“

„Saj teh še niti zapazili niso! Saj še niso bili v stranski dolinici. Za skalo so se skrili iz družega vzroka.“

„Ne verjamem. Sedaj smo mi tu, oni pa tam. Nas ravnotako oblegajo, kakor mi njih.“

To je bilo res. Strnad ni videl družega, kakor odlomljeno vejo pri vhodu v stransko dolinico. Mehikanec, ki je bil preje na vrhu gorovja, se je prijel za njo in jo odlomil. Lubje se je zatrgalo, in nastala je svetla lisa, ki jo je takoj videlo bistro Strnadovo oko. Tudi Gromov Strel jo je potem zapazil.

Sedaj so bili vsi trije za skalo popolnoma na varnem.

„Kaj pa je?“ je vprašal Frančeško.

Ni mogel namreč razumeti, zakaj so so skrili.

„Ali ne vidiš tamle v grmovju zatrgane veje?“ je vprašal Gromov Strel.

„Oh! Saj res!“

„In tamle razbrskako kamenje?“

„Vidim.“

„Torej, nekdo je bil pred kratkem na vrhu in gledal, če že prihajamo. Ko nas je zapazil, je hitel v dolino, a namesto da bi bil letel, se je bolj dričal in napravil tiste sledove. Tamle so ljudje, ki čakajo na nas.“

„Grom in strela!“ je zaklel Frančeško.

„Nikar se ne boj,“ se je nasmehnil Strnad. „Samo dva, največ trije možje so.“

„Zakaj samo toliko?“ je vprašal Gromov Strel.

„Ali mislite,“ je odgovoril Strnad, „da nas čaka Verdoja z vsem svojim spremstvom? Nikakor! Najprvo mora spraviti jetnike na varno. Štiri jetnike ima, a njegovo spremstvo znaša samo enajst mož, zato je pustil tu največ tri može. Saj ni vedel, da dobim pomoč; mislil je, da pridem sam, in potem bi zadostaval en sam mož, ki bi me počil izza varnega skrivališča. Natančno moram preiskati celo dolinico. Morda zapazimo skrivališče.“

Počasi in previdno je preiskal s svojim bistrim očesom vsak grm in kamen, kjer bi se utegnil kdo skriti.

„Oh, sem že našel!“ je dejal potem.

„Kje?“ je vprašal Frančeško.

„Za ono veliko skalo sem zagledal koleno. Jim bom pa privoščil eno krogeljo.“

„Ki gotovo ne zadene,“ je rekel bakero.

„Prepričan sem o nasprotnem.“

Vlegel se je na tla. Skala, za katero so se skrili, je bila namreč spodaj malo odkrušena. Zato je lahko nameril skozi to odprtino, ne da bi ga kdo zapazil. Potem je prosil Kreka:

„Če nataknete svoj klobuk na svojo puško in ga pokažete toliko čez skalo, kakor bi hotel kdo pogledati čez kamen, gotovo kdo nameri na klobuk. Tedaj mora pogledati čez skalo, in moj je.“

„Poskusimo,“ se je nasmehnil Gromov Strel, snel svoj klobuk iz glave in ga nataknil na puško.

Tam sta Indijanca vse natančno opazovala. Pripravila sta svoje puške, da sprožita lahko vsak trenutek.

„Sedaj so že dovolj blizu,“ je dejal Medvedovo Srce. „Razjahali so svoje konje. Knez Skalovja je pogledal naokrog, in njegovo oko se je zaiskrilo; zapazil je nekaj sumljivega. Kaj neki?“

Bivolovo Čelo mu je prikimal.

„Zapazil je nevarnost. Ve, da ga čaka smrt. Sedaj ukazuje svojima spremljevalcema. Le miruj! Res, velik lovec je?“

„Uf!“ je zašepetal Medvedovo Srce. „Skočili so za skalo. Rešili so se brez nas. Kaj neki napravijo sedaj?“

Minulo je nekaj minut; tedaj se je prikazal za skalo klobuk; videlo se je, kakor bi pogledala glava previdno čez skalo.

„Uf!“ je zašepetal Medvedovo Srce. „Kaka neprevidnost!“

„Ali res misli moj brat, da je Knez Skalovja tako neumen?“ je vprašal Bivolovo Čelo. „Počakajmo izid te burke.“

Mehikanci so šepetali med seboj; potem je zgrabil prvi svojo puško, jo naslonil na rob, pogledal z glavo

čez skalo in nameril na klobuk. Ni še dobro nameril, ko se zabliška na oni strani Strnadov strel, in Mehikanec se je zgrudil mrtev na tla.

„Ali vidi sedaj moj brat, da je bila to samo zvijska?“ je vprašal Bivolovo Čelo.

„Knez Skalovja je res velik lovec!“ mu je odgovoril Apah.

„Gotovo bi usmrtil tudi še onadva; a to traja predolgo. Ali se pokaževa?“

„Le,“ je dejal Medvedovo Sree.

Mehikanca sta imela toliko opraviti s svojim mrličem, da nista zapazila, kaj se godi za njima. Indijanca sta vstala in namignila na ono stran; potem sta zopet izginila za skalo.

„Tristo vragov, kaj je pa to?“ je dejal Gromov Strel.

„To je Bivolovo Čelo,“ je rekel Strnad. „Kdo je Indijanec, ki je bil poleg njega?“

„Apaški vodja Medvedovo Sree,“ je odgovoril Gromov Strel.

„Slavni Medvedovo Sree? Kak slučaj! Torej je ovražnik med nami. Kdo bi bil slutil, da sta tadvaj poveljnika v bližini. Kako srečen slučaj!“

„Gotovo ustrelita Mehikance; kar mirno počakajmo,“ je dejal Frančeško.

„To bi bilo neprevidno,“ je rekel Strnad. „Bolje je, če jih ujamemo žive.“

„Potem jih lahko izprašamo. Mislim, da ti Mehikanci ne znajo apaškega jezika. Če zakličem, gotovo ne sbodo slutili, komu velja, in kaj pomeni. Indijanca sa ne bodeta odgovorila.“

„Mislim, da ne,“ je dejal Gromov Strel.

Strnad je malo počakal, potem je pa zavpil s svojim mogočnim glasom, ne da bi stopil izza skale:

„Tláo ente akajjja — koliko sovražnikov je tam?“

Takoj sta pokazala Indijanca dve roki čez skalo.

„Torej samo dva;“ je dejal Strnad, „uganil sem.“

In zopet je zaklical:

„Ni nóki éti tásca, ni nóki hótli ínta hínta — nočem ju mrtva, ampak hočem ju živa!“

„Kaj pa vpije ta Strnad?“ je dejal jeden Mehikanec. „Če nas hoče zasmehovati, naj govori špansko! V prokletem položaju sva. Če se le ganeva izza skale; naju ustrelje. Ničesar družega nama ne preostaja: ostati morava tule do noči, ali pa, dokler se vrnejo naši tovariši.“

A slučaj je hotel drugače. Indijanca sta razumela Strnada. Odložila sta svoje puške, utaknila nož med zobe, vstala in se tiho plazila do Mehikancev. Strnad je to zapazil in vedel, da mora obrniti pozornost Mehikancev nase, zato je stopil izza skale, in nameril. —

„Oh, streljati hoče!“ se je smejal desni Mehikanec in pogledal previdno izza skale. Takoj mu zasmodim krogeljo v njegovo predrzno bučo!“

Zgrabiti je hotel svojo puško, a v istem trenutku mu je stisnil nekdo tako močno vrat, da mu je kar sapa pošla; njegovemu tovarišu se je zgodilo ravnotako.

„Sedaj pa le tja!“ je rekel Strnad.

Skočil je vprek čez dolino, in njegova tovariša sta mu sledila. Ni jim bilo treba pomagati, kajti Indijanca sta že sama povezala onesveščena Mehikanca.

„Bivolovo Čelo, poveljnik Mictekov, me je rešil že drugič,“ je dejal Strnad.

Hvaležno je podal Micteku roko.

„Knez Skalovja se je sam branil,“ je odgovoril

poveljnik skromno. „Tu stoji apaški poveljnik Medvedovo Srce.“

Strnad mu je podal roko.

„Pozdravljam hrabrega poveljnika Apahov,“ je dejal. „Njegovo ime je slavno, a njegovo postavo vidim šele danes.“

„Še slavnejši je Knez Skalovja,“ je odgovoril Apah. „Prijatelj rudečkožcev je, in njegov brat hočem biti.“ —

Kdo bi bil tedaj slutil, kaka skupna usoda jih čaka. Tudi ostali so se pozdravili; potem so se vsedli in se posvetovali, a tako, da jih Mehikancev nista mogla slišati.

„Kaj je napotilo naša prijatelja čez pučava?“ je vprašal Bivolovo Čelo.

„Zelo nesrečen dogodek,“ je odgovoril Strnad. „Napadli so hacijendo del Erina.“

„Kdo? Ti Mehikanci?“

„Da. Ti lopovi so ugrabili štiri osebe, namreč: senorja Marijana, senorja Kreka, senorito Olgo in senorito Karjo.“

Indijanci se nikdar ne začudijo, vsako poročilo poslušajo hladnokrvno; ko je pa imenoval Strnad ta imena, sta se oba poveljnika iznenadila in prestrašila.

„Karjo, moja sestro?“ je vprašal Bivolovo Čelo.

„Karjo, rožo Mietekov?“ je zaklical Medvedovo Srce.

„Da,“ je odgovoril Strnad.

„Kako se je pa to zgodilo? Ali ni bilo mož doma?“ sta vprašala oba iz jednega grla.

„Vsi možje so bili doma, ampak —“

„Ne, ne, to je nemogoče,“ je zaklical Medvedovo

Srce. „Kaki možje so neki to bili, če morejo ugrabiti sovražniki jetnike?“

Tako je segel Indijanec Strnadu v besedo. Njegova Karja mu je bila nad vse.

„Poveljnik Apahov naj me posluša,“ je rekel Strnad. „Mene so tudi ujeli.“

„Kneza Skalovja so ujeli?“ je vprašal Medvedovo Srce neverjetno.

„Da.“

„Ampak sedaj je prost!“

„Ker se je oprostil. Poslušajta, kaj se je zgodilo!“

Potem jima je povedal Strnad v kratkih potezah vse dogodke zadnjih dni. Ko je končal, mu je podal Apah roko in prosil:

„Knez Skalovja naj mi odpusti. V temni noči pobije lahko vsakdo najmočnejšega in najhrabrejšega junaka zavratno na tla. Sedaj pa skrijmo svoje konje, kajti nihče ne ve, kaj nas še čaka.“

Peljali so konje v stransko dolinico, kjer so našli tudi konje onih treh Mehikancev. Skrili so jih za grmovje, kjer so se mirno pasli. Mehikanca, ki sta se sedaj že zopet zavedala, so spravili tudi tja. Frančeško je moral stražiti pri vhodu v stransko dolinico, ostali so pa poslušali, kako je izpraševal Strnad jetnika.

„Vidva spadata k Verdojevi družbi?“ je vprašal. Nihče ni odgovoril.

„Videl sem vaju pri njem; nič vama ne pomaga, če molčita ali tajita,“ je dejal. „Samo to pripomnim, da se vajina usoda poslabša, če ostaneta trdovratna. Zakaj ste ostali v tej dolini?“

„Verdoja nam je ukazal,“ je odgovoril jeden izmed njiju osorno.

„Čemu?“

„Da Vas ujamemo ali usmrtime.“

„Saj sem vedel. Ali ste se me res upali samo trije napasti? Saj me vendar poznate. Usmrtili bi me bili lahko, a ujeli ne.“

„Mislili smo, da pridete šele jutri tule mimo, in Verdoja nam je obljubil pomoč.“

„Oh! Torej pridejo še ljudje?“

„Še.“

„Kedaj?“

„Morda jutri dopoludne.“

„Koliko?“

„Ne vemo.“

„Kam je peljal Verdoja jetnike?“

„Tudi tega ne vemo.“

„Ne laži se!“

„Ali mislite, da nam pove Verdoja take skrivnosti?“

„Hm! Ampak tisti, ki se jutri sem vrnejo, bodo gotovo vedeli?“

„Gotovo.“

„Kje je snidejo z vami?“

„Tu v tej dolinici.“

„Koliko vam je obljubil Verdoja za rop?“

„Vsakenu možu sto pesov.“

„Dobro. Sedaj se pogovorimo o vajini usodi.“

Sklenili so, da ju usmrte, akoravno jima je hotel rešiti Strnad življenje.

Nato so peljali Mehikanca globokeje v dolino. Strnad je ostal pri konjih, in ko je čul dva strela, je vedel, kaj pomenita. Oba mrliča so spravili potem k tretjemu, in jih niti pokopali niso. Kmalu se je zbrala velika množica jastrebov, ki so začeli žreti mrtve Mehikance. — — —

Sedaj so bili sami in so se lahko pogovarjali tudi

o vzrokih, ki so napotili Apahe v te kraje. Strnad ni vedel, da je v Monklovi cel švadron konjenikov, ki so Hwaresovi pristaši.

Verdoja je imel še šest Mehikancev. Če se jutri zjutraj vrnejo, se jih ni treba bati. Zato so sklenili, da naj se vrne Medvedovo Srce k svojim Apahom.

Bivolovo Čelo in Medvedovo Srce sta šla potem k svojim konjem. Medvedovo Srce se je vrnil k apaškemu vojščakom, Bivolovo Čelo pa k Strnadu.

Celo popoldne in celo noč je bilo v dolini vse mirno. Šele drugi dan proti poldnevu so čuli klopot konjskih kopit. Strnad je postavil vsacega tovariša za drugo skalo in jim naročil, naj ustrelje najprvo konje.

Kmalu je prijahalo šest jezdecev od zahoda v dolino. Ustavili so se, da pregledajo okolico. Ko pa niso zapazili nobenega tovariša, so zavili v ozko stransko dolinico. Komaj so tja dospeli, ko počijo štirje streli in potem iz dvocevka še dva.

Vsi konji so se zgrudili mrtvi na tla. Jezdecii so bili vsi zbegani, in to priložnost so porabili strelci. Skočili so izza skal, in še preden so mogli razjahati Mehikanci svoje konje, so jih pobili ti s puškami na tla. Potem so jih zvezali z lasi, da niso mogli uiti.

Mož, ki je prišel v častniški obleki na hacijendo del Erina, je bil vodja teh šestih Mehikancev.

„Sedaj se pa zopet vidiva, moj dečko, in lahko obračunava,“ mu je dejal Strnad. „Ne boš imel kmalu zopet priložnosti obiskati nas kot častnik.“

Jezno je pogledal mož Strnada in mu odgovoril:

„Prost Mehikanec sem, z menoj ne sme nobeden tujec obračunati.“

„Prost Mehikanec?“ se je zasmel Strnad. „Do

sedaj še nisem vedel, da je človek, ki leži zvezan na tleh, prost. Kam ste spravili jetnike?"

„To nikogar nič ne briga.“

„Samo enkrat ponovim še svoje vprašanje. Kje so jetniki?"

„Ne povem!“

Tedaj je potegnil Bivolovo Čelo svoj nož izza pasa, ga nastavil Mehikancu na srce in rekel:

„Kje je moja sestra Karja?"

Mehikanec je trdovratno molčal; ni namreč poznal Indijancev. Vodja Mictekov je pa mirno pripomnil:

„Odgovori!“

„Nočem!“

„Torej ni treba, da bi živel. Samo mrtveci molčijo, in kdor molči, naj umre. Ampak umrl ne boš hitro, temuč počasi.“

Pri teh besedah je nastavil nož na Mehikancev trebuh in mu ga bliskoma preparal, da so mu čreva takoj prišla iz telesa. Mož je strašno zakričal. Spoznal je, da mora na vsak način umreti, zato je zaklical:

„Prokleti vrag, sedaj šele prav nič ne zveš!“

Potem se je obrnil k svojim tovarišem in pristavil:

„Tisočkrat proklet naj bo tisti izmed vas, ki pove, kam smo spravili jetnike!“

„Tedaj umro vsi, kakor ti!“ je dejal Bivolovo Čelo hladnokrvno.

Nastavil je nož drugemu na trebuh in ga vprašal:

„Povej, kje so?"

Mož se je obotovljal, rad bi si bil rešil življene, a prokletstvo njegovega tovariša ga je skrbelo. Micteku se pa ni ljubilo čakati, sunil ga je z nožem v trebuh, in tako so tudi temu prišla čreva iz strašne rane.

„Torej pa umrite, kakor psi,“ je dejal Bivolovo

Čelo. „Zvijajte se v bolečinah, dokler vas ne usmrti mrzlica in pekoče solnce. Govori pes, kje so jetniki?“

S temi besedami se je obrnil že k tretjemu.

„Takoj povem!“ je zaklical ta hitro.

„Molči!“ je zarohnel vodja nad njim.

„Saj ne norim!“ je odgovoril mož. „Živeti hočem, in ne poljubi se mi umreti tebi na ljubo!“

„Torej naj te pogoltne peklenško žrelo, prokleti izdajalec!“

Vodja je videl, da je žrtvoval zastoj svoje življenje, zato se je kar penil od bolečin in jeze. Krvavo je gledal, in goste pene so se mu naredile na bledih ustnicah.

„Govori hitro!“ je ukazal Bivolovo Čelo Mehikancu.

Pri teh besedah je porinil svoj nož skozi jetnikovo obleko, da je dosegel z ojstrino že golo telo.

„Saj že govorim; odmakni nož!“ je zaklical mož ves prestrašen. „Jetniki so v nekem starem svetišču.“

„Ali še žive?“

„Upam!“

„Kje je tisto svetišče?“

„V državi Čiváva, v bližini hacijende Verdoja.“

„Opiši mi jo!“

„Stara, mehikanska piramida je; na severni strani hacijende je in je zaraščena okrog in okrog z grmovjem.“

„Kje je vhod?“

„Ne vem. Ponoči smo bili tam. Počakati smo morali na prostem in nismo smeli blizu.“

„Nihče izmed vas?“

„Nihče. Samo senor Verdoja, senor Pardéro in nek star služabnik so šli v piramido. Najprvo so spravili noter obe dami, potem pa oba gospoda.“

„Na kateri strani je vhod?“

„Ne vem.“

„Tepec! Na kateri strani ste se ustavili?“

„Na vzhodni strani.“

„Ali je izginil Verdoja na tej strani v piramido?“

„Ne. Šel je za grmovje, ki obdaja piramido, in izginil na južni strani.“

„Torej je vhod na južni strani. Kaj ste storili potem, ko ste spravili jetnike?“

„Jahali smo na hacijendo Verdoja; tam smo dobili druge konje in živeža, potem smo pa takoj odjahali.“

„Kam?“

„Sem.“

„Koliko časa ste jahali?“

„Od dveh po polnoči do sedaj.“

„Če sedaj odjašemo, ali dospemo zvečer do piramide?“

„Lahko.“

„Dobro. Pokazal nam boš pot, a vodi nas tako, da nas nihče ne zapazi. Če bi pa hotel uiti ali nas goljufati, te na mestu ustrelimo. Ali si si zapomnil pot?“

„Sem, natančno jo poznam.“

„To zadostuje, in tvojih tovarišev ne rabimo. Po savanskih postavah so zaslužili smrt, zato jih tudi usmrtime; ker se nam pa niso protivili, naj umrjo hitre smrti.“

Preden mu je mogel Strnad ubraniti, je zabodel vsem trem ostalim Mehikancem nož v srce; v desetih sekundah so bili mrtvi. Potem se je obrnil k onima dvema, ki sta ležala poleg z razparanim trebuhom, in jima prerezal vezi.

„Tu ostanita in glejta, kako bodo raztrgali jastrebi vajine tovariše; potem se lotijo ptice tudi vaju, in

boriti se bosta morala z njimi, dokler ne omagata. — Sedaj moramo pa oditi, da se predolgo ne zamudimo.“

„Zakaj pa ne vzameš mrličem skalpov?“ je vprašal Gromov Strel.

Ponosno mu je odgovoril Bivolovo Čelo:

„Vodja Mietekov vzame skalpe samo takim sovražnikom, s katerimi se je boril; to so pa psi, in njihovih kož ne mara; ti so umrli, kakor šakali, ki jih lahko ubiješ s palico.“

Vzeli so vsem šestim Mehikancem, kar so imeli, potem so pa odjahali. Zvezanemu jetniku so dali konja, ki ga je imel Strnad odveč.

Živa Mehikanca sta pa ostala na mestu in se trudila, da bi spravila svoja čreva v trebuh. Vpila sta, kolikor sta mogla. Prejela sta zaslužen kaznen.

Strnad, Bivolovo Čelo, Gromov Strel in Frančeško so odjahali z vodnikom čez sedlo proti severu, kjer so jih čakali apaški vojščaki.

Ko je Medvedovo Srce čul, kaj se je zgodilo v dolini, se je popolnoma strinjal s tem, kar je storil Bivolovo Čelo.

Vodnika so vprašali, če je slišal ali videl, da so Komanhi v čivávski okolici. Odgovoril je, da ničesar ne ve. Tudi o vladnih četah, ki so bile na hacijendi Verdoja, ni vedel ničesar. Saj je odjahal že ob dveh zjutraj, in vojaki so prišli tja šele pozneje.

Sklenili so, da takoj odpotujejo. Apahi napadejo hacijendo ter ujamejo Verdojo in Pardéra. Prisiliti so ju hoteli, da jim izročita jetnike, in ju potem obsoditi. Jednega Apaha so poslali k Letečemu Konju, naj mu sporoči, kje in kedaj se snidejo ostali Apahi s temi, ki so prvi odpotovali.

Sedaj so odjahali. Strnad, Gromov Strel, Frančeško, Bivolovo Čelo, Medvedovo Srce in Grizlitasca so jahali naprej, vodnik je bil v sredini. Za njimi so sledili najstarejši apaški vojščaki, in za temi ostali, in sicer drug za drugim. Dospeli so na čivávsko visoko planoto in jahali mimo več hacijend, ne da bi jih bil kdo zapazil.

Pozno popoldne so jahali mimo gozda, ki je bil tako dolg in velik, da ga niso mogli preiskati, akoravno bi bili morali to iz previdnosti storiti. V mraku so dospeli do meje Verdojevega posestva in so zagledali v zahodu piramido.

To temno zidovje je bilo že od nekdej kraj, kjer se je izvršil marsikateri čin, o katerem ni smel vedeti svet. — — —

Devetnajsto poglavje.

Kratka sreča.

... V srcu žgoča, blazna strast,
Mračna noč krog mene,
In kot ogenj iz teme
Zro oči mi njene.
Da vzela iz prsi
Bi z roko prebela
Srce mi drhteče,
Oj, čutila bolne
Bi srčne utripe. . . .

(Cvötko Golar.)

V zahodu puščave Mapíni, kjer je izliva v reko Rijo Grande del Norte več rek, je zelo plodovita okolica. Tam se razprostirajo lepi travniki in gosti gozdovi, ki segajo do Sonóre, do najseverozahodnejše mehi-kanske dežele.

Tak gozd je bil tudi tisti, mimo katerega so jahali Apahi pod vodstvom Strnada, Bivolovega Čela in Medvedovega Srca. Med celo potjo niso srečali nijednega človeka, zato so mislili, da jih nihče ne opazuje.

Če bi ne bil gozd tako velik, bi bili gotovo vsega preiskali; ker je bil pa tako velikansk, so jahali mimo in preiskali samo njegov obronek.

Takrat bi bil lahko zapazil pazljiv opazovalec daleč v gozdu lahek šum. Tuintam je zahreščala kaka suha vejica, in zašumelo odpalo listje. Ta šum pa ni ostal vedno na istem kraju, ampak premikal se je proti obronku. Slednjič je zašepetalo celo nekaj besed:

„Ali se ni učil moj brat po tihoma plaziti?“

In nekdo je zašepetal v odgovor:

„Temno je pod drevesi. Ali ima moj brat morda mačje oči, da spozna vse vejice in liste?“

Zopet je bilo vse tiho; samo tuintam je malo zašumelo. Slednjič je tudi to utihnilo, in kmalu je nekdo zašepetal:

„Zakaj se je ustavil moj brat? Ali je morda kaj slišal?“

„Da, slišal je oddaljeno konjsko rezgetanje.“

Zopet se je začulo rezgetanje, in sicer bliže.

„Jezdeci prihajajo. Tu stoji velik borovec, kdor se skrije na vrhu med vejevje, tega ne more nihče zapaziti, vendar lahko pregleda velik del prerije.“

Tako sta se pogovarjala dva Indijanca. Hitro sta splezala na drevo. Ko sta dospela na vrh, sta se vsedla med gosto vejevje, in nihče ju ni mogel zapaziti. Svoje orožje sta vzela s seboj.

Komaj sta se dobro vsedla, ko zaslišita korake. To so bili tisti Apahi, ki so preiskali obronek gozda. Komaj so odšli mimo, ko zaslišita ob obronku klopot konjskih kopit. Apahi so jahali mimo.

„Uf!“ je zašepetal Indijanec. „Apahi!“

„V vojnih barvah!“ je pristavil njegov tovariš.

„In belokožci so jahali z njimi.“

„Štirje! Uf! Uf!“

„Zakaj se je pa začudil moj brat tako zelo?“

„Ali ne pozna moj brat velikega, močnega moža, ki je jahal prvi?“

„Ne.“

„To je Knez Skalovja. Videl sem ga pred tremi zimami, ko sem bil v mestu, ki ga imenujejo belokožci Santa Fé.“

„Uf! Ta je najhrabrejši belokožec, kar jih je na svetu! Ali pozna morda moj brat poveljnika, ki sta jahali poleg njega?“

„Jeden je apaški pes Medvedovo Srce.“

„In drugi je Mictek Bivolovo Čelo. Prešteti morava, koliko jih je!“

Sedela sta tako visoko, da sta lahko pregledala celo četo. Štela sta natančno; in ko so odjahali Apahi mimo, je dejal prvi:

„Dvajsetkrat deset in šest Apahov in štirje belokožci!“

„Moj brat je dobro štel, ampak Knez Skalovja velja za sto Apahov. Kam neki jašejo?“

„Gotovo proti hacijendi Verdoja. Mehikanski predsednik je poklical komanške vojščake na pomoč, in gotovo je zbral izdajelec Huares Apahe. Na hacijendo gredo, in bodo usmrtili konjenike, ki so tam. Jutri pride mnogo komanških vojščakov; Apahi so izgubljeni, in dati nam bodo morali svoje skalpe. Opozoriti morava naše prijatelje na hacijendi, a slediti morava tudi tem apaškim psom, da natančno vemo, kaj nameravajo.“

„Torej se ločiva. Jaz grem za njimi, moj prijatelj naj pa hiti na hacijendo.“

„Tako je!“

Splezala sta iz drevesa na tla in šla do gozdovega obronka. Najprvo sta se prepričala, če ne pride nihče več za Apahi, potem sta pa stopila na prosto prerijo.

Sedaj si ju lahko spoznal. Bila sta dva Komanha v polni vojni opravi. Sicer nista bila poveljnika, ampak gotovo izkušena vojščaka, ker sta šla preiskovat okolico in naznanit na hacijendo Verdoja prihod Komanhov.

Solnce je zahajalo, in v daljavi je izginila dolga apaška četa.

„Moj brat naj hiti hitro za njimi. Če jih izgreši, postane tako temno, da ne najde več njihovega sledu.“

Ne da bi odgovoril, je odhitel Indijanec za Apahi. Poizvedovalci navadno nimajo konj, ker bi jih žival preveč ovirala. Tudi tadva Indijanca nista imela konj. Zato se je Komanh lahko približal Apahom, ne da bi ga bili zapazili.

Njegov tovariš se je pa obrnil proti zahodu. Ker so napravili Apahi velik ovinek, da bi jih nihče ne zapazil, jo je krenil Komanh naravnost čez travnike. Zato je došel še pred apaškimi konjeniki na hacijendo.

Sicer še ni bil nikoli v tej okolici, a njegov indijanski čut je takoj uganil, v kateri smeri leži hacijenda.

Kar je mogel, je hitel. Slednjič je zagledal v temi več grmad, ki so jih zakurili bakeri, da se ogrejejo, in da ne pridejo v bližino divje živali. V velikem loku se je izognil teh bakerov in hitel naravnost proti hacijendi.

Tam so se pasli dragonski konji z zvezanimi prednjimi nogami. Pred palisadami je gorelo več grmad, okoli katerih so ležali vojaki. Komanh se je sklonil, se priplazil bliže in stal nenadoma med njimi, kakor bi bil padel iz neba.

Indijanci se radi tudi med prijatelje potihoma priplazijo. Kdor zna namreč to umetnost, pravijo, da je dober vojščak.

Ko so zagledali dragonci v svoji sredini temno postavo, so se prestrašili in zgrabili hitro vsak svoje orožje. Bliskoma so obkolili Indijanca od sveh strani.

Tedaj je mignil Komanh zaničljivo z roko, pogledal mirno okrog sebe in vprašal:

„Ali se boje belokožci enega samega indijanskega vojščaka?“

Dragonec v podčastniški uniformi mu je odgovoril:

„Kaj pa še! Tudi sto Indijancev se ne bojimo!

Kdo si?“

„Ali ne poznajo belokožci indijanskih bojnih barv?“

„Toliko sto in sto rodov vas je; in sam vrag naj bi si zapomnil vse te slikarije; ampak zdi se mi, da si Komanh?“

„Uganil si. Kje je vaš poveljnik?“

„Ritmojster, kajné? Kaj imaš opraviti pri njem?“

„Govoriti hočem z njim.“

„Verjamem, a veliko vprašanje je, če hoče on s teboj?“

„Vesel naj bo, če ga Indijanec obišče,“ je odgovoril Komanh ponosno. „Prihajam kot poslanec združenih Komanhov in mu moram sporočiti važno poročilo.“

„Potem pa že. Pojdi, spremim te!“

Podčastnik je šel proti hacijendi, in Komanh mu je sledil. Šla sta skozi palisadna vrata, čez dvorišče in potem v poslopje. Tam je moral Indijanec počakati, dokler ga je vojak naznanil.

Ko je vstopil Indijanec potem v sobo, je sedel ritmojster pri mizi ter kadil in igral s častniki. Indijanec je ostal molče pri vratih. Ritmojster ga je zaničljivo pogledal, doigral igro, vrgel karte na mizo in vprašal slabe volje:

„Kaj hočeš, rujavec?“

Indijanec ni odgovoril.

„Kaj hočeš, te vprašam?“ je ponovil ritmojster.

„S kom pa govori častnik?“ je vprašal sedaj Komanh.

„S teboj!“ je zaklical ritmojster.

„Mislil sem, da govori beli poveljnik s kakim volkom.“

„Z volkom? Ali noriš!“

„Beli poveljnik je govoril z nekim rujavcem, in volk ima vendar rujavo kožo.“

„Oh,“ se je zasmel častnik. „Ali sem te razžalil? Torej dobro, bom pa uljudnejši. Kaj hočeš, Komanh?“

„Prinašam pozdrav naših velikih poveljnikov. Predsednik nas je prosil, naj mu pomagamo, in naši poveljniki so sklenili, da ustrežejo njegovi prošnji.“

„To je zelo prijazno! Torej vaši vojščaki pridejo?“

„Da, pridejo. Že jutri zjutraj dospe cel rod v tisti gozd, ki leži ravno proti vzhodu.“

„Oh, tako kmalu! In ostali?“

„Ostali pridejo za njimi; vsak dan slaven poveljnik s svojimi vojščaki.“

„Zdi se mi, da imate same slavne poveljnike; če nam ti le kaj pomagajo! Ukloniti se bodo morali mojemu povelju. Še danes pošljem poslanca v Čivávo, da zvem, kaj naj storim.“

Komanh se je nasmehnil in odgovoril:

„Moj beli brat govori stvari, ki jih ne razumem.“

„Zakaj pa ne?“

„Rekel je, da bo poslal v Čivávo vprašat, kaj naj stori; torej moj beli brat ni poveljnik, in vendar zahteva, da bi ga ubogali slavni komanški poveljniki. Komanhi sicer pridejo, a njihovi poveljniki se morajo še pogovoriti z belimi poveljniki. Potem store, kar skupno sklenejo. Komanh namreč nikdar ne uboga tujega vojščaka.“

Ritmojster je uvidel, da ne sme vzrojiti, zato je odgovoril:

„Saj se ne bomo kregali. Ko pridejo tvoji poveljniki, se z njimi pogovorim. Jaz za svojo osebo bi ne rabil nobenega rujavca.“

Indijancevo oko se je zaiskrilo.

„Če bi ne rabil nobenega rujavca, bi bil jutri že mrtev, in tvoj skalp bi visel za apaškim pasom,“ je odgovoril.

„Grom in stela! Kaj praviš?“ se je prestrašil ritmojster.

„Saj si slišal.“

„Govoril si o Apahih?“

„Da.“

„Ali so morda v bližini?“

„V bližini.“

„Kje?“

„Prišli so iz svojih pokrajin, da usmrte belo-kožce.“

„To je že mogoče, ampak imajo dolgo pot.“

„In dobre konje!“

„Vaši Komanhi pridejo gotovo preje.“

„Apahi pridejo še pred nami.“

„Grom in stréla! Vi pridete jutri, torej morajo priti Apahi še danes.“

„So že tu.“

„Kje?“

„Vsak trenutek so lahko zunaj pri vaših konjih.“

„Sveta Madona, ali res!“

Ves prestrašen je skočil kvišku, in ostali častniki tudi. Komanh se je nasmehnil. Indijanec bi bil obsedel hladnokrvno na svojem stolu. Komanh je dobro vedel, da napadejo Indijanci svoje sovražnike najrajše proti jutru. Na hacijendi se sedaj še ni bilo treba bati Apahov. Zato je dejal Komanh ponosno:

„Belokožci se boje!“

„Kaj pa še!“ je zaklical ritmojster. „Ampak nočemo, da bi nas nenadoma napadli in nas pomorili. Ali si videl Apahe?“

„Videl.“

„Kje?“

„Jahali so mimo gozda, v katerega pridejo jutri zjutraj Komanhi.“

„Kedaj si jih videl?“

„Pred eno uro, po času belokožcev.“

„Koliko jih je bilo?“

„Desetkrat dvajset in šest.“

„Tristo vragov, dvestošest! Dvakrat toliko, kolikor je nas.“

„Z njimi so jahali štirje belokožci.“

„Oh! Gotovo Huaresovi pristaši. Sedaj sem prepričan, da napadejo hacijendo. Dobro se moramo pripraviti in utaboriti.“

„In vendar umre mnogo belokožcev.“

„Tega se pa ne bojim! Za palisadami se utaborimo, tam se nam ni treba bati sovražnikovih krogel in pušic.“

„Pri Apahih je največji vojščak belokožcev; tako puško ima, s katero usmrti lahko sto sovražnikov, preden jo iznova nabaše.“

„Kdo je to?“

„Knez Skalovja.“

To slavno ime so povsod poznali, tudi častniki so že slišali praviti o njem.

„Knez Skalovja?“ je vprašal ritmojster. „Grom in strela, tu imam pa lepo priložnost! Saj lahko spoznam tega slavnega moža. Ali je res zraven?“

„Res, dobro ga poznam.“

„Ampak kaj smo mu storili, da prijaha k nam kot sovražnik?“

„Knez Skalovja je prijatelj Apahov in Komanhov; prijatelj vseh Indijancev je,“ je dejal Komanh. „Pravičen in dober je; samo, kdor ga razžali, tistega usmrti. Če pride na hacijendo Verdoja kot sovražnik, mora biti tu kak mož, ki je njegov oseben sovražnik.“

„Hm, morda je Verdoja sam njegov sovražnik? Ampak njega ni več tu, ta jo je odkuril, pobegnil je. Kje so Apahi?“

„Ne vem, ampak spremljal me je brat, ki je šel za njimi. Prišel bo in sporočil, kje so.“

„To zadostuje. Ti ostaneš pri nas, dokler pridejo vaši vojščaki, kajne?“

„Čez noč ostanem tu, a potem grem svojim bratom naproti, da jim pokažem pot na hacijendo.“

Tako so končali pogovor, in ritmojter se je začel pripravljati na napad Apahov. Konje so pustili na paši, da bi prevarili sovražnike, dragonci so pa pogasili grmade in se utaborili za palisadami. Ker je imel vsak puško, sabljo in pištole, so bili prepričani, da napravijo Apahom strašno škodo.

Ko je došel Komanh na hacijendo, so prijahali tudi Apahi do piramide. Ustavili so se v bližini temnega grmovja, in poveljniki so šli iskat vhod v staro svetišče. V tem močnem zidovju so torej njihovi ljubljeni prijatelji.

„Če bi mogli razstreliti to stvar!“ je dejal Gromov Strel.

„Le počasi!“ je odgovoril Strnad. „Gotovo oprostimo svoje prijatelje.“

„O tem sem prepričan. Ampak koliko bodo morali pretrpeti, preden jih najdemo!“

„Če se nam posreči, jih morda kmalu oprostimo.“
 Tedaj je rekel Bivolovo Čelo:

„Vsak vzdihljaj, ki ga vzdihne Karja, hči Mictekov, poplača sovražnik s svojim življenjem! Kje neki je vhod?“

Strnad se je obrnil k vodniku in ga vprašal:

„Na kateri strani ste se ustavili?“

„Pojdite.“

Jahal je nekoliko naprej in se potem ustavil.

„Tule smo čakali,“ je dejal.

„In kje je izginil Verdoja z jetniki?“

„Za temle grmovjem je izginil, in za onimle oglom se je zasvetila svetilka.“

„Dobro. Če si govoril resnico, ti darujem življenje.“

„Senor, govoril sem resnico.“

„To je dobro zate.“

Poklical je sedaj oba poveljnika in Kreka ter jim povedal razmere.

„Živa duša ne sme iti sedaj za grmovje ali v bližino piramide,“ je dejal Bivolovo Čelo. „Verdoja je šel večkrat semtertja, gotovo najdemo še njegove sledove; a preden se ne stori dan, jih ne moremo razločno spoznati.“

„Zakaj bi čakali do jutra?“ je vprašal Medvedovo Srce.

„Saj res!“ mu je pritrdil Gromov Strel. „Moja nevesta naj ne zdihuje v ječi po nepotrebem.“

„Torej mislite, da naj bi nam Verdoja sam pot pokazal?“ je vprašal Strnad.

„Da.“

„Torej napademo hacijendo?“

„Na vsak način! In gorje mu, če nas ne uboga.“

„Zakaj bi šele iskali,“ je dejal Gromov Strel. „Na

hacijendo jašemo, zgrabimo tega vruga in ga pripeljemo sem. Druzega ne moremo storiti!“

Dobri Antonijo Krek, ki mu pravijo Gromov Strel, bi bil podrl najrajše nebesni oblok, da bi rešil tempreje svojo ljubico. Ravno je hotel Strnad nekaj pripomniti, ko nekdo glasno zakliče:

„Uf!“ Nóki pénijil — uf, pridite sem!“

Te besede je zaklical nek Apah. Glas se je čul iz one strani, odkoder so prišli.

„Kdo je pa bil to?“ je vprašal Strnad.

„Grízlitásca,“ je odgovoril Apah.

„Ali je šel proč?“

„Da, šel je preiskat okolico, če smo varni.“

„Torej je našel nekaj važnega. Pojdimo hitro k njemu!“

Našli so mladega Apaha, ki je klečal na tleh. Pod njim je ležal človek, ki ga je Apah močno držal.

„Komanh!“ je zaklical.

Takoj so zvezali Komanha z močnim lasom. Bil je tisti poizvedovalec, ki se je ločil v gozdu od svojega tovariša in šel za Apahi.

„Kako je našel moj brat Grizlitasca tega psa?“ je vprašal Medvedovo Srce.

„Jahal sem zadnji in zapazil, da se nekaj plazi za nami,“ je dejal mladi junak. „Nekdo nam je sledil; zato sem razjahal pri piramidi svojega konja in šel iskat zasledovalca. Našel sem ga tu, hotel je poslušati naše pogovore. Tedaj sem ga pahnil na tla in ga trdno držal.“

Sedaj je pristopil Strnad in si ogledal jetnika.

„Res je,“ je rekel, „to je Komanh; sledil nam je.“

„Usmrtite psa!“ je zaklical nekdo izmed Apahov.

Tedaj se je obrnil Strnad in dejal tistemu Apahu s strogim glasom :

„Od kedaj govore pri Apahih možje, preden so izgovorili poveljniki? Kdor ne zna brzdati svojega jezika je deček ali ženska.“

Mož se je osramočen umaknil za svoje tovariše.

Sedaj je vprašal Medvedovo Srce jetnika :

„Kje imaš svoje tovariše?“

Jetnik ni odgovoril. Tedaj ga je udaril Grizlitasca v obraz in dejal :

„Ali boš odgovoril, če te vpraša apaški poveljnik!“

A mož je molčal. Nekateri so se trudili z njim, a zaman.

Tedaj je pristopil Strnad in dejal :

„Komanški vojščak si in odgovoriš samo tistemu, ki te smatra kot hrabrega vojščaka. Ali pobegneš, če ti odvežem vezi?“

„Ne,“ je odgovoril mož.

„In mi odgovoriš?“

„Knezu Skalovja vedno rad odgovorim; pravičen in dober je; nobenega jetnika ne udari, ki se ne more braniti.“

Te besede so merile na Grizlitasca, ki je postal vsled udarca Komanhov osebni smrtni sovražnik.

„Kaj, ali me poznaš?“

„Poznam te in sem tvoj jetnik.“

„Njegov si, ki te je premagal. Vstani!“

Odvezal mu je laso, in jetnik je vstal.

„Ali si sam tu?“ ga je vprašal sedaj Strnad.

„Ne,“ je odgovoril Komanh.

„Ali jih je še mnogo?“

„Samo jeden.“

„Torej sta prišla poizvedovat?“

„Da.“

„Ali pride še mnogo vojščakov za vama?“

„Ničesar več ne smem povedati.“

„Dobro, ne bom te nadalje izpraševal. Torej ne boš pobegnil?“

„Bom.“

„Kako pa govore komanški sinovi? Obljubil si mi preje, da ne pobegneš.“

„Če bi bil tvoj jetnik, bi ne pobegnil. Jetnik dečka, ki me tepe, pa ne maram ostati.“

„Torej te moramo pa zopet povezati.“

„Poskusite!“

Zamahnil je z roko in bi bil pobil Grizlitasca na tla, če bi ne bil Strnad hitrejši. Z desnico je zgrabil Komanhovo roko, z levico ga je pa udaril na sence, da se je zgrudil onesveščen na tla. Tedaj je sunil Grizlitasca onesveščenemu Komanhu nož v srce in dejal:

„Njegov skalp je moj!“

„Slab skalp!“ je rekel Strnad in se obrnil nejevoljen v stran.

Grizlitasca se je čutil prizadetega, zato je vprašal:

„Zakaj bi ne usmrtil Apah Komanha?“

„Ker ga ni premagal v poštenem boju, naj ne nosi njegovega skalpa,“ je dejal Medvedovo Sree. „Komanh je bil že onesveščen. Zakaj si ga tepel? Hraber vojščak ne nosi skalpa moža, ki ga je onečastil.“

Mladi Apah je zaslužil ta ukor. Obrnil se je v stran in ni pogledal več mrliča. Ni se upal več priti v bližino poveljnikov, ki so se sedaj poluglasno pogovarjali.

„Če sta prišla danes dva Komanha poizvedovat, gotovo Komanhi kmalu pridejo,“ je dejal Strnad. „Previdni moramo biti. Dva sta naju videla in se gotovo ločila. Jeden je šel za nami, drugi je pa hitel na haci-

jendo opozorit stanovalce na naš prihod. Če hočemo hacijendo napasti, jo moramo najprvo natančneje preiskati. In to storim jaz sam. Ostali naj razjahajo svoje konje. Napravijo naj taborišče brez ognja in postavijo straže. Pazijo naj tudi, da ne izbrišejo Verdojevih sledov.“

Po teh besedah je vprašal mehikanskega vodnika, na kateri strani je hacijenda. Potem je odložil svojo težko puško in odšel; čez pleča je vrgel samo Henrijevo puško.

Bila je temna noč, a šel je komaj dobrih pet minut, ko zagleda več grmad, okoli katerih so sedeli bakéri.

Jedna izmed teh grmad je gorela za veliko skalo, ki je ležala sredi ravnine. Okoli grmade je sedelo pet bradatih bakerov.

Strnad je takoj spoznal ugodno priložnost. Tu lahko kaj zve. Previdno se je priplazil do skale in se skril v temni senci. Za skalo je čul vsako besedico.

„Prokleta nevarno je za vas,“ je dejal eden izmed bakerov.

„Ne uvidim,“ je rekel drugi.

„Kaj? Če pridejo Apahi, napadejo najprvo nas.“

„Stavil bi svoje življenje, da pridejo šele proti jutru, in tedaj nas ni več tu. Saj se utaborimo takoj po polnoči za palisade.“

„Kje neki tiče?“

„To vzemo, ko pride drugi Komanh; šel je za njimi. Ta dragonski ritmojster se mi zdi zelo hraber dečko. Obkolil je hacijendo, in gotovo ne pride nihče izmed Apahov čez palisade. Če strelja za barikadami čez sto dragoncev, ne ostane mnogo rujavcev živih.“

A tako! Strnad je čul, da je na hacijendi rit-

mojster s celim švadronom dragoncev. Potem se stvar seveda predrugači. —

Strnad je hitro stopil izza skale in jih pozdravil. Bakeri so se prestrašili in zgrabili svoje puške, ko so pa videli, da stoji pred njimi belokožec, so se takoj pomirili.

„Ali so dragonci na hacijendi?“ je vprašal.

„Da,“ je odgovoril bakero.

„Koliko jih pa je?“

„Čez sto.“

„Vladne čete?“

„Da.“

„Ali bi lahko govoril z ritmojstrom?“

„Lahko!“

„Lahko noč!“

Obrnil se je in odšel proti hacijendi.

„Syeta Madona,“ je dejal bakero, „mislil sem, da je prišel sam vrag!“

„Res je,“ je pripomnil drugi, „jaz sem pa mislil, da je duh velikana Golijata. Takega orjaka pa še nisem nikdar videl.“

„Pa kako nas je gledal! Kar strmel sem. Zakaj ga nismo začeli izpraševati! Kdo je neki ta človek?“

„Rujavec ni bil, to zadostuje. Podoben je bil lovcu iz severnih krajev; gotovo ga še natančneje spoznamo, kajti brezdvomno prenoči v hacijendi.“

Medtem je korakal Strnad proti hacijendi. Videl je, da se pasejo pred palisadami konji, in nasmehnil se je. Ti konji bi ne bili prevarili nobenega Apaha.

Šel je proti palisadam in slišal, da se na dvorišču pogovarjajo. Dragonci so bili neprevidni, ti bi ne bili nikdar prevarili izkušenega in previdnega savanskega lovca. Strnad je potrkal na vrata.

„Kdo je zunaj?“ je vprašal nekdo za vratmi.

„Tujec,“ je odgovoril Slovenec.

„Kaj želi?“

„Govoril bi rad z ritmojstrom.“

„Oh, ali je rujavec ali belokožec?“

„Belokožec.“

„Sam?“

„Popolnoma sam.“

„Kdo mu sme zaupati? Vrat ne odprem. Ali znate plezati?“

„Znam.“

„Torej preplezajte palisade; dovolim Vam, če ste sami; če vas je pa več, vas na mestu postrelimo.“

„Torej stopite proč!“

Šel je malo nazaj in se zaletel; bliskoma je skočil čez palisade v sredo med dragonce, ki niti slutili niso, s kakim junakom imajo opraviti. Podrl jih je nekaj na tla, ostali so pa butnili z glavami drug v drugoga.

„Grom in strela!“ je zaklical dotičnik, ki je preje govoril. „Kaj pa to pomeni? Saj ste naravnost iz nebes prileteli! Mislil sem, da preplezate palisade!“

„Saj sem, ampak na svoj način,“ se je zasmel Strnad.

„Ampak to je proketo čuden način! Zlomili bi si bili lahko vrat in noge in zdrobili poštenim ljudem kosti. Kdo pa ste?“

To je govoril podčastnik. Drgnil se je medtem po hrbtu, kajti pošteno jo je skupil.

„Lovec sem.“

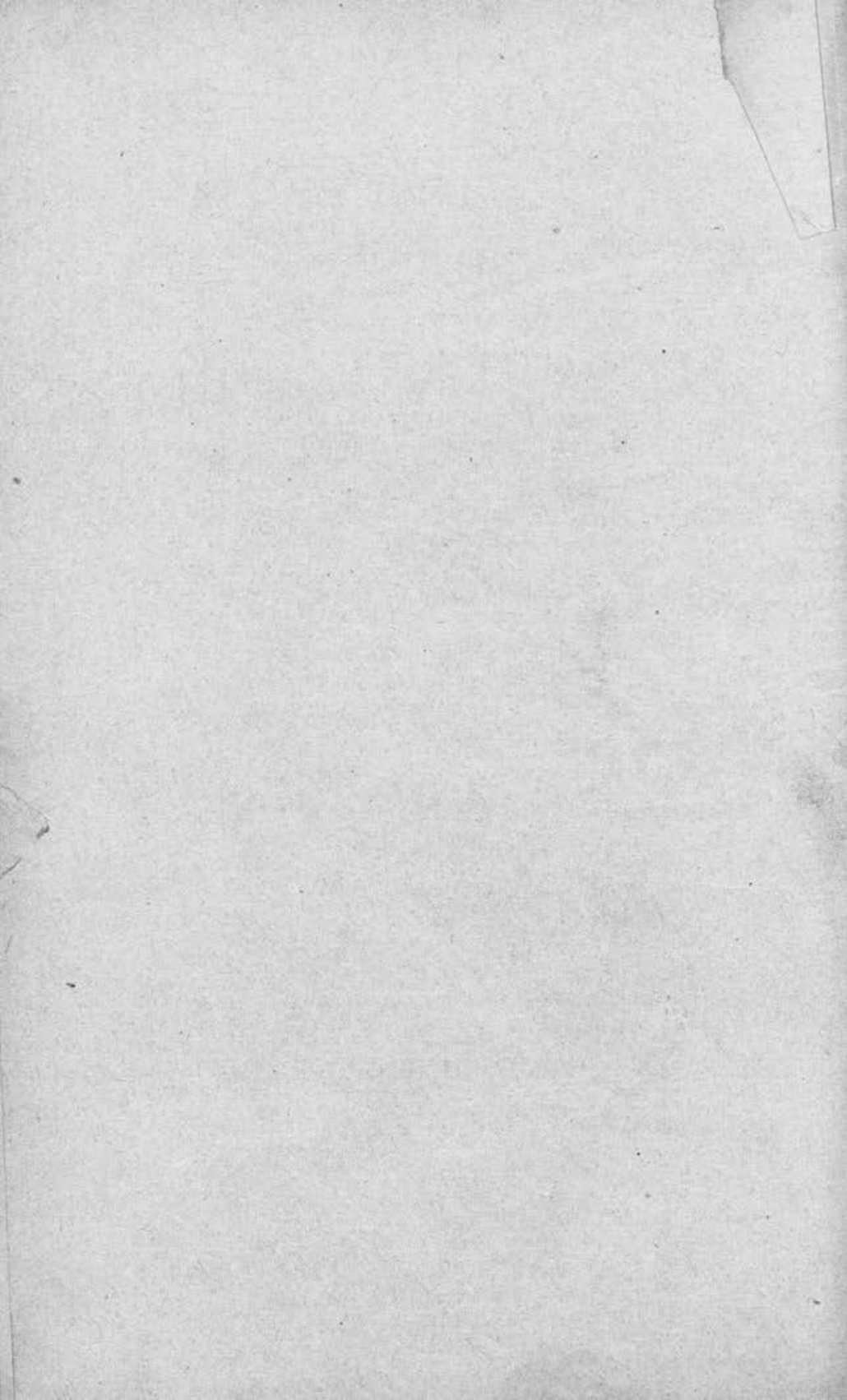
„Lovec? Hm, mislil sem, da ste član kakega cir-kusa. In z ritmojstrom hočete govoriti?“

„Da.“

„Kaj pa?“

Slavko je pristopil in salutiral.

„Kar Vas nič ne briga! Če bi hotel Vam povedati, bi mi ne bilo treba govoriti z ritmojstrom. Razumete?“

„Sveta Madona, kak surovež ste! Kje ste pa zvedeli, da je na hacijendi dragonski ritmojster?“

„Sanjalo se mi je. Naprej, nimam časa!“

„Le počasi, le počasi! Če želi mehikanski, dragonski podčastnik pojasnila, se mu mora odgovoriti!“

„Saj odgovarjam. Ali se Vam zdim morda preredkobeseden?“

„Pri moji veri, da ne! Preje govorite preveč. Ali ste oboroženi?“

„Sem“

„Torej oddajte svoje orožje!“

„Čemu?“

„Nevarni časi so, zato moramo biti previdni. Kaj pa, če bi ritmojstra umorili?“

„Ali mislite, da sem tako prismojen? Saj bi me potem na mestu usmrtili. Ali so mehikanski dragonci taki strahopetneži, ki se jih ni treba bati, ker se boje enega samega moža, ki ima puško čez pleča?“

„Čujte, mož, govoriti pa znate! Naj bo, Vas pa pustim izjemoma oboroženega k ritmojstru. Pojdite!“

Peljal je Strnada v sobo, kjer je bil pred kratkem Komanh. Ta je že davno odšel, in častniki so še vedno igrali. Ko so zagledali Strnada, so nehote vstali. Tako je uplival Slovenec na mehikanske častnike.

„Kdo ste, senior?“ je vprašal ritmojster, ko je odzdravil na prijazen pozdrav.

Strnad je pogledal najprvo po sobi in potem častnike. Imeli so sablje, a sicer so bili neoboroženi.

In odgovoril je:

„Senior, pišem se Strnad; zdravnik sem in potujem deloma vsled svojih družinskih razmer, deloma, da raz-

širim svoje znanje. Prišel sem na hacijendo, da se pogovorim z senorjem Verdojo v vaši prisotnosti o neki zavedi.“

„To je nemogoče, kajti Verdoje ni tu.“

„Oh! Kje pa je?“

„Ne vem; slutim, da jo je popihal pred nami.“

„To mi je pa zelo neljubo, koliko časa ste pa že tu?“

„Danes dopoludne smo prišli.“

„Ali je Verdoja tedaj že odpotoval?“

„Ne. Govoril sem še z njim. Dejal je, da gre nadzorovat svoje bakere, in odjahal je. Ni se več vrnil, in zvedel sem, da ga ni videl nihče izmed bakerov. Bil je Hwaresov pristaš in je zato pobegnil. Njegov najljubši služabnik je izginil z njim.“

„Torej je vendar senor Pardero tu.“

„Pardero? Oh, Verdojev poročnik? Ne; ni ga tu.“

Strnad tega ni mogel razumeti. Ali sta ušla morda oba z jetniki vred? Mogoče je. Ali sta se skrila pred vladnimi četami v piramidi? Kaka usoda čaka tedaj uboge deklice! Strnad je bil prepričan, da nihče izmed častnikov ne ve o Verdojevih zločinih. Ali naj jim vse pove? Morda je bolje, če ne.

„Ali ste Verdojev in Parderov prijatelj?“ je vprašal ritmojster.

„Ne,“ je odgovoril Strnad. „Tadva človeka sta največja lopova, kar jih je na svetu. Prišel sem, da obračunam z njima.“

„Oh, popolnoma se strinjam z Vami; tembolj obžalujem, da nista tu.“

„Torej res niti ne slutite, kje bi bila?“

„Niti ne slutim.“

„Tedaj sem Vas zamam motil in Vas prosim, da me odpustite.“

Do sedaj se ni nihče spomnil, da bi mu bil ponudil stol, šele sedaj je dejal ritmojster:

„Vsedite se vendar, senor! Ostanite saj čez noč pri nas.“

„Ne morem.“

„Oh, ne? Torej mislite takoj oditi? Iskat greste Verdojo in Pardéra?“

„Da, tako je!“

„Čujte, to je nevarno! Tuji ste, in v celi deželi je revolucija. V tej okolici se potikajo divji Indijanci, in odkritosrčno Vam povem, da pričakujemo še to noč napad Apahov na našo hacijendo. Če Vas dobe ti vragovi, ste izgubljeni!“

„O, ne bojim se jih, senor!“

„Ne? Hm, novinec ste v tej deželi.“

„Mislim, da ne! Sicer pa vem, da so Indijanci pravzaprav bolj pošteni, kakor ljudje navadno mislijo.“

„Motite se, senor, motite se. Tu v bližini leži veliko posestvo grofa de Rodriganda. Ta je imel v službi več pueblijskih Indijancev, in prejšen teden so usmrtili majordoma in skoraj vse stanovalce.“

„Vam že verjamem, ampak gotovo so imeli svoje vzroke, najbrže je oskrbnik senor Kortejo z njimi presurovo in nečloveško ravnal.“

„Oh, ali poznate senor Korteja, ki oskrbuje grofova posestva?“

„Poznam, v Mehiki stanuje.“

„Res je. Grof Rodriganda je menda najbogatejši veleposestnik v celi deželi. Rad bi bil njegov sin ali njegov dedič.“

Strnad se je nasmehnil in se uljudno priklonil.

„Potem bi bila sorodnika,“ je dejal.

„Sorodnika?“ je vprašal častnik.

„Da. Moja soproga je kontesa de Rodriganda y Sevilla, bodoča dedinja posestev, o katerih ste govorili.“

Ritmojster je poskočil kvišku.

„Nemogoče!“ je zaklical. „Grofica Rodriganda, zdravnikova soproga!“

„In vendar je tako.“

„Torej ste plemenitaš?“

„Ne.“

„Ampak prosim Vas! Saj Vas ne razumem.“

Strnad je segel v žep po zadnje pismo, ki mu ga je pisala njegova žena Silva. Pokazal je ritmojstru naslov, podpis, poštni in Silvin pečat.

„Prosim, prepričajte se,“ je dejal.

„Saj res, to je pečat grofovske rodovine de Rodriganda. Natančno ga poznam. Dober prijatelj grofa Alfonza de Rodriganda sem namreč; sedaj je na Špankem. Pravil mi je, da ima sestro, ki ji je ime Silva. Sedaj se pa morate na vsak način vsesti.“

Strnad se je nasmehnil in dejal:

„Sicer sem Vam zelo hvaležen za Vašo prijaznost, a ostati ne smem.“

„Zakaj?“

„Ker me čakajo.“

„Kje? Zunaj hacijende Verdoja?“

„Da.“

„Za vruga, kje neki? Do 'prihodnjega posetva se jaše skoraj cel dan. Da bi Vas pa čakali Vaši spremljevalci na prostem, tega pa vendar ne mislim.“

„In vendar je tako. Apahi me čakajo.“

Strnad je izgovoril te besede popolnoma hladno-krvno, a vplivale so kakor dinamična bomba.

„Apahi Vas čakajo?“ je dejal ritmojster ves prestrašen.

„Apahi.“

„Grom in strela, ali se šalite! Razjasnite nam zadevo.“

„To zadevo vam prav lahko razjasnim. Vodja Apahov sem.“

Vsi častniki so pobledeli.

„Vodja Apahov ste? To je nemogoče!“

„In vendar sem. Ali naj Vam dokažem svojo trditev?“

„Prosim, storite nam to uslugo.“

„Na hacijendi imate Komanha, ki je ravnokar prišel, kajne?“

„Res je. Ampak kaj ima opraviti to z Vašim dokazom?“

„In družega Komanha imamo mi,“ je nadaljeval Strnad mirno.

„Vi ga imate?“ je zaklical častnik.

„Da. Komanha sta nas opazovala in se potem ločila. Jeden je šel na hacijendo, drugi se je pa plazil za nami. Ker je bil nepreviden, so ga zasačili in usmrtili.“

Tedaj je segel ritmojster po svojo sabljo in zarohnel:

„Senor, ali res?“

„Res.“

„In to se upate povedati nam, ki smo zavezniki Komanhov! In predrznili ste se priti v to hišo!“

„Hm, nič se nisem predrznil! Prišel sem v to hišo, da bi obračunal z Verdojo; ker ga pa nisem našel, je

moja dolžnost, da povem Vašim ljudem, naj gredo spat. Apahi ne napadejo hacijende.“

„Za vraga, ali sanjam?“ je vprašal častnik in se prijel za glavo.

„Ne; čujete. Moj obisk se Vam zdi morda malo nenavaden, ampak stvar je zelo jednostavna. Apahi se niso prišli vojskovat z Vašimi vojaki; samo Komanhom nameravajo vzeti nekaj skalpov. Apahi so moji prijatelji, ampak zaradi tega še nisem jaz Vaš sovražnik, senor. Obljubim Vam, da ne store niti Vam niti hacijendi nobene škode, in zato pričakujem, da pustite moje prijatelje v miru.“

„Za vraga, kaj me briga, kaj pričakujete!“ je zaklical ritmojster. „Apahi so sovražniki naših zaveznikov, torej so tudi naši sovražniki, in kjer jih najdem, jih pobijem.“

„Čemu bi Vas izpreobračal; ampak smatrajte saj mene kot odposlanca, ki Vas prosi za tridnevno premirje!“

„Kaj pa še! Rujavci naj le pridejo še danes, če hočejo, po svoje krvave buče. Če pa ne pridejo, jih poiščem jutri zjutraj jaz; verjemite mi!“

„Ali resno govorite?“

„Popolnoma resno!“

„Potem sem pri Vas opravil. Lahko noč!“

„Stojte! Kam pa?“ je zaklical ritmojster.

„K svojim Apahom,“ je odgovoril Strnad hladno-krvno.

„Vi? K Apahom? Saj ne norim, da bi Vas pustil. Tu ostanete, moj jetnik ste!“

„Nikar se ne šalite!“ se je nasmehnil Strnad.

„Grom in strela, v takih zadevah se pa res ne šalim. Popolnoma resno govorim!“

„Torej proglašate odposlanca, parlamentarca, kot jetnika?“

„Parlamentarcev pri rujavcih ne pripoznavam. Sicer ste pa prišli brez mojega dovoljenja, zato nimam napram Vam nikakih dolžnosti. Prišli ste si samo ogledat, kako smo se utaborili. Špijon, ogleduh ste!“

„Stojte, senor! Soprog grofice de Rogriganda ogleduh?“

„Hm, sedaj Vam ne verjamem več, kar se mi je zdela preje resnica!“

„Storite, kakor Vam drago! Pripomnim samo to, da bi se ogleduh ne upal priti na hacijendo na tak način, kakor sem prišel jaz.“

„Torej dobro, ogleduh ali ne! V hacijendi ste, in ste videli naše priprave, zato ne smete oditi.“

„Kdo mi bo branil?“

„Jaz, senor!“ je dejal ritmojster grozeče.

„Hm, Vi in vsi Vaši dragonci me ne obdržite. Šel bom, kakor se mi bo poljubilo, saj sem tudi prišel, kakor se mi je poljubilo.“

Tedaj je potegnil častnik svojo sabljo.

„Ostati morate tu!“ je ukazal. „Sicer je Vaše življenje v nevarnosti!“

„Le nikar se ne bojte zame,“ se je nasmehnil Strnad. „Taka družba ni za Kneza Skalovja prav nič nevarna.“

Ritmojster in vsi častniki so pobledeli.

„Knez Skalovja? Dios, slišal sem, da je bil tudi zraven!“

„Res je bil pri Apahih. Jaz sam sem Knez Skalovja. Sedaj pa le poskusite, če me obdržite!“

Ritmojster je bil še vedno dovolj predrzen in je zaukazal:

„In če ste desetkrat Knez Skalovja. Moj jetnik ostanete. Odložite svoje orožje!“

„To se mi pa res ne poljubi. Sicer imate pa samo sablje, senorji, in samo revolver mi je treba potegniti izza pasa, ampak nočem. Rekel sem, da nisem Vaš sovražnik, in Vas še enkrat prosim, dovolite mi, da odidem.“

„Ostati morate!“ je ukazal ritmojster.

„Torej če nočete, naj pa bo!“

Treščil je ritmojstra s pestjo po glavi, da se je zgrudil takoj na tla. Poročnika še nista zgrabila svojih sabelj, ju je že doletela ista usoda. —

Nato je Strnad odšel. Na dvorišču ga je sprejel isti podčastnik.

„Ali ste že opravili?“ je vprašal.

„Že. Pustite me ven!“

„Skozi vrata?“

„Seveda, sedaj mi menda saj verjamete, da sem sam!“

„Torej pojdite.“

Ravno sta dospela do vrat, ko se priplazi bliže temna postava; bil je Komanh. Takoj je spoznal Strnada.

„Knez Skalovja!“ je zaklical.

„Knez Skalovja! so ponovili vsi navzoči.

„Primite ga!“ je zaklical Komanh in prijel Strnada.

„Ne bodi prismojen, Kománhček!“ je dejal Strnad.

„Kako moreš obdržati Kneza Skalovja! Vem, da mi ne želiš smrti, jaz tebi tudi ne! Poberi se odtod!“

Zgrabil je rujavca in ga sunil v stran. Tedaj je odprl nekdo okno, in ritmojster je zaklical na dvorišče:

„Ali je še tu? Zgrabite ga!“

„Tu je! Zdržite ga, zdržite ga!“ je zaklicalo kakih petnajst dragoncev.

Hoteli so ga zgrabiti, a Strnad je zamahnil s svojo puško naokrog, in jih pobil na tla. Skočil je čez palisade in zavil hitro okoli opla.

Dragonci so zgrabili puške, splezali hitro na palisade in streljali za Strnadom, a zadeli ga niso, ker je zavil okoli opla.

„K bakérom, k bakérom pojdite!“ je zaklical ritmojster. „Naj ga ujamejo!“

Sedaj so odprli vrata, in nekateri dragonci so hiteli k bakerom. Strnad je pa zasedel za palisadami konja, in oddirjal. Preden so bakeri zvedeli, kaj se je zgodilo, je Strnad že davno izginil.

Dragonci so spoznali danes Kneza Skalovja. — —

Strnad je jahal naravnost k piramidi. Tam so ga Apahi takoj od vseh strani molče obkolili. Če bi bil jezdec kak tujec, bi ga bili gotovo usmrtili.

„Kje so poveljniki?“ je vprašal Strnad.

Na zahodni strani piramide je bil studenec, tam so bili poveljniki. Iz tega studenca se je iztekala nekdam voda v vodnjak, ki je bil v piramidi.

Strnad je povedal poveljnikom, kar je videl in slišal. Prepričan je bil, da jih danes ponoči dragonci še ne napadajo, a na vsak način pa jutri zjutraj. Zato so se morali pogovoriti, kaj store. Umakniti se ni hotel nihče; vsi so hoteli ostati, nekateri, ker niso marali oditi, ne da bi rešili svojih dragih, nekateri iz apškega ponosa.

„Ostanemo, pa je,“ je dejal Strnad. „Oditi ne moremo, preden ne vemo, ali moremo rešiti svoje drage ali ne. Sicer je pa ta piramida za nas zelo pripravna in varna. Vodo imamo in se lahko skrijemo za grmovjem

in zidovi. Samo živeža nimamo; a tudi tega lahko dobimo, če se polastimo nekaj goveje živine. Po polnoči gredo bakeri za palisade, in živa duša nas ne bo motila.“

Vsi so bili zadovoljni s Strnadovim predlogom. Odšli so in kmalu so imeli toliko živine, da bi zadostovala Apahom za več tednov. Med zidovjem je bilo dovolj prostora za vso živino in vse konje. —

Sedaj so se vlegli spat, da se skrepčajo za prihodnji dan. Samo Gromov Strel, Medvedovo Srce in Bivolovo Čelo niso spali; mislili so vedno na jetnike, ki so v piramidi.

Ko se je zdanilo, so zbudili Strnada. Preiskali so sledove, ki jim jih je pokazal včeraj zvečer Mehikanec. Sledovi so bili še razločni in so vodili na južnovzhodno stran piramide. Ker je pa bila za grmovjem trava, so izginili sledovi tam popolnoma. Minulo je že predolgo časa, in potlačena trava je medtem že vstala.

Štirje najbistroumnejši možje niso vedeli, kaj naj store. Povsod so poskušali, a vse zaman. Apahi so morali preiskati vse zidovje stare razvaline, a vhoda niso mogli najti.

Popolnoma obupani, so začeli iskati iznova. Kar zavpije nekdo na vrhu piramide. Na zidovju je stal Grizlitasca, jim mignil, naj se skrijejo, in prišel potem hitro doli.

„Kaj pa je?“ ga je vprašal Strnad.

„Jezdeci,“ je odgovoril mladi Apah.

„Kje?“

„Od hacijende prihajajo. Mnogo jih je in jezdiijo v najhitrejšem diru.“

Dragonci so prihajali. Komanh, ki je včeraj zvečer zvedel, da so usmrtili Apahi njegovega tovariša, je šel

danes že na vse zgodaj iskat sledove. Ko je prišel v bližino piramide, je šel previdno v velikem krogu okoli razvalin, in videl, da vodijo sledovi Apahov samo k piramidi, od piramide pa ne. Na vsak način so torej Apahi pri razvalinah.

Vrnil se je na hacijendo ter naznanil ritmojstru, kje so Apahi. Ritmojstru se še ni polegla včerašnja jeza, zato je sklenil, da se bo maščeval. Ukazal je osedlati konje ter odjahal s svojimi dragonci proti piramidi; tudi večina bakerov je šla z njim.

Ko je zagledal Strnad četo, je zmajal zamišljeno z glavo.

„To je čez sto mož,“ je dejal. „Koliko Apahov je treba, da se jih ubranijo?“

„Petdeset,“ je odgovoril Medvedovo Srce.

„Torej naj bo sto,“ je rekel Strnad. „Ostali gredo z menoj.“

„Kam pa?“

„To je še skrivnost. Sto Apahov naj osedla svoje konje, da gredo z menoj. Tudi Grizlitasca naj gre.“

Ni še minula minuta, in že so bili Apahi pripravljeni za odhod.

„Kaj pa nameravate?“ je vprašal Gromov Strel.

„To zveste pozneje.“

„Ampak vrnete se?“

„Seveda se vrnem. Le hrabro se branite tačas!“

Zajahal je svojega konja ter oddirjal z sto Apahi proti severu. Dragonci so pa prihajali od južne strani ter jih niso videli, ker so bile vmes visoke razvaline.

Strnad je zavil potem v velikem krogu proti zahodu ter jahal potem naravnost na hacijendo. Nijednega bakera ni bilo na paši. Samo stara oskrbnica in dekle so bile doma.

Od samega strahu so začele kričati, ko so zagledale Apahe; a ti so jih kmalu pomirili. Preiskali so celo hišo. Našli so mnogo živeža, orožja in smodnika, celo zalogo, ki so jo pustili dragonci doma. Vse, kar so rabili pri piramidi, so naložili na konje. Potem so počakali, da se vrnejo dragonci na hacijendo. — —

Ko so prišli dragonci v bližino piramide, je moral najprvo preiskati podčastnik z manjšim oddelkom vso okolico. Približali so se grmovju, in že so mislili, da se je Komanh zmotil, ko zagrmi nenadoma izza grma več strellov, in podčastnik z večino svojih dragoncev so se zgrudili mrtvi na tla.

„Sveta Madona, saj so res tu!“ je zaklical ritmojster. „Prokleti rujavci se gotovo boje poštenega napada; le po njih!“

Cel švadron dragoncev se je zagnal proti grmovju. Ritmojster je bil sicer hraber, a nespameten. Ko je videl Bivolovo Čelo in ostali poveljniki, da napadejo dragonci piramido samo od jedne strani, so sklicali vse Apahe. Ko so dospeli dragonci do grmovja, so letele pušice od vseh strani na nje.

Dragonci so bili grozno zbegani. Mrtvi in ranjeni vojaki in ljudje so ležali drug čez drugega. Dragonci so morali odjenjati. Tudi ritmojster je bil ranjen.

„To je Knez Skalovja!“ se je jezil. „Brez njega bi rujavci gotovo ne vztrajali. Pojdite po ranjence, morda izvabimo na ta način Apahe izza grmovja.“

Apahi niso zapustili svojega varnega zavetišča. Ritmojster ni vedel, kaj naj stori.

„Kaj storimo?“ je vprašal jezno.

„Misel mi je šinila v glavo, ki je morda zelo dobra,“ je dejal nadporočnik.

„Torej?“

„Razvaline se moremo polastiti, samo če jo viharno naskočimo.“

„Saj smo poskusili in videli, kaj se da opraviti,“ se je nasmejal ritmojster porogljivo.

„Glavna stvar je način naskoka.“

„Ali ste morda izumili kak nov način?“

„Nikakor. Ampak vsi sovražniki so na tej strani. Navidezno se moramo zagnati naravnost proti piramidi. Malo pred grmovji pa zavijemo nenadoma na desno za grmovje in spodimo sovražnike na prosto, kjer nimajo konj, in tam jih lahko pobijemo.“

„Ideja je dobra, nadporočnik; takoj jo poskusimo.“

Dragonci so se postavili v četo in se zagnali iznova proti piramidi, a zmotili so se. Tudi apaški poveljniki so se posvetovali. Uganili so namen dragoncev, a ostali so na mestu, da lahko krenejo na desno ali na levo.

Dragonci so zavili na desno, takoj so storili Apahi isto. Dragonci so kar strmeli, ko so jih Apahi med grmovji od vseh strani napadli. Nastalo je strašansko morenje; vojaki so bili na konjih in se skoraj ganiti niso mogli, a Apahi so se lahko gibali. Boj je trajal komaj deset minut, a bil je strašen. Ko je zbral ritmojster svoje ljudi, jih je ostalo samo še kakih dvajset. Uvidel je, da je storil veliko neumnost, kaj so ga Apahi pravzaprav brigali!

Dolgo je premišljeval, kaj naj stori. Slednjič je odjahal s svojimi dvajsetimi dragonci proti hacijendi.

Svoje mrtvece in ranjence je moral pustiti, saj je vedel, da jih ne dobi, ker Indijanci ne pusti skalpov.

Tudi poročnik in nadporočnik sta bila mrtva. Ritmojster je bil edini častnik. Ko se je vrnil na hacijendo, bi se bil od sramote najrajše pogreznil v tla.

Dragonci so jahali na sprednje dvorišče, in rit-

mojster je šel naravnost v svojo sobo. Strnad je bil toliko previden, da je poslal svoje Apahe na zadnje dvorišče.

Ko je prišel ritmojster v svojo sobo, je potegnil sabljo iz nožnice, jo vrgel na tla in zaklical jezno:

„Prokleta junaštvo! Ti rujavci gotovo niso izgubili več ko pet mož, jaz pa čez osemdeset!“

„To je pa žalostno!“

Ritmojster se je kar stresel, ko je čul te besede. Misli je, da je sam, a obrnil se je — in na stolu je sedel Strnad.

„Tristotisoč vragov! Vi ste tu!“ je zaklical častnik.

„Kakor vidite,“ je odgovoril Strnad mirno. „Bil sem tako prost, ter prižgal jedno izmed Vaših cigaret.“

„Misli sem, da ste se tudi bojevali pri piramidi?“

„Kaj pa še! Saj sem Vam rekel, da nisem Vaš sovražnik. Storil sem Vam celo veliko uslugo.“

„Katero pa?“

„Ali niste še ničesar zapazili?“

„Ničesar,“ je dejal ritmojster.

„Torej morda še ne veste, koliko je bilo vseh Apahov?“

„Dvesto in šest mož.“

„In s kolikimi ste se danes bojevali?“

„Gotovo z vsemi.“

„Motite se, samo s polovico.“

„Samo s sto Apahi?“

„Samo s sto in šestimi.“

„Nemogoče! Potem bi nas bilo na obeh straneh jednako število, in mi bi bili morali zmagati.“

„To je napačno, kakor ste se prepričali. Storil sem Vam uslugo, ter vzel poveljnikom sto vojščakov.“

„Oh, ali res?“

„Res.“

„Ampak zakaj ste to storili?“

„Da bi Vi lažje zmagali,“ je odgovoril Strnad s porogljivim nasmehom.

„Ali me mislite zasmehovati?“ je zarohnel ritmojster.

„Nikakor. Popolnoma resno govorim. Če bi ne bil vzel Apahom teh sto vojščakov, bi se ne bil vrnil nihče izmed vas. Ko ste prihajali Vi od južne strani, sem odjahal jaz proti severu. Ker je bila vmes piramida, me niste videli.“

„Po kaj ste pa prišli potem sem?“

„Ravnotako bi Vas lahko jaz vprašal: po kaj ste šli Vi k piramidi? Vi ste prišli nas napast, in jaz sem prišel vas napast. Včeraj ste me hoteli ujeti, a danes se je stvar predrugačila, moj jetnik ste!“

„Ali norite?“ je zaklical ritmojster.

Pri teh besedah je zgrabil revolver, ki ga je imel za pasom, a Strnad mu je zagrozil:

„Izpustite orožje! Ali želite morda tak udarec, kakor je bil včerašnji?“

Ritmojster je sicer takoj izpustil revolver, ampak rekel:

„Ne razumem Vas! Takoj pokličem svoje ljudi!“

„Jaz pa svoje!“

Stopil je k mizi, vzel čašo ter jo vrgel skozi okno, ki je imelo razgled na zadnje dvorišče.

„Pojdite in pogledjte!“ je dejal potem ritmojstru.

Šla sta k oknu, ki je imelo razgled na sprednje dvorišče. Apahi so že prihruli tja in zvezali vse dragonce.

„Apahi so tu!“ se je prestrašil ritmojster.

„Seveda,“ je odgovoril Strnad. „In sicer zopet samo

Vam na ljubo. Ne pustim Vas namreč v Čivávo, kjer bi doživeli grozno sramoto za čin, ki ste ga danes izvršili. Moj jetnik ste ter ostanete z vsemi dragonci pri nas!“

„Pri Apahih?“ se je prestrašil ritmojster.

„Ničesar žalega Vam ne storimo. Moj jetnik ste, in nihče se Vas ne dotakne.“

„Jetnik? Zakaj?“

„To zveste pozneje. Vzemite svoje najpotrebnejše stvari, saj slišite, Apahi so že pred vratni.“

Častnik je uvidel, da je stvar resna.

„Senor, izdajalec ste!“ je zaklical. „Kot belokožec me izročate rujavcem!“

„Če sem izdajalec, vedo natančno moji prijatelji. Včeraj sem Vam rekel, da Vas Apahi ne nameravajo napasti, zato sem Vas prosil za tridnevno premirje, a niste ga hoteli. Sami ste provzročili boj, zato ste tudi od govorni za posledice.“

Odprl je vrata, nekateri Apahi so vstopili, rit-zvezali mojstra ter ga odpeljali.

Sedaj je šel Strnad v sobo, v katero je zaprl ženske. Strašansko so začele kričati, ko so ga zagledale.

„Molčite!“ jim je ukazal.

A ženske ne znajo molčati. Stara oskrbnica je padla pred Strnada na kolena, povzdignila roke ter začela prositi:

„Senor, usmilit se nas! Saj Vam nismo ničesar storile! Ali je bil morda moj bratranec Vaš sovražnik?“

Strnada je šinila pametna misel v glavo.

„Verdoja je Vaš bratranec?“ jo je vprašal.

„Da, senor. Jaz oskrbujem na hacijendi gospo-dinjstvo.“

„Ali Vam je zaupal?“

„Gotovo, sicer bi ne bila okrbnica njegove hacijende.“

„Mislil sem drugače. Ali Vam je zaupal včasih stvari, ki bi jih drugim ne bil?“

„Nekatere stvari že.“

„Ali veste, kje je sedaj?“

„Ne.“

„Ali je spal Verdoja prejšnjo noč v hacijendi?“

„Da.“

„Ali poznate piramido, ki je tu v bližini?“

„Poznam.“

„Ali veste, če je votla?“

„Je, kajti senor Verdoja je bil mnogokrat v njej.“

„Oh,“ je vprašal Strnad veselo, „kako je pa prišel noter?“

„Ne vem, kajti to je bila rodovinska skrivnost že od nekdanj, ampak zgoraj v pisalni mizi ima Verdoja načrt cele piramide.“

„Pokažite mi tisto pisalno mizo.“

Starka je spremila Strnada v Verdojevo sobo. Strnad je težko odprl miznico z močnim nožem. Res je našel načrt piramide.

„Ampak kaj reče senor Verdoja, ko najde odprto miznico!“ je rekla starka v strahu.

„Le bodite brez skrbi,“ je odgovoril Strnad. „Ničesar ne opazi, kajti ne vrne se več, ker ga Apahi usmrte. Sicer pa hacijendo sedajle itak zažgem.“

„Zažgete jo! — O, sveta Madona! Kaj sem Vam pa revica storila, da me mislite tako onesrečiti?“

„To je zaslužil Verdoja.“

„Ampak jaz ne! Če je res mrtev, tedaj jaz vse podedujem.“

Starka je prosila in tarnala, in Strnad se je je usmilil. —

Vtaknil je načrt v svoj žep in odšel s svojimi Apahi iz hacijende.

Vsi možje so morali iti peš, in vsak je vodil svojega težko obloženega konja. Dragonce so sicer zvezali, a tako, da so lahko peljali svoje konje. Bakeri so videli nesrečni boj, vrnili so se na hacijendo, a se skrili, ko so sedaj zagledali Apahe.

Vsi so se začudili, ko se je vrnil Strnad z dolgo karavano k piramidi. Vsi so slavili in hvalili slovenskega junaka.

Spravili so skrbno, kar so prinesli; jetnike so obstražili in poslali poizvedovalce na vse strani. — —

Sedaj je začel Strnad šele študirati načrt piramide. Načrt je bil zelo razločen. Cela piramida je imela tri nadstropja. V sredi je bil globok vodnjak. Okoli vodnjaka je pa bilo mnogo hodnikov, ki so bili zvezani z povprečnimi hodniki. Ob hodnikih so bile celice. Piramida je imela nekdanj štiri vhode, ki so bili pa sedaj zazidani.

Začeli so iskati vhode. Ničesar niso našli. Slednjič je izmeril Strnad natančno sredino najdaljšega zidovja, ter načel skalo, ki je bila čudno razpokana. Strnad jo je natančno preiskal. Poskušal je in poskušal, slednjič se je skala malo premaknila. Kar pobledel je od veselja.

„Sem že našel!“ je zaklical.

„Ali je mogoče?“ je vprašal Gromov Strel.

„Res. Tule je vhod; natančno sem čutil.“

„Kje? Kje? Hitro! Hitro!“

„Ta kamen moramo poriniti noter.“

Takoj je pokleknil Gromov Strel na tla in se uprl

z vsemi močni. Kamen se je umaknil na kamenitih valjih.

„O moj Bog, hvala Ti!“ je zaklical Gromov Strel.

Strnad je pogledal v odprtino in zagledal ob strani svetilko.

„Hitro jo prižgite, potem gremo pa naprej!“ je dejal.

Gromov Strel je hitro vstal, prižgal svetilko in hitel v teman hodnik. Strnad, Bivolovo Čelo, Medvedovo Srce in Frančeško so šli za njim.

Kmalu so prišli do močnih vrat, ki jih niso mogli odpreti.

„Na vsak način je na nasprotni strani zapah,“ je dejal Strnad, „ali pa imajo vrata skrivnostno ključavnico. Vendar nimamo časa, da bi dolgo iskali. Dovolj smodnika imamo; vrata moramo razstreliti. Naredite luknje v zid, jaz grem pa tačas po smodnik.“

Ko se je vrnil, so nasuli v luknje smodnika. Potem so vtaknili med smodnik vrvico in luknjo zamašili. Sedaj so prižgali vrvico in se umaknili k izhodu.

Kmalu je močno zagrmelo. Ravno so hoteli oditi zopet v hodnik, ko prihiti Grizlitasca.

„Kaj nam prinaša moj brat?“ ga je vprašal Medvedovo Srce.

„Komanški psi prihajajo skozi gozd, mimo katerega smo včeraj jahali.“

„Kdo je to sporočil?“

„Leteči Jelen.“

„Torej pojdi ponj.“

Kmalu je prišel Apah, ki mu je bilo ime Leteči Jelen.

„Moj brat naj nam pove, kaj je videl!“ mu je ukazal Medvedovo Srce.

Apah je začel praviti, da je šel poizvedovat, da je našel v gozdu nov sled, ki ga je napravil Komanh, ki je prenočil na hacijendi, da je zasledoval ta sled, da je slišal prihajati od daleč Komanhe, da se je zato skrtil, in da jih je naštel štirikrat deset krat deset in tri poveljnike.

„Ali si poznal poveljnike?“ ga je vprašal Medvedovo Sree.

„Ne.“

„Kam so pa šli?“

„Sledil sem jim. Šli so do gozdnega obronka. Tam jim je povedal poizvedovalec, da smo mi pri razvalinah, in kaj se je zgodilo. Posvetovali so se in odšli potem na hacijendo.“

„Torej nas gotovo kmalu obiščejo.“

„Morda šele danes ponoči,“ je rekel Gromov Strel.

„Ne, ne. Gotovo nas še preje obkolijo, da jim ne moremo uiti,“ je dejal Strnad. „Ponoči nas pa napadejo. Stražite in natančno pazite; če pa zapazite kaj važnega, pa nam pridite v jamo povedat.“

Odšli so potem v piramido.

Ko so prišli do vrat, so ležala na tleh. Vrglo jih je z zidovjem vred iz stene. Natančno so preiskali močna vrata. Imela so samo spodaj in zgoraj četverokotno luknjo. Potem so preiskali razdrto zidovje; našli so samo spodaj in zgoraj močan železen zob, ki se ni hotel udati na nobeno stran. Skrivnostne priprave niso mogli razumeti.

„Vsa vrata bomo morali razstreliti,“ je dejal Strnad. „Pojdimo naprej!“

Kmalu so prišli do močnih vrat, ki so imela dvojne zapahe. Ker jih niso mogli odpreti, so jih morali razstreliti. Zopet so našli samo zgoraj in spodaj dva

močna, nepremična železna zobova. Mož, ki je iznašel to zatvornico, je bil zelo pameten.

Prišli do tretjih vrat. Zopet so jih morali razstreliti. Ker so pa bila vrata zelo velika in močna, so morali nasuti mnogo smodnika. Strašno je zagrmelo. Odkrúšilo se je mnogo zidovja, zemlje in skalovja, da niso mogli naprej. Vse to so morali odstraniti in stene podpreti.

Še so kopali in delali podpore, ko pokliče Apah poveljnike, naj pridejo ven.

Ko so dospeli pred piramido, so videli, da so Komanli že obkolili razvaline. Našteli so čez sto sovražnikov, vsi so imeli konje.

„Gotovo so dobili konje na hacijendi Verdoja,“ je rekel Strnad. „Ostali iščejo še konje. Preden nimajo vsi konj, nas gotovo ne napadejo. Lahko se vrnemo še v piramido.“

Dragi bralec se ne sme čuditi, da so imeli na hacijendi Verdoja čez sto konj; nekateri hacijenderi imajo po več tisoč napol divjih konj na svojih pašnikih. Saj so celo v ruskih ukrajinah in v ogrskih pustah konjske črede, ki štejejo po več tisoč glav. — —

Medtem so jetniki v piramidi že skoraj popolnoma obupali. Minuli ste že dve noči — cela večnost. Vso vodo so že skoraj popili, živeža so imeli samo še za par dni, mrliča sta začela grozno smrdeti, in iz vodnjaka se je čulo od časa do časa strašno Verdojevo zdihovanje.

Karja je molčala, a Olga se ni mogla več premagovati. Popolnoma je že obupala.

Sklenila je svoje roke in molila:

„O, sveta Mati Božja, prosi za nas v tej veliki sili! Ne pusti nas umreti in obupati v tej temi. Reši nas iz

te strašne ječe, in slavila bom Tvojo dobrotljivost vse svoje žive dni.“

Krek je molčal, a Marijano je tolažil Olgo:

„Ne obupajte še seniorita! Bog je vsegamogočen in neskončno dobrotljiv, gotovo nas ne zapusti. Natančno poznam Strnada. Ker ve, kaka usoda nas čaka pri Parderu in Verdoji, bo storil vse, da nas najde in reši.“

„Ampak kdo mu pove, kje smo?“

„Bog je neskončno previden, in božja pota so čudezna. Le bodite brez skrbi. Prepričan sem, da nas Strnad najde.“

„Ampak če se sam ponesreči?“

„Ničesar žalega se mu ne pripeti. Natančno ve, da nas more samo on rešiti, zato bo previden. Ravno zaradi njegove previdnosti morda že tako dolgo čakamo. Gotovo najde naš sled, in najde sredstva, da dospe v piramido. Zdi se mi, da — — — čujte!“

Poslušali so, a ničesar niso slišali.

„Kaj je to bilo?“ je vprašala Olga.

„Zdelo se mi je, da sem slišal votlo bobnenje, kakor bi nekje v daljavi grmelo.“

„Motili ste se, senior. V to globočino ne prodere noben glas.“

Zopet je bilo vse tiho, dokler ni dejal kapitan Krek:

„Vrag vzemi vse skupaj, ničesar ne najdem!“

„Kaj pa iščete?“ ga je vprašal Marijano.

„Kako sredstvo, da bi pognali to proketo piramido, v zrak, ampak tako, bi nas ne poškodovalo.“

„Nikar se ne trudite, saj nič ne pomaga. Samo Strnad nas more rešiti, vse drugo je nemogoče.“

„Torej naj nas pa že kmalu reši, ne zaradi mene, kajti jaz že kaj pretrpim, ampak zaradi seniorit, ki tega

niso zaslužile. Strašna smrt mora biti, če človek v tej globočini tako počasi — — čujte!“

Sedaj so čuli vsi neko grmenje.

„Sedaj je ravnotako zagrmelo, kakor preje, samo močneje,“ je dejal Marijano. Ampak grom se menda saj ne sliši v te globočine?“

„To ni bilo grmenje,“ je dejal Krek, „ampak strel.“

„Nemogoče, da bi tu zdolaj slišali, če kdo strelja,“ je rekla Olga.

„Ampak če bi streljali tu zdolaj?“ je vprašal Krek.

„Kdo neki?“

„Bógve? Samo toliko vem kot mornar, da je bil strel. Če bi bil tudi topov strel, bi ga ne slišali tu zdolaj; ker smo ga pa slišali, so ustrelili gotovo tu zdolaj.“

„Ampak tako ne zagrmi niti pištola niti puška. In čemu bi streljali tu zdolaj, saj Strnad ve, da mu ne moremo odgovoriti.“

„Res, niti pištola niti puška ne zagrmi tako,“ je odgovoril Krek, „ampak veste, kaj zagrmi ravnotako?“

„Kaj pa?“

„Kadar kaj razstrele.“

„Vsemogočni Oče Nebeški! Torej mislite —?“

„Mislim, da je prišel Strnad,“ ji je segel Krek v besedo. „Natančno poznam gospoda Strnada. Nič mu ni pretežko. Morda mora razstreliti vrata, ker jih ne more odpreti.“

„Kako ste me potolažili, senor Krek. Sedaj se mi je zopet povrnilo upanje na rešitev. O moj oče, moj ubogi, dobri oče! Ali te vidim še kedaj?“

Od same žalosti se je začela jokati. Kar zopet močno zagrmi. Vsi so čutili, da so se potresla tla in

stene. Sedaj je bil Krek prepričan, da je prišel Strnad, in vstal je.

„Hurá!“ je zaklical. „Strnad je tu, res je prišel! Natančno sem slišal, kako se je podrlo zidovje. Rešitev se nam približuje!“

Tudi Olga je hotela vstati, a zgrudila se je zopet na kolena.

„Ali je mogoče?“ je vzdihnila.

„Trdno sem prepričan, da je senor Krek uganil,“ je dejal Marijano. „Kaj mislite, senorita Karja?“

Indijanka je počasi odprla svoje oči in rekla:

„Strnad je, Strnad, saj sem vedela, da pride.“

Tedaj jo je Olga objela in poljubila.

„Gospod Bog, kako sem Ti hvaležna! Nikoli ne pozabim Tvoje ljubezni, kakor tudi Ti nisi sedaj na nas pozabil!“ je vzkliknila.

Zopet so poslušali, minulo je dolgo časa. Sedeli so v hodniku, kjer ste bili Marijanova in Krekova celica.

„Pojdimo rajše k sprednjim vratom!“ je svetoval Krek.

„Saj res, morda slišimo, kaj se zunaj godi,“ je odgovoril Marijano.

Šli so k vratom, ki so jih hoteli z nožem odpreti. Tam so se vsedli na vlažna tla in poslušali. Slišali so zamolklo kopanje in razbijanje brez konca in kraja.

„Ali veste, kaj to pomeni, senorita?“ je vprašal Krek.

„Ne vem.“

„Zidovje in kamenje spravljajo v stran. Zadnji strel je bil zelo močan, gotovo je hodnik zasut in zelo poškodovan.“

„Oh, če bi bilo res.“

„Res, res, senorita. Molčal sem preje ves čas, ker

sem molil za svojo ženo in svoje drage, da bi mi jih Bog ohranil, a obupal še nisem. Smrt je vendar čuden čuk; vsakeka človeka se vendar ne upa lotiti se.“

„Ampak čujte, sedaj se ničesar več ne sliši.“

„Gotovo počivajo,“ je tolažil Krek.

Strnad in poveljniki so šli namreč tedaj gledat, kako so Komanhi obkolili razvaline.

Dolgo so poslušali jetniki, vse je bilo tiho. Slednjič so čuli iznova kopati in razbijati. Čuli so tudi že oddaljene človeške glasove. — Sedaj — sedaj so čuli glasne in razločne korake.

„Sedaj pa te vrata,“ je dejal zveneč glas. „Te vodijo gotovo k vodnjaku. Dovolj smodnika še imamo.“

Vsi jetniki so se tedaj prijeli za roke, zdelo se jim je, kakor bi jih bila prešinila električna iskra.

„Strnad!“ je zašepetal slednjič Krek. „Saj sem vedel! In celo ve, da vodijo te vrata k vodnjaku!“

Poslušali so. Na nasprotni strani so vrata natančno preiskali, in potem je dejal drug glas:

„Zopet porabimo mnogo smodnika; vrata imajo dvojne zapahe.“

Tedaj je zavpila Olga od samega veselja na ves glas:

„Bog, moj Bog! Antonijo! Antonijo!“

Par trenutkov je bilo vse tiho; veselje je vse iznenadilo; slednjič je pa zaklical Gromov Strel:

„Olga, moja Olga, ali si ti?“

„Jaz sem,“ je odgovorila, „jaz, ljubček!“

„Hvala bodi Bogu! Ali si sama?“

„Ne, vsi štirje smo tu.“

Tedaj je zaklical tuj glas:

„Vsi štirje? Karja, ti tudi?“

Bleda Indijanka je zarudela od samega veselja.

„Jaz tudi,“ je zaklicala. „Tvoja sestra Karja je tudi tu!“

„Uf! Uf!“ se je začulo sedaj onstran vrat.

Tedaj je Karja zopet pobledela. Ali vsled strahu ali od veselja?

„Kdo je sedaj govoril?“ je vprašal Krek:

„Ta glas poznam,“ je odgovorila Olga. „To je bil Medvedovo Srce, vodja Apahov. Vsi junaki so tu: Medvedovo Srce, Bivolovo Čelo in Gromov Strel, ampak kje je Strnad? Ne slišim ga več. Ali sem se morda preje zmotila?“

Sedaj je vprašal zopet Gromov Strel.

„Kako se vam godi, Olga?“

„Dobro! O, sedaj smo že na vse pozabili!“

Tedaj je potrkal nekdo na vrata, in drugič je zadonel Strnadov glas:

„Kako se pa godi mojemu kapitanu? Vsi so pozabili nanj, celo njegov brat!“

„Hvala lepa, gospod doktor!“ je zaklical Krek. „Še vedno sem čvrsto na krmilu. Le razpnite jadra in potegnite sidro kvišku, da kmalu odjadramo iz te luknje.“

„Tako, tako Vam ustrezem. Pogovarjamo se lahko pozneje; ampak še nekaj: Ali je Verdoja pri vas? In Pardéro?“

„Oba“

„Kaj pa delata? Zdi se mi, da nista pri vas.“

„V bližini sta, a oba sta jo pošteno skupila. Pardéro in čuvaj te piramide sta mrtva. Verdoja je pa padel v vodnjak in si zlomil hrbtenico, vendar še živi.“

„Oh, kak slučaj božji!“ je dejal Strnad. „Gotovo ste se hrabo branili. Sedaj pa hitro razstrelimo vrata!“

Obrnil se je še enkrat in vprašal skozi vrata:

„Ali je temno pri vas?“

„Ne. Celo dve svetilki imamo,“ je odgovoril Krek.
 „Dobro. Pojdite kolikor mogoče daleč od vrat. Ali morda nimate prostora?“

„O pač, mnogo.“

„Torej pojdite sedaj. Takoj pridemo.“

Jetniki so se vrnili v prihodnji hodnik in se tam vsi srečni pogovarjali.

„Ali nisem vedel, da pride Strnad,“ je rekel Krek.

„Mož je, ki mu ga ni para.“

„Tudi jaz sem bil prepričan, da pride,“ mu je pritrdil Marijano. „Ne moremo mu biti dovolj hvaležni!“

Čez kake četrte ure je strašno zagrmelo. Vse se je streslo, stene so se drobile, in od stropa so se odkrušili celi kosi. Potem je zaklical pri vratih Gromov Strel:

„Olga, kje si?“

„Tu!“ je zaklicala in hitela v hodnik.

Samo motno je zasvetljevala oljnata svetilka okolično, vendar ga je takoj zagledala. Vrgla se mu je na prsi in ga objela tako trdno in prisrčno, da je čutila njegov odločen sklep, da je nikdar, nikdar več ne zapusti.

„Moj Antonijo!“ je zašepetala. „Skoraj bi bila umrla!“

„Hvala bodi Bogu, da nisi,“ ji je odgovoril prisrčno. „Sicer bi ne bila prebolela moja bolna glava tvoje izgube, in zopet bi bil zblaznel.“

Tedaj je pristopil Bivolovo Čelo.

„Kje je Karja, hči Mictekov?“ je zaklical.

Tedaj je prihitela Indijanka ter objela svojega brata. Pravijo, da so Indijanci divjaki. A tudi Indijance je ustvaril Bog po božji podobi. Tudi Indijanci čutijo.

Sedaj je prišel Strnad in podal vsem roke. Marijano ga je objel in dejal s prisrčno-hvaležnim glasom:

„Že zopet si me rešil! Janko, ti si moj angelj-varuh povsodi!“

In Krek je rekel ves ginjen:

„Gospod doktor, če vidim še kedaj svoje drage, se moram samo Vam zahvaliti za to srečo. Bog Vam poplačaj, kar ste mi storili, jaz Vam ne morem.“

Sedaj so jetniki v kratkih potezih povedali, kaj so doživeli.

„Verdoji si potegnila nož izza pasa in mu grozila?“ je vprašal Gromov Strel svojo nevesto.

„Da. Ni se me smel dotakniti, sicer bi bila usmrtila njega ali pa samo sebe.“

„Moja junakinja!“

Prisrčno jo je pritisnil nase.

Tedaj se je oglasil nekdo za Karjo:

„In hči Mictekov je usmrtila Pardéra z lastno roko?“

Tako je vprašal Apah Medvedovo Srce. Sedaj ga je ljubila z vsem svojim srcem, akoravno je bila nekdanj tako slepa, da ji je bil grof Alfonzo ljubši.

„Sama sem ga usmrtila,“ je odgovorila.

„In si oprostila potem jetnike?“

„Da.“

„Hči Mictekov je junakinja; zasluži da postane edina skváva (žena) velikega poveljnika.“

Ljubeznivo jo je pogladil po laseh in se obrnil potem v stran; vedela je, da je izrazil s tem več, ko kdo drugi s tisoč besedami.

Sedaj je prišel še nekdo in dejal ponižno:

„Senorita, veseli me, da Vas zopet vidim!“

Olga se je obrnila in spoznala bakera.

„Frančeško, ti si tudi tu?“ je dejala veselo. „Zdiš

„Nekaj moram še z Vami govoriti.“

ga neso v prvi hodnik. Tam naj leži, dokler se mi bo poljubilo. Sedaj pa pojdimo iz te nesrečne luknje!“

Odšli so. — —

Ko je prišla Olga na svež zrak in svetel dan, so ji zalile solze oči. Objela je Strnada in dejala:

„Senor, nikdar ne pozabim tega trenutka, svoje žive dni Vam bom hvaležna!“

Tudi Bivolovo Čelo je podal Strnadu roko.

„Knez Skalovja naj zahteva moje življenje, in dam mu ga,“ je dejal.

Strnad se jih je komaj ubranil, tako so se mu vsi zahvaljevali.

Sedaj so šli na piramido pogledat, koliko je že sovražnikov v bližini. Okoli tristo Komanhov se je že zbralo. Vsi so imeli konje, in kakor je bilo videti, so bili dobro oboroženi.

Olga se je kar prestrašila, ko je zagledala toliko sovražnikov, a njeni spremljevalci so jo kmalu ohrabrili. Kar se pa Karje tiče, je zaničevala Komanhe iz dna svojega mickéškega srca in zahtevala puško, da se udeleži boja.

Nato so napravili damam na varnem kraju mehko in gorško ležišče.

Ko so bili možje zopet sami, je dejal Strnad:

„Veliko napako smo napravili.“

„Kako napako pa?“ je vprašal Bivolovo Čelo.

„Najprvo je bilo samo sto Komanhov, nas je pa bilo dvesto. Če bi jih bili napadli, bi jih bili premagali in bi lahko piramido zapustili. Ostalih bi se bili brez vseh težav ubranili.“

„Knez Skalovja govori resnico,“ je rekel Medvedovo Srce; „ampak zanimali smo se samo za svoje nesrečne, ujete prijatelje. Vendar se nam ni treba bati

Komanhov. Tu imamo varno trdnjavo, in Leteči Konj nam pošlje še mnogo hrabrih vojščakov.“

„Naj le pridejo Komanhi,“ je dejal Bivolovo Čelo. „Kar poteptali bomo te gosence!“ —

Ko je solnce zahajalo, je bilo že čez štiristo Komanhov. Naredili so velik krog okoli piramide.

Zvečer so prižgali sovražniki velike grmade. Tudi Apahi so smeli zanetiti ogenj, da si spečejo svoj pečenko, kajti zaklali so velikega bika. Proti polnoči so grmade pogasili. —

Sedaj so morali biti previdni. Strnad je postavil goste straže okoli piramide. Vsi vojščaki so se morali naspiti po dnevu in so sedaj čuli.

Medvedovo Srce je bil poveljnik severnega krila Bivolovo Čelo južnega, Gromov Strel vzhodnega, Strnad pa zahodnega krila. Strnad je bil seveda vrhovni poveljnik in imel štiri dobre adjutante.

Okoli dveh po polnoči je poslal Gromov Strel Strnada poročilo, da se zbirajo sovražniki na vzhodni strani. Kmalu potem sta mu naznanila Medvedovo Srce in Bivolovo Čelo, da gredo Komanhi proti zahodu. Strnad je takoj uganil, da napadejo sovražniki piramido na zahodni strani. Takoj je ukazal, naj se zbero Apahi na tej strani. Komaj so se uredili, ko naznani stražnik, da sovražniki že prihajajo.

Tedaj se je obrnil Strnad k Medvedovemu Srcu in dejal:

„Moj brat naj vzame svojih petdeset vojščakov in naj gre z njimi sovražniku za hrbet. Komanške konje je lahko najti; tiste naj zasede, in naj jaše med sovražnike!“

„Uf!“ je dejal Apah, ki mu je zelo dopadel ta

Strnadov predlog. „Knez Skalovja je velik vojskovodja. Veliko zmago si priborimo.“

Kmalu je odšel s svojimi vojščaki. Strnad je sedaj naročil svojim Apahom, naj ne streljajo na konjenike, ker so njihovi tovariši.

Potem so pričakovali začetek boja. —

Komaj se je začelo na vzhodu daniti, ko se je čul v bližini strašen bojen krik iz štiristo komanških grl.

Indijanci se bojujejo najrajše na konjih, a v tem slučaju so morali napasti piramido peš, ker bi jih konji samo ovirali.

Ko so se sovražniki dovolj približali, je Strnad zaklical, in Apahi so ustrelili stoinpetdeset krogelj in pušic.

To je imelo strašen učinek; Komanhi so kar obstrmeli, vendar so jih vzpodbudili njihovi poveljniki toliko, da se niso umaknili.

Medtem so Apahi že drugič ustrelili na svoje sovražnike. Komanhi so bili vsi zbegani; vendar so se zopet ojunačili in napadli piramido tretjič. —

Sedaj pridirja nenadoma Medvedovo Srce s svojimi petdesetimi vojščaki in podere ostale Komanhe na tla.

Malo Komanhov je ušlo hrabrim Apahom. Strnad je sijajno zmagal. Apahi so dobili veliko število skalpov.

Strnad sam ni niti jedenkrat ustrelil. Apahi so pridobili okoli dvesto komanških skalpov, a izgubili so približno trideset vojščakov.

Sedaj so se Apahi odpočili, a Komanhi so se medtem na zahodu iznova zbrali, potem so obkolili piramido kakor včeraj.

Strnad se je s poveljniki posvetoval.

„Sedaj lahko odidemo,“ je dejal. „Komanhi nas ne morejo zadrževati, ker so popolnoma obupani.“

„Zakaj naj bi neki odšli?“ je vprašal Medvedovo Srce. „Tu nas Komanhi ne morejo premagati, in kmalu nam pridejo naši bratje na pomoč.“

Ker so bili vsi tega mnenja, se je moral Strnad udati.

Verdojo so spravili v bližino vhoda v jamo, kjer ga je stražil eden izmed Apahov. Jedel in pil je kakor zdrav človek, a vendar ga je bilo strašno videti, kako je ležal na tleh s svojimi oteklimi rokami in z nepremičnim spodnjim telesom.

Ujete dragonce so strogo stražili.

Minul je prvi dan in naslednja noč, ravnotako drugi dan, ne da bi prišli pričakovani vojščaki. Komanhov je bilo medtem že zopet precej več.

Prihodnjo noč se je priplazil mož na trebuhu v bližino apaske straže. Že ga je hotel stražnik zabosti, ko zapazi, da je tujec tudi Apah, a drugega rodu. Približal se je in zašepetal:

„Ali je moj brat na straži?“

„Da.“

„Kateri poveljnik je njegov?“

„Knez Skalovja.“

Tujec je obmolnil in potem vprašal:

„Ali je Knez Skalovja pri mojih bratih?“

„Da.“

„Torej gotovo sijajno zmagajo. Kje pa je?“

„Pojdi naprej! Moji tovariši te peljejo k njemu.“

Tujec je šel naprej. Pri prihodnjem grmovju so ga ustavili Apahi. Peljali so ga k Strnadu, ki se je ravno posvetoval.

„Kdo si?“ ga je vprašal Strnad.

„Leteči Jastreb sem, poveljnik tarasónskih Apahov,“ je odgovoril tujec.

Tedaj je hitro vstal Medvedovo Srce in stopil k njemu.

„Leteči Jastreb? Uf, saj si res, moj brat. Srečno došel! Kedaj prideš s svojimi Apahi?“

„Prišel sem kot poslanec.“

„Ne kot poveljnik?“

„Ne. Leteči Konj je zbral poveljnike vseh Apahov in jim povedal, da je v Mehiki vojska, in da je Huares prijatelj Apahov. Vsi vojščaki so se zbrali in sklenili, da se nočejo vojskovati proti pravemu mehikanskemu poveljniku. Zakopali so svoje orožje in me poslali, naj ti to sporočim.“

„Torej nam ne pridejo na pomoč?“

„Ne. Leteči Konj mi je rekel, naj ti povem, da se vrni kmalu v domače pokrajine, da pomagaš s svojimi vojščaki meso delati.“

Medvedovo Srce je povesil svojo glavo in molčal. Tedaj je pa dejal Bivolovo Čelo:

„Od kedaj govorijo Apahi danes tako jutri pa drugače? Sijajno zmago smo si priborili, dvesto skalpov smo dobili, in sedaj naj gremo meso delat?“

„Tebi ni treba ubogati, ker si poveljnik Mietekov,“ je dejal poslanec.

„Torej molčim!“ je rekel Bivolovo Čelo.

„Kakega mnenja je pa Knez Skalovja?“ je vprašal sedaj Medvedovo Srce.

„Jaz ljubim mir, akoravno pomagam prijatelju. Moj brat, Medvedovo Srce, naj stori, kar mu drago.“

Tedaj je dejal poslanec:

„Kar sem imel povedati, sem povedal; moji bratje naj se posvetujejo. A jaz se moram takoj vrniti, to je

sklep vseh poveljnikov. Sporočim jim, da sem videl Kneza Skalovja, slavnega poveljnika belokožcev.“

Poslovil se je in izginil. —

Poveljniki se o tej zadevi niso takoj posvetovali.

Proti jutru so slišali, da je zavladelo v komanškem taborišču veliko veselje. Ko se je začelo daniti, so lahko spoznali vzrok te radosti. Okrog in okrog piramide so zagledali velike čete komanških vojščakov. Komanhi so dobili ponoči pomoč. Vseh komanških vojščakov je bilo čez tisoč.

Strnad se je prestrašil, akoravno je bil hraber mož. Toliki premoči ne morejo uiti; samo smrt je njihova usoda.

Tudi apasški vojščaki so uvideli, da ne smejo ničesar upati.

A to še ni bilo vse. Dopoldne je prijahal od juga cel švadron dragoncev in razjahal svoje konje blizu piramide. Dragonski častniki in komanški poveljniki so se posvetovali.

Posledica tega posvetovanja je bila, da se je približal dragonski poročnik piramidi kot parlamentarec. Na sablji je imel bel robec kot znamenje, da prihaja kot posredovalec miru. Strnad sam mu je šel naproti.

„Kdo je poveljnik teh Apahov?“ je vprašal častnik in uljudno pozdravil. Občudoval je junaškega Slovenca.

„Njihov poveljnik Medvedovo Srce.“

„Ali je tu med njimi mož, ki mu pravijo Knez Skalovja?“

„Je.“

„Kje pa je?“

„Pred Vami stoji.“

Poročnik se je globoko priklonil in dejal uljudno:

„Prišel sem kot poslanec svojega ritmojstra in komanških poveljnikov. Ali me marate poslušati?“

„Gotovo. Pojdite!“

Peljal je častnika tja, kjer so sedeli ostali poveljniki, in ga prosil, naj se vsede. Potem mu je namignil z roko, naj začne govoriti. Poročnik je začel:

„Dovolite mi najprvo, da Vam izrečem svoje vele-spoštovanje, senor. Popolnoma —“

„Prosim,“ mu je segel Strnad v besedo. „Kaj nam imate službenega sporočiti?“

„To je seveda malo neprijetno, senor. Apahi so se bojevali s švadronom dragoncev, ki so bili na hacijendi Verdoja, kajne?“

„Da.“

„In Vi ste se tudi udeležili boja?“

„Ne?“

„Ampak ujeli ste nekaj dragoncev?“

„Da.“

„Torej dobro. Moj ritmojster zahteva, da se mu udate Vi in vsi poveljniki. Ostali lahko odidejo.“

„Družega Vaš ritmojster ne zahteva?“

„Ne.“

„Dejali ste, da prihajate tudi v imenu poveljnikov. Kaj pa zahtevajo ti, senor?“

„Vse mrtvece in vse skalpe, poleg tega pa še deset Apahov, ki bodo morali umreti kot mučeniki. Ostali lahko odidejo.“

„Ali so slišali moji bratje, kaj je dejal ta gospod?“ je vprašal Strnad svoje prijatelje.

Vsi so prikimali z glavo.

„Kaj sklenejo moji bratje?“

„Bojujejo se,“ je odgovoril Bivolovo Čelo.

Medvedovo Sree in Gromov Strel sta mu pritrdila.

„Torej ali čujete odgovor,“ je dejal Strnad častniku.

„In kako ste se Vi odločili, senor?“ je vprašal poročnik.

„Hm, ne udal bi se, niti če bi sedel sam na piramidi.“

„Sicer spoštujem vaš junaški odlok, vendar vas opozarjam, da je nas desetkrat več.“

„Res je; a zato je naše stališče stokrat trdnejše, ne da bi računal naših junakov, ki se ne boje vsak čez dvajset sovražnikov.“

„Ali je to vaš trden sklep?“

„Naš trden sklep. Ampak nekaj moram pripomniti. Ritmojster in približno dvajset dragoncev tistega švadrona so jetniki. Do sedaj so moji jetniki. Če zahteva vaš kapitan na vsak način, da se mu moram jaz udati, izročim svoje jetnike Apahom. Njihovo usodo si potem lahko sami mislite.“

„Oh, na ta način se hočete zavarovati?“

„Priznam, da je to res moj namen.“

„To Vam nič ne pomaga. Na jugu so vladne čete, na severu in vzhodu so pa Komanhi. Na vsak način vas premagamo. V teku jednega dneva se lahko premislite. To vam dovolimo zaradi tega, ker natančno vemo, da ste izgubljeni, če se prostovoljno ne udate. Boj vam prav nič ne koristi, in čemu bi po nepotrebnem kri prelivali.“

„Ali nas ne napadete med tem časom?“

„Ne.“

„Tudi Komanhi ne?“

„Tudi ne; dam vam svojo častno besedo.“

„Dobro, torej pridite jutri po naš odgovor, senor!“

Častnik je odšel.

Strnad je šel na vrh piramide preišljevat, kaj naj stori. Vedel je, da ga ostali poveljniki gotovo ubogajo, zato se je moral sedaj odločiti.

Njevov položaj je bil zelo težaven. Njegov odlok je važen za njegovo lastno in vseh ostalih prostost in življenje. Morda nikdar več ne vidi svojih dragih.

Segel je v žep po zadnje Silvino pismo, a prinesel je iz njega načrt piramide. Razgrnil je načrt in ga začel nehote študirati.

Hodniki so bili popolnoma simetrično zidani; samo kratek stranski hodnik je bil nesimetričen. Strnad je izprva mislil, da je to dolga, ozka celica. Na tem hodniku je bila zapisana beseda „péta-póve“, ki je Strnad še nikdar ni slišal.

Zamišljen je gledal v načrt, ko pride Bivolovo Čelo na vrh piramide. Nehote ga je vprašal Strnad:

„Ali pozna moj brat besedo „peta-póve“?“

„Pozna.“

„Kaj pa pomeni?“

„Tako govorijo jemski Indijanci. „Péta-póve“ se pravi ‚v dolino iti‘. Zakaj me vpraša moj brat za to besedo?“

Strnad mu ni odgovoril, a obrnil se je proti zahodu, kjer so sonovski Kordilijéri. Bliskoma mu šine nekaj v glavo, obrnil se je in dejal:

„Moj brat naj gre z menoj!“

S temi besedami je odhitel tja, kjer ste imeli dami svoje ležišče. Hoteli ste ga začeti izpraševati, po kaj je prišel dragonski častnik, a Strnad jima ni hotel odgovoriti. Vzel je majhen zabojček smodnika, poklical nekaj močnih Apahov, jim dal kladivo in drugo orodje ter prosil Medvedovo Srce, naj tačas pazi.

Potem je izginil z Bivolovim Čelom in Apahi v piramido.

Ko so šli mimo Verdoje, je ta glasno zakričal, a še zmenili se niso zanj. Prižgali so svetilke in odšli v piramido.

V prvem hodniku je zavil Strnad na desno. Prišli so do hrastovih vrat. Vrata niso bila zelo močna, zato so jih lahko odprli z sekiro. Prišli so po dolgem hodniku do drugih vrat. Tudi te so odprli z sekiro. Potem so morali iti po stopnjicah navzdol. Na koncu teh stopnjic so bila zopet vrata. Onstran teh vrat je bila celica, ki je bila zaznamovana na načrtu z besedo „péta-póve“. Te vrata so morali razstreliti. Zopet so vodile stopnjice navzdol. Po teh stopnjicah so prišli v celico „péta-póve“, ki ni imela konca. To je bil dolg, zidan, podzemeljski rov, [ki je vodil naravnost proti zahodu.

Strnad je uganil, ta rov je vodil na prosto. Veselega srca je hitel po hodniku naprej. Dolgo so hodili dolgo; slednjič so prišli zopet do stopnjic, ki so vodile navzgor. Dospeli so v jamo, ki je bila zasuta s kamenjem.

Začeli so kopati, in — nenadoma zasije v temno jamo svetel dan. Naredili so odprtino ter prišli v majhno dolino, ki je bila popolnoma neplodovita, nijedne travice ni bilo videti.

Previdno so si ogledali najbližjo okolico in zagledali v oddaljenosti angleške milje piramido in okoli nje mnogoštevilne komanške čete. Komanški konji so se papsli na veliki trati, ki je bila oddaljena komaj petsto korakov.

„Ali je zadovoljen moj brat s tem odkritjem?“ je vprašal Strnad Mictéka.

„To odkritje je vredno mnogo ljudi,“ je odgovoril Indijanec mirno, vendar se je radostilo njegovo srce.

„Komanški sinovi bodo mislili, da smo čarovniki.“

„Iskali nas bodo, vendar nas ne najdejo, kajti odjahali bomo na njihovih konjih. Karji, hčeri Mictekov, torej ni treba umreti.“

„Sedaj se moramo pa vrniti,“ je dejal Strnad.

„Nihče nas ne sme tu zapaziti.“

Odšli so v odprtino in jo zadelali s kamenjem. Potem so šli po podzemeljskem rovu v piramido. Bogve kaj se je že nekdaj godilo v teh podzemeljskih rovih. Kako se varali paganski duhovniki verno ljudstvo! Na piramidi so prelivali človeško kri na čast bogovom. —

Ko se je vrnil Strnad s svojimi spremljevalci k apaškim vojščakom, so se vsi skupno posvetovali, kaj naj store.

Vsi so že obupali nad svojo usodo, zato so bili vsi zadovoljni s Strnadovim predlogom.

Sklenili so, ga gredo skupno čez Kordilijere, potem se pa ločijo. Ampak Medvedovo Srce je pristavil:

„Medvedovo Srce ljubi svoje prijatelje, zato jih spremi do Žijéma.“

Karja je zarudela, kajti vedela je, zakaj se njen prijatelj tako žrtvuje za svoje zaveznike. — —

Kar so imeli živeža so ga vzeli s seboj. Svoje konje so morali seveda pustiti na piramidi, pa saj dobijo namesto njih komanške.

Vsi so se pripravljali za odhod. Vse, kar so mogli nesti, so vzeli s seboj, celo svoja sedla, ki so jih bili navajeni.

Ko je začelo zahajati solnce za gore, je šla Karja na piramido. Gledala je zahajajoče solnce, in bila lepa

in divna, kakor kaka mehikanska duhovnica. Premišljevala je, premišljevala — — —

Čudila se je, da je mogla nekdanj ljubiti grofa Alfonza. O če bi mogla storiti, da bi nikdar ne bili oni večeri, ko jo je poljubljal tisti človek ob potoku za hacijendo, ko jo je pritiskal nase!

Medvedovo Srce je ves drugačen! Umrla bi za njega!

Tako je premišljevala in ni čula, da je prišel nekdo na piramido. Bil je njen ljubček.

Ko jo je Medvedovo Srce zagledal, je malo postal. Občudoval jo je. Bila je tako krasna, tako divna!

Vsa kri mu je silila k srcu in v glavo. O, če bi bil podlegel ta biser ničvrednemu Parderu! Nehote je prijel za svoj tomahávk.

Stopil je bliže. Tedaj je čula njegove korake in se obrnila. Zarudela je. Saj je mislila ravnokar na njega.

Zapazil je, da jo je iznenadil, zato je stopil par korakov nazaj in dejal:

„Hči Mictekov se prestraši, kadar zagledala Medvedovo Srce. Takoj zopet odide, vendar ne ve, s čim jo je razžalil.“

Molčala je, a ko je hotel odidi, je rekla potihem:

„Poveljnik Apahov me ni razžalil.“

Vprašajoče jo je pogledal in potem dejal:

„Ampak ona ga sovraži, ker se prestraši, kadar ga zagleda?“

In odgovorila mu je:

„Ne sovraži ga.“

„Ali je Medvedovo Srce kriv, da jo vedno sreča? Ali more mož zapovedovati mislim svojega srca? Ali more zapovedovati svojim sanjam? Zakaj vidi njegovo oko v valovih potoka, v oblakih neba vedno isto po-

dobro? Ali sem bog, ki more zamoriti življenje, ki navdaja mojo dušo?"

Molčala je, a tresla se je nalahko po celem telesu. Tudi junaški indijanski poveljnik je molčal. —

Slednjič je vprašal:

„Zakaj mi ne odgovori Karja? Še nekaj dni, še nekaj ur, in Medvedovo Srce ne vidi več svoje ljubice. Postala bo žena družega, in Medvedovo Srce se bo maščeval nad svojimi sovražniki.“

„Nikdar ne postane žena družega!“ je zašepetala. Hitro je pristopil bližje k njej.

„Nikdar si rekla, nikdar?“ jo je vprašal.

„Nikdar!“ je odgovorila.

„Ali veš to tako natančno?“

„Katera ljubi Medvedovo Srce, ne more ljubiti družega!“

Prijel jo je za roko in vprašal:

„In ti poznaš tisto, ki ga ljubi?“

Molčala je.

„Nočeš mi povedati; nočeš me osrečiti?“

„Oh,“ je odgovorila, „rada bi te osrečila, ampak saj nočeš biti srečen!“

„Zakaj tako govoriš?“ jo je vprašal.

„Kdor hoče biti srečen mora ljubiti, ljubiti eno samo.“

„Res je. Ali ti nisem dejal že v piramidi, da si vredna, da postaneš edina žena junaka? Če bi bil junak, bi te prosil, da postani moja žena!“

„Junak si!“ je rekla tedaj Indijanka ponosno.

„Če sem res junak, tedaj mi povej, če me ljubiš, Karja!“

„Ljubim te,“ je zašepetala in zarudela.

„Jaz tebe tudi. Torej postani moja edina žena, najlepša, najponosnejša in najsrečnejša žena med Apahi. Ne bo ti treba delati, in vsako tvojo željo ti izpolnim!“

Objel jo je, jo pritisnil nase in poljubil. —

Tako sta stala v prisrčnem objemu na vrhu piramide. V zahodu je rudečilo zahajajoče solnce visoki horicont in obsevalo ljubeči se duši. —

Kar se prestrašeno obrneta, kajti nekdo je vprašal v njuni bližini:

„Kdo izmed vaju je pa bolan, da družega podpira?“

To je bil Bivolovo Čelo! Ker so se že pripravljali za odhod, je šel iskat svojo sestro. Našel jo je na piramidi v Apahovem objemu.

Medvedovo Srce je bil sicer malo v zadregi, vendar je odločno odgovoril:

„Ali je Bivolovo Čelo še moj prijatelj in brat?“

„Še,“ je dejal vprašanec resno.

„Ali je jezen name, ker sem mu vzel srce njegove sestre?“

„Ni jezen, ker mu sestrinega srca ne more nihče vzeti. V srcu dobre žene je dovolj prostora za dva, za moža in za brata.“

„Ali mi torej dovoliš, da postane Karja moja žena; ali ti smem prinesti na hacijendo del Erina ženitveno darilo?“

„Smeš, dovolim ti.“

„Kaj naj ti pa prinesem?“

„Določi sam! Bivolovo Čelo ne prodaja svoje sestre.“

„Ali naj ti prinesem sto skalpov tvojih sovražnikov?“

„Ne; skalpe lahko sam dobim.“

„Ali deset kož sivega medveda?“

„Ne; dovolj kož imam.“

„Torej sam povej, kaj zahtevaš?“

Tedaj je položil kralj cibolero v svojo desnico Apahu na ramen in dejal z rosnim očesom:

„Niti skalpov niti kož ne zahtevam, niti zlata niti srebra; pač pa zahtevam, da postane Karja, hči Mictékov, srečna v tvoji hiši. Moj prijatelj in brat si, ampak če bi bila moja sestra pri tebi nesrečna, bi ti preklal glavo s svojim tomahavkom in vrgel tvoje možgane na mravljišče. Pojdi se pogovoriti s svojimi rojaki v svoje pokrajine, potem pa pridi na hacijendo del Erino, in dam ti Karjo.“

Obrnil se je in odšel.

Medvedovo Srce je še enkrat poljubil svojo ljubico, potem je pa odšel za svojim prijateljem. — —

Dokler je bil še dan, ni smel nihče zapustiti taborišča.

Verdoja ni smel vedeti, da se pripravljajo za odhod. Prenesli so ga iz piramide na varen kraj, kjer ni mogel ničesar zapaziti.

Storila se je noč.

Apahi so odšli v piramido; vsak je vzel s seboj svoje orožje, in kar je najpotrebnejše potreboval. Za zadnjim so vhod v piramido zaprli.

Hodili so dolgo po ozkih, temnih hodnikih. Bivolo Čelo jih je vodil, Strnad je šel zadnji. Vzel je s seboj precej smodnika.

Na stopnjice je nasul smodnika in prižgal voščeno vrvico. Potem je odšel za drugimi. —

Srečno so dospeli brez luči skozi podzemeljski hodnik na prosto. Izhod so takoj zagrebli.

Ravno so končali, ko zaslišijo oddaljeno bobnenje. Smodnik, ki ga je nasul Strnad na stopnjice, se je zažgal, in piramida se je zasula. Sedaj ni mogel nihče vedeti, na kak način so Apahi pobegnili.

Sedaj so naznanili poizvedovalci, da so usmrtili vse tri čuvaje komanških konj.

Previdno so se polastili sedaj Apahi sovražnikovih konj.

Ker so bila tu mehka prerijska tla, ni živa duša zapazila, da so pobegnili Apahi na komanških konjih. Šele zjutraj so našli Komanhi mrtva trupla konjskih čuvajev. Takrat so bili Apahi že daleč. Komanhi so mislili, da je Knez Skalovja čarovnik, ker je izginil z Apahi brez vsacega sledu. — — —

V zahodni Mehiki leži mesto Kolima ob reki jednakega imena. Reka Kolima tvori ob svojem izlivu v veliki ocean lepo пристanišče, ki se imenuje Manca-nflo. Mesto šteje približno 40 tisoč prebivalcev in ima lepo razvito morsko kupčijo.

Ravno stoji v пристanišču čedna, nova kupčijska ladija. Na obrežju stojita dva moža in si ogledujeta ladijo.

„Primójkokoš, to je pa čedna stvarica!“ je dejal prvi. Mož ni bil več mlád, suh, vendar visoke postave; nosil je obleko, ki ni imela najnovejšega kroja. „Tale ladija je pa gotovo iz kaké amerikanske ladjetvornice!

„To se vidi na prvi pogled,“ je rekel drugi, robot, koščen mož, bi bi gotovo napravil na človeka vtis mornarja, če bi ne bil nosil lakastih čevljev in ustrojnih rokavic.

„Ali bi mogli skriti na tem krovu topove, kaj?“ je vprašal prvi.

„Nikar ne vprašajte, kapitan; saj se razumete bolje na take stvari ko jaz.“

„Misliš? Hahaha! Ampak nikar me ne imenuj kapitan, da se ne zagovoriš, če bi nas kdo prisluško-

val. Sedaj sem pošteni gledališki ravnatelj Gosmen, in ti si moj — — no — — kako se imenuje — —“

„Rezišer!“

„Da, da, moj rezišer Hermílo Martines. Razumeš?“

„Razumem, gospod ravnatelj!“ je odgovoril rezišer, in ravnatelj je nadaljeval:

„Kam neki odpluje ta ladija?“

„Ne vem. Saj lahko zveva. Tale mladenič v temle čolnu je gotovo z one ladije.“

Stopila sta bližje k čolnu. V njem je sedel šest-najstleten mladenič in gledal nedolžno bližajoča se tujca. Ravnatelj ga je vprašal:

„Oh, senor, ali ste z one ladije?“

„Da,“ je odgovoril mladi mornar.

„Kako se imenuje ladija?“

„Lédi. Saj je zapisano na njej z zlatimi črkami!“

„Saj res, senor, nisem takoj videl. Ali ima ta lepa ladija tudi kapitana?“

„Seveda ga ima,“ se je zasmejal mladenič. „Kaj pa mislite?“

„Mislil sem, da ima morda samo poročnika.“

„Samo bojne ladije imajo poročnike.“

„Kako se pa piše kapitan, senor?“

„Mister Vílker.“

„Oh, ta je pa gotovo iz Sevevne-Amerike?“

„Tako je. Jaz tudi!“

„Saj se ti vidi. Kaj ste pa naložili?“

„Različne stvari. Sedaj odpotujemo Žijém.“

„V Žijém? Hm! Ali bi se mogli peljati z vami?“

Mi gremo tudi v tja. Kje je pa kapitan?“

„V mesto je šel, a se kmalu vrne. Oh, že prihaja tamle!“

„Kateri? Tisti majhni?“

„Da, tisti, ki ima roke v žepu!“

Kmalu se je približal majhen, suh mož. Imel je rudeča lica in solzne oči; pogledal je danes malo pre-globoko v kozarec.

„Holá, Žak, odveži čoln!“ je zaklical že oddaleč mladeniču.

„Nikar tako hitro, sir,“ je odgovoril Žak.

„Ne? Zakaj pa ne? Kadar jaz pridem, mora iti vse hitro od rok. Razumeš?“

„Vem, vem, ampak ti gospodje bi radi z Vami govorili.“

„Z menoj? Hm! Z menoj? Kdo pa so?“

Zadovoljno je pogledal tujca, se nasmejal in dejal:

„Poljske miši! Kajne?“

Tujca sta stala ponižno pred njim, in ravnatelj je začel:

„Oprostite, kapitano. Jaz sem gledališki ravnatelj Gósmem, in to je moj režiser Mártones.“

„Gledališki igralci? Hm, zabavni ljudje! Kaj bi pa rada od mene?“

„Slišala sva, da jadrate v Žijém. Tudi midva bi rada potovala tja s svojo celo družbo.“

„Grom in strela, koliko oseb vas pa je?“

„Šest gospodov in pet dam, vse mlade, lepe in vesele, senor!“

„Grom in strela, to bi bila zabava!“ se je smejal kapitan. „Ali kaj plačate, kaj?“

„Če preveč ne zahtevate.“

„Pet dolarjev za osebo, ampak samo za vožnjo. Vse drugo si morate sami preskrbeti.“

„Torej petinpetdeset dolarjev. Ali ne morete za petdeset, senor?“

„Petdeset? Hm, hm. Naj pa bo, ker ste umetniki. Ampak plačati mi morate takoj, ko pridete na krov, sicer vas pomečem v vodo.“

„Kedaj pa odpotujete?“

„Še danes zvečer ob enajstih.“

„Hvala lepa, senor, za Vašo prijaznost! Ob polu desetih pridemo na krov.“

Globoko sta se priklonila tujca kapitanu in odšla. Zadovoljno je pogledal kapitan za njima in odšel potem na krov.

Umetnika sta odšla v mesto in zavila v jedno-nadstropno hišo, ki je imela v pritličju gostilno. Tam so ju pozdravili možje, ki so sedeli pri dolgi, stari mizi.

„Torej, ravnatelj, ali še vedno ni nič?“ je vprašal eden izmed njih.

„O pač, danes vendar!“ je odgovoril ravnatelj..

„Saj je tudi že čas. Kako pa je?“

„Igralci, igralci, šest gospodov in pet dam.“

„Dobro! Hahaha! To bo pa zabava!“

Ravnatelj je izpil kozarček žganja in odšel iz gostilne. Dejal je, da se vrne zvečer ob devetih.

Dan je minul; storila se je noč, in »Lédi« se je pripravila za odhod. Minulo je že devet, in mornarji so pričakovali popotnike. Slednjič je prišlo vseh enajst oseb.

Kapitan Vilker je stal pri stopnjicah in sprejel goste. Ravnatelj je plačal, in kapitan je odšel v svojo kajíto. Potovalnega lista ali legitimacije ni zahteval.

Prostora jim niso odkazali, a potovalci so se sami stisnili s svojo prtljago na kraj, kjer niso delali nikomur napotja. Zato so mornarji rekli, da so ti gospodje in te dame zelo dostojni ljudje.

„Če le morski zrak ne škoduje damam!“ je rekel

starejši mornar. „Ta neumna morska bolezen se kaj rada prime nežnih bitij.“

Mož je bil brez potrebe v skrbeh, nihče ni dobil morske bolezni. Potovalci so sedeli na krovu in se pogovarjali. Krmar je stal pri krmilu in ljubimkal z zvezdami, kapitan je pa spal v kajiti, saj je bil potreben spanja.

Igralci so sedeli na starem jadru in se delali, kakor da bi spali. Približno ob dveh po polnoči se je zganil ravnatelj.

„Sedaj je pa že čas,“ je zašepetal.

„Ali vsi objednem?“ je vprašala jedna dama.

„Da,“ je odgovoril ravnatelj. „Vsak napade jednega. Nože zasadiš ravno v srce in jih pustite notri, da ne bo vse krvavo.“

Minulo je nekaj minut, tedaj je zašepetal ravnatelj:

„Sedaj pa le! Kvišku!“

Igralci so vrgli vso belo obleko proč, da so bili popolnoma črni. Hitro so planili vsak na svojo stran. — Začulo se je par zdihljajev in tuintam glasno dihanje, potem je bilo zopet vse tiho in mirno. — — —

Ravnatelj je šel h krmilu na konec krova. Tam je stal krmar in zrl v nebo, ki je bilo posejano z svetlimi zvezdami. Tedaj je začutil pritisk na srce; nekaj mrzlega, trdega je prodrlo v njegove gorke prsi. Hotel je zavpiti, a že se je zgrudil mrtev na tla. Ravnatelj je stopil h krmilu.

Nalahko je zažvižgal, in takoj je bil pri njem režišer.

„Kako je?“ je vprašal.

„Vse je v redu, senor!“

„Prevzemi krmilo! Iti moram h kapitanu.“

„Kaj pa storimo z Žákom? Na dnu ladije spi.“

„Ne rabimo ga.“

„Škoda. Tako čeden pobič je bil.“

Tako sta odločila o usodi še dveh oseb. Ravnatelj je odšel v kajito. Bila je odprta. Ravnatelj je vstopil, kapitan je spal. Mirno je odkril morilec odejo, nameril ostro bodalo s strašno natančnostjo na srce in sunil. Nož je pustil v pisih in nesel kapitana na krov.

V petih minutah potem je prinesel še mrtvega mladeniča Žáka.

Potem so prinesli iz dna ladije težke kamne, jih privezali mrličem na noge, ter jih spustili v morje. —

„Pred rtom Lukas se ustavimo,“ je dejal ravnatelj svojemu režiserju in odšel v kajito.

Tam je študiral pazljivo vse knjige, tabele in listine, ki jih je našel v kapitanovi pisalni miži. Delal je do belega dne, potem se je vrnil na krov.

Zažvižgal je na svojo srebrno piščalko in takoj so se zbrali vsi pri krmilu.

„Stvar se nam je posrečila, mladeniči,“ je dejal. „Sedaj si pa privoščimo življenje, da bi nas zavidal lahko najsrečnejši kralj. Ampak prividni moramo biti. Tovor imamo, ki ga moramo oddati v Žijemu. Tam nas nihče ne pozna, ker kapitan Vílker še ni bil tam. Vsak izmed vas dobi jedno izmed imen, ki so zapísana v knjigi, jaz sem pa kapitan Vílker.“

Kmalu so pripluli v ozek zaliv. Drugo jutro so dospeli v pristanišče Žijém.

Žijém je majhno, prijazno mestece v mehikanski pržavici Sonóra.

Kapitan Vílker je naznanil z nesramno drznostjo na policiji svoj prihod. Opravil je svoje kupčijske zadeve in se potem odpočil s svojimi ljudmi nekaj dni. Saj jim je moral izpolniti svojo obljubo.

Tretji dan je šel s svojim krmarjem v bližnjo okolico na izlet. Pozno zvečer sta se šele vrnila v mesto. Šla sta večerjat v boljšo gostilnico ob morju. Ravno sta odšla proti domu, ko šine mimo njiju tuja oseba. Takoj sta spoznala ta obraz.

Kapitan in krmar sta se začudila.

„Tristo vragov!“ je dejal prvi. „Ali je bil to duh?“

„Kaka podobnost!“ je pristavil drugi.

„Vrag me vzemi, če ni bil! Pojdite, krmar; za njim morava iti.“

Obrnila sta se in odhitela za možem. Ta je zavil v hišo, ki je ležala sredi lepega vrta. Tam je pozvonil. Kmalu mu je prišla odpret mlada, lepa dama z svetilko v roki. Razločno je pozdravila prišleca:

„Oh, senor Marijano! Pozdravljeni! Senor Strnad Vas že čaka.“

„Za vraga, on je!“ je rekel kapitan.

„Res, on je,“ je pristavil krmar.

„Ali veste, kdo tu stanuje?“

„Kdo?“

„Tisti Strnad, ki nas je napadel pri otoku Jamajka, ki je postrelil vse naše častnike, in ki je mene samo ranil. Vi ste me takrat rešili, in zato ste postali moj krmar.“

„Grom in strela, ali bi se ne mogli maščevati nad temi vragovi? Prav poljubi se mi!“

„Meni se pa ne samo poljubi, temuč celó moje življenje je odvisno od tega, ali se polastim teh ljudi ali ne. Čujte, na verando pridejo! Tam jih lahko poslušava. Hitro pojdiva čez plot!“

Skočila sta čez plot in se skrila za gostim grmovjem v bližini verande.

Kmalu so prišli vsi na verando. Tam so pognili mizo, postavili nanj svetilko in nekaj sadja, ter se začeli pogovarjati. Okoli mize so sedeli Strnad, Marijano, Bivolovo Čelo, Medvedovo Srce, Gromov Strel, krmar Krek, Olga in Karja.

Šele včeraj so dospeli v Žijém, in ker ni bilo slučajno nobene ladije v pristanišču, ki bi plula proti Mehiki, so se nastanili v zasebnih stanovanjih. Sedaj so prišli na obisk k Strnadu.

Pogovarjali so se o različnih zasebnih zadevah, ki niso zaminale skrivna poslušalca; slednjič je vprašala Olga:

„In če pridemo v Mehiko, senor Strnad, kaj storite potem?“

„Potem odpotujem malo v Afriko,“ je odgovoril Slovenec.

„Oh, kako ste drzni! Kaj pa hočete v Afriki?“

„Poiskati moram starega grofa Ferdinanda de Rodriganda.“

„Torej res mislite, da še živi?“

„Prepričan sem, da v Mehiki ni umrl. Saj ste menda že slišali praviti o tistem vražjem Henriku Landoli?“

„O morskem roparju, ki ste ga potopili pri otoku Jamajka?“

„Da. Ta je spraval starega grofa v Afriko. Natančno vem, kje ga moram iskati. Če še ni umrl, ga gotovo najdem v Héru.“

„In potem, mislite, lahko zadržnete Korteju in njegovim zalegi vrv okoli vratu.“

„Še ne. Potem moram najti tudi še starega grofa Emanuela de Rodriganda. Prepričan sem, da še živi. Ampak pustimo te žalostne stvari!“

Sedaj so se začeli pogovarjati zopet o vsakdanjih stvareh, ki niso več zaminale skrita poslušalca.

„Ta prokleti Strnad!“ je siknil kapitan, ki ga je dragi bralec gotovo že davno spoznal; bil je namreč Landola.

„Polastiti se ga morava, kapitan!“ je dejal krmar.

„In sicer na vsak način; ampak kako?“

„Ni vrag, da ne bi našla kako sredstvo. Najprvo morava spoznati razmere in namere cele zalege. Vas ne sme nihče videti.“

„Hm, saj imam dovolj umetnih brad!“

„Pri tako bistroumih ljudeh umetna brada nič ne pomaga. Jaz prevzamem Vaše mesto. Jutri na vse zgodaj že začnem poizvedovati, in sam vrag bi mi moral nasprotovati, če ne najdem kakega sredstva.“

„Upam. Ampak čujte, sedaj odhajajo. Slediti morava Marijanu, da zveva, kje stanuje. Skočiva hitro čez plot na cesto. Vsak zase mu slediva, da ga drugi najde, če ga jeden izgreši.“

Kmalu je prišel Marijano, in sledila sta mu. Marijano je stanoval v samotni hiši ob morskem obrežju. Ko je izginil v hišo, je stopil kapitan h krmarju in dejal:

„Sedaj veva za vse, kje stanujejo. Zvedeti morava samo še, kaj nameravajo.“

„Vse poizvem,“ je rekel krmar. „Mene ne poznati Strnad, niti nihče izmed ostalih.“

„Ampak zvedeti morate že jutri zjutraj kaj natančnejšega.“

Nato sta odšla Landola in krmar domov. Drugo jutro je hotel iti krmar poizvedovat. Preje je hotel iti še na krov pogledat, če je vse v redu. Ko pride v pristanišče, zagleda na obrežju Strnada in Marijana. Ogle-

dovala sta si Landolovo ladijo, in ko sta zapazila, da hoče iti krmar na krov, je vprašal Strnad :

„Senor. ali poznate to ladijo?“

Krmarju je takoj šinila imenitna misel v glavo. Zato je odgovoril :

„Zakaj pa vprašate, senor? Ali bi radi z nami potovali, ali imate morda kak tovor?“

„Potoval bi rad v Akapúlko ali kako drugo južno pristanišče,“ je odgovoril Strnad.

„Hm!“ je zakašljajal krmar, tudi jaz jadram proti jugu in se nameravam ustaviti v Akapúlku.“

„Oh, ali ste Vi kapitan?“

„Tako je.“

„Kedaj pa odjadrate?“

„Jutri zjutraj. Če hočete z nami odpotovati, morate priti že danes zvečer na krov. Ali si hočete morda ladijo ogledati?“

„Sedaj ne, ampak v eni uri se vrnem, in tedaj se lahko pogovorimo o natančnejših pogojih.“

Strnad si je hotel ogledati ladijo v prisotnosti krmarja Kreka. Odšel je z Marijanom v mesto, krmar je pa odvesljajal na ladijo. Zadovoljen je bil, da se vrne Strnad šele v eni uri; tačas saj lahko odstrani vse sumljivo. Poučil je tudi mornarje, in ko je prišel Strnad s Krekom, so ju najprijaznejše sprejeli. Ker je Kreku ladija zelo ugajala, se je Strnad takoj pogodil s kapitanom in mu plačal voznino.

Dami bi bile lahko odpotovale v spremstvu Gromovega Strela in obeh poveljnikov z vozom na hacijendo del Erina. Ker je pa bila pot prenevarna, so sklenili, da se odpeljejo v Akapúlko, od tam v Mehiko in potem na hacijendo. Samo Bivolovo Čelo in Medvedovo Srce sta sklenila, da odjašeta naravnost na hacijendo. Sporo-

čiti sta hotela Karpelesu veselo poročilo, da so se vsi rešili, in da se vrnejo čez glavno mesto. Vendar sta spremila zvečer svoje prijatelje na krov.

Ko je slišal Landola, kako srečen je bil njegov krmar, je komaj premagoval svoje veselje.

„Sreča nam je ugodnejša, kakor sem pričakoval,“ je dejal. „Jaz pridem na krov šele zvečer, ko postane noč. Potem jih napademo.“

„Ali naj ostanejo živi?“

„Seveda. To je namreč mnogo koristnejše zame.“

„Ampak to bo strašen boj! Vsak izmed njih premaga več naših ljudij.“

„Hm, saj jih napademo posamezno. Strnad je najnevarnejši; njega se moramo najprvo iznebiti.“

„Ampak šele potem, ko zapustita Indijanca ladijo?“

„O ne, tudi Indijanca moramo ujeti. Živa duša namreč ne sme zvedeti, kam so ostali izginili. Ko jih premagamo, odjadramo takoj proti zahodu. Samoten otok poznam v Tihem Oceanu, ki ga ne najde živa duša. Na tistem otoku jih pustimo. Tam imajo studenec in dovolj sadežev, da lahko žive. Pobegniti ne morejo, zato ostanejo tam svoje celo življenje, ali dokler jih rešim.“

„Kje je pa tisti otok?“

„V Velikem Oceanu, daleč od vseh morskih potov, pod štirideseto stopinjo južne širine in približno v višini Osterskih otokov. Otok še nima imena in je sestavljen iz koraljnih pečin. Drevesa, ki tam rasejo, so tako majhna, da se ne da zgraditi in njih ladija, ki bi premagala strašne valove, ki se noč in dan zaganjajo v koraljne pečine.“

„Ampak preveč prič imamo. Naši ljudje lahko izdado skrivnost.“

Pomenljivo je pogledal kapitan krmarja in dejal s poudarkom:

„Prič se le nikar ne bojte, kajti midva sama se vrneva živa s tega potovanja.“

Te besede so bile zelo razločne. Krmar se je kar stresel. Kaj pa, če bi kapitan ne hotel nobene priče imeti in bi tudi njega usmrtil? Zato je sklenil, da bo zelo previden.

Zvečer so prišli potovalci na krov, kjer so jih zelo prijazno sprejeli. Pripravili so jim bogato večerjo v kapitanovi kajiti. Medtem je prišel Landola na krov.

Bila je zelo temna noč, in gosta megla se je vlegla na okolico. Nekaj najmočnejših mornarjev je stopilo k stopnjicam, in jeden je šel v kajito, kjer ga je krmar, sedanji kapitan, osorno nagovoril:

„Kaj pa ti iščeš v kajiti, kaj?“

„Oprostite senor kapitano;“ se je opravičil mož, „s čolnom se je pripeljal tujec, ki bi rad govoril z senorjem Strnadom.“

„Z menoj?“ je vprašal Slovenec.

„Da.“

„Kdo pa je?“

„Rekel je, da je gospodar, kjer ste stanovali. Nekaj važnega bi Vas rad vprašal.“

„Dobro, takoj pridem.“

Vstal je in odšel za mornarjem na krov. Na vrhu stopnjic ga udari nenadoma nekdo dvakrat s pestjo po senceh. Istočasno mu stisne drugi grlo. Onesveščen se je zgrudil Strnad na krov, ne da bi mogel zavpiti.

„Ta je že naš!“ se je zasmel Landola. „Zvežite ga in ga nesite na dno ladije. Sedaj pride pa na vrsto Indijanec, ki ima obleko iz bivolovega usnja. Ta se mi zdi za Strnadom najmočnejši.“

Kmalu se je vrnil mornar v kajito in naznanil, naj pride Bivolovo Čelo k senorju Strnadu na krov. Tudi njega so tako premagali, kakor Strnada. V dveh minutah je prišel na vrsto Medvedovo Srce. Doletela ga je jednaka usoda. Tedaj je vstal Marijano in dejal:

„Gotovo mora biti nekaj zelo važnega. Gledat grem, kaj da je.“

Odšel je na krov.

Brata Krek, ki sta ostala sedaj sama z damama in takozvanim kapitanom v kajiti, sta zaman čakala, da se kdo vrne. Zato sta vstala in obljubila Olgi in Karji, da jima gotovo prideta povedat, kak važen pogovor imajo na krovu. —

Šele v četrte ure so se približali zunaj koraki. Vrata so se odprla. in vstopil je Landola. Prestrašeno ste ga pogledale dami. Landola se je pa uljudno priklonil in dejal:

„Senoriti, blagovolite iti z menoj. Gospodje bi radi z vama govorili.“

Deklici ste odšle z Landolo na temni krov. Tam sta ju zgrabila dva moža. Ker je jedna zavpila vsled strahu, je kapitan ukazal:

„Molčite! Mirno poslušajte, kaj vama sedaj povem! Vidve in možje, ki so bili z vama, ste moji sovražniki, zato sem vas vse ujel. Gospodje so že na varnem, in tudi vidve ste moji jetnici.“

„S kako pravico?“ je vprašala pogumna Indijanka.

„S pravico močnejšega!“ se je zasmel Landola.

„Ne vem, če me poznate. Pišem se Landola.“

„Morski ropar Landola!“ se je prestrašila Olga.

„Da, morski ropar,“ ji je odgovoril Landola ponosno. „Nikar se ne branite, saj vam nič ne pomaga. Damama ne storim nič žalega, celo na krovu se smete

izprehajati pod nadzorstvom mojih mornarjev; če bi me pa ne ubogali ali hoteli uiti, usmrtilim seniorje. Seniorji so na dnu ladije zvezani; takoj jim grem povedat, da naj se mi nikar ne protivijo, sicer usmrtilim dami.“

„In kaka bode naša usoda?“ je vprašala Karja hladnokrvno.

„Vaju in gospode pustim na samotnem otoku, da mi ne morete več škodovati. Med potom vam ne storim nič žalega, zato pa zahtevam brezpogojno pokorščino. Pojdite sedaj z menoj, vama grem pokazat vajino stanovanje.“

Peljal ju je v majhno celico, in ju tam zaklenil. V temi ste se objeli. Tako hitro jih je pahnila usoda iz vrhunca sreče v najstrašnejšo nesrečo. — — — —

Sedaj je šel morski ropar na dno ladije k moškim jetnikom. Ležali so v težkih verigah na mokrem pesku. Priklenjeni so bili na ladjinem ogrodju, in sicer v toliki oddaljenosti drug od družega, da se niso mogli doseči. Roke in noge so imeli zvezane z močnimi vrvmi.

Landola je prišel s svetilko v teman prostor, ki je bil tudi pri belem dnevu popolnoma teman, in tu je našel vse svoje jetnike, ki so bili že zopet pri polni zavesti.

Vsakega posameznega je preiskal, potem se je pa vsedel k Strnadu, ki ga je spoznal na prvi pogled.

„Senior Strnad, ali me poznate?“ je vprašal Slovenca zaničljivo.

Strnad ni odgovoril.

„Oh, kako ste ponosni!“ se je zasmel Landola. „Le bodite! Ker me pa ostali gospodje gotovo še niso videli, jim moram povedati, da sem Henriko Landola, kapitan slavne „Pendole“. Včasih mi pravijo tudi kapitan Grandeprij iz roparske ladije „Lijon“. Sedaj

sem se vam pradtavil in upam, da me poznate. Odgovorite!“

Nihče mu ni odgovoril.

„Dobro,“ je dejal morski ropar. „Prepričan sem, da mi vsled strahu ne odgovorite, zato vam tega ne štejem v zlo. Vendar upam, da saj niste izgubili posluha, zato vam bom sedaj pojasnil, kaj z vami nameravam.“

Vsi so molčali, in nihče ga ni pogledal. Škodoželjno se je nasmehnil Landola in začel:

„Dobil sem naročilo, da vas moram ujeti in usmrtiti. Slednjič se mi je porsečilo, da sem vas premagal. Lahko bi vas usmrtil. Vendar sem sklenil, da vas ne usmrtim, a ne iz usmiljenja, kajti to bi bila slabost, ki je Landola ne pozna, temuč iz same previdnosti.“

Pogledal je po jetnikih, a nihče ga ni pogledati trenil z očmi. In Landola je nadaljeval:

„Če se vas iznebam, dobim namreč veliko plačilo. Mogoče je pa, da mi tega plačila ne dado, ko zapazijo, da sem svoje naročilo res izvršil. Tedaj bi ne imel prič. Če pa živite, akoravno ste izginili, lahko vsako uro zopet pridete. Na ta način prisilim dotičnika, ki mi je dal naročilo, da mi mora plačati plačilo. Če dobim plačilo, ostanete za vekomaj izginjeni, če pa plačila ne dobim, vas oprostim s pogojem, da mi plačate plačilo vi in me ne zasledujete.“

Malo je počakal in potem nadaljeval:

„Vidite torej, da nisem tako nevaren človek, celo na oproščenje smete upati. Zato mislim, da mi boste tudi hvaležni. Nikar ne poskusite uiti, ker bi vam to samo škodovalo. Tudi senoriti ste moje jetnici. Če poskusite vi uiti, usmrtim dami, če bi pa hotele uiti dami usmrtim vas. Zapomnite si dobro te moje besede!“

„Poglejte, gospod doktor, kaka je rana?“ je vprašal Slavko.

Jetniki so še vedno molčali. Zato je končal Landola takole:

„Slednjič vam še povem, da ustanete tako ves čas našega potovanja. Vsak dan vas oprostimo za nekoliko časa, da se lahko najeste in napijete. Sedaj pa veste dovolj. Nikar ne pozabite, da kaznujem jaz najmanjšo nepokoščino s smrtjo. Lahko noč!“

Landola je vzel svetilko in odšel. Za seboj je zaprl težke zapahe in močne ključavnice. — — —

Nekoliko minut je bilo vse tiho v zaduhlem, vlažnem prostoru. Samo podgane so škrabljale, ki jih je na vsaki ladiji dovolj. Slednjič je Apah globoko vzdihnil in dejal:

„Uf!“

„Uf!“ mu je odgovoril Bivolovo Čelo.

Zopet je minulo nekaj minut duhomorne tišine, tedaj je vprašal Marijano svojega soseda Strnada:

„Janko, kaj pa ti praviš?“

„Nič!“ je odgovoril Strnad. „Ali se ti morda posreči, oprostiti se?“

„Nemogoče! Pretrdno sem zvezan.“

„Torej se moramo pa udati v usodo!“

Mirno je izgovoril Strnad te besede. Ti možje so bili pravi možje, ohranili so v svoji usodi popolno hladnokrvnost; vendar je vrela v vsakemu kri, akoravno so bili preponosni, da bi pokazali svojo ogorčenost nad Landolovo nesramnost in svojo žalostno usodo.

Šele po dolgem presledku je dejal Bivolovo Čelo:

„Ta ropar je izgubljen, če skrivi Karji, sestri poveljnika Mictekov, le en sam las!“

Slavni lovec ni mislil nase, temuč samo na svojo sestro.

„Najstrašnejše bolečine bi moral pretrpeti,“ mu je pritrdil Apah, ki tudi ni mislil nase, temuč samo na svojo ljubico.

Indijanca sta bila jetnika, brez upanja, da bi se mogla oprostiti, in vendar sta grozila svojemu sovražniku, da ga kaznujeta. Krek, slavni Gromov Strel, je storil ravnotako.

„Vrag naj ga vzame, če zagreši kdo napram Olgi najmanjšo neuljudnost!“ je dejal. „Na tej prokleti ladiji gotovo ne poginemo, in potem si že pomagamo na kak način.“

Sedaj ga je vprašal Strnad, ki je mislil vedno na najpotrebnejše:

„Kako so Vas premagali? Ali so Vas davili, ali so Vas udarili po glavi?“

„Davili so me, dokler sem se onesvestil,“ je odgovoril Krek.

„Torej le hvalite Boga! Če bi Vas bil kdo udaril po glavi, bi bili na mestu umrli. Ampak sedaj nikar ne tožimo in ne grozimo, temuč poskusimo, če se ne more kdo izmed nas oprostiti. Mene so dvakrat tako močno uklenili ko vas. Sicer bi se bil gotovo že davno oprostil.“

Ubogali so ga. Poskusili so se oprostiti, a trudili so se zaman.

„Ne gre,“ je dejal Marijano. „Počakati moramo, da nas reši kak slučaj.“

„Slučaj nas pa ne reši tako kmalu. Landola gotovo odjadra z nami še to noč,“ je odgovoril Strnad. „Če se do takrat ne oprostimo, ostanemo njegovi jetniki, dokler se mu poljubi. Lahko nas potem usmrti ali pa pusti na kakem samotnem otoku, kakor sklepam iz njegovih besed. Sami se ne moremo oprostiti, dami se pa tudi ne

boste upali nam pomagati, ker jim je zagrozil s smrtjo. Zato je najbolje, če se udamo v svojo usodo ter jo prenašamo z moško hladnokrvnostjo. Samo obupati ne smemo, temuč vzpodbujajmo drug drugega, da ne oslabimo preveč svojega zdravja. Gotovo nam zasije še kedaj dan prostosti. Trdno upam v Vsemogočnega!“

Tako je vzpodbudil Strnad svoje prijatelje. Nastala je popolna tihota. Samo včasih je zarožljala kje kaka veriga, in kmalu so začeli vsi enakomerno dihati — zaspali so.

Zbudili so se šele, ko je že pljuškala voda ob ladijo. Odpluli so medtem iz luke. Kam, tega ni vedel nihče. — —

Čemu bi opisoval ure, dneve in tedne, ki so minuli v tem temnem prostoru na dnu ladije? Čemu bi risal občutke, ki so navdajali jetnike skoraj tri mesece. Akoravno ste se smele dami izprehajati se na krovu, vendar ste trpeli največ, ker niste imeli moškega samozavestja.

Precej časa so imeli lepo, mirno vreme, potem so doživeli nekaj viharjev, vendar se niso nikdar ustavili.

Slednjič, slednjič so začeli valovi pljuškati mirnejše ob ladijo, spustili so sidra v morje — nastala je popolna tihota, in kmalu so se začeli po stopnicah koraki.

„Sedaj se odloči naša usoda,“ je dejal Strnad. „Najhujša usoda je boljša, ko ta neznosna negotovost.“

„Odmaknili so težke zapahe in odklenili močna vrata. Landola je vstopil v spremstvu nekaterih mornarjev.“

„Odklenite jih!“ je ukazal. „Ampak zvežite jih preje, da ne morejo niti stati niti ganiti se.“

Mornarji so izvršili Landolov ukaz. Potem so nesli jetnike na krov.

Sedaj so videli zopet po dolgem času solnce in sinje nebo; sedaj so dihali zopet svež zrak. Ampak kaki so bili ti možje! Stradali sicer niso, ampak tri mesece se niso niti umili, niti počesali se; imeli so na pol segnito obleko, ki jim so raztrgale podgane.

Blizu njih ste ležali na tleh deklici. Tudi ti ste bili danes zvezani.

Na desni strani je bilo morje, na levi so pa zagledali otok, ki je imel okroginokrog koraljne pečine.

Kapitan in vsi mornarji so obkolili jetnike, potem je pa začel Landola:

„Senorji, sedaj smo dospeli na cilj, kajti ta otok je vaše prihodnje stanovanje. Nikdar ne zveste, kako se imenuje in kje leži, kajti nihče na svetu vam tega ne more pojasniti. Ta otok je daleč od vseh morskih potov, in nihče ne pride sem. Od lakote in žeje ne umrete, ker sta na otoku dva studenca in mnogo sadja, rib, tičev in druge divjačine. Orožje sem vam sicer vzel, vendar si lahko napravite loke, zanjke in pušice, ter si na ta način napravite potrebno obleko in hrano. Dejal sem vam, da se morda še vidimo. Če se vam približa kaka ladija, tedaj je gotovo moja. Sedaj vas spravimo s čolnom na otok. Ko odidejo moji ljudje, se s pomočjo ostrih kamnov lahko oprostite. Sedaj pa adijo senorji, adijo senoriti!“

Mornarji so naložili jetnike v dva čolna ter odvesljali na otok. Položili so jetnike na obrežje ter se vrnili na ladijo. —

Strnad se je valjal do bližnje ostre pečine ter si predrgnil ob njej vrv na rokah. Potem je odkrušil od pečine oster kamen, si predrgnil z njim vrv na nogah ter oprostil potem Bivolovo Čelo. V desetih minutah so bili že vsi prosti.

Tedaj je dvignil Bivolovo Čelo svojo pest proti Landolovi ladiji ter vprašal:

„Ali žele moji bratje, da si prisvojimo tisti veliki čoln naših sovražnikov?“

Bili so v tako resnem položaju, in vendar se je Strnad skoraj zasmel, ko je odgovoril:

„To je nemogoče, to je popolnoma nemogoče!“

Tedaj je pokazal Bivolovo Čelo na razburkano morje.

„Ali se morda boje moji bratje te vode?“ je vprašal.

„Vodja Mietekov preplava vsako vodo!“

„Ampak preden jo preplava, je ladija že bógve kje. Že odhaja. Najboljši plavač je ne dohiti.“

Res je ladija že odhajala. Ker je hitro plula, je otok kmalu izginil mornarjem izpred oči.

Kapitan je pa stal na vrhu jambora in gledal z daljnogledom na otok. Ko je otok izginil tudi v daljnogledu, ga je spravil in dejal svojemu krmarju:

„Tako, dobro smo spravili to gspódo.“

„Ali so na varnem?“ je vprašal krmar. „Kaj pa, če se oprostite?“

„To se jim gotovo ne posreči. Sedaj me skrbe samo še tile.“

Pri teh besedah je pokazal na mornarje.

„Saj se lahko predrugačijo razmere,“ je dejal krmar potuhnjeno.

„Gotovo,“ mu je pritrdil kapitan. „Sedaj jadramo proti severo-zahodu. Na otoku Pester se ustavimo.“

„Hm,“ je zagodrnjal krmar; razumel je svojega kapitana.

Srečno so dospeli na otok Pester, in samo kapitan Landola se je peljal s svojim čolnom na kopno.

„To pa gotovo nekaj pomeni,“ si je mislil krmar.
 „Paziti moram nase.“

Ko se je vrnil Landola na ladijo, je gledal neza-
 dovoljno predse.

„Nič nisem opravil,“ je dejal. „Zamenjati sem hotel
 naše ljudi z novim moštvo. Ampak to traja tu proklet
 dolgo. Nekaj dni moramo tu ostati.“

„Ali naj grem morda jaz poskusit srečo, kapitan?“
 je vprašal krmar.

Na ladiji se mu je zdelo nevarno. Landola se hoče
 iznebiti svojih ljudi, morda tudi krmarja. Landola se
 mu je prijazno nasmehnil in odgovoril:

„Zelo ljubo bi mi bilo. Naj vas nekateri spremijo,
 in če ostanete do jutri zvečer na otoku, dobite dovolj
 ljudi. Štirje možje zadostujejo za večji čoln.“

„Popolnoma. Takoj odidem.“

„Ampak ne pozabite orožja, kajti ljudje so na tem
 otoku zelo nevarni.“

Krmar je odšel. Škodoželjno se je zasmejal kapitan
 za njim in zagodrnjal:

„Spoznal me je. Ta pride prvi na vrsto. Dobro
 da sem takoj našel moštvo potopljene ladije, ki je veselo
 da dobi tako dobro službo.“

Landola je odšel za krmarjem v kajito. Ta
 hotel ravno obleči svojo boljšo suknjo. Na majhni mizi
 je ležal revolver, ki ga je krmar že nabasal.

„Ali je revolver že nabasan?“ ga je vprašal Landola
 in segel po orožju.

Krmar je takoj nekaj slutil. Hitro je segel na mizo
 po revolver in dejal:

„Stojte, kapitan! Revolver je nabasan, ne igra
 se z njim!“

„Saj se ne!“

S temi besedami je iztrgal Landola krmarju revolver iz roke, nameril in sprožil. Krmar se je zgrudil mrtev na tla.

Hitro je letel kapitan na krov in poklical ljudi na pomoč.

„Krmar se je ranil!“ je dejal. „Neprevidno je ravnal s svojim revolverjem.“

Vsi so hiteli v krmarjevo kajito. Ta je ležal mrtev na tleh. Hladnokrvno so zavili mornarji mrliča v vrečo in ga vrgli v morje. Tako se je oprostil Landola svoje glavne priče. Ostalo je samo še moštvo.

Sklical je vse svoje ljudi in jim naznanil, da se sedaj šele začne prava kupčija, zato je najel moštvo ponesrečene ladije.

„Mislijo, da smo pošteni trgovci, zato jih moramo šele polagoma seznaniti z našimi razmerami. Zato bodite v začetku previdni. Sedaj mojega imena niti še slutiti ne smejo.“

Vsi so mu obljubili, da bodo previdni. Ko so prišli pozneje tuji mornarji na ladijo, so jih vsi prijazno sprejeli. Kapitan je pa poklical tujega krmarja v svojo kajito in mu dejal:

„Povedal sem Vam že, da so se mi moji ljudje uprli. Samo zato me niso usmrtili, ker edini poznam morska pota. Če mi pomagate, postanete jutri moj krmar.“

„Prav rad,“ je odgovoril tuji mornar.

„Dobro. Daļ vam bom danes žganja. Upijanite jih, potem jih napadite, jih zvežite in spravite na dno ladije. Prvi bojni ladiji ali konzulatu jih izročimo, da jih kaznujejo.“

Ta Landolov predlog so zvečer izvršili; in jednega

za drugim je potem Landola zastupil. V desetih dneh so bili vsi mrtvi. Kapitan je odstranil vse priče.

Novo moštvo je mislilo, da je Landola pošten mož, in nihče ni slutil, da je morski ropar.

Odjadrali so na Bendánske otoke. Tam so prodali vse, kar so imeli. Naložili so ladijo z novim blagom in odjadrali v Valparáso. Tam si je izgoljufal Landola legitimacijo, da je lastnik ladije. Prodal je ladijo in vse blago ter kupil potem lep parnik.

Z njim je odplul čez Rio de Žanjéro na Špansko v svojo domovino, kamor je tudi srečno došel. — — —

Dvajseto poglavje.

Gozdna rožica.

Medtem ko je potoval Henriko Landola z nesreč, nimi jetniki čez veliki ocean, da jih pusti na samotnem otoku, so v domovini zaman pričakovali svoje drage.

Lindzej in Ema sta hrepenela po kakem poročilu o Marijanu in njegovih tovariših. Tudi Pavlo Kortejo in njegova zoperna hči Jožefa sta želela kaj zvedeti o usodi teh mož.

In vendar so minuli tedni in meseci, ne da bi kaj zvedeli. Vzrok temu je bilo to, ker so vse osebe, o katerih so pričakovali kako poročilo, izginile na samotni otok. Pa tudi, če bi osebe ne bile izginile, bi skoro gotovo ne dobili nobenega poročila, ker je bila takrat v Mehiki revolucija. Nihče ni mogel urediti mehikanske politične zmešnjave.

Samo ena oseba je mogla to storiti; to je bil Benito Huares, Indijanec iz rodu Zapotékov, ki ga dragi bialec že dobro pozna. Marsikdo ga ne pozna in ga napačno obsodi. Zato ga moramo malo orisati.

Pravičen opazovalec takoj spozna, da Huares ni bil ženij dobe svojega časa, a priznati mora, da je bil mož izredno bistroumen, odločen, trez in pravičen.

Rodil se je v San Petru v Sijéri de Ojaksáka. V mladosti se je naučil boriti se z revščino. Posrečilo se mu je zmagati vse zapreke, in posvetil se je pravoslovju. V kolégiju de Ojaksáka je postal profesor pravoslovja. To je bila velika odlika za Indijanca, za zaničevanega rujavca.

Poleg tega je bil tudi odvetnik. Povsod je bil znan kôt pošten mož. Zato so ga izvolili tudi za guvernerja države Ojaksáka, in celo njegovi sovražniki so morali priznati, da niso imeli še nikdar tako nesebičnega in poštenega vladarja.

Tako so ga vsi spoštovali, da je dobil celo iz stare, slavne, kreolske rodovine Máco njihovo hčer Margarito za ženo. Sicer se ponosni Kreolci nikdar nočejo pemešati z Indijanci.

Ko je bil Huares guverner, so se zboljšale finance, povzdignilo se je obrtništvo in trgovina, in zavladelo je v celi deželi tako blagostanje, da je postal povsod slaven in spoštovan mož. Kmalu so ga izvolili za predsednika najvišjega sodišča, in sicer pri ljudski volitvi, kar je bila zanj velika čast.

Potem je postal Huares pravosodni minister, ki je odločno obsojal slabe uradnike predsednika Komonfórta. Kot pravičen in strog pravnik je utrdil svojo prejšnjo slavo.

Po Komonfórtovem predsedstvu je postal Huares predsednik. Tako je dosègel zaničevani Indijanec najvišje dostojanstvo v državi. Takrat je bila mehikanska državna blagajna v največjem neredu, in po vsej državi je bila revolucija. Takrat se je vojskovala Mehika z Francozi, s Španijo, z Angleži in z Združenimi državami. Takrat se je godila tudi tista žalostna zadeva z ubogim avstrijskim nadvojvodom Maksimilijanom, ka-

terega je proglasil Napoleon III. za mehikanskega cesarja.

Razmere so bile zelo zamotane, in Huares je imel zelo težavno stališče. Kako naj izvrši svoje naloge? Ali more tako zamotane razmere sploh en sam človek urediti? Huares je spoznal, da je nemogoče, da bi bil Maksimilijan mehikanski cesar. Zato je Maksimilijana sicer osebno spoštoval, ampak, kot odločen mož in Mehikanec z dušo in telesom, je nastopil politično proti njemu. Jeden izmed novejših, večjih zgodovinarjev piše takole o Huaresu:

„Z eno besedo: Benito Huares je najvažnejša zgodovinska oseba, ki je do sedaj iz indijanskega plemena v smislu evropejske civilizacije delovala.“

Ko je bil Huares še vojni minister, je bil Komonfort predsednik. Ta je bil preje davkar v Akapulku. Njegov protipredsednik je bil predsednik Miramón, ki je tako slabo vladal Mehiko, da so podregli Angleži, Francozi in Španci vmes. Razmere so bili takrat v Mehiki tako nevarne, da so oropali celo palačo angleškega poslanika. Vsa škoda oškodovanih je znašala skoraj petsto milijonov kron.

Ta Miramón je bil prijatelj prejšnjega predsednika Žvána Alváresa, ki je bil tudi Indijanec, in ki so ga imenovali zaradi njegove krutosti „Južni Panter“. Oba tadva kmalu spoznamo. — — —

Odkar je zapustil Strnad z Marijanom in Krekom Mehiko, je minulo že eno leto. Tedaj je prijahal od severa v mesto star jezdec. Prašen je bil, videlo se mu je na obleki da je prišel od daleč. Za njim je jahalo več bakerov; vsi so bili dobro oboroženi. Ti so jahali okoli močne mule, ki je nosila na hrbtu skrbno zavito tovor.

Stari mož je jahal skozi več cest in se ustavil pred palačo nadsodišča. Tam je razjahal svojega konja in vprašal vratarja, če je njegova milost, senor Benito Huares v uradu. Vrtarar je zaničljivo pogledal tujca in dejal:

„V uradu je, ampak za Vas gotove ne.“

„Zakaj pa ne?“

„Ali Vam je ukazal, da morate priti danes k njemu?“

„Ne.“

„Torej čakajte. Samo njegovim prijateljem se ni treba javiti.“

„Torej javite me. Sicer sem pa njegov prijatelj.“

Odločen tujcev odgovor je vplival na služabnika, in vprašal je:

„Kako se pa pišete, senor?“

„Peter Karpéies, in sem posestnik hacijende del Erina.“

„O, potem pa že, senor! Od daleč ste prišli, zato ste tako prašni. Vaša zunanost me je oplašila. Skrbeti moram, da ljudje gospoda preveč ne nadlegujejo. Vse sili k njemu, ker ne najdejo nikjer drugod pravice. Vstopite, vaši služabniki naj pa jašejo na dvorišče!“

Bakéri so šli na dvorišče, Karpelesa je pa peljal služabnik v prostorno sobo. V sobi sta bila samo dva stola in ena miza. Na mizi je bil tintnik in nekaj pol papirja. Na enem stolu je sedel mož in kadir cigareto, na oknu je sedel drugi mož, ki je tudi kadir cigareto. Prvi je bil Benito Huares, najvišji sodnik v deželi.

Sedaj je vstopil tujec v sobo.

„Pozdravljeni, senor Karpeles!“ ga je pozdravil Huares. „Celo leto Vas že nisem videl, veste, odkar sem Vam dal v najem hacijendo Vandákva. Kaj pa prinašate novega?“

„Najemnino sem Vam prinesel, senor,“ je odgovoril hacijendero. „In razun tega bi Vas rad še nekaj prosil.“

„Zasebno?“

„Ne. Prišel sem k Vam kot sodniku.“

„Torej dobro; ampak preje moram končati še zadevo tegale senorja, ker se stvar zelo mudi. Prosim vsedite se!“

„Karpeles se je vsedel, in Huares je začel obravnavati z drugim senorjem, ki je bil že prileten mož. Imel je gosto brado in temne, bodeče oči.

„Torej, senor, poklical sem Vas iz ječe,“ je začel Huares, „da Vaše zadevo hitro rešim. Neuljuden bi bil, če bi Vas pustil dolgo čakati, in neuljuden nisem rad. Ali gori še Vaša cigareta?“

„Še, senor.“

„Dobro!“ je nadaljeval Huares hladnokrvno. „Kako dolgo ste že v ječi?“

„Cele tri tedne, senor.“

„Oh, to je zelo neuljudno, priznam. Prosim moram svoje podsodnike, da naj bodo uljudnejši. Torej še niste obsojeni?“

„Žalibog še ne. Upam, da bom zadovoljen z obsojbo.“

„O tem sem prepričan,“ je dejal Huares prijazno. „Nikomur ne maram delati krivice, niti Vam niti Vašemu nasprotniku. Torej o nekem strelu se morava pogovoriti?“

„Da.“

„Ali je zadel ta strel?“

„Damo ravno v glavo. Dobro sem pomeril.“

„Torej ste zelo dober strelec! To me zelo veseli, kajti dobre strelce rabimo v sedanjih hudih časih. Zakaj ste pa ustrelili damo?“

„Ker mi je rekla, da se omoži z drugim. Prosil sem jo uljudno, naj se premisli, ker se pa ni hotela, sem jo ustrelil.“

„To je jasno,“ je prikimal Huares, „ona Vas ni marala zato ste jo ustrelili. Vsakdo je odgovoren za posledice svojih dejanj. Senor, svojo cigareto ste pokadili. Prosim, nažgite si drugo!“

Ponudil je obtožencu cigareto, in ko jo je ta nažgal, je Huares nadaljeval:

„Oče tiste dame Vas je žalibog naznanil, zato moramo to zadevo urediti. Pravite torej, da ste jo res ustrelili!“

„Res.“

„Torej, sva kmalu pri kraju. Za umor je določena smrtna kazen; torej Vas ustrelimo. Ali ste zadovoljni, senor?“

Mož ga je začudeno pogledal. Niti mislil ni, da izreče Huares, ki je občeval z njim tako prijazno, tako obsodbo.

„Ampak, Vaša milost, mislim —“

„Pst!“ mu je segel Huares v besedo. „Nikar se ne prepirajmo za tako jednostavno stvar. Ustrelili ste damo, zato ustrelimo Vas. Saj sem Vam že preje rekel, da je vsakdo odgovoren za posledice svojih dejanj. Prosim, dajte mi malo ognja! Cigareta mi je ugasnila.“

Huares si je prižgal cigareta ob morilčevi, potem je vtaknil dva prsta v usta in močno zažvižgal. Takoj sta vstopila dva algvalsila (policaja).

„Dajti mi polo papirja in pomočite pero v tinto!“ je ukazal.

Huares je napisal nekaj besedi in izročil polo morilcu.

„Tule, senor, berite! To je Vaša obsodba. Mislim, da ste zadovoljni, če Vas takoj ustrelimo?“

Mož je postal bled ko smrt in dejal:

„Vaša milost, prositi Vas moram —“

„Pst!“ mu je segel Hwares v besedo z uljudmin nasmehom. „Preje ste se pritožili, da čakate že cele tri tedne, zato Vam moram dati zadoščenje. Človek mora biti vedno postrežljiv! Torej takoj, senor. Ali gori še Vaša cigareta?“

Še, hvala lepa!“ je jecljal obsojenec.

„Dobro! Ni neprijetnejše stvari, kakor če ugasne človeku cigareta pri kaki važni zadevi. Sedaj pa oprostite, senor, ker nimam več časa. Adijo!“

Uljudno se je priklonil morilecu, ta mu je odzdravil in odšel s policajema. Hwares je nekaj trenutkov poslušal — potem je počilo več strellov, sedaj se je šele vsedel in dejal:

„Mrtev je! Kako se pa Vam dopade način, po katerem jaz sodim, senor Karpeles?“

Začudeno je poslušal Karpeles zanimivo obravnavo. Zato je odgovoril:

„Senor, zelo nenavaden se mi zdi ta način!“

„Ampak zelo pripraven je, moj dragi Karpeles!“ mu je prikimal nadsodnik. „Sodnija mora biti pravična, prijazna in hitra. Zato se tudi midva nikar preveč ne zamudiva. Torej najemnino ste mi prinesli?“

„Da. Takoj Vam je naštejem; denar imam še na muli.“

„Pustite, senor! Pošljite mi denar šele potem, ko se od mene poslovite. Vem, da me ne ogoljufate. Začniva torej takoj z Vašo prošnjo!“

„Ampak Vaša milost, te ne morete tako hitro rešiti, kakor to obsodbo na smrt.“

„To naju ne sme ovirati, vsaka stvar rabi svoj čas. Prišli ste torej k meni kot sodniku?“

„Da, prosim Vas pravičnosti.“

„Za koga?“

„Zase in svoje drage,“

„In proti komu?“

„Proti mnogim. Pripovedovati Vam bom moral dolgo; ampak, senor, pretrpel sem toliko žalosti, da Vas prosi moje očetovsko srce, poslušajte me pazljivo.“

„Le govorite, moj dragi Karpeles!“ je dejal Huares.

„Do konca Vas pazljivo poslušam. Ampak prižgite si preje jedno cigareto.“

„Saj bi ne mogel kaditi, Vaša milost, vsled žalosti in solz.“

„Ravno zaradi tega morate kaditi. Solze in žalost store sodnika lahko pristranskega. Sodnik mora slišati resnično sliko vseh razmer. Zato kadite, da solze preveč ne motijo Vašega pripovedovanja. Tu si prižgite in začnite pripovedovati!“

Karpeles je moral kaditi. Pripovedoval je. Začel je pri svojih mladih letih in prišel do poznejših doživljajev; orisal je osebe tako, kakoršen utis so nanj napravile, povedal je svoje slutnje — in čudno, niti jedna solza ni porosila njegovega očesa, ko je končal.

Huares ga je mirno, skoraj molče poslušal; sedaj je vstal, šel po sobi semtertja, da ponovi celo povest. Dolgo je premišljeval, primerjal in sklepal, slednjič se je ustavil pred starim hacijenderom in dejal:

„Senor Karpeles, drugemu bi gotovo teh stvari ne verjel. Ker sta pa Vi trezen, pravicoljuben mož, Vam verjamem vse in Vam obljubujem svoje pomoč. Kako to zadevo uravnam, sedaj še ne vem. Marsikaj moram še natančno premisliti in o mnogih stvareh moram poizvedovati. Ko to končam, storim vse, da razkrijemo in kaznujemo to nesramno zalego. Ali ostanete nekaj časa v Meliki?“

„Da, pri sir Lindzeju.“

„Ah, pri njem! Zakaj ravno tam?“

„Ker moram tudi njemu vso stvar povedati, in ker mi mora izpolniti neko prošnjo.“

„Katero prošnjo pa, če smem vprašati?“

„Prosim, senor. Omenil sem že, da je dobil Gromov Strel darilo iz kraljevskega zaklada. Njegov brat ima na Kranjskem, v svoji domovini, nadarjenega dečka, ki je pa reven. Gromov Strel, ženin moje hčere, je določil pred jednim letom, preden je izginil, da dobi ta deček polovico tega darila. Poslati mu ga nismo mogli, in tako poteka najlepši čas, ko bi to bogatstvo dečku največ koristilo. Zato sem prinesel dragocenosti s seboj. Izročil jih bom lordu, da jih pošlje na Krajnsko.“

„Kje pa stanuje deček?“

„Na neki graščini pri Ljubljani; ime sem pozabil. Vendar ga lahko najdejo, ker je graščina last stotnika in nadgozdarja pl. Podgornika. To ime sem si zapomnil.“

„Prepustite to pošljatev rajše meni. Če bi jo poslal Anglež Lidzej, bi se ga naši bravi (roparji) gotovo ne bali. Če jo pa pošljem jaz, se je ne upa nobeden Mehikanec lotiti se. Na najvarnejši način odpošljem Vašo pošljatev kakemu ljubljanskemu bankirju. Bankir potem gotovo najde dečka.“

„O, kako sem Vam hvaležen, če me oprostite tako velike skrbi!“

„Kako je pa dečku ime?“

„Slavko Krek. Njegov oče je krmar.“

„To si zabilježim. Sicer Vas pa prosim, stanujte rajše pri meni, dokler ostanete v Mehiki. Morda bom moral z Vami večkrat govoriti, in tedaj bi bilo zame mnogo pripravnejše. Dam Vam lepo sobo, in sir Lindzej Vam gotovo ne zameri, saj ga lahko obliščete.“

Prinesite dragocenosti v sobo. Spotoma prinesete lahko tudi najemnino.“

Hacijendero je odšel, in kmalu so prinesli bakeri zaklad v Huaresovo sobo. Karpeles je razvezal ustrojeno bivolovo kožo in izročil Huaresu najemnino v zlatnikih. Ko je razvezal hacijendero drugo kožo, je zabliščal dragocen zaklad v vseh mavričnih barvah po sobi. Benito Huares se je glasno začudil.

„Dios! Kakšna krasota, koliko bogatstvo!“ je zaklical. „Koliko vrednost imajo te dragocenosti! Tolikega bogatstva še nisem videl!“

In s temnim pogledom je nadaljeval:

„Kravljjevski zaglad bi lahko povzdignil Mehiko, a Mehikanci tega niso vredni. Vodja Mictekov ima prav. Njegova skrivnost naj z njim izumre. — In te stvari so samo polovica tega, kar je dobil Vaš zet?“

„Da.“

„Ali ste dobro shranili drugo polovico?“

„Dobro. Zakopal sem jo nekje, kjer jo živa duša ne najde.“

„In to polovico pošljete res na Kranjsko? Deček, ki ne zna ceniti vrednost tega bogatstva, naj ga dobi? Saj ga ne bo znal koristno porabiti?“

„Vodja Mictekov sam je tako določil, in jaz ga moram ubogati. Če se vrne, me gotovo pohvali, ker sem izvršil njegovo naročilo.“

„Torej se ne moremo protiviti. Ta zaklad gre iz Mehike. Morda pride v vredne roke.“

Sedaj je stopil k omari in vzel in nje knjigo. V njej je bila označena vrednost akciij in različnih vrednostnih papirjev. Slednjič je dejal:

„Tu je Ljubljana. Našel sem v knjigi tamošnjega bankirja Valjavca. Nanj naslovim pošiljatev, in pre-

pričan sem, da se mož potrudi, da najde dečka, posebno ker ima pošiljatev toliko vrednost. Ali hočete priložiti pismo?"

„O, senor, sedaj tako težko pišem. Ampak mis Ema Lindzej bo zame pisala.“

„Prinesite mi pismo torej še danes, kajti pošiljatev odpošljem že jutri na vse zgodaj. Pošiljatev spremijo vojaki, in zavarujem jo. Sedaj pa napraviva seznamek vseh stvari, in potem Vam dam potrdilo, da ste mi stvari res izročili.“

To sta takoj naredila, in potem je dal Hwares hacijenderu lepo sobo. Tam se je Karpeles preblekel in umil, ter se napotil potem k sir Lindzeju.

Tam je bila doma samo mis Ema, ki ga je s prisrčno prijaznostjo sprejele.

Stari mož je mislil dosedaj, da je njegova hči najlepša deklica na svetu. Ko je pa zagledal Angležinjo v snežnobeli obleki, ki je ležala pred njim v viseči mreži, je mislil, da je prišla Madona iz nebes.

Ema je vstala, podala hacijenderu roko in dejala:

„Senor Karpeles! Iz del Erine! Kako iznenadenje, kako veselje! Kako poročilo mi pa prinašate?“

Njena lepota je tako očarala starega moža, da ji je pozabil odgovoriti, ji poljubil nežne prstke in dejal:

„O, senorita, kako ste lepa! Kdo bi smel zameriti našemu milostivemu gospodu, ker Vas ima tako rad!“

„Vašemu milostivemu gospodu? Koga pa mislite?“

„Torej pravega lastnika posestev de Rodriganda, dosedanjega Marijana ali gospoda poročnika de Lotrevil.“

„Oh!“ je zaklicala. „Torej ste prepričani, da je on pravi grof de Rodriganda?“

„Njegova podobnost dovolj dokazuje. Sicer pa

upam, da dobimo tudi druge dokaze, ki imajo pri sodnji večjo vrednost.“

„Le upajmo. Ampak, kaj dela Marijano? Kje je? Kje je? Zakaj mi tako dolgo, celo večnost, nič ne piše?“

„Senorita, gotovo Vam ni mogel. Zdi se mi, da sem jaz edini, ki Vam more o njem poročati. To je seveda zelo malo in neveselo. Sicer je pa bila zadnje mesece pot iz hacijende v Mehiko tako nevarna, da se nisem upal niti poslanca poslati niti sam priti.“

„O neveselem poročilu govorite?“ se je prestrašila Ema. „Moj Bog! Vsedite se in začnite pripovedovati!“

Karpeles se je vsedel in začel.

Pazljivo ga je Ema poslušala. Oba sta pozabila, da nista sama. V drugi viseči mreži je namreč ležala deklica, ki je preje brala Emi povest. To je bila njena duena, njena družabnica. V Mehiki je neizogibna navada, da ima vsaka dostojna dama svojo družabnico.

Ta deklica je bila zelo lepa. Takoj si lahko spoznal, da je mestica, to se pravi, njen oče je bil bel, njena mati pa Indijanka. Taki otroci so navadno zelo lepi, a podedujejo pogostokrat slabe lastnosti svojih staršev, ki jih znajo pa spretno prikrivati.

Deklica je navidezno pazljivo brala. Če si jo pa natančneje opozoval, si lahko spoznal, da zelo pazljivo posluša starega moža. Včasih je pogledala s svojimi bodečimi očmi bliskoma svojo gospodarico in hacijendera, se nalahko nasmehnila in pokazala svoje lepe bele zobe. Človek, ki pozna ljudi, bi ne mogel nikdar ljubiti te deklice ali ji celo zaupati.

Ob istem času, so se pogovarjali v drugi hiši o isti zadevi. To je bilo v palači grófa de Rodriganda.

Jožefa Kortejo je bila v svoji sobi. Ležala je tudi v viseči mreži, ampak kak razloček je bil med njo in Emo Lindzej. Zadnje leto ni prav nič zmanjšalo njene zopernosti. Postala je še bolj suha; bila je taka, kakor živo človeško okostje. Imela je velika usta in črne zobe, njene umetne kite so ležale še na ogledalu, in njeni pravi, kratki in redki lasje so ji krasili dolg, koščen vrat. Bila je slabe volje, kajti ko je vstopila njena služabnica, ji niti odzdravila ni.

Njena služabnica je bila še vedno Amájka, tista Indijanka, ki jo že poznamo. Molče je začela oblačiti svojo gospodarico.

Šele ko je Indijanka končala, je vprašala Jožefa:

„Ali si govorila s svojo hčerjo?“

„Ne,“ je odgovorila Amájka.

„Zakaj pa ne?“

„Ker je ne morem obliskati, ne da bi nas izdala, a obiskala me ni.“

„Vidim da ste obe zelo površni. Zvem, da rabi Ema Lindzej duéno in potrošim mnogo denarja, truda in časa, da ji priporočim na nesumljiv način tvojo hčer. Stvar se mi posreči, Ema sprejme tvojo hčer za duéno. A sedaj, ko hočem kaj zvedeti, je nikoli ne vidim!“

„Gotovo pride, kadar kaj važnega zve, verjemite mi, moja draga, lepa seniorita!“

„Lepa!“ je zaklicala tedaj Jožefa. „Nikar se ne laži!“

Zučudeno je zaploskala sedaj starka z rokami in dejala:

„Lažem se? Moj Bog, pogledjte se vendar v ogledalo, seniorita! To naj Vam pove, ali se lažem ali ne!“

Jožefa se je res pogledala v ogledalo, in ker je

bila počesana, nabarvana in olepotičena, jo je prevarila njena lastna podoba.

„Verjamem ti,“ je dejala. „Ampak zakaj pa rečejo drugi ljudje, da nisem lepa?“

„Drugi ljudje? Kdo pa?“

„Torej — tisti — tisti senor de Lotervil, veš, ki je prejšnje leto s tistim Strnadom vse nagrade dobil.“

„Tisti? O, ta je bil pa slep! Sveta Madona, prepričana sem, da je bil slep!“

Zaničljivo je zmignila Jožefa z rameni in dejala:

„Ne, slep ni bil, ampak zaljubljen. To je pa isto.“

Indijanka je bila zaupnica svoje gospodarice. Vsak dan se je pogovarjala z njo o istem predmetu, in zato je natančno vedela, kako mora govoriti. Malenkostno je dejala:

„Zaljubljen? Morda celo v tisto Angelžinjo? Ne verjamem! Tako lep senor je bil, gotovo se tako ne poniža.“

„Ampak vendar govore ljudje, da sta se zaročila, predem je odpotoval.“

„Ne verjamem, Ema se gotovo samo baha.“

„Ampak zakaj je dejal meni pri fantaziji, da je noče zapustiti, da ne more nobene druge ljubiti!“

„Torej je gotovo norel!“

„Da, norel je. Ema mu je zmešala s svojimi velikimi, svetlimi očmi pamet. Ponudila sem mu svojo lepoto in ljubezen, a zavrgel me je. Ponudila sem mu grofovsko krono, in zavrgel jo je. Grozila sem mu, da uničim Emo, če je ne zapusti, tudi to ni pomagalo. Imel je pomagača, ki me je hotel ujeti in razkrinkati, in ušla sem mu samo s pomočjo svojega bodala. Prokleta bodi Ema, trikrat prokleta, ne, tisočkrat prokleta!“

Uničiti jo moram. Če bi le storila tvoja hči svojo dolžnost. Saj ve, da jo kraljevsko poplačam.“

Vstala je in stala sredi sobe vsa razburjena.

„Natančno bo pazila, senorita,“ jo je mirila Amajka. „Pomislite, da si mora šele pridobiti zaupanje te hladnokrvne Angležinje.“

„Vem, vem. Ampak dolgo je že pri njej in lahko mi že dokaže, da ji smem zaupati. Emo moram uničiti; izginiti ali umreti mora. Če bi le vedela, kaj se je zgodilo z Lotervilom in njegovimi tovariši. Čuj! Moj oče prihaja. Časopise in novosti mi prinaša. Odidi iz sobe.“

Amajka je odšla. Srečala je Korteja pred vratmi. Ta se je natančno prepričal, če je res odšla, potem je pa vstopil v Jožefino sobo. Jožefa je takoj zapazila, da je njen oče dobre volje, in ko je zagledala v njegovi roki odpečateno pismo, je hitro vprašala:

„Pismo? Od koga pa? Ali je veselo poročilo?“

„Veselo,“ ji je odgovoril oče in globoko vzdihnil.

„Kako se pa glasi? Pokaži!“

Segla je po pismu, a Kortejo je dvignil visoko svojo roko in dejal z brezsrčnim, zmagonosnim glasom:

„Zmagali smo! Slednjič smo zmagali! Sedaj smo lahko zadovoljni!“

„Oh! Ali res? Daj sem, daj sem!“

Iznova je segla s svojimi tankimi, nervoznimi prsti po pismu. Oče ji je sedaj izročil pismo z besedami:

„Tu imaš in beri! To pismo je največje veselje in zadoščenje mojega življenja.“

Pogledala je pismo in dejala z razočaranim obrazom:

„Oh, od tvojega brata, od strica! Od njega nisem pričakovala odločilnega poročila. Mislila sem, da si dobil pismo iz Mehike, in sicer od Verdoje in Pardéra!“

„Le beri, moj otrok! To pismo ti vse pojasni!“

Niti vsedla se ni vsled razburjenosti, temuč brala stoji naslednje pismo:

„Ljubi brat!

Slednjič, slednjič ti šele morem poročati zelo važne stvari. Včeraj me je obiskal Landola. Priplul je okoli Južne Amerike na Špansko. V Žijému je našel naslednje osebe: Strnada, Marijana, dva Slovence, ki se pišeta Krek, in dva Indijanca, ki se imenujeta Bivolovo Čelo in Medvedovo Sree. Nadalje sta bili v njihovi družbi dve deklici, namreč sestra Bivolovega Čela in Olga, hči starega Petra Karpelesa, ki je hacijendero na del Erini.

Te osebe so hotele potovati v Akapulko in niso poznale kapitana. Ta jih je sprejel na svojo ladijo. Ponoči jih je napadel in zvezal. Deklici sta mu povedali, da sosrečno ušli kapitanu Verdoji, kateremu si ti naročil, naj jih uniči. Prvo noč na potovanju je Landola zasmodil ves smodnik, ki ga je imel na ladiji. Sam je pa ušel v majhnem čolnu. Ladijo z vsem blagom in vsemi mornarji je raznesel smodnik. Kapitan se je natančno prepričal, da so vsi poginili, kajti ostal je do jutra v bližini svoje potopljene ladije. Nihče se mi rešil.

Na ta način smo se srečno rešili vseh skrbi. To ti poročam v naglici, o vsem drugem zveš prihodnjič kaj natančnejšega.

Tvoj brat

Gasparino Kortejo.“

Jožefi je osmahnila roka, tako je vplivalo to pismo na njena čutila. Ni vedla, ali naj se smeje ali joče. Pobleдела je ko zid.

„Toréj so vsi mrtvi?“ je vprašala in uprla svoje motne oči na Korteja.

„Tako je! Vsi so mrtvi. Saj si vendar brala!“
je zaklical njen oče veselo.

„Vsi?“

„Vsi.“

„O Dios! Torej on tudi!“ je vzdihnila.

„On? Kdo?“ je vprašal.

„Lotervil,“ je odgovorila.

„Tedaj jo je prijel za roko in ji dejal skorej grozeče:

„Deklica, upam, da še nisi popolnoma blazna. Ni te ljubil. zavrgel te je. In če bi bili celo pravični, in bi mu bili dali grofovsko krono de Rodriganda, bi nam bil dal samo nekaj tisoč durov; tebe bi gotovo ne bil maral. Angležinja mu je bila ljubša. Ema bi bila postala grofica de Rodriganda.“

„Res je,“ mu je pritrdila. „Uživala bi bila njegovo srečo, zato naj uživa sedaj tudi njegovo usodo!“

„Kaj praviš?“

„Poginiti mora!“

„Kaj pa še!“ se je zasmel Kortejo. „Ali jo hočeš pognati v zrak, kakor je storil kapitan z njenim čestilcem?“

„Saj jo uničim lahko na drug način.“

„Prepričan sem, da je ne uničiš, kajti to ti strogo prepovem! Naše zmage ne smemo na tako nepreviden način spravljati v nevarnost. Izvršiti moramo še važnejše stvari.“

„Važnejše stvari? Kake pa?“

Ponosno je povzdignil svojo glavo in dejal:

„Do sedaj sem molčal, a vidim, da moram slednjič govoriti, da te obvarujem dejanj, ki bi nam utegnili škodovati. Znano ti je, da imamo sedaj dva predsednika, izmed katerih pa nobeden ne vlada več dolgo. Mehika potrebuje dobrega vladarja. Mehika potrebuje

moža, ki je brezobzirno prebrisan, in ki ima dovolj denarja, da podkupi svoje nasprotnike. Na ta način se polasti lahko bogastva cele dežele. In ta mož postanem jaz.“

„Ti?“ se je začudila Jožefa.

„Da, jaz!“ ji je odgovoril oče samozavestno. „Ali treba temu čuditi? Moj nečak je postal grof de Rodriganda samo vsled moje prebrisanosti, ravnotako moj brat oskrbnik njegovega bogatstva. Rodovina de Rodriganda ima čez sto milijonov premoženja. In jaz naj ne dobim ničesar? Ne, imeti hočem vsa mehikanska posestva, ki so vredna čez štirideset milijonov. Že dolgo se pogajam z „Južnim Pantrom“. Če mu plačam milijon, mi prepusti vse svoje pristaše. Te dni me obišče, morda že danes zvečer. Kadar mu plačam milijon, zbere svoje pristaše in napade Mehiko z desetimi tisoči vojščakov. Benita Huaresa ujamejo in ustrelje, svojih ostalih nasprotnikov se pa ne bojim.“

Deklici so se zaiskrile sovine oči.

„Ali res, ali res?“ je vprašala.

„Ali misliš, da se mi sanja?“

„Nikakor, ampak meni se zdi, da sanjam. Jaz, Jožefa Kortejo, ki jo vsi ponosno prezirajo, naj bi postala predsednikova hči, najodličnejša dama v deželi. Kdo bi si bil to mislil! O, kako kaznujem vse, ki me sedaj prezirajo! Drago mi poplačajo svoj ponos, vsi, vsi, vsi!“

Zadovoljno ji je prikimal oče in dejal:

„Tako se mi dopadaš, draga hčerka, sedaj si vredna imena Kortejo. Kaj je moj brat, kaj njegov sin, nepravi grof de Rodriganda, v primeri z menoj in teboj! Kaj bi bil Marijano, pravi grof de Rodriganda, če bi ne bil poginil, v primeri z nama! Mehikanski vladar

postanem! Mehika mora postati dedno kraljestvo, in tebi se bo smel približati samo kraljevski princ. Vidiš torej, da moram izvršiti še zelo važne stvari. Ne ugovarjal bi ti, če bi se hotela maščevati nad Emo in njenim ponosnim očetom, če bi ne bilo to za nas prenevarno. Ampak lahko se izdamo, in potem se nam ponesrečijo naši načrti.“

„Prav imaš, dragi oče. O, če bi bil že kmalu predsednik! Torej milijon zahteva?“

„Ravno milijon.“

„Ampak kje dobiš toliko vsoto, preden te ne priznajo kot lastnika mehikanskih posestev?“

„Pač prodam jedno posestvo v imenu grofa de Rodriganda ali, kar je še jednostavnejše, darujem ga Južnemu Pantru. Ker smo se iznebili svojih najnevarnejših nasprotnikov, še smem vse upati.“

„Ali res nimamo nobenih sovražnikov več, ki bi odkrili, da Alfonso ni pravi sin starega grofa de Rogriganda?“

„Sovražnikov, ki so še preostali, se nam ni treba bati.“

„Ali se nam tudi hacijendera Petra Karpelesa in nesramne Marije Hermájek ni treba več bati?“

„Kadar sem predsednik, lahko odločim o njunini usodi.“

„Kaj je pa s Silvo de Rodriganda, ki se piše sedaj gospa Strnad?“

„Silva je dobila svojo dedščino in nam gotovo ne škoduje!“

„Kaj pa kapitan Henriko Landola, ki pozna vse skrivnosti?“

„Ta dobi svoje plačilo in bo molčal v svojo lastno korist.“

„Torej se nam [ni treba nikogar več bati. Če bi se mogla samo še nad Emo Lindzej maščevati, ne da bi nam to škodovalo, bi bila moja sreča popolna.“

Morda bo to še mogoče. Počakati moraš pripravno priložnost, vendar moraš vprašati mene preje za svet. Sedaj veš vse. Mudi se mi k predsedniku. Tembolj se mu prikupim, tem gotovejši sem svoje zmage. Adijo, draga hči!“

„Adijo, dragi oče!“

Poljubila sta se, in Kortejo je odšel.

Jožefa je takoj hitela k ogledalu. Pogledat se je šla, če zadostuje njena lepota za predsednikovo ali celokraljevsko hči. Še se je opazovala, ko potrka nekdo na vrata.

Vstopila je duéna Eme Lindzej. Ta duéna je bila hči stare Amajke, in je šla služiti k Angležinji samo zato, da poizveduje za Jožefo Kortejo.

„Oh, slednjič!“ je zaklicala Jožefa. „Mislila sem, da si že popolnoma pozabila, da si pri meni v službi. Ali si zvedela kaj važnega?“

„O, zelo važne stvari, seniorita!“ je odgovorila lepa prebrisanka.

„Torej hitro povej!“

„Ali se smem preje vsesti?“

„Vsedi se!“

„Deklica se je vsedla v visečo mrežo, in sicer tako koketno, da je kazala vso svojo lepoto.“

„Torej?“ je vprašala Jožefa precej neprijazno, ker je nehote primerjala lepoto svoje služabnice s svojo zopernostjo.

„Upam, da dobim danes dobro plačilo, seniorita,“ je dejala dekllica, „kajti prinašam Vam zelo važno novico. Peter Karpeles je bil namreč sedaj pri nas.“

„Hacijendero iz del Erine?“ se je začudila Jožefa.

„Da. Bil je tudi pri Huaresu, in ta ga je povabil, naj pri njem stanuje.“

„Santa Madona! Kaj pa to pomeni?“

„Ne mnogo. Vse sem slišala, kajti bila sem pri mis Emi, ko je prišel in ji vse povedal. Najprvo je prinesel najemnino, ki jo mora plačevati Huaresu. Nadalje je prinesel mnogo zlatnine, ki jo odpošljejo. In tretjič mu je povedal, da so mu ukradli njegovo hčer, in da so vsi izginili, ki so zasledovali roparje.“

Jožefa je sedaj nalašč popolnoma hladnokrvno vprašala:

„Kaj mu je pa dejal Benito Huares?“

„Obljubil mu je, da stvar natančno preišče in o vsem poizveduje.“

„Kdo je pa izginil?“

„Karpeles je naštel celo vrsto imen, in za imena imam jako slab spomin.“

„To je torej prvo poročilo, ki me pa ne zanima mnogo. In drugo poročilo?“

„Če Vas moje prvo poročilo ni zanimalo, Vas drugo gotovo še manje. V lordovi palači leže namreč veliki zakladi.“

„Oh,“ je zaklicala Jožefa.

„Res; zakladi, ki so vredni več milijonov.“

„Kje si pa to zvedela?“

„Mis sama je pravila o tem hacijenderu. Ta je namreč hotel prositi lorda, naj pošlje zanj nekaj dragocenosti na Kranjsko; ampak pošiljatev je prevzel Huares, ker bi stvari, ki jih pošilja lord, ne dospele do pristanišča. Mis Ema je potrdila Huaresovo slutnjo. Rekla je, da ima njeu oče približno pet milijonov pesov v kleti, in da jih ne more odposlati, ker se boji roparjev,

Denar ni njegov, temuč je last angleških bogatašev, ki so posodili denar Mehiki. Deloma so obresti, deloma pa vrnjene vsote.“

„Tudi to me nič ne briga,“ je dejala Jožefa, akoravno je komaj prikrivala svoje veselje. „Ali veš, kje je tista klet?“

„Vem. Včasih grem doli po kuhano sadje.“

„Ali je klet velika?“

„Zelo velika. Spredaj je klet za kuhinjsko potrebo, potem je vinska klet, in za vinsko kletjo je majhna lukuja z močnimi, železnimi vratmi. Tam je denar v železnih zabojih.“

„Kje si pa to zvedela?“

„Mis Ema je vse to povedala hacijenderu, ko mu je dejala, kako previdno morajo ravnati z denarjem.“

„Kako je bila tedaj neprevidna. Če sedaj kdo o denarju zve in se splazi v klet.“

„To je nemogoče, kajti vsak večer moramo izročiti vse ključke lordu. Ključ zadnje kleti ima vedno sam in ga nikomur ne zaupa. Vse ključke zapre vedno v skriven predalček majhne mizice, ki stoji v njegovi spalnici.“

„Tako je denar gotovo na varnem. — In tretje, o čemur mi imaš poročati?“

„Saj sem Vam hotela poročati, samo o teh dveh stvareh. Mislila sem, da Vas bo zanimalo, seniorita, ker Vam nisem mogla do sedaj še o ničemur poročati.“

„Torej, vidim, da imaš saj dobro voljo. Tu imaš pet cekinov. Pazi tudi nadalje na vsako besedico in mi povej posebno vse, kar je v zvezi z hacijenderovo hčer in nekim Marijanom ali seniorjem de Lotervil. Sedaj pa pojdi!“

Beračeve skrivnosti

ali

preganjanje okoli sveta.

Velik roman, poln razkritja skrivnostij človeške družbe

pisal

kapitan Ramon Diaz de la Eskosura

prestavil

grof Sokolski

Ta roman nam predočuje dolgotrajen boj za ljubezen in življenje: boj zoper nevoščljivost in sovraštvo.

Doktor Junko Strnad je pravi slovenski junak, ki se ti prikupi že na prvi pogled, in slediš mu iz domovine v daljne, tuje dežele, iz jedne nevernosti v drugo.

Mrz te pretresa, če bereš o teh dogodkih, in drugič se ti topi srce od veselja. Seznanis se s plemenitimi in krasnimi ženami, z grofico Silvo, z indijansko nevesto Karjo in drugimi; a tudi hudobna brata Kortejo, nepravega grofa Alfonza in druge hudobneže spoznas.

Koliko skrivnostij ve stara ciganka Carba? Kako zmaga slednjic pravica nad krivico? Koliko mora pretrpeti doktor Strnad in njegovi tovarisi dokler se po šestnajstletni ječi maščujejo nad svojimi sovražniki?

Naznanilo

Vse to zveš v tem romanu, in čim dalje bereš, tem bolj se zapu maš za svojega ljubljena.

Roman: „Beračeve skrivnosti“ izhaja v zvezkih po 30 vinarjev. Vsak zvezek obsega 32 tiskanih strani z eno podobo. Dohva se v vseh knjigarnah. Če bi raznaševalec pozabil na nadaljevanja, obrnite se na ono knjigarno, ki je na ovoju označena. Če bi slučajno v dotičnem kraju ne bilo knjigarne, pošljite denar za dotične zvezke po poštni nakaznici ali pa v znakih, in svoj natančni naslov na podpisano založniško knjigarno, ki vam zaželjene zvezke nemudoma dopošlje.

Dunaj, VII. Sigmundgasse 11.

* JOSIP RUBINSTEIN, založniška knjigarna *

Beračeve skrivnosti

ali

preganjanje okoli sveta

Velik roman, poln
razkritja skrivnostij
spisal človeške družbe
kapitan

Ramon Diaz

de la Escosura.

Založila knjigarna
Josip Rubinstein na Dunaju.

Dobiva se:

M. Mal,
146 Wells St., Chicago

Tudi deklici v nosilnici je dal čašo vode in nekaj jedi.

Deklica je skočila iz viseče mreže, si ogrnila svojo mantilo, se globoko priklonila in odšla iz sobe. Jožefa je čakala, dokler so utihnili koraki, potem je zaploskala veselo z rokami in dejala:

„Sem že našla pripravno sredstva. Sedaj se pa lahko maščujem! O, če bi prišel kmalu Južni Panter!“

A ni ga bilo niti danes, niti jutri. Sele tretji večer je iznenadil Korteja. Dopoldne je obiskala Jožefo zopet Emina duena in ji sporočila, da je Peter Karpeles že odpotoval. Jožefa je povedala to svojemu očetu, vse drugo mu je zamolčala. Tedaj se odpro potihem vrata, in v sobo je vstopila temna postava.

Jožefa se je glasno prestrašila; celo njen oče se je stresel.

Tujec je imel obleko navadnega konjskega hlapca, a bogato orožje. Njegovi dolgi, temni lasje, rujava koža in ostre poteze njegovega obraza so pričali, da je Indijanec. To je bil Žvan Alváres, takozvani „Južni Panter“.

„Senor Alváres, kako ste nas prestrašili!“ je dejala Jožefa. „Že predvčerašnjim sva Vas pričakovala. Pozdravljeni!“

Žačudeno jo je pogledal Indijanec in rekel Korteju:

„Ponoči prihajam, da bi ne imel prič! In Vi mi pripeljete žensko za pričo!“

„To je moja hči,“ se je opravičeval Kortejo.

„Ali Vaša hči ni ženska?“ je dejal Alváres ostro.

Tedaj je Jožefa ponosno povzdignila svojo glavo in dejala samozavestno:

„Ali morda mislite, da se bojim Južnega Pantra? Ali sem jar kriva, da sem ženska? Ali ni dovolj moških na svetu, ki so ženske? Zakaj bi ne bili tudi med ženskami moški? Tak mož sem jaz. Moj oče mi zaupa

vse, in nikoli ni tega še obžaloval. Tudi Vi še danes uvidite, da sem vredna Vašega zaupanja!“

Zaničljivo se je nasmehnil Indijanec in odgovoril:

„Tako je govorila kakor mož, senor Kortejo. Če pa ne bo molčala kakor mož, ste Vi sami vsega krivi. Južni Panter ne trobi svojih skrivnosti med svet, Torej začnimo!“

„Vsedite se!“ je dejal Kortejo in ponudil svojemu gostu sedež.

„Ne,“ je odklonil Alváres. Ostro je pogledal Španca in nadaljeval:

„Stoje bom govoril. Ker ste pripeljali s seboj žensko pričo, ne da bi me bili prosili dovoljenja, lahko zadevo na kratko urediva. Ali imate vsoto?“

„V denarju ne!“

„Torej sva končala.“

Hladnokrvno se je obrnil in hotel oditi. Kortejo ga je pa prijel za roko in prosil:

„Ostanite še trenotek, senor, in poslušajte mojo izjavo. Dejal sem, da vsote nimam v denarju, kajti v sedanjih razmerah ne bo nihče tako lahkomišljen. Ampak posestva imam, ki so vredna mnogo milijonov. Ko prodam kako posestvo, dobite denar. Lahko Vam kako posestvo tudi darujem, in ljudje naj mislijo, da sem Vam ga prodal. Kaj Vam je torej ljubše?“

Indijanec se je zopet obrnil h Korteju in dejal:

„Ali imate pravico posestva prodajati ali darovati?“

„Imam.“

„Ali ste lastnik?“

„Ne, ampak grof de Rodriganda me je pooblastil, da smem storiti, kar mi drago. Podpisavati smem v njegovem imenu.“

„To me sicer nič ne briga, vendar Vam ne verjamem.“

Hacijende, ki mi jo morda preje ali sleje vzamejo, ne maram. Zdravo!“

„Zopet je hotel oditi. Sedaj ga je prišla Jožefa za roko in dejala:

„Počakajte, senor! Zadevo uredim jaz.“

Zaničljivo se je nasmehnil Indijanec in rekel z nepotrpežljivim glasom:

„Čemu bi izgubljali nepotrebne besede! Kako hoče urediti zadevo ženska, če mož ki je stvar poskusil nima denarja. Denar pa na vsak način potrebujem.“

„Saj ga dobite?“

„Kedaj?“ je vprašal Alváres hladno.

„Kadar hočete?“

„Cel milijon?“

„Ne, temuč pet milijonov!“

Indijanec se je začudil in dejal:

„Ta senora pa ni pri zdravi pameti!“

Tudi njen oče se je začudil. A Jožefa je mirno nadaljevala:

„Torej bom govorila razločnejše. Moj oče Vam je obljubil milijon. Našteti Vam ga je hotel tu na mizo; Vi bi ga bili spravili brez vsake težave v žep. Jaz Vam pa ponujam štiri milijone več, a Vam stavim dva pogoja, namreč: iti morate po denar sami in izpolniti morate mojemu očetu svojo obljubo.“

„Kje pa so ti milijoni?“

„To Vam takoj povem, samo pogovoriti se moram z Vami še o neki drugi stvari.“

„Torej govorite!“

Z ostrim pogledom je premostrival deklico, ki je nadaljevala:

„Nad dvema osebami se moram maščevati. Tidve osebi morati umreti ali pa saj izginiti v gore. To sta

oče in njegova hči. Pet milijonov denarja imata in stanujeta tu v mestu. Natančno vem, kje je denar, in tudi način poznam, kako se do tega denarja pride. Sami morate iti po denar. Polastiti se pa morate tudi obeh oseb in napraviti, da izgineti. Nadalje morate priznati, da Vam je plačal oče milijon, in mu izpolniti obljubo. Če mi to obljubite, Vam povem, kje je denar, in katere osebe mislim.“

„Tristo vragor, sedaj šele vem, kaj mislis!“ je zaklical Kortejo. „Ali natančno veš, da imajo toliko denarja?“

„Natančno. Saj poznaš mojo poizvedovalko.“

Tedaj ji je položil Indijanec roko na rame in dejal z odločnim glasom:

„Senora, Južnega Pantra nihče ne ogoljufa, najmanje pa kaka ženska. Če se se lažete, Vas usmrtil!“

„Le!“ je odgovorila Jožefa neustrašeno. „Prepričana sem o svoji stvari!“

„Torej res niste ženska, temuč mož. Komur je maščevanje važnejše, ko pet milijonov, temu smem zaupati. Zadovoljen sem s to kupčijo in z vsemi pogoji.“

Sedaj se ji je torej šele posrečilo. Njena blede lica so se porudečila. Vendar je še vprašala:

„Ampak moža in njegovo hčer vzamete s seboj?“

„Vzamem.“

„In potrdite mojemu očetu prejem milijona?“

„Potrdim.“

„In mu pomagate do predsedništva?“

„Pomagam.“

„Podajte nama svoje desnico in prisežite!“

Podal je obema desnico in potem prisegel z odločnim glasom:

„Prisegam in Vam obljubujem, da izpolnim svojo obljubo, če govorite resnico. Sedaj mi pa povejte, kje je denar, seniorita!“

„Ali poznate Angleža lord Liudzeja?“

Indijanec se je začudil.

„Ali je denar pri njem?“ je vprašal.

„Da. Zakaj ste se pa tako začudili? Ali morda obžaljujete svojo obljubo, senior?“

„Nikakor. Nedaljujte!“

„Lordova klet ima tri oddelke; v prvem imajo krompir sadje in take stvari, v drugem vino, v tretjem pa denar. Tretji oddelek je majhen in ima močna, železna vrata. Denar je v železnih zabojih. Vse ključče ima lord v skrivnem predalčku majhne mizice v svoji spalnici. To je vsekar vem.“

„To popolnoma zadostuje,“ je dejal Indijanec. „Ostanite jutri zvečer doma, seniorita.“

„Čemu? Ali pridete k nam?“

„Da, jutri grem po denar. Vi morate biti zraven.“

„Jaz? Čemu?“ se je prestrašila Jožefa. „Kaj imam pa jaz zraven opraviti?“

„Nič. Nihče Vas ne zapazi, kajti postavim Vas na prostor, kjer ste popolnoma na varnem. Če je denar v kleti, Vas spremim domov in izpolnim svojo obljubo. Če ste me pa naŕagali, Vas obesim v drugo jutro na vrata v kleti.“

„Dios! Kaj pa, če je denar v kleti, a ga Vi ne morete dobiti?“

„Tedaj ste brez krivde, in izpolnim Vam svojo obljubo. Vidite torej, da sem pošten. Če pridem jutri zvečer, in Vas ni, tedaj ste izgubljeni Vi in Vaš oče!“

Indijanec se je obrnil in odšel. Kaj pa, če se je Emina duena zmotila?

Alvares je šel potihoma skozi hodnik in čez dvorišce ter skočil tam čez zid. V pol ure je prišel skozi temne ulice do kanala, ob katerem je bilo gosto grmovje. Za tem grmovjem je epelo več oseb. Ena izmed njih je vstala in vprašala potihem:

„Oče?“

„Jaz sem, Dijego,“ je odgovoril Alvares. „Zajahajte svoje konje! Vrnemo se.“

Sedaj so vstali tudi ostali in šli po konje, ki so jih skrili v bližini; kmalu je odjahala majhna četa.

Panter in njegov sin sta jahala prva; ostali so jima sledili v precejšnji oddaljenosti. Vse naokrog je bilo tiho, tudi panter je molčal. Slednjič je vendar vprašal svojega sina:

„Ali se še spominjaš, ko smo spodili predsednika Santa Ano iz Mehike?“

„Še, je odgovoril njegov sin.

„Strašno morenje je bilo takrat v Mehiki, in skoraj bi bila podlegla naša majhna četa.“

„Res je. Mene je nekdo zabodel v prsi, in drugi me je treščil po glavi, da sem se zgrudil na tla. Ko sem se zbudil, sem ležal v postelji, v lepi sobi.“

„Pri Angležu lord Lindzeju. Gotovo bi bil ti takrat umrl, kajti tvoje rane so bile zelo nevarne. Ampak stregli so ti kakor svojemu lastnemu sinu in mi te zdravega izročili. Takrat sva prisegla, da jima bodeva hvaležna.“

„Do sedaj še nisva imela nikake priložnosti.“

„Ampak jutri se nama nudi taka priložnost, kajti naročilo imam, da naj grem k Angležu po denar in umorim njega in njegovo hčer. Jutri dokažem Lindzeju, da Južni Panter ne pozabi nobene dobrote. Denar sicer vzamem, vendar ne usmrtime njega in njegove hčere,

temuč ju pošljem v gore kot jetnike. Ne smejo nas videti in ne smejo zvedeti, kdo jim je vzel denar. Zato ju izročim drugemu, ki ju spravi na določen kraj, kjer nam ne morejo uiti.“

„Koliko je pa denarja?“

„Pet milijonov.“

Sin mu ni odgovoril. Vsota je bila tolika, da si je niti predstavljati ni mogel, zato mu je pošla sapa. Ravnotako si ni mogel predstavljati očetove hvaležnosti, ki je vzel Angležu pet milijonov samo iz hvaležnosti, ne da bi ga usmrtil. —

Drugi večer Lindzej in njegova hči precej dolgo nista šla spat. Pogovarjala sta se o obisku starega, poštenega hacijendera in o izginjenih prijateljih. Emi je bilo ves večer nekako tesno pri srcu, in tudi lord je bil precej slabe volje.

Večni mehikanski nemiri so mu bili že sitni. Slednjič sta se pristrčno poslovila, in lord je odšel s svetilko v svojo spalnico.

Tam je odprl predalček majhne mizice, pritisnil na skrito kljukico, in skriven predalček se je odprl. V ta predalček je položil več ključev in zaprl potem miznico.

Slekel se je, a zapazil ni, da ge opazujeta izza postelje dve osebi. Ugasnil je luč in se vlegel spat. Kmalu je začel enakomerno smrčati.

„Ali si zapazil skrivno kljukico?“ je zašepetal sedaj nekdo.

„V temi bi jo našel,“ je zašepetal nekdo v odgovor.

„Torej pojdi!“

Sedaj sta prilezli izpod postelje potihoma dve osebi. Prvi mož je vzel iz žepa platneno ruto in majhno stekleničico. Potem je polil ruto s tekočino, ki je bila

v steklenici, in stopil k spečemu lordu. Držal mu je najprvo ruto zelo previdno pred nosom; ko je pa nehal Anglež dihati, mu jo je položil popolnoma na obraz.

„Dobro!“ je dejal sedaj poluglasno. „Daj mi krinko!“

„Ali naj luč prižgem?“

„Le; ampak zapri preje zaves!“

V dveh minutah je že gorela luč. Omamljenemu lordu so sedaj nadéli črno, suknjeno krinko in jo za vratom zavezali. Krinka je imela samo tri odprtine, dve za oči in jedno za usta. Indijanca sta potem lorda popolnoma oblekla in mu zamašila skozi krinko usta, da ne bi mogel vpiti, če se zbudi.

Ema ni šla takoj spat. Dolgo je še sedela pri mizi in listala v albumu. Popolnoma se je zaglobila v sliko svojega ljubčeka. Spominjala se je nekdanjih srečnih dni v Rodrigandi. Zaglobila se je tako v sladke spomine, da ni čula dveh mož, ki sta vstopila v njeno spalnico.

Hitro je poškropil prvi ruto z omamljivo tekočino. Drugi je pa stopil k Emi in ji stisnil z obema rokama grlo, da ni mogla zavpiti. Sedaj ji je položil prvi ruto na obraz. Kmalu je ležela omamljena v naslonjaču.

„Kako je lepa!“ je zašepetal prvi.

„Ničesar žalega ji ne storiva,“ je pristavil drugi.

„Rešila je sina Južnega Pantra.“

Tedaj je zagledal prvi album. Listal je malo in potem zašepetal:

„Gotovo ljubi tiste, katerih podobe ima v tem albumu. Ali vzameva ta album zanj s seboj?“

„Ali ne bo Panter hud?“

„Mora li vse vedeti? Saj je niti videti ne sme.“

„Pa vzemiva album s seboj!“

Vzel je album, in odšla sta iz sobe. Kmalu sta se vrnila z nekaterimi Indijanci. Ti so oba onesveščenca previdno zvezali in ju odnesli po dolgen hodniku in mramornatih stopnjicah skozi zadnja vrata na dvorišče. Luči so seveda za seboj ugasnili.

Na dvorišču je pristopila k njim temna postava. To je bil Panter.

„Slednjič!“ je dejal poluglasno. Dolgo sem moral čakati. Ali živita še oba?“

„Še,“ je odgovoril prvi Indijanec.

„Ali imata ključe?“

„Tu so.“

„Kako sta zvedela, kje imata oba svoji spalnici?“

„Seznanil sem se z Emino dueno,“ je odgovoril Indijanec. „Prišel sem v hišo beračit in sem zapel družini nekaj indijanskih pesni. Deklica se je pa zagledala v moje oči in mi odgovorila na vsa vprašanja.“

„Dobro. Ali vesta, kje je klet?“

„Tule pri stopnjicah.“

„Spravita torej onesveščenca iz mesta k našim konjem in mi pošljita ostale tovariše. Na koncu dvorišča čakajo. Ampak pazite, da vas med potjo orožniki ne zasačijo!“

„Indijanci so odšli z jetniki, in kmalu se je priplazilo skoraj trideset drugih Indijancev. Vsi so vstopili v vežo in zaprli za seboj vrata, da bi jih ne mogli nihče motiti.

Panter je poiskal v temi vrata, ki so vodila v klet. Vrata so bila železna in zelo močna. Takoj je našel pravi ključ in odklenil [previdno in potihem močno ključavnico. Potem je pa ukazal, še vedno šepetajoč:

„Tu so vrata. Sem jih že odprl. Pojdite za menoj!

Zadnji vzame ključ in prisloni vrata za seboj! Dva stražita pri vratih! Luč prižgemo šele spodaj!“

Tako so tudi storili. Sele spodaj so prižgali nekaj majhnih svetilk. Sedaj so preiskali vso klet.

Kmalu so našli druga železna vrata. Panter je preiskal ključavnico in odklenil vrata.

Sedaj so prišli v vinsko klet. Nobeden izmed Indijancev se ni dotaknil vina. V ozadju vinske kleti so našli za velikim sođom tretja vrata. Ta vrata so bila majhna, a zelo močna. Panter je vtaknil ključ v ključavnico. Težko ga je obrnil. Sedaj se odpro vrata, in istočasno počita dva 'strela. Dva Indijanca sta se zgrudila mrtva na tla.

Vsi Indijanci so se prestrašili, samo Panter ni izgubil svoje ravnodušnosti. Hladnokrvno se je sklonil k ranjencema, ju preiskal in potem dejal:

„Mrtva sta. Niti slutil nisem, da bi utegnil lord svoje zaklade na tak način zavarovati. Spravite mrliče proč!“

Sedaj je posvetil v tretjo klet in dejal Indijancem:

„Nihče ni slišal teh dveh strelav, ker je zid premočan. Sicer imamo pa stražo pri stopnjicah in za vsak slučaj svoje orožje. Vstopimo torej!“

Klet je bila tako majhna, da niso mogli vsi noter. Na tleh je bilo šest črnih, železnih zabojev. Nihče izmed Indijancev ni vedel, po kaj so prišli. Panter jim ni povedal, da je v teh zabojih pet milijonov denarja.

„Primitite!“ je ukazal.

„Štirje močni možje so komaj privzdignili jeden zaboj.“

„Sedaj pa le pojdimo. Zaboje nesite na dvorišče!“

Panter je svetil, Indijanci so pa nesli za njim težke zaboje. Pri stopnjicah je vprašal stražo:

„Ali sta slišala strel?“

„Slabo.“

„Ali sta čula kaj sumljivega?“

„Ničesar.“

„Torej pojdimo. Ampak ugasnite preje svetilke.“

Samo Panter je svetil možem v temni veži in po stopnjicah. Vse je bilo tiho in varno. Zato je ugasnil sedaj tudi svojo svetilko in odprl vrata na dvorišče. Težko so nesli Indijanci za njim železne zaboje.

Šli so čez dvorišče do zidu, ki je mejil na cesto. Tam sta napravila tačas dva moža iz močnih drogov in desk pripraven prehod čez zid.

„Ali je voz že tu?“ je vprašal sedaj Panter stražo.

„Že čaka na cesti onstran zidu.“

„Ali ste ga slišali, ko je prišel?“

„Ne, kajti kopita in kolesa so ovili. Samo konji so malo rezgetali.“

„Torej, le hitro spravite zaboje čez zid na voz.“

Onstran zidu je čakal voz, v katerega so bili upreženi štirje močni konji. Sedaj so spravili zaboje čez zid in jih naložili na voz.

Ko je bilo vse v redu, je ukazal Panter, da naj odrinejo. In jeden izmed njegovih podanikov se ga je upal vprašati:

„Ali ne vzamemo svoja mrtveca s seboj, senor?“

„Ne.“ je odgovoril Panter osorno. „Mrtveca, svetilke in deske ostanejo tu, da ne bi kdo mislil, da je Anglež pobegnil s temi zaboji. Torej naprej! Spraviti moramo samo še voz srečno iz mesta. Kdor bi vam hotel zabraniti pot, ga na mestu ustrelite.“

Voz se je odpeljal. Panter je ostal še nekaj minut ob zidu, potem je vzel iz žepa list in ga vrgel čez zid

na lordovo dvorišče. Sedaj je zavil v temni cesti okoli ogla in dospel do dveh mož, ki sta stražila žensko.

„Pojdita in pripeljita mi mojega konja,“ jima je ukazal Panter.

„Hitro sta moža odhitela. Ko so utihnili njini koraki, je dejal Panter ženski:

„Torej, senora, ali je stvar morda malo predolgo trajala?“

„Celo večnost!“ je odgovorila dama užaljeno. „Moja prisotnost je bila popolnoma odveč.“

„Saj ni res!“ se je zasmel Panter.

„Ali Vam je posrečilo?“

„Do sedaj popolnoma.“

„Ali imate vse zaboje?“

„Vse.“

„Torej izpolnite svojo obljubo?“

„Gotovo izpolnim svojo obljubo, seveda če je v zabojih res pet milijonov denarja.“

Sedaj se je spomnila Jožefa, da je govorila njena poizvedovalka o ‚približno petih milijonih‘, zato je dejala:

„Kaj pa, če kaka malenkost manjka?“

„Ali naj morda potem tudi za kako malenkost popustim pri izpolnitvi svoje obljube?“ se je norčeval Panter. „Svoje obljube ne morem razdeliti. Če manjka en sam cekin, mi ni treba izpolniti moje obljube.“

„To bi bilo sramotno!“ je zaklicala skoraj preglasno. „Tedaj bi me prisilili, da Vas izdam.“

Tako je zagrozila Jožefa Južnemu Pantru. Ta se je pa zaničljivo in hladnokrvno zasmel ter odgovoril:

„In jaz bi izdal Vas, ker ste prva poizvedeli o zabojih, mi jih ponudili in potem celo tu stražili. So mi že pripeljali konja! Srečno, senora! Naznanim Vam natančno vsoto, ki jo najdem v zabojih!“

Zahajal je svojega konja in odjahal. Jožefa se je morala vrniti sama v temni noči domov, sluteča da je napravila milijone, ne da bi imela najmanjšo korist. —

Že na vse zgodaj je vedelo celo mesto, da so ropali angleškega poslanca. Vest da je izginil lord Lindzej in njegova hči, je razburila celo Mehiko. Ta rop je zgodovinska resnica. Ljudje niso mogli razumeti, kako se je mogla stvar roparjem posrečiti. Našli so oba mrtveca, sprožena, železna vrata, svetilke, drogove, deske in celo listek, ki se je glasil takole:

„Tako se mora zgoditi z vsemi tujci, ki pridejo v Mehiko pridigovat humaniteto, a si nabirajo zaklade i bogatstvo ter osiromašijo našo deželo!

Mehikanec, ki se mu
maščevanje nikdar ne ponesreči.“

Ljudje so spoznali, da ta mož ni bil navaden človek. Cela Mehika je skušala poizvedeti storilca, a vse zaman. — — —

Kam je izginil lord Lindzej in njegova hči? Celih pet let ni vedel nihče družega o njem, ko to, da je izginil istočasno z denarjem. Iz Lindzejevih zapisnikov so spoznali, da je bilo v zabojih štiri in pol milijona denarja deloma v zlatu, deloma v bankovcih. Ko sta zvedela Kortejo in njegova hči vsoto iz časopisov, skoraj nista mogla brzdati svoje jeze. Zastonj sta se torej pogajala z Južnim Pantrom, in morala sta — molčati.

V treh dneh jima je poslal nekdo časopis. Tam je bila podčrtana natančna vsota ukradenega denarja, in ob robu je bil naslednji pripis:

„Sedaj sem prost svoje obljube! Sploh pa natančno pomislite, če imate zmožnosti za mehikan-

skega predsednika in seniorita Jožefa za predsednikovo hčer!“

Kakor sta izginila Lindzej in Ema, tako je izginilo tudi pismo, ki sta ga pisala za starega Petra Karpélesa na Kranjsko. Niti pismo, niti dragocena pošiljatev nista dospela na svoj naslov. Huares je sicer pošiljatev odposlal, ker pa ni nihče reklamiral, saj na Bršljanovem niti ničesar slutili niso o pošiljatvi, je bil Huares prepričan, da je pošiljatev dospela na svoj naslov. — —

Medtem se je uresničilo, kar je poročala Silva svojemu ljubljenu Strnadu s tako pristržnimi in srečnimi besedami; Silva je porodila hčerko, in vsi so se veselili na Bošljanovem tega dogodka.

Ženske so pripravile vse, kar so mogle, moški so pa molče opravljali svoje delo ali pa stikali glave, govoreč o ‚pristržni deklici‘ ali celo o ‚tristo vragov, vrlem dečku‘. Stotnik je sedel v svoji sobi, računal in računal, in ko ni mogel končati, je zapazil, da je odšteval namesto bi delil, da je množil namesto bi prištel. Zopet je začel iznova, in sedaj je zmešal jelke s srtami, orale z zajci, smreke s pomočniki, vatle z jerebicami, in sicer tako korenito, da je vrgel jezen pero v stran in zaklical napol smeje se:

„Primójkokoš, to presega pa res že vse meje. Kako je človek zmešan, če pričakuje kakega dečka ali deklico! Hvala Bogu, da me ni obdaril z mnogimi otroki. Če bi imel kakih dvanajst po šestnajst otrok, tedaj bi bil radoveden, kaki bi bili moji računi in moja poročila. Zmešal bi vse skupaj, hraste steklenice, pse, konje, plenice, les; vse, vse bi zmešal. Ampak radoveden sem pa vendar, kdo bo boter!“

Medtem so se odprla vrata, in vstopil je naš poštteni Ludevit Štampihar. Počakal je ponižno pri vratih, dokler ga nadgozdar ne nagovori.

„Kaj hočeš?“

„Dovolite gospod stotnik, vprašal bi Vas rad samo nekaj.“

„Kaj pa?“ je dejal stotnik začudeno. „Kaj.“

„Ja, kaj?“

„Torej, kaj pa, za vruga?“

„Saj to je ravno vprašanje, kaj! Kaj že, za vruga?“

O same radovednosti se ne morem spomniti na pravo stvar. Vprašal bi samo, če ‚Sem slovenska deklica, ali ‚Ljubca povej, povej,‘ ali morda ‚Slovenec sem‘. Sploh pa, saj še ne vemo, če bo deček ali deklica, tukajle!“

Sedaj se nadgozdar ni mogel več premagovati in zagrmel je nad Ludevitom:

„Dečko, ali si postal popolnoma zmešan?“

„Na povelje, gospod stotnik popolnoma zmešan tukajle,“ je pritrdil Ludevit.

„Ampak, kaj pa hočeš pravzaprav z ‚Sem slovenska deklica‘ in temi pesnimi, kaj?“

„Torej, vsi pomočniki stoje na dvorišču s svojimi lovskimi rogovi. Če bo deček zatrobimo ‚Slovenec sem‘, čebo pa deklica, pa ‚Sem slovenska deklica‘. Ali želite, gospod stotnik, morda kako drugo pesem? Dosti prelepih pesni znamo. Zatrobimo jih čveteroglasno, in sicer s čutom in v tričetrtinskem taktu, tukajle.“

Ves začuden ga je nadgozdar molče poslušal, sedaj je pa dejal:

„Dečko, človek, Ludevit, ali naj te spodim, tebe in vse, ki hočete trobiti čveteroglasno, s čutom in v tričetrtinskem taktu. Kdo bo trobil slabotni materi na

ušesa! Vleži se ti v posteljo in porodi, potem pa sam lahko poskusiš, kako je prijetno, če ti trobi kdo na ušesa. Kako neumnost si izmisliš!“

Ubogi Ludevit je mislil, da ga je zadela kap, tako so uplivalo nanj nadgozdarjeve besede. In v zadregi je jecljal:

„Jaz naj se vležem, gospod stotnik! Saj še nimam dekleta, in drugič tudi oženjen še nisem!“

„Saj vem! Ampak to je bila samo primera. Ludevit, odkritosrčno ti povem, to trobentanje je bila največja neumnost, ki si si jo izmislil v svojem življenju. Mislim — —“

Sedaj so se odprla vrata, in mali Alimpo je pripihal ves poten in rudeč v sobo.

„Deklica! Gospod stotnik!“ je naznanil.

„Deklica?“ je vpračal nadgozdar. „Ali res?“

„Res. To pravi moja Elvira tudi!“

„Hurá! In je zdrava, Alimpo?“

„Kakor riba!“

„Viktórija! Hurá! Leti Alimpo h knezu de Olzuna in k mojemu sinu povedat, da je deklica! Ludevit, osedlaj mojega rujavca! Takoj jašem v Ljubljano k deželnemu predsedniku. Deklica! Deklica! Torej, vragova, kaj pa še čakata! Danes dobite vsi vina, kolikor ga hočete! Gospodična Strnadova naj takoj napravi pehtranove štruklje, in dobro naj jih namaže! Henrik naj pa jaše k župniku. Pri takih stvareh mora biti človek točen!“

Stotnik ni mogel premagovati svojega veselja. Jahal je na svojem rujavcu v Ljubljano, mlada mati je pa ležala na snežno-beli postelji in opazovala svoje presladko, speče dete. Pri njej je sedela Flora, hči kneza de Olzuna, sedanja soproga priprostega slikarja.

„Kako ti je, preljuba Silva?“ je zašepetala sedaj skrbeče.

„Trudna sem, ampak srečna,“ je vzdihnila Silva. „Daj mi njegovo sliko.“

Pokazala je na steno, kjer je visela Strnadova podoba. Flora je snela sliko iz stene in jo položila na posteljo poleg majhnega angelja. Sedaj je opazovala Silva oba, podobo in otroka, in ju primerjala.

„Ali mu je podobna, Flora?“ je vprašala potihem.

„Zelo!“ se je nasmehnila Flora, akoravno se podobnost novorojenca ne da določiti.

„O, če bi to le vedel, moj predragi, ljubljeni!“

Sklenila je roke in molila zanj in za dragi zaklad, ki je ležal sedaj na njenem srcu; vroče solze so ji zalila lepa, trudna lica. Medtem se je zaglobila v njegovo podobo i obraz svoje hčerke, slednjič je zaprla utrujene oči in — zadremala.

V nekaj dneh se je Silva toliko okrepčala, da je mogla sprejemati obiske. Šele sedaj je videla, kako jo vsi ljubijo in časte. Vsa najvišja ljubljanska gospôda jo je prišla obiskat in ji pristréno čestitala.

Nekaj tednov pozneje so krstili majhno dete. Deželni predsednik baron Kotnik, kneginja de Olzuna in stotnik -pl. Podgornik so bili botri. Dete je dobilo ime svoje matere.

To neskončno materinsko srečo je kalila misel na drage, ki so bili še vedno na tujem, ne da bi poslali kako poročilo. Minulo je prvo leto, minulo je že drugo, in sedaj so res mislili, da se nikdar ne vrnejo. Tudi Ema Lindzej ni odgovorila, akoravno ji je Silva večkrat pisala. Ker pošta teh pisem Silvi ni vrnila, in jih Ema tudi odgovorila ni, Silva ni mogla tega razumeti.

Silva je bila vedno bolj prepričana, da je vdova.

Če bi ne bila imela Silvice, bi ne bila prebolela te neskončne žalosti. Posvetila se je sedaj popolnoma svoji ljubljeni Silvici in svojemu staremu, žalibog še vedno blaznemu očetu.

Mirko pl. Podgornik se je nastanil na Bršljanovem in užival s svojo Floro, knežjo hčerjo, nekaljeno zakonsko srečo. To srečo je obsenčilo samo sočutje za nesrečno Silvo in njene drage.

Knez Olzuna ni mogel pozabiti, da mu je rešil Strnad, njegov pravi sin, življenje. Ljubil je svojo soprogo, Strnadovo mater, z mladeniško ognjevitostjo in prosil neprenehoma Boga, da bi se vrnil njegov sin.

Ampak čem več let je preteklo, tem manjše je postajalo upanje. Vsa družba na Bošljanovem je bila žalostna in tiha. In celo če je poskusil stari Podgornik svoje goste včasih malo razvedriti, so ga osrečili samo z lahkim, obupanim nasmehom.

„Tako ne moremo dalje živeti,“ je dejal nekoč knezu de Olzuna, ko sta šla sama in tiho v gozd na izprehod. „Visokost, Vi ste bolni; Vaša soproga, moja dobra gospa Strnadova, je bolna; vsi so bolni, vsi. Tako človek samemu sebi škoduje. Poiskati si moramo kako zdravilo; ne pri zdravniku, ampak na kak drug način. Razvedriti se moramo. Ali bi ne bilo dobro, če bi šli na potovanje?“

Knez je odkimal z glavo.

„Tu sem našel mir, in tu ostanem,“ je dejal odločno.

„In ostali?“

„Vsi so istega mnenja, o tem sem prepričan.“

„Torej moj predlog nima uspeha,“ je dejal Podgornik in malo pomislil. „Ali bi ne mogli najti kako drugo sredstvo? Hm! Morda mi je šinila prava misel v glavo.“

Torej najrajše ostanete tu, kaj ne?“

„Najrajše.“

„In ostali?“

„Tudi seveda, če Vam nismo nadležni.“

Tedaj se je stotnik hitro ustavil, pogledal začudeno kneza, nagabancil jezno svoje čelo in odgovoril:

„Saj to je glavna stvar, nadležni ste mi, zelo, zelo nadležni. Ne morem vas več prenašati.“

„Oh, nikar se ne šalite!“ se je nasmehnil knez.

„Saj se ne šalim! Čemu neki bi se šalil!“ je zarohnel tedaj stotnik nad knezom. „Toliko ljudi se mi obesi na vrat, in gledati moram njihove kisle obraze. Tega ne morem dalje prenašati. Sam rabim svoj prostor, rabil sem ga že preje in sedaj ga rabim še mnogo potrebnejše.“

Knez se je prestrašil.

„Ampak, moj predragi Podgornik,“ [ga je prosil, „povejte mi, ali res resno govorite?“

„Popolnoma resno, popolnoma. Ne maram več dalje gledati teh žalostnih, skisanih obrazov. Vi hočete tu ostati, jaz Vas pa ne maram, kaj Vam torej preostaja, Visokost? Ali imate denar?“

„Če je samo denarja treba, tedaj — —“

„Jaz ga ne rabim! Vprašam Vas samo, če imate Vi denar? Ali ga imate ali ga nimate?“

„Jmam.“

„Dobro, torej zidajte! Moj sosed, baron Košir, prodaja. Kupite njegovo posestvo, saj ni drago. Potem pa zidajte čedno graščinico, da razvedrite in razveselite malo naše dame. Sezidajte tudi slikarski atelijé za mojega sina in Floro. Sezidajte majhno Rodrigando za našo ubogo Silvo in njeno srčkano Silvico. To gotovo našo celo družbo razvedri. Ali me razumete?“

Sedaj se knez ni mogel več premagovati. Hvaležno je podal stotniku svoje roke in dejal:

„Da, sedaj Vas šele razumem, moj predragi, neuljudni nadgozdar. Sedaj šele vem, kako ste mislili. Res, ubogal bom Vaš nasvet, kupil baron Koširjevo posestvo in zidal. Radoveden sem, še bom imel kaj sreče.“

„Gotovo boste imeli srečo, verjemite mi!“ —

Tri leta so minula, odkar se je porodila Silvica. Tedaj so položili temeljni kamen za novo graščino. Vsi so odobravalii knezov odlok. Sredi parka vzklije majhna graščina de Rodriganda.

Zopet je minulo dve leti.

Slednjič so dokončali graščino, in knez je povabil k blagoslovljenju vso gospôdo iz okolice. Seveda so prišli k slavnosti tudi deželni predsednik, njegova soproga in vsa odlična ljubljanska gospôda.

Gespa deželna predsednica se je šla z nekaterimi damami ogledat novi park, tedaj je zagledala za nasadi nekaj svetlega. Stopila je bliže in zagledala Silvico, ki je imela na glavi venec, spleten iz smrečevja, zimzelena in gozdnih rožic. Ravnotak venec je imela okoli telesa. Pred njo je klečal Slavko in jo krasil. Otroka se nista prestrašila, ko sta zagledala odlično gospo, temuč sta stopila zaupljivo bliže.

„Kaj se pa igrata?“ ju je vprašala baronica prijazno.

„Ker stanuje Silvica sedaj v gozdu, bi se rada imenovala gozdna rožica, in zato sem jo okrasil z gozdnimi cvetkami.“

Tedaj se je sklonila baronica k nežnemu bitju, poljubila Silvico in dejala giujeno:

„Torej naj ti bo ime Gozdna Rožica, kajti ravnotako nežna in čista si, ravnotako lepa in divna, kakor cveti, ki jih imaš na glavi. Bog te obvari, moja ljubjenka!“

Od tedaj so imenovali Silvico vedno Rožico. Slavko jo je tako krstil, in deželna predsednica je to ime potrdila. — —

Prihodnji dan je šla Rožica zopet v park. Iskala je Slavkota, a ga ni našla. Zato je šla naprej. Slednjič je zagledala pred seboj majhno hišico. vrata pa pri slonjena, in Rožica je vstopila.

Ampak skoraj bi bila vsled strahu zavpila, kajti sredi majhne, nizke sobe je sicer sedel na klopici gozdni čuvaj Tombi, a pred njim je sedela na stolu stara, grda žena. Rožica je hotela pobegniti, a že jo je Tombi zapazil in ji namignil, naj pride bliže. Tedaj se je starka obrnila, jo ostro pogledala in dejala:

„Oh, to je Silvica! Tako fine, knežje in grofovske poteze ima. Čuvaj jo, moj sin! Jaz bom pa ukazala usodi, da naj obvarje to nedolžno bitje vsega zla!“

Sedaj je stopila k Rožici, ji položila blagoslavljaje svoje roke na lepo glavico, povzdignila oči k nebu in iskreno molila k Vsemogočnemu. Sedaj je pogledala lele deklica starki v obraz. In ko je videla, kako goreče moli, se ji ni zdela več grda in zoperna, temuč samo zelo stara. Ko je starka končala svojo molitev, se je prijazno sklonila k Rožici in je vprašala:

„Ali se me bojiš?“

„Ne,“ je odgovorila Rožica in ji pogledala zaupljivo v oči.

„Saj se me tudi ni treba bati, moj dragi otrok. Zapomni si, kaj ti sedaj povem! Meni je ime Carba in sem varuhinja tvojih dragih, okoravno me sedaj na-

pačno sodijo. Spoznate me šele takrat, ko vam zasije sreča, in ko napoči za vaše sovražnike dan maščevanja.“

Rožica ni razumela teh Carbinih besed, a globoko si jih je zapisala v svoje mlado srce, in še, ko je zapustila Tombijevo kočo, se je ustavila pri vrtnih vratih in premišljevala Carbine besede. Starka je pa stala pri vežnih durih in gledala za odhajajočo Rožico, ki jo je obsevalo zahajajoče solnce s svojimi zadnjimi žarki, isto južno solnce, ki je obsevalo nekdanjo njeno srečno, takrat še ne onečaščeno mladost.

In kaj je prosila nekdanjo tako lepa žitana za nedolžnega otroka Vsemogočnega Boga? To si lahko mislimo in tudi kmalu zvemo. Vsemogočni je uslišal molitev stare, nesrečne ciganke. — — —

Enoindvajseto poglavje.

Poročnik cesarske garde.

Zadel me je, ko blisk z nebá,
Pogled njegov na dno srcá;
Okrog je vse se zavrtelo.
Sladko me v srcu zbolelo.
Vsa kri je šinila v obraz,
Ko k sebi stisnil me čez pas...
Na prsi glavo sem sklonila,
Ko prvi sem poljub čutila.
Ne vem kedaj ne vem kakó —
Oh, bilo je takó lepó . . . . .

(J. N. Resman.)

Človeško življenje je podobno morju, čegar valovi se vedno iznova rodé. Milijone in milijone oseb pride na površje in izgine zopet po kratkem življenju v morju večnosti. — Ali za večno? Kdo ve? Zastonj stavi človek večni usodi tisoč in tisoč vprašanj. Večnost mu ne odgovori. Usoda ne odgovarja z besedami, temuč z dejanji mogočno zaganja človeke od obali do obali, vse po večnih, nepredrugačljivih postavah. Nobeno dejanje se ne zakasni niti prehiti niti za uro niti za minuto. Usoda ostane usoda. — — —

Napravična se zdi včasih človeku usoda. A Vsemogočni Bog je vse pravično uredil. Tudi pravica hodi svojo večno pot. In ravno kadar človek najmanje upa, poseže pravica, poseže sreča v življenje. Človek

spozna tedaj, da so božja pota nepredrugačljiva, a da so pravična in večna.

Tako je bilo tudi z usodo rodovine de Rodriganda. Minuli so meseci, minula so leta, ne da bi zvedeli na Bršljanovem kaj o svojih dragih. Izginili so v širokem svetu. Slednjič so na Bršljanovem mislili, da so se ponesrečili, zato so bili vsi stanovalci na Bršljanovem žalostni.

Vsa poizvedovanja so bila zaman, zato so se morali udati v nepredrugačljivo usodo. Žalost je bila toliko, da jo je zmanjšal samo čas, ki ozdravi vsako boleost. Slednjič ni nihče več tožil, temuč vsi so ohranili samo živ spomin na svoje drage, in nihče ni upal priznati drug drugemu, da goji v svojem srcu še vedno upanje.

Tako je minulo celih šestnajst let, šestnajst dolgih let, preden so se zopet nadaljevali dogodki, ki so se nekdam navidezno končali. — — —

V finem dunajskem restaurantu, v katerega zahajajo skoraj samo častniki in visoki uradniki, je sedelo nekega jutra več mladih častnikov. Zbrali so se k finemu zajutreku, ki stane za osebo včasih čez sto kron. Vino ki so ga popili je spravilo že vse v dobro voljo.

Ta zajutrek je bil posledica stave.

Poročnik pl. Ravénov, častnik gardnih huzarov, je imel velikansko premoženje, in vsi so ga poznali kot najlepšega častnika, ki je ljubjenec dam, in ki se lahko ponaša, da še nikoli nidobil „košarice“. Pred kratkem se je nastanil na Dunaju ruski knez, ki je imel tako lepo hčer, da je osvojila srca vseh mladih kavalirjev. Ona se pa ni brigala za gospode in je ponosno in odločno odklonila vsako približanje. Tudi poročnika pl. Grudena, ki je bil častnik pri gardnih kirasirjih, je javno odklonila, zato so ga vsi njegovi tovariši dražili.

Najbolj ga je dražil in se mu smejal pl. Ravenov, in da bi se nad njim maščeval, mu je ponudil pl. Gruden stavo za fin zajutrek, če odkloni ona tudi pl. Ravénova. Ravenov je bil s stavo takaj zadovoljen in je — stavo tudi dobil, kajti že v nekolikih dneh se je peljal z Rusinjo na izprehod, ter s tem dokazal, da mu je naklonjena, da ni dobil ‚košarice‘.

Danes je moral plačati pl. Gruden stavo, in njegovi tovariši so skrbeli na poreden način, da je žel poleg škode tudi obilen zasmeh.

„Vidiš, Gruden, ravnotako se ti godi kakor meni!“ je zagodrujal sedaj dolg, suh stotnik v lovski uniformi. „Oba nimava sreče v ljubezni, zakaj, to sam vrag vedi!“

„Hm!“ se je zasmejal Gruden. „Kar se tebe tiče, se mi nič čudno ne zdi, da nimaš sreče v ljubezni. Kdor bi se tebe lotil, bi dobil same kosti. Nad teboj bi imel veselje le kak musejski kustos, damam pa ne smeš kaj takega prisoditi. Kar se pa mene tiče, ni ta slučaj prav nič ponižal moje časti. Sicer sem stavo izgubil, a nezaradi ‚košatice‘, temuč zato, ker je Ravenov ni dobil. Prepričan sem, da se tudi on še kedaj pone-sreči.“

„Jaz?“ se je oglasil tedaj Ravenov. „Kaj pa misliš! Vsako stavo sprejemem, ker sem prepričan, da povsod zmagam.“

„Oho!“ se je začudili tedaj naokrog.

„Res,“ je ponoril Ravenov. „Vsako stavo in za vsako deklico sprejemem. Na mojo častno besedo!“

Pri teh besedah je prijel z desnico za svojo sabljo in pogledal ponosno po dvorani. Njegova rudeča lica so dokazovala, da je pogledal precej globoko v kupico, zato se je tudi precenjéval. Gruden ga je svaril in dejal:

„Varuj se, starec, sicer zahtevam, da izpolniš svojo častno besedo.“

„Zahtevaj!“ je zaklical Ravenov. „Če ne zahtevaš, izjavim, da se bojiš plačati še drug tak zajutrek.“

Grudnove oči so se poredno zablskale. Poskočil je kvišku in vprašal:

„Vsako stavo sprejmeš?“

„Vsako, mu je hitro in nepremišljeno odgovoril Ravénov.

„Za vsako deklico?“

„Vsako.“

„Torej dobro! Svojega rujavca stavim proti tvojemu arabcu —“

„Grom in Strela!“ je zaklical Ravenov. „To je proketo nejednako, ampak ne smem se udati. Sprejmem. Katero deklico?“

Poredno se je nasmehnil Gruden in mu odgovoril:

„Kako deklico na cesti; tisto, ki ti jo pokažem med mi mo gredočimi.“

Glasno so se vsi zvsmejali, in nekdo izmed navzočih je dejal:

„Imenitno! Gruden hoče žrtvovati svojega rujavca, da si pridobi Ravenov veliko slavo, ker si je prisvojil srce kake šivilje ali dvomljive prodajalke. To je nebeška zabava!“

„Stojte, tako pa ne!“ je dejal sedaj Ravenov. „Sicer sem dejal, da sprejmem stavo za vsako deklico vendar mi dovolite omejitev, da si ne izberete kake vlačuge; toliko morate varovati mojo čast. Če mora biti že kaka iz ceste, tedaj stavim pogoj, da si izberete kako damo samo izmed tistih, ki se mimo peljejo.“

„Sprejmem to omejitev!“ mu je pritrdil Gruden. „Celo izmed onih ne izberem nobene, ki se peljejo

z enim, temuč samo izmed onih, ki se peljejo z dvema konjema.“

„Hvala lepa,“ je pokimal Ravenov zadovoljno. Koliko časa mi dovoliš za osvojitve trdnjave?“

„Pet dni.“

„Dobro! Naj se komedija torej prične, saj časa imam dovolj!“

Ravenov je vstal. Ni se mu poznalo, da ga ima malo preveč pod kapo. Tako samozavestno je stal s svojim lepim obrazom pred teboj, da si bil lahko prepričan o njegovi zmagi. Gospodje častniki so zelo razvajeni, kar se ženskega sveta tiče, zato mislijo, da jih nihče ne zmaga.

Zabava je sedaj potihnila.

Gospodje so stali pri oknih in natančno premetovali vse dame, ki so se peljale mimo. Katero damo si neki izbere Gruden? Take stave pa še niso doživeli. „Zanimivo! Famóžno! Neverjetno! Imenitno! Pre-drzno! Grandijóžno! Piramidalno!“ Samo taki vzkliki so se čuli in označevali zanimanje za to stavo. Slednjič se je oglasil majhen lovski poročnik.

„Oh, prekrasno! Kaka krasotica!“ je dejal in stopil bližje k oknu.

„Katera? Kje?“

„Tam za oglom, v ekvipaži, ki ima dva vranca,“ je odgovoril poročnik.

„Oh, za Bóga, saj res!“ je zaklical njegov sosed.

„Kdo je neki ta krasotica?“

Kočija je pridrdrala počasi mimo. V vozu je sedela poleg starejše dame mlada deklica, ki je bila tako lepa, da se skoraj ne da opisati. Njen mlad obrazek je bil tako nežen, njeni močni lasje tako dolgi, da je imela dve debeli kiti v naročju, njene poteze tako fine in ne-

dolžne, in vendar so sijale njene temne oči tako jasno in odločno. Kolikor si mogel sklepati iz njene postave, je komaj prestopila prag otroških let, in vendar je imela tako lepe, deviške oblike, da so pričale o kraljevski lepoti.

„Prekrasno, divno! Kdo je pa ta boginja? Neznana je! Venera! Ne, ne, Dijána! Ne, ne, temuč Minerva!“

Tako so se vsi začujevali. Gruđen, gardni kirasir, se je sedaj obrnil, pokazal na ekvipažo in dejal:

„Ravenov, za to stavim!“

„Oh, zadovoljen sem, popolnoma zadovoljen!“ je zaklical Ravenov skoraj zmagonosno.

Popravlil je svojo uniformo, se pogledal v ogledalo in vzal sabljo pod pazduho. Potem je odhitel.

„Srečo ima ta vrag!“ je zagadrnjaj suhi stotnik in gledal zavidljivo za njim. „Radoveden sem, kako se je loti!“

„Z vozom se pelje za njo, da izve njen naslov,“ je dejal eden izmed gospodov.

Hladno se je smejal Gruđen in odgovoril:

„Na ta način izgubi cel dan. Na vsak način se ji približa že danes.“

„Saj se ji ne more!“

„Nikar ne skrbite. Dovolj je izkušen v takih stvareh. Vse svoje moči napne, da reši svojega arabca.“

„Oh, glejte, res si je najel voz in se pelje za njimi. Kdo je neki ta dama!“

Ravenov si je najel res voz, ki je stal v bližini. Ukazal je kočijažu, naj sledi kočiji, v katero sta vprežena dva vranca. Oba voza sta zavila v glavni drevo-red v Pratru, kamor sta se peljali dami očevidno na izprehod.

Ko so dospeli do sredine drevoreda, kjer je bilo malo ljudi, je ukazal poročnik kočijažu, naj ekvipažo dohiti. Preje je pa segel še v žep in plačal voznino.

Ko so dohiteli dame, se je obrnil Ravenov v stran in se zelo začudil. Prijazno je pozdravil, kakor bi srečal znanca. Namignil je svojemu kočijažu, naj se ustavi. Istočasno je skočil iz svojega voza, ki se je takoj obrnil in odpeljal proti mestu. Ekvipaža se je ustavila.

„Naprej!“ je ukazal, in kočijaž je zopet pognal. Medtem je vstopil Ravenov k damama v ekvipažo.

Veselega obraza se je vsedel nasproti njima in se delal, kakor ne bi zapazil njinih začudenih obrazov. Potem je podal deklici svoje roke in zaklical z navdušenim zanimanjem:

„Pavla, ali je mogoče? Kako svidenje! Na Dunaju ste? Zakaj mi niste preje pisali?“

„Dragi gospod, zmotili ste se!“ je dejala sedaj starejša dama resno.

Začudeno jo je pogledal Ravenov, se delal, kako bi se dama samo šalila, in odgovoril:

„Oh milostiva gospa, oprostite! Kakor vidim, res še nimam časti, da bi me poznali milostiva, ampak Pavla gotovo rada pojasni zadevo.“

Sedaj se je obrnil k mladi dami in jo prosil:

„Prosim, gospodična, bodite tako prijazni, predstavite me tej dami!“

Ostro ga je pogledala deklica s svojimi resnimi očmi, in potem se je začul njen srebrn, blagodejen glas:

„To mi je nemogoče, ker Vas sama ne poznam. Kdo pa ste?“

Sedaj se je Ravenov fino začudil in dejal:

„Kaj, zatajiti me hočete, Pavla! Ali sem to za služil! Oh, popolnoma sem pozabil, da se radi šalite.“

Zopet ga je ostro pogledala, ampak temnejše ko preje, in mu tako odločno odgovorila, da ga je njena zavrnitev popolnoma poparila.

„Nikoli se ne šalim z osebami,“ mu je odgovorila, „ki jih ne poznam, in jih ne želim poznati, dragi gospod. Upam, da ste samo vsled moje velike podobnosti z neko gospodično Pavlo, vstopili brez dovoljenja v naš voz, in Vas prosim, povejte nam, kdo da ste!“

Sedaj se je začudil Ravenov na fin način in odgovoril:

„Oh, ali res? Moj Bog, ali sem se res zmotil! Tedaj je pa Vaša podobnost tolika, da tega skoraj verjeti ne morem. Ampak takoj Vam razjasnim to uganko.“

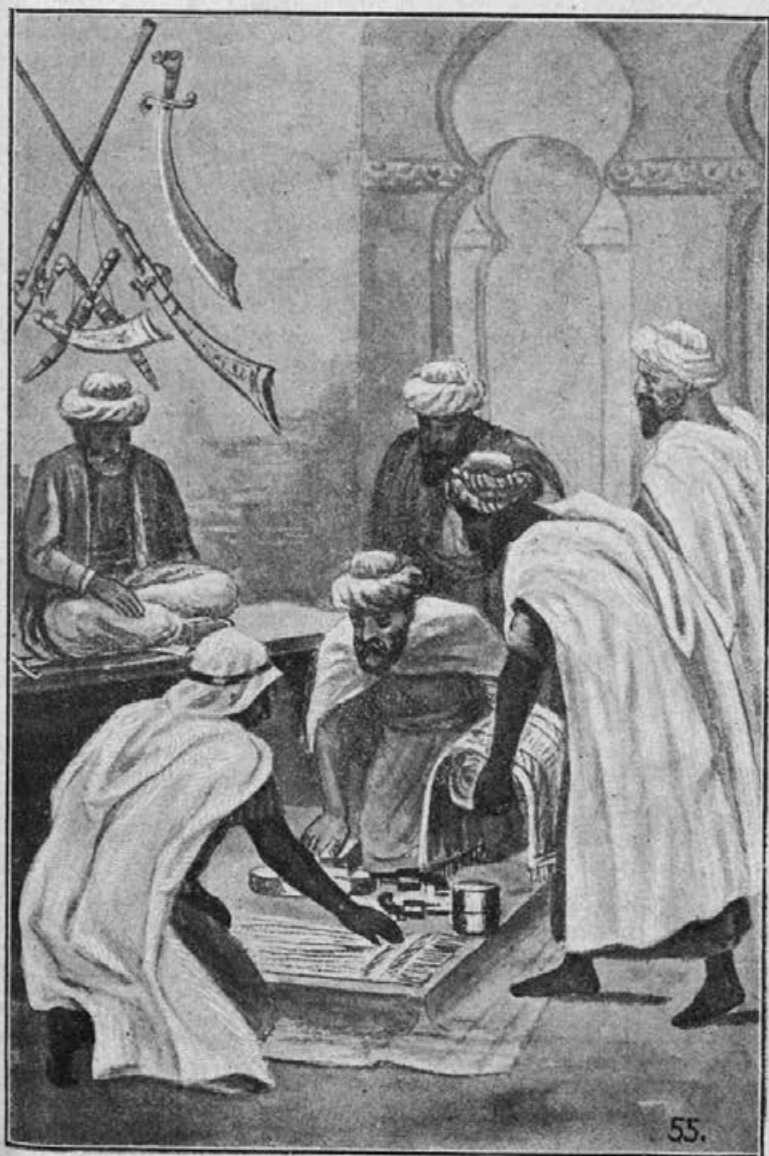
Sedaj se je globoko priklonil obema damami in dejal:

„Jaz se pišem Hugo pl. Ravénov, grof Hugo pl. Ravénov, poročnik pri gardnih huzarjih Njegovega Veličanstva.“

„Torej je resnica, da Vas ne poznamo,“ je rekla deklica. „Moje ime je Silva Strnad, in ta dama je moja stara mati.“

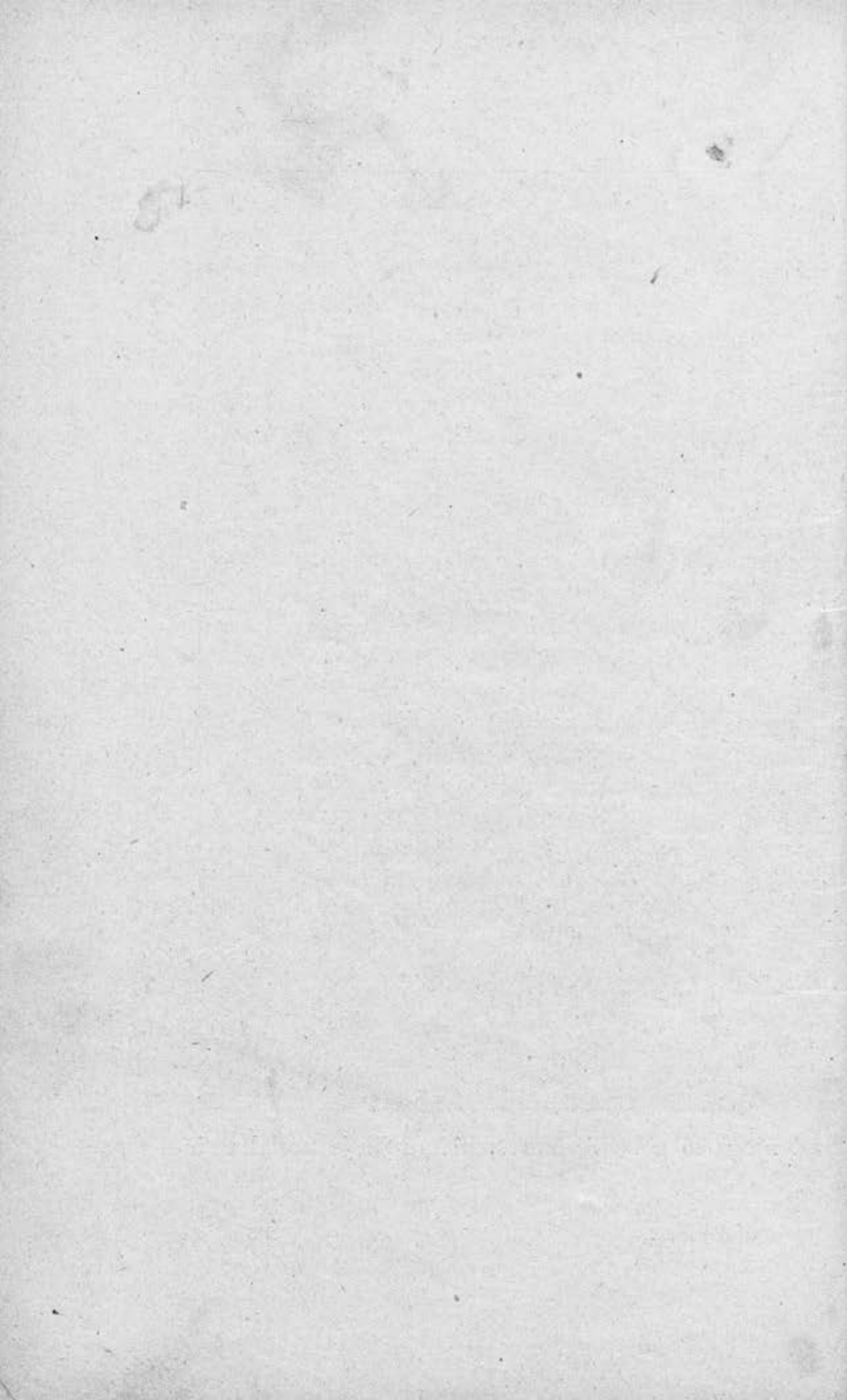
„Silva Strnad?“ se je prestrašil Ravenov navidezno. „Ali je mogoče? Kako sem se prestrašil, na moje častno besedo, častite dame. Zamenjal sem gospodično z damo, ki ji je neverjetno podobna, in vas prosim oproščenja.“

„Če je dama meni res tako zelo podobna, tedaj Vam moramo seveda oprostiti,“ je dejala Silva, a neverjetno je gledalo njeno ostro oko huzarskega častnika. „Ali smem morda zvedeti, katera dama mi je tako zelo podobna?“

55.

Pred njega so položili darove, ki mu jih je poslal emir

„Seveda, seveda, gospodična Strnadova. To je namreč moja sestrična Zmrzlikarjeva.“

Zmrzlikar? je vprašala Silva in pogledala pomenljivo svojo staro mater. „Zmrzlikar je znano plemenitaško ime. Kje je pa Vaša sestrična, ki se torej piše Pavla pl. Zmrzlikar?“

„Poročnikov obraz se je sedaj razjasnil. Vesel je bil, da se dama z njim pogovarja. Mislil je, da se seznanil na ta način z njo brez vseh težav. Dami se pišete Strnad, torej ste navadnega stanu. In katera dama iz navadnega stanu ni srečna, če se seznanil s plemenitim huzarskim poročnikom, z grofom. Ravenov ni slutil, kako nevarno je Silvino vprašanje, zato ji je odgovoril brez zadrege:

„Da, Pavla pl. Zmrzlikar. Sedaj je družabnica kranjske deželne predsednice, baronice Kotnikove. Ker je edina zaupnica baronice, sem se zelo začudil, da jo vidim na Dunaju. Še danes ji moram pisati, da je tu prekrasna dama, ki ji je popolnoma podobna.“

Zaničljivo, skoraj razžaljivo, se je nasmehnila deklica in odgovorila:

„Prosim Vas, le prihranite si rajše ta trud!“

„Zakaj, cenjena gospodična?“

„Ker sama sporočim gospodični pl. Zmrzlikarjevi ta dogodek.“

„Sami? Zakaj pa?“

„Ker je ta dama moja prijateljica. Povem Vam, kar je skoraj odveč, da tudi jaz osebno poznam baronico Kotnikovo.“

„Oh!“

„Ravenov se je skoraj prestrašil. Uvidel je, da se mu je stvar precej, če ne popolnoma ponesrečila. Torej ta navadna deklica pozna osebno baronico Kotnikovo!“

Ta deklica pozna torej damo, ki jo je slučajno imenoval, ker se ni spomnil družega imena! Pavla pl. Zmrzlikarjeva ni bila njegova sorodnica, imenoval jo je samo svojo sestričino, da bi se opravičil, ker je tako nesramno napadel tujo ekvipažo.

„Prestrašili ste se?“ je rekla tedaj Silva ponosno. „Torej se nisem zmotila. Dragi gospod, sicer ste grof in častnik, ampak lažnik, naravnost nesramen lopov ste!“

„Gospodična!“ je zarohnel Ravenov.

„Poročnik!“ ga je zavrnila zaničljivo.

„Če bi bili mož, Vas pozovem takoj na dvoboj, pri Bogu, na mojo častno besedo! Ali sem jaz kriv, da Vam je gospodična Zmrzlikarjeva tako zelo podobna?“

Sedaj mu je hotela gospa Strnadova seči v besedo, a Silva ji je namignila, naj molči, ter sama odgovorila. Kdo bi bil prisodil mladi deklici toliko odločnost, s katero ga je zavrnila:

„Molčite! Če bi bila mož, bi se dvobojevala samo z gospodom, ki je zmožen dati zadoščenje. O Vaši časti dvomim, kajti Vaš nastop dokazuje popolno nečastnost. Kar se pa podobnosti tiče, Vam naravnost povem, da je to nesramna laž. Gospodična pl. Zmrzlikarjeva je meni ravnotako malo podobna, kakor Vi častnemu vitezu. Iskali ste pač ceno zabavo in hoteli kaj zanimivega doživeti; kar ste iskali, ste tudi našli. Mislim, da sedaj uvidite, kako mnenje imam o Vas, zato Vas prosim, odidite iz našega voza!“

Take zavrnitve poročnik Ravenov še ni doživel. Vendar je sklenil, da še ne odide iz voza. Zakaj bi tako hitro izgubil svojo stavo! Škoda bi bilo za dragocenega arabea. Upal je, da stvar še ni pri kraju, da

morda še dobi stavo. Zato je povetil skesano svojo glavo in dejal:

„Torej dobro, milostiva gospodična, deloma ste me upravičeno obsodili. Razmere so me prisilile, da sem tako ravnal, zato Vam moram priznati resnico, akoravno se bojim, da ne bi Vas še bolj razjezil.“

„Da ne bi me še bolj razjezili?“ se je zasmejala Silva. „Saj se ne jezim. Jeziti bi se mogla samo nad enakorodnim značajem. Nad Vami se ne jezim, temuč Vas samo zaničujem. Sploh ne razumem, kaj bi mi še mogli povedati. Nobene nadaljne izjave ne maram več ter Vas opetovano prosim, odidite iz našega voza!“

„Ne grem in ne grem!“ je dejal Ravenov vsiljivo. „Poslušati morate moj zagovor!“

„Moram? Oh! Takoj Vam dokažem, če Vas res moram!“

Sedaj je pogledala po drevoredu, in poročnik je nadaljeval:

„Resnica je, da Vam sledim že več tednov, odkar sem Vas videl tu prvič. Vaša podoba je napolnila moje srce z čutili — —“

Glasno se je zasmejala sedaj Silva, tako prisrčno je zazvenel njen srebrn glas skozi njene ljubke ustnice, da bi jih bil takoj tisočkrat in zopet tisočkrat poljubil. Ravenov je čutil, v kaki nevarnosti je.

„Več tednov mi že sledite?“ ga je vprašala.

„Res, na mojo častno besedo, milostiva!“ ji je za-trjeval.

„Tu na Dunaju?“

„Da,“ je odgovoril malo v zadregi.

„In sedaj še pravite, da mi hočete priznati resnico?“

„Pravo, odkritosrčno resnico, na mojo častno besedo!“

„Torej Vam drugič povem,“ je dejala, „da ste nesramen lažnik. Nikdar še nisem bila na Dunaju, in sem prišla šele včeraj. Nepoboljšljiv človek ste. Obžalujem samo gospode, ki so tako nesrečni, da Vas morajo nazivati tovariša. Sedaj Vam pa ukazujem, in sicer zadnjič, odidite iz našega voza!“

„Preden se popolnoma ne opravičim, ne grem,“ je trdil Ravenov. „Če me nočete poslušati, vendar ostanem da zvem Vaš naslov, da Vas tam obiščem in se opravičim.“

„Tedaj se ji je zaiskrilo oko, in dejala je zaničljivo :

„Oh, ali morda mislite, da se dve slabotni dami ne moreti braniti? Takoj Vam nasprotno dokažem. Janez, ustavi!“

„Kočijaž jo je ubogal in ustavil. Ravno tam je stal ob cesti policaj, ki ga pa Ravenov ni videl, ker mu je kazal hrbet. Naslonil se je in trdovratno sedel v vozu. Sklenil je, da se ne umakne, tudi če bi se ekvipaža detetkrat ustavila.

„Gospod policaj, prosim, stopite malo bližje!“ je zaklicala sedaj Silva.

Poročnik se je hitro obrnil; zagledal je prihajajočega redarja, spoznal namen deklice, in vsa kri mu je šinila v zadregi v prestrašen obraz. Z duhovito opazko je hotel obrniti stvar na šaljivo stran, a Silva ga je prehitela.

„Gospod redar,“ je dejala, „ta človek je napadel naš voz, in ne moremo se ga iznebiti, noče se umakniti s svojega prostora. Pomagajte nam!“

Začudeno je pogledal policaj častnika. Ravenov je spoznal, da se more rešiti samo, če se takoj umakne. Izstopil je iz voza in dejal samo :

„Dama se samo šali, že poskrbim, da postane resnejša.“

Zagrozil je damama z očmi in odšel.

„Sedaj sve se ga oprostili. Hvala lepa, gospod redar!“

Namignila je kočijažu, in odpeljali so se. Policaj je gledal za odhajajočim poročnikom in za kočijo, a ni razumel tega prizora.

Poročnik pl. Ravenov je občutil tako ponižanje, kakor še nikdar v svojem življenju. Kar škripal je z zobmi od same jeze. Še drago mu poplača ta mlekozoba deklica to zavrnitev! Sedaj je zagledal prazen voz. Namignil je takoj kočijažu, vstopil in mu ukazal, naj sledi ekvipaži z vranci, ki jo vidi v daljini. Ravenov je hotel zvedeti, kje dami stanujeti.

Dami sta se peljali do konca drevoreda in se potem vrnili v mesto. Ekvipaža se je ustavila na veliki cesti pred mogočno palačo. Dami ste izstopili, in sprejel ju je livriran strežaj. Ravenov je videl dovolj. Nasproti palače je zapazil restavracijo, tam je hotel zvedeti kaj natančnejšega.

Peljal se je najprvo domov. Tam je odložil svojo uniformo ter oblekel navadno civilno obleko. Potem je odšel v tisto restavracijo, prepričan, da ga nihče ne spozna.

Naročil si je vrček piva. Žalibog je bil krčmar popolnoma sam, navidezno tih, redkobeseden mož. Zato je čakal Ravenov boljše priložnosti.

Ni še dolgo čakal, ko zaglada onstran ceste moža, ki je prišel iz nasprotne hiše. Mož je prišel naravnost v gostilno. Naročil si je vrček piva, snel časopis iz kljuke, malo bral, odložil list zopet v stran ter gledal po sobi.

To priložnost je porabil Ravénov. Slutil je, da je bil mož vojak, zato je sklenil občevati z njim tovariško. Začel je pogovor, in kmalu sta se pogovarjala moža o vojski in o miru ter o vsem, o čemur se ljudje navadno pogovarjajo pri pivu.

„Čujte,“ je dejal poročnik, kakor sklepam iz Vaših besed, ste bili pri vojakih.“

„Seveda sem bil; podčastnik sem bil,“ mu je odgovoril mož.

„Oh, jaz sem tudi podčastnik!“

„Vi?“ se je začudil tujec in pazljivo ogledoval nežne roke in celo postavo svojega tovariša. „Hm! Zakaj pa ne nosite uniforme?“

„Ker sem sedaj na dopustu.“

„Tako! Hm! Kaj pa ste sicer?“

Po naglasu si lahko spoznal, da tujec ne verjame podčastniku. Ravenov je imel sicer civilno obleko, vendar si lahko spoznal na tisoč korakov, da je častnik.

„Trgovec,“ je odgovoril. „Kako se pa Vi pišete?“

„Moje ime je pa Ludevit, namreč Ludevit Štempihar, tukajle.“

„Ali stanujete na Dunaju?“

„Seveda. Tamle v palači kneza de Olzuna stanujem.“

„Oh, ali tistale hiša knježja palača?“

„Da, španska, knežja palača; knez jo je kupil šele pred kratkem.“

„Ali ima mnogo služabnikov?“

„Hm, ne preveč.“

„Ali se piše morda kdo izmed njegovih uradnikov Strnad?“

Ludevit, stari gozdarski pomočnik, je pazljivo pogledal tujca. Navaden človek je bil, a tako bistrumem,

da je takoj uganil, da hoče ta tujec poizvedovati o njegovi gospódi. Biti je moral previden. Ta mož, ki pravi, da je podčastnik, je morda kaj več, in ker je zvedel Ludevít že od kočijaža, kaj se je zgodilo damama v drevoredu, je sklenil, da se ne pusti od tujca speljati na led.

„Strnad?“ je dejal. „Da.“

„Kaj je pa Strnad?“

„Kočijaž.“

„Tristo vragov, kočijaž. Ali ima ženo in hčer?“

„Seveda jo ima, tukajle!“

„Ali ste morda dami, ki ste se peljali preje v glavni drevored v Prater na izprehod, njegova žena in hčer?“

„Da.“

„Ampak res niste bili podobni kočijaževi ženi in hčeri.“

„Zakaj pa ne? Knez dobro plačuje svoje uslužbence, zakaj ne bi se mogle potem njihove žene in hčere malo boljše oblačiti. Sicer se pa niste peljali na izprehod, kakor se reče. Strnad je moral poskusiti naše nove vrance, in zato je pač isto, ali se pelje s praznim vozom ali ne. Napravil je svojim ženskam majhno veselje.“

„Grom in strela! Surovi ste res bili kakor kočijaževi ženski!“ je ušlo poročniku iz jezika.

„Oh, surovi ste bili? Ali ste ju čuli, tukajle?“

Poredno je pogledal Ludevít pri teh besedah poročnika. Ravenóv je uvidel, da je bil nepreviden, zato je dejal:

„Da, nekaj sem slišal. Bil sem namreč danes popoldne v Pratru. Ravno pred menoj se je ustavila kočija, izstopiti je moral častnik, dami ste ga grozno osramotili.“

„Tako! Hm! In kje ste zvedeli, da se pišete oni dami Strnad, hej?“

„Povedali ste redarju svoje ime.“

„In kako ste prišli potem takoj sem in me povprašujete o njih?“

„Slučaj!“

„Slučaj, dobro! Potem pa le pazite, da se moja pest preveč ne sprljazni z Vašimi lici, seveda tudi samo slučajno!“

„Oho, kaj pa to pomeni?“

„To pomeei toliko, da se Vi ne boste norčevali iz Ludevita Štampiharja. Prav podobni ste podčastniku! Gotovo ste Vi tisti poročnik, tisti veternejak, ki so mu kočijaževe ženske tako imenitno posvetile. Sedaj pa pridete še sem poizvedovat in bi radi zasledovali lepo priložnost. Ampak le premislite si stvar natančno, sicer utegnete skupiti danes še par poštenih po svojem nesramnem hrbtu, tukajle. Le zapomnite si, da sem za take stvari vedno pripravljen. Sedaj odidem, ampak v petih minutah se vrnem s kočijažem in nekaterimi drugimi tovariši, ki bi se radi malo razvedrili. Če Vas kočijaž spozna, ustrojimo Vam prav pošteno Vašo častniško kožo. Sedaj naj bo pa honec besedi. Adijo, tukajte!“

Nato je Ludevita plačal in odšel. Komaj je bil sustran ceste, jo je že odkuril tudi Ravenov iz gostilne. Klel je predse, ker se je danes ves svet zarotil proti njemu. Da ga je Ludevita glede dam nalagal, niti slutil ni.

Medtem so se že zbrali neoženjeni častniki v kazini h kosilu. Tudi Ravenov je prišel. Takoj so ga obsuli njegovi radovedni tovariši z nebrojnimi vprašanji. Hotel

se je izogniti odgovora, ker so ga pa silili, naj jim pove, kaj je doživel, je dejal:

„Čemu bi izgubljal o stvari nadaljne besede. Sicer imam časa celih pet dni, vendar sem stavo skoraj že dobil.“

„Dokaži mi, pa ti jo plačam že danes!“ je izjavil Gruden.

„Dokažem naj ti?“ se je zasmel Ravenov cinično. „Kaj neki bi ti dokazoval? Toliko mi pa menda saj zaupate, da premagam kočijaževo hčer!“

„Kočijaževo hčer?“ se je začudil Gruden. „Nemogoče!“

„Kaj pa še! Njen oče se piše Strnad in je kočijaž kneza de Olzuna.“

„Tega pa ne verjamem. Ta dama ne more biti na nobeden način kočijaževa hči!“

„Pa se pojdi sam prepričat!“

„Saj se tudi grem. Taka lepotica je vredna, da grem o njej poizvedovat. Sicer mi pa moraš dokazati, da te ni odklonila. Veš, da ti ne dam svojega rujavca brez dokazov!“

„Ti ga pa darujem! Kdo sme zahtevati, da naj grem s kočijaževo hčerjo javno na izprehod, samo da dokažem, da me je osrečila s svojo naklonjenostjo.“

„Pri tej stvari je glavna reč stava, ne pa dobitek ali izguba, ali celo darilo. Res te prosim, dokaži mi, da si zmagal pri njej, na kak način to storiš, me nič ne briga. Samo zatrdilo ne more stave končno odločiti. Kaj mislite Vi o tej stvari, kapitan? Vi ste tujec, zato gotovo sodite nad strankami.“

Tako je vprašal pl. Gruden dolgega, suhega moža, ki je sedel pri isti mizi. Sicer je nosil civilno obleko, a vsi so ga poznali v kazini kot kapitana Párkerta.

Bil je baje kapitan pri mornarici Združenih Držav. Star je bil kakih šestdeset let in je imel pravi jénki — obraz. Dejal je, da so ga poslale Združene Države na Dunaj, da se seznaní z razmerami avstrijske mornarice. Hladnokrvno je poslušal ta pogovor, ko je pa slišal imena Strnad in knez de Olzuna, je napel svoja ušesa. Ravno je hotel odgovoriti pl. Grudnu, ko vstopi huzarski poročnik cesarske garde. Imel je znake adjutanta. Odločno je odložil svojo kapo, bralo se mu je na obrazu, da je slabe volje.

„Holá, Brinar, kaj pa je?“ ga je vprašal nekdo izmed navzočih. „Ali te je morda stari malo okregal?“

„Tudi, ampak še nekaj družega,“ je odgovoril Brinar in trdno zaklel.

„Tristo vragov, torej okregal te je? Zakaj pa?“

„Ves polk mu ne ugaja; sploh nimamo več pravih častnikov, pravi polkovnik. To naj javim gospodom zasebno, da jih ne bo treba okregati vpričo celega polka.“

Vsedel se je na stol, zgrabil najbližji kozarec ter ga izpraznil.

„Pravih častnikov ni več! Pekel in tristo vragov v svetih nebesih! Kdo nam sme to reči! Tega mu pa ne odpustimo!“

Tako in podobno so se jezili vsi častniki. Vse je razjarilo to zasebno okreganje, ki se gotovo nadaljuje prihodnjič vpričo celega polka. Adjutant je pokimal, iznova zaklel in dejal:

„Če nas naši predstojniki tako sodijo, tedaj ni čuda, da pridejo sedaj že elementi iz najnižjih slojev med cesarske, gardne častnike. Naznaniti vam moram novega tovariša.“

„Oh! Za gardne huzarje? Namesto umrlega pl. Vrbinskega? Kdo pa je?“

Navaden poročnik sedemnajstega polka. Kranjec je.“
 „Tristotisoč živih vragov! Navaden poročnik med huzarji!“

„Dvaindvajset let je star!“

„Nemogoče! In še celo Kranjec! Vrag vzemi sedanje razmere!“

„Ampak počakajte, da Vam povem še njegovo ime!“

„Kako se pa piše?“

„Krek.“

„Krek?“ je vprašal Ravenov. „Nobene rodovine Krek ne poznam na mojo častno besedo, pl. Krek — pl. Krek, hm, res nobene ne poznam!“

„Če bi bil saj ‚pl. Krek‘,“ je dejal adjutant užaljeno.
 „Ta vrag se piše namreč čisto navadno Krek.“

Sedaj so se vsi začudili.

„Navaden človek! Niti plemenitaš ni!“ so vprašali drug drugega.

Adjutant jim je prikimal.

„Res so pri cesarski gardi čudne razmere,“ je dejal. Če se mi zdi, uložim prošnjo, najme odslovijo. Mislil sem, da me je zadela kap, ko sem bral in vknjižil popis našega takozvanega tovariša. Piše se Krek, star je dvaindvajset let, služil je pri kranjskem polku, njegov oče še živi in ima v najemu majhno kočo pri Ljubljani, nekdanj je bil njegov oče krmar na bôgve kakem starem čolnu. Premožnja nima niti vinarja, ampak kranjski deželni predsednik, baron Kotnik, ga je priporočil. Major preklinja zaradi vsprejetva tega Kreka med gardne huzarje, polkovnik preklinja, general kolne, vse ekscelence preklinjajo, ampak vse jim nič ne pomaga, ker ga je priporočila visoka oseba. Sprejeti ga moramo in trpeti.“

„Sprejmemo ga že, a trpeli ga ne bomo!“ je za-

klical grof Ravenov. „Saj jaz ne trpim poleg sebe kmeta ali mornarja. Prav nič se ne brigamo zanj, pa je!“

„Tako je, ne brigamo se zanj, to je naša dolžnost,“ mu je pritrdil njegov sosed. Vsi so bili zadovoljni s tem predlogom.

Take so razmere pri huzarjih. Vsak častnik misli, da je bógve kaj, mislí, da spada k najodličnejši gospódi. Celo svoje prednike štejejo, zato je lahko razumljivo, da jih je sprejem Slavkota Kreka med cesarske gardne huzarje tako razjaril. Vsi so trdno sklenili, da se ne brigajo zanj, da ga prezirajo.

Pazljivo je poslušal ameríkanski kapitan ves ta pogovor. Sicer je skrival svoje zanimanje, vendar bi bil pazljiv opazovalec lahko zapazil, da ga ta pogovor zelo zanima.

„In kedaj spoznamo tega fénísa, tega imenitnega, husarskega poročnika?“ je vprašal nekdo izmed gospodov.

„Že danes,“ je odgovoril adjutant. „Danes mora naznaniti svoj prihod, popoldne se predstavi polkovniku, in potem imam gotovo zvečer izredno čast, da ga predstavim tu svojim tovarišem.“

„Torej ne pridemo danes zvečer v kazino,“ je dejal Ravenov.

„Zakaj ne, dragi Ravenov? Saj bi nam to nič ne pomagalo, preje ali sleje ga itak moramo spoznati. Bolje je, če se zberemo tu polnoštevilno in mu takoj pokažemo, kaka usoda ga pričakuje v naši družbi.“

Vsi so sprejeli ta predlog.

Slavko Krek je bil sedaj na Dunaju. Knez de Olzuna je kupil pred kratkem na Dunaju lepo palačo. Na graščini Rodriganda na Kranjskem mu je postalo sčasoma dolgčas, zato je hotel preživeti večsih par

tednov na Dunaju. Sedaj je bil prvič na Dunaju, in sicer s svojo soprogo, prejšnjo gospo Strnadovo. Včeraj je prišel tudi Mirko pl. podgornik s svojo soprogo, prejšnjo knježjo princesinjo Floro, in oba sta pripeljala s seboj Rožico! Šele danes zjutraj je prišel tudi Slavko Krek na Dunaj. Malo preden se je vrnila kneginja z Rožico iz izprehoda, je dospel v palačo.

Kmalu zvemo, koliko so se spremenile razmere naših znancev na Bršljanovem. Pripomniti moramo sedaj samo to, da je moral Slavko večkrat službeno potovati, zato Rožice že več let ni videl. Šele pred par dnevi se je vrnil iz Turčije, in se iz službenih ozirrov ni mogel ustaviti v Ljubljani, da bi obiskal svoje znance na Bršljanovem. Njegova mati in stari stotnik pl. Podgornik sta mu pisala, da je Rožica sedaj na Dunaju.

Sedaj je stal v svoji sobi, v palači kneza de Olzuna, in se oblačil v svojo paradno uniformo, da se gre predstaviti svojim predstojnikom. Huzarska uniforma mu je imenitno pristojala. Iz majhnega Slavkota je postal lep mladenič. Bil je krepke postave in lepih oblik. Njegovo zarujavelo lice, visoko belo čelo, njegova usta, nad katerimi so mu začele poganjati brke, njegov resen, možki pogled, vse je uplivalo spoštljivo na človeka. Kdor mu je pogledal v odkritosrčne, inteligentne oči, je bil prepričan, da je to izredno nadarjen mož.

Kar se ustavi pred palačo ekvipáža. Slavko je stopil hitro k oknu, a že sta izginili dami v vežo.

„Rožica,“ je dejal in se srečno zasmel. „Oh, kako dolgo je že nisem videl! Celo večnost! Sedaj je ravno v letih, ko se razvija devica z čudovito hitrostjo. Kako jo neki vidim? Takoj moram iti doli!“

Odhitel je v salon, kjer je pričakoval knez dami. Rožica je gotovo prekrasna, saj je bil njen oče lep,

krepak mož, in njena mati, Silva de Rodriganda, najlepša krasotica na Španskem. Slavko je bil prepričan, da so se združili v njej vse odlične lastnosti njenih starišev. In res sta se združila Strnad in Silva v tako čudovito krasotico, da je morala vsakogar očarati. Rožica je bila vélovečena podoba (Junóne, Hebe, Kleópatre istočasno.

Slavko je bil ves očaran od njene krasote. Slutil je sicer, da je Rožica lepa, a da postane tako nebeško bitje, tega ni mislil. Ko je vstopil v salon, se je Rožica obrnila in ga takoj spoznala.

„To je pa, Slavko, náš dobri Slavko!“ je zaklicala, mu hitela naproti in mu podala obe roki v pozdrav.

Premagal je silovit vtis, ki ga je napravila na njegovo srce, se ji globoko priklonil, vzela njeno majhno ročico in jo pritisnil nalahko na svoje ustnice. Govoriti v tem trenutku ni mogel. Glas se mu je preveč tresel.

Začudeno ga je pogledala s svojimi svetlimi očmi in dejala :

„Tako tuj in strog! Ali me gospod poročnik več ne pozna?“

„Da bi Vas več ne poznal?“ je vprašal, ko je premagal svoje čute. „Preje bi samega sebe več ne poznal, Visokost!“

„Visokost je zaklicala. Zaploskala je pri tem z rokami in se prav nedolžno, srebrno zasmejala. „Oh, gotovo se spominjate slučajno okolnosti, da je bila moja mamá grofica de Rodriganda?“

„Seveda,“ je odgovoril Slavko, precej v zadregi.

„In da je moj papá brezdvomno sin kneza de Olzuna?“

„Tudi to, princesinja!“

„O, sedaj sem pa celo princesinja!“ se je zasmela.

jala. „Slavko, zakaj se pa preje nikoli niste spomnili na te okoliščine? Jaz sem bila Rožica, Vi pa Slavko, tako je bilo, in upam, da tako tudi ostane! Morda je pa postal gospod poročnik tako ponosen, odkar so ga predstavili k gardnim huzarjem, kakor sem čula?“

Šele sedaj jo je natančneje pogledal. Videl je njen porogliv nasmeh, njeni dve jamici v licih, njena nežna lica in fino, deviško rudečico na njih.

Premagal je svojo razburjenost. Z zvestim pogledom jo je prijel za roke, iu solza mu je prišla v oko, ko ji je dejal ves srečen:

„Hvala lepa Vam, Rožica! Jaz sem še vedno isti Slavko, ki sem bil. Za Vas grem vedno v ogenj in se bijem s tisoč sovražniki, če treba.“

„Res je, taki ste bili še kot deček; vedno ste se žrtvovali za poredno, nehvaležno Rožico. Upam, da sem sedaj pametnejša postala. Ne bo Vam treba iti zaradi mene v ogenj, niti se biti z tisoč sovražniki, akoravno bi imela danes priložnost, prositi Vas kot svojega hrabrega viteza pomoči.“

„Oh, ali je mogoče, Rožica? Ali Vas je kdo razžalil?“ je vprašal z iskrenim pogledom.

„Malo,“ je odgovorila.

„Sedaj jim je segel grof v besedo in vprašal z zanimanjem:

„Razžalil te je kdo? Kdo pa, moj dragi otrok?“

„Neki poročnik pl. Ravenov. Pri gardnih huzarjih je kakor naš Slavko. Sicer sem pa njegov nesramen napad zelo odločno in zmagovito zavrnila, kakor mislim; kajne stara mamica?“

„Res je,“ je odgovorila nekdanja gospa Strnadova in sedanja kneginja de Olzuna. Ne bila bi verjela, da

nastopi naš ljubi otrok pri svojem prvem koraku v svet tako odločno.“

„Res, radoveden sem,“ je dejal sedaj knez. „Povejta vendar, kaj se vama je pripetilo!“

Vsedli so se, in kneginja jim je povedala ves današnji doživljaj v Pratru. Olzuna je mirno poslušal, ampak Slavko je drsal nemirno na svojem stolu semtertja. Ko je kneginja končala, je skočil kvišku in zaklical:

„Bog Vsemogočni, to je pa preveč! Tega človeka pozovem pa na dvoboj!“

Knez je zmignil z rameni in dejal resno:

„Nikar, dragi Slavko! Takoj pri svojem vstopu v huzarski oddelek bi se zameril svojim tovarišem. Sam poravnam to zadevo in si poiščem zadoščenje.“

„Zadoščenje? Saj ga ne dobite. Ta Ravenov se gotovo oprusti z izgovorom, da dam ni poznal.“

„Mogoče. Morda je mislil, da ste navadni dami, ker nisem dal naslikati na voz svojega grba. Vendar je potem še vedno dovolj časa, da si poiščemo zadoščenje z orožjem. Sicer nimam več vaje, ampak z božjo pomočjo bom imel vendar še toliko izurjenosti, da sam kaznujem tega poročnika.“

„Tega Vam nikdar ne dovolim, Visokost!“ je rekel Slavko. „Več let ste bili bolni, in akoravno ste sedaj zdravi, morajo urediti tako zadevo vendarle mlajše moči. Kar se pa mojih tovarišev tiče, sem že čul, da me nameravajo prezirati. Pri gardnih častnikih se nihče ne briga za neplemenitega tovariša, vsi ga sovražijo. Če torej pozovem Ravenova na dvoboj, nimam nič več sovražnikov, kakor bi jih že itak imel.“

„O teh razmerah sedaj še ne moremo govoriti,“ ga je tolažil knez. „Ampak ravno si me spomnil, iti moraš sedaj k vojnemu ministru. Deželni predsednik

in jaz sva te dobro priporočila. Sploh si se pa sam najbolj priporočil. Gotovo te minister prijazno sprejme. Želim ti tudi povsod drugod prijazen sprejem.“

Slavko se je poslovil, da se gre predstaviti svojim novim predstojnikom. V svojem srcu je pa prisegel, da se ne pusti od nobenega častnika niti z najmanjšo besedo žaliti. Posebno Ravenov pride pri prvi priliki na vrsto.

Na cesti ga je že čakala lepa kočija, da tem hitreje opravi svoje obiske.

Najprvo se je peljal k vojnemu ministru. Dobil je ukaz, naj se mu predstavi, kar sicer pri mladih častnikih ni navada. Slavko je vedel, da je to samo častna izjema. Častna izjema je bilo tudi to, da mu ni bilo treba čakati, akoravno je čakalo v predsobi več oseb na avdijenco.

Minister ga je prijazno sprejel, zadovoljno ogledoval njegovo lepo postavo in dejal:

„Mladi ste še, gospod poročnik, zelo mladi, ampak priporočili so mi Vas, zato upoštevam to priporočilo. Zbog svoje mladosti ste preštudirali že vojaške naprave več držav; bral sem Vaše spise in Vam izrekam svoje popolno priznanje. Upam, da obrodi Vaš talent še lepe sadove; zato sem sklenil, da Vas uvrstim med veliki generalni štab, ko se seznanite z razmerami pri gardnem oddelku. Nočem Vam zamolčati težkoč, ki Vam jih gotovo stavijo pri gardi; prosim Vas samo, ozirajte se na svoje tovariše tako malo, kolikor Vam je mogoče glede na svojo častniško čast. Vem, da Vas sprejmo mrzlo in z največjim nezadovoljstvom, zato sem spisal priporočilno pismo, ki ga izročite svojemu polkovniku. To je izjema, ki ima pa namen, olajšati Vam sprejem. Pojdite v božjem imenu in glejte, da kmalu zvem, da

ste izvrsten častnik tudi v svoji novi službi, akoravno niste plemenitaš.“

Izročil je Slavkotu zapečateno, na polkovnika naslovljeno pismo in ga prijazno odslovil. Opomnil ga je samo še, da se mora tudi divizijonarju in potem brigadirju predstaviti.

Začetek predstavljanja je bil dober, žalibog da so se razmere kmalu spremenile. Divizijonijskega generala ni bilo doma, akoravno ga je videl Slavko pri oknu. Brigadir ga je sicer sprejel, ampak s zelo temnim obrazom.

„Krek se pišete?“ je vprašal.

„Na povelje, ekselencia.“

„Nič drugače? Ali niste plemeniti?“

„Nisem,“ je odgovoril Slavko mirno.

„Potem pa res ne razumem, na kak način ste prišli h gardi!“

To je bilo brezobzirno izzivanje, zato je Slavko odgovoril:

„Morda razume to ekselencia, gospod vojni minister. Sicer pa ne poznam nobene plemenitaške rodovine, ki bi imela ‚pl.‘ pred svojim imenom že v davnih časih. Če velja v sedanjih človek, ki ima pred svojim imenom ‚pl.‘, res več ko drugi ljudje, tedaj sem saj popolnoma enakoroden s predniki sedanjih plemenitašev, in to mi popolnoma zadostuje.“

Takega odgovora kavalerijski general še ni nikdar dobil. Zamizal je in odgovoril z odločnim, strogim glasom:

„Kaj? Kako? Odgovarjati se mi upate? Oh, to si dobro zapomni! Pojdite!“

Slavko je salutiral in odšel. Sedaj se je peljal k polkovniku. Tam je moral čakati skoraj celo uro,

akoravno ni bilo žive duše v predsobi. Slednjič je smel vstopiti. Polkovnik je sedel pri svoji pisalni mizi, navlašč je obrnil hrbet proti vratom. Pri stranski mizi je pisal njegov adjutant Brinar. Ta je mrzlo pogledal vstopivšega Slavkota in potem nadaljeval svoje delo.

Minulo je nekaj minut, ne da bi hotel kdo zapaziti Slavkotove prisotnosti. Sedaj je zakašljajal Slavko na vse grlo, morda tudi malo navlašč, in šele tedaj se je polkovnik počasi obrnil:

„Kdo pa kašlja? Oh, nekdo je tu! Kdo ste pa?“

„Poročnik Krek, na povelje, gospod polkovnik.“

Tedaj je polkovnik vstal, si nadel monókel in opazoval mrzlo poročnika. Ker njegove zunanosti ni mogel grajati, je dejal:

„Torej ste prišli! Naznanite mojemu adjutantu svoje stanovanje. Povedati Vam pa moram kar naravnost, da pri gardi mnogo zahtevamo. Ali že poznate gospode častnike?“

„Še nē.“

„Hm! Ali boste obedovali in večerjali v kazini?“

„Stanujem in jem pri znancih.“

„A, tako! Hm! Tedaj pa res ne vem, kako naj Vas seznanim z gospodi!“

Slavko je dobro razumel polkovnika, vendar mu je odgovoril uljudno:

„Navada je, mislim, da gospodje adjutantje seznanijo nove častnike s svojimi tovariši. Ne vem, če je pri gardi morda kaka druga navada.“

Polkovnik je glasno zakašljajal in odgovoril:

„Zahtevati vendar ne morete, da se vsprejme pri gardi, ki vendar zdržuje elito plemenitašev, meščanska navada, da se tako izrazim. Če je kdo že po svojem rojstvu izven tega kroga, se mu nā lahko vriniti vanj.

Razumen vrtnar ne bo nikdar uvrstil priprostega krompirja med odlične kamelije ali rože —“

„In vendar prinaša ‚pripusti‘ krompir večim milijonom hrano in blagoslov, dočim sta roža in kamelija samo za oko ali — nos,“ seže Slavko hitro v besedo. „Prepričan sem, da smatra celo omenjena elita pečeno rožo ali kamelijo za neumnost, dočim je pripusti krompir že davno prodrl v krog, ktereга ste omenili.“

Polkovnik si popravi monókel, pogleda začuden Slavka in pravi ostro:

„Gospod poročnik, nisem navajen, da mi kdo se ga v besedo; zapomnite si to!“ In obrnivši se k pobočniku vpraša:

„Ljubi Brinar, ali obiščete te dni kazino?“

„Dvomim,“ odgovori ta mrzlo in ne dvigne niti svojih očij. In še bolj mrzlo deje polkovnik Slavku:

„Slišite poročnik. Ostane torej Vaši razsodnosti prepuščeno, da se na kak način približate častnikom.“

Slavko prikima ravnodušno in pravi:

„Prisiljen sem hoditi edino pot, ki ste mi jo pustili. Ampak ravno tako, kakor ste gospod polkovnik navajeni, da se Vam ne se ga v besedo, kar naj si zapomnim, imam tudi jaz svoje navade, in med temi, da hodim svojo pot, ne da bi se pustil zadrževati ali zavračevati, kar izvolite tudi dobro zapomniti! Smem-li vprašati, kdaj naj bodem na razpolago?“

Pri tem drznem odgovoru se je pobočnik polagoma dvignil; meril je govornika s pogledom, iz katerega se je bralo najsovražnejše začudenje. Obraz polkovnikov je bil od jeze globoko zardel, vendar se premaga in reče zapovedujoče:

„Kaj nas brigajo Vaše navade! Oglasite se jutri točno ob devetih k službi. Sedaj ste odpuščeni!“

Tedaj izvleče Slavko pismo, je ponudi polkovniku in reče z roko pozdravljaše:

„Na povelje, gospod polkovnik! Prej pa vsprejmite te vrstice, ktere naj po povelju Nj. eksclence Vam izročim.“

Tedaj se obrne in odide z osrogami ropotajoč iz sobe. Polkovnik je držal kuverto v roki, a njegov pogled je bil uprt v pobočnika.

„Nesramen človek,“ meni jezno.

„Mu bodemo že dali njegovega krompirja pokušat,“ odgovori ta.

Ne morem razumeti, da mu eksclenca zaupa služben dopis! Ali je morebiti privatno pismo? Bom videl!“

Odpre in bere:

„Gospod polkovnik!

Prinašalec pisma je od kompetentne strani toplo priporočen. Pričakujem, da se bode to od njegovih tovarišev ravno tako vpoštevalo, kakor sem jaz pripravljen pripoznati njegove zmožnosti, ktere sem poskušal. Ne želim, da bi meščansko pokolenje zadrževalo prijazni vsprejem, ktereга pričakuje.“

Ko je polkovnik to prečital, je stal z odprtimi usti na mestu.

„Vsi hudiči!“ zakliče. „To je celo priporočenje! In še celo od ministra samega, lastnoročno pismo in naslovljeno. Ali vendar mi ne pade v glavo, da bi pustil prodreti naš plemenitaški krog. Tu preneha celo moč ministrova. In ta Krek s svojim upornim nastopom ni mož, kteremu na ljubo naj bi mi prevrgli stare, opravičene navade.“

Krek se je peljal k majorju, pri katerem se je ravno v tem času o njem govorilo. Ritmojster je bil s svojo soprogo pri majorjevih in zraven je bil še mlad poročnik, sorodnik majorjevih. Pri tem je prišel naravno pogovor na novega meščanskega tovariša, čegar vstop v regiment je bil pobočnik naznanil. Tudi major in ritmojster sta se pridružila skupnemu sklepu, s Krekom ne občeovati, ali poročnik je rekel prostodušno:

„Ne smelo bi se storiti takega sklepa, predno se ne pozna tovariša. V tem slučaju se mora čutiti jako razžaljenega, ce se ga z vso silo izziva in lahko se že naprej vidi, kaj lahko iz tega nastane. Sicer je meščanskega rodu, ali vendar je lahko mož časti.“

„Ah, Vi ste premehkosrčni, moj ljubi Platen,“ pravi major. To je mladostna napaka. V desetih letih bodele jednake slučaje popolnoma drugače sodili. Nikdar se ne vriva vrana nekaznovana med orle in sokole. Ljudstvo ostane ljudstvo, jaz poznam to. Ta vrinjenec mi bo danes gotovo napravil svoj nastopni poset, in tedaj naj takoj opazi, kaj ima pričakovati.“

Že med temi besedami se je čulo drdranje malega voza. Vrata se odpro in sluga oglasi poročnika Kreka.

„Če se od volka govori, pa pride!“ pravi poveljnik in nabere svoj obraz v stroge gube.

„Naj vstopi!“ zapove major, viha si brke ali se ne premakne niti za pičico s svojega sedeža.

Slavko vstopi. Videč temne poglede častnikov in stisnjene, prezirajoče oči gospá, ni dvomil več, kak vsprejem da tudi tu pričakuje. Vstopil se je popolnoma službeno in čakal, da ga kdo ogovori.

„Kdo ste?“ vpraša major neprijazno.

„Poročnik Krek, gospod major. Slišal sem, da Vam je Vaš sluga to ime že imenoval.“

S temi besedami je zavrnil Slavko prvi udarec. Major ni hotel tega opaziti in nadaljuje:

„Ste že bili pri polkovniku?“

„Da!“

„Ali ste že dobili od njega inštrukcije glede Vašega vstopa?“

„Seveda.“

„Torej nimam ničesar pripomniti. Odstopite!“

Pri tem se ni niti ganil, da bi vstal, ritmojster tudi ne; samo poročnik Platen je vstal in je Slavku prikimal s tovariško prijaznostjo. Ta se ni obrnil da bi zapustil sobo, pogleda še enkrat gospode in pravi uljudno ali resno:

„Tu opažam znake mojega švadrona, gospod major; torej Vas prosim, da me predstavite gospodom. Tedaj bom takoj izpolnil Vaše povelje ‚odstopiti‘.“

„Gospodje so Vaše ime že čuli; saj je dosti kratko, da se tako hitro ne pozabi,“ odgovori major zaničljivo. „Ritmojster pl. Kodmer in poročnik pl. Platen.“

„Hvala!“ deje Slavko ravnodušno. „Sedaj moram ‚odstopiti‘, čeravno se ta izraz porablja pri vojaških novincih in ne pri častnikih.“

V tem trenutku je zapustil sobo. Ritmojster pogleda majorja in pravi:

„Nesramen človek, pri moji veri!“

„Meni tako govoriti!“, je zaklical nagovorjeni jezno.

„Nesramnost, meščanska nesramnost. Brez dostojnosti in omike, kakor tudi drugače ni bilo pričakovati!“ se pritoži jedna dama.

„Hm, zdi se mi, da ima gospod tovariš korajžo,“ si drzne poročnik pripomniti. „Treba bo z njim oprezno ravnati. Če zna tako porabiti sabljo kakor jezik, se bode kmalu govorilo od njega.“

„To naj mu nikar ne pade v glavo!“ zakliče major. „Opomniti se ga mora, da se pošljejo dvobojevniki v trdnjavo. Upam da Vam Vaše dobro srce ne bode napravljalo nikakih neprilik, dragi Platen.“

„Moje dobro srce ne bo nikdar od mene zahtevalo, kar ne odgovarja časti,“ odgovori poročnik dvoumno. Slavkova oseba in njegov nastop sta mu ugajala in čutil je, da ne bode mogel temu novemu tovarišu nasprotovati.

Slavko se je vrnil domov, kjer je moral knezu pripovedovati, kako je bil pri gospodih vsprejet. Ko je dokončal svoje poročilo, je zmajal Olzuna z ramami in dejal smeje:

„Jaz sem tako nekako pričakoval. Telesna straža je v vsaki deželi najponosnejši oddelek in tu je plemeniška zavest še tako ukoreninjena, da brani svoje stare tradicije z največjo obsedenostjo. Tebe to ne sme vznemirjati, ljubi Slavko. Za tvoje odsotnosti sem prejel nekaj vrstic od deželnega predsednika barona Kotnika, ki je na Dunaju in —“

„Deželni predsednik na Dunaju?“ ga prekine Slavko brzo. „Kako pride semkaj? Vsaj sem jaz še predvčerajšnjem z njim v Ljubljani govoril!“

„K cesarju je bil telegrafično pozvan. Iz vrstic izprevidim, da se gre za neko diplomatično, jako nujno zadevo. Da je prisotnost predsednika tako nujno potrebna, da sklepati na važne stvari. S tem se mu daje značaj vplivnega moža in njegov vpliv se bode zvišal. To me veseli tudi radi tebe. Predsednik me prosi, naj ga obiščem in to priliko bom porabil, da mu povem, kako njegovega varovanca, ki ga je tako toplo priporočil, tu vsprejemajo. Prepričan sem, da ti bo preskrbel največje zadoščenje.“

Tu preneha s svojim govorom, vstane in gre k oknu. Spodaj pred vrati se je bil ustavil voz, toda oseb, ki so se pripeljale ni mogel več videti, ker so že izstopile. Nato se je čulo v predsobi več glasov in brez napovedovanja slugovega so se odprla vrata. V sobo stopi Silva Strnad, prejšnja grofinja Silva de Rodriganda. Za njo je stala lepa, čeravno ne več mlada dama in star gospod jako odlične vnanjosti.

„Oh, vendar sem Vas našla, čeravno še nisem bila nikdar na Dunaju!“ zakliče Silva in stopi bliže.

„Moja ljuba hčerka!“ se je razveselil knez iznenaden, „Kako je mogoče da Vas spet tako hitro vidim?“

Hitela je k njemu, ga objela in rekla:

„Prihajam zato, da Vam pripeljem dva ljuba in draga gosta, ljubi oče. Glejte in ugibajte!“

Pokazala je pri teh besedah na ona dva, ki sta bila za njo vstopila. Iz gledala sta kot dva odlična, toda utrujena turista.

Čeravno je knez v gospodu takoj spoznal Angleža, je vendar zmajal z glavo in dejal:

„Nikar mi ne pustite ugibati, ljuba hčerka, ampak zveselite me takoj z veseljem, katero ste mi hoteli napraviti!“

„Torej,“ pravi ona. „Ta gospod je toliko časa zastonj iskani in izgubljeni sir Henrik Lindzej, grof Notingvelški in ta dama je —“

„Mis Ema, hčerka častitega grofa?“ seže Olzuna hitro v besedo.

„Gotovo, oče!“

Tedaj stopi knez k obema, jima da roko in meni veselega obraza:

„Dobro došla, srčno dobro došla! Mi smo vas

iskali dolgo vrsto let, žalibog zastonj. Zato je za nas skoro čudovito, da Vas vidimo tukaj.“

Sir Lindzej prikima počasi in pomenljivo z glavo in reče:

„Čula sva kako skrbno ste naju iskali. Povedal vam bom, zakaj je bilo to iskanje brez uspeha. Za zdaj naj opomnim, da prihajam iz Mehike po diplomatiških opravkih. Zadnji znak življenja, ki je došel v najine roke, naju je poučil, da biva grofinja Silva de Rodriganda na Bršljanoven in jaz nisem mogel zavriniti prošnje svoje hčere, da poiščem ta kraj, predno nastopim svoje opravilo. Našla sva grofinjo in čula, da ste Vi, knežja svetlost tukaj; zato sva takoj odpotovala, da se Vam predstaviva.“

„To ste prav storili, sir. Veselilo bi me, če bi Vam mogel pri Vaši diplomatiški zadevi koristiti. Dovolite, da Vam tu predstavim svojega mladega prijatelja poročnika Slavka Kreka!“

„Krek? To ime poznam. Tako se je zval neki krmar, čegar brat je bil slavni prerijski lovec.“

„Krmar je bil moj oče,“ seže Slavko v besedo.

„Oh, gospod poročnik, torej Vam morem o Vašem očetu pripovedovati,“ pravi Anglež. „Zalibog pa poznam njegove dogodke le do tedaj, ko je zapustil hacijendo del Erina!“

Vsi se vsedejo, da bi nadaljevali pogovor. Ema se je hotela ravno vsesti v fotelj, ki je stal pri oknu, ko pogleda na cesto, zavpije začudenja in se odmakne od okna.

„Kaj je? Čemu se čudiš?“ vpraša oče in stopi nji.

„Moj Bog, ali vidim prav? Ali je mogoče?“ zakliče in pokaže na moža, ki je v priprosti meščanski

obleki na nasprotni strani ceste korakal. Njegove oči so radovedno opozovale knezovo palačo.

Bil je kapitan Parkert, ki smo ga videli v družbi častnikov. Tam je premagal svoje začudenje, ko se je imenovalo ime Strnad, in se je trdno namenil, da preišče stvari. Sedaj je torej prihajal in bilo mu je jako prijetno, da je videl nasproti palače gostilno, kjer bi mogel kaj pozvedeti.

„Ali meniš gospoda, ki gre na oni strani?“ vpraša Lindzej, ki je tudi pogledal skozi okno.

„Da tega,“ je odgovorila vsa razburjena.

„Ali ga poznaš?“ vpraša radoveden. „Bilo bi skoro čudovito, da najdeš znanega človeka v krajih, kjer nisva bila še nikdar.“

„Če ga poznam? Tega! Tega človeka!“ zakliče blede od razburjenosti. „Videla sem ta obraz v takem trenutku, da ga nikdar ne pozabim!“

„Kdo je?“

„Nihče drugi ko Landola, morski ropar.“

Ni mogoče popisati, kak velikanski vtis so napravile te besede. Slušalci so en trenotek stali kakor okovani, potem je pa završalo:

„Landola, kapitan Pendole!“ zakliče Silva.

„Kapitan Grandeprij, pitat, morski ropar?“ zakliče knez. „Ali se ne motiš?“

„Ne,“ odgovori Ema. „Kdor je videl ta obraz enkrat, se ne more motiti.“

Slavko ni zinil besedice. Stopil je k okno in vpri svoj pogled v moža, kakor orel na svoj rop.

„Našo hišo opazuje,“ je menil knez.

„Ve, da tukaj stanujemo,“ je pridejala Ema.

„Razdiratelj naše sreče misli na nova zlodejstva,“ je rekla Silva.

„Stopa v ono gostilno,“ je pripomnil sedaj Slavko. „Na vsak način bo vprašal po nas. Ah, postreglo se mu bo!“

In s hitrimi koraki odide iz sobe.

„Slavko, stoj! Ostani tu!“ kliče knez za njim, toda zastoj.

Navzoči so slišali, da ni zapustil hiše ampak da je šel po stopnicah navzgor v svojo sobo. Knez je šel za njim in ga našel, ko je ravno v naglici slačil svojo uniformo.

„Kaj hočeš storiti?“ ga vpraša.

„Tega človeka hočem prekaniti,“ odgovori Slavko.

„Ti? Tega spretnega zlodejca? Ali si upaš to doseči?“

„Upam. Ne vidim ga danes prvič.“

„Ah, ti ga poznaš?“ vpraša knez začuden.

„Da. Videl sem ga že enkrat na Bršljanovem. Oni dan, ko sem se poslovil od stotnika pl. Podgornika, šel sem v gozd in sem videl tega moža priti iz kočje čuvaja Tomba, ne da me bil opazil. Ko je odšel, vprašal sem Tomba, kdo da je ta človek, in cigan je dejal, da je Ljubljčan, ki se je zgubil tu v gozdu in ga vprašal po pravem potu.“

„Torej nas je že na Bršljanovem zasledoval.“

„Da, in Tombi je njegov zaupnik, kakor se mi zdi. Ta morski ropar me ni še nikdar videl in me ne pozna; preoblekel se bom in ga poiskal. Iz njegovih vprašanj se bode spoznalo, kaj namerava.“

„Ti imaš menda prav, ali prosim Te, bodi oprezen. Med tem bomo premišljali, kaj nam je nadalje storiti.“

Knez se je vrnil pomirjen k damam. Slavko pa je oblekel svojo najnavadnejšo civilno obleko in se je napotil čez cesto v gostilno. Ko je vstopil je delal resen,

razočaran obraz, kakor prosilec, kteremu je bila prošnja odbita.

Kapitan Parkert je sedel kakor prej poročnik Ravenov sam pri mizi. Videl je priti Slavkota iz knežje palače in je sklenil takoj nagovoriti ga. Ko se je Slavko hotel k drugi mizi vستي, mu reče:

„Prosim, ali bi se ne hoteli k meni vستي? Tu je tako samotno in pri kozarcu ima vsak rad družbo.“

„Jaz sem iste misli, gospod, in vsprejemem torej Vašo ponudbo,“ odgovori Slavko.

„Prav imate,“ mu je prikimal kapitan in je pri tem obrnil svoj ostri pogled v mladega moža. „Zdi se mi, da Vam vesela družba bolj ugaja, kakor samota.“

„Zakaj?“

„Ker opažam, da ste jako slabe volje. Gotovo ste se jezili. Ali sodim prav?“

„Hm, morebiti imate prav,“ mrmra Slavko in si naroči čašo pive. „Velikim gospodom je vseeno, ali nam revnim napravljajo dobro ali slabo voljo.“

„Ah, torej sem imel prav. Vi ste prišli iz te velike hiše? Tam ste se torej jezili. Ali ste morebiti česa prosili?“

„Mogoče,“ se je glasil vzdržljiv odgovor.

„Kdo stanuje pravzaprav tamle?“

„Knez Olzuna.“

„To je špansko ime!“

„Da, on je Španec.“

„Bogat?“

„Jako!“

„Ali ima ta knez kneginjo?“

„Razume se!“

„Ah, sedaj se spominjam. To ime sem že nekoč slišal. Ali se ni oženil z žensko nižjega stanu?“

„O tem ne vem ničesar. Tak gospod si vendar vzame tako ženo, ki ga je vredna.“

„Torej ne poznate njegovih razmer natančno?“

„Ali mislite, da knez prosilcu, za kar ste me smatrali, razloži svoje razmere?“

„Kdo ali kaj ste?“

Slavko nagrbanči obraz in odgovori:

„To ne spada k stvari. Kakor se mi zdi, ste tudi Vi tak odličen gospod in tedaj Vas ne briga, kako se zovem in kaj sem.“

Kapitanov obraz ni kazal niti najmanjše nezadovoljnosti pri tem odgovoru. Vnjegovem očesu se je celo zadovoljno zasvetlikalo in s pomirjajočim glasom je dejal:

„Dobro ste me plačali! To mi ugaja. Jaz ljubim molčeče značaje, ker se more na nje zanesti. Ali ste bili večkrat v ti palači?“

„Ne,“ je odgovoril Slavko resnično.

„Ali pridete zopet tjakaj?“

„Da, še celo moram.“

Tedaj prisede kapitan bliže in reče s tihim glasom:

„Poslušajte, mladi mož, Vi mi ugajate. Ali imate premoženje?“

„Ne, reven sem!“

„Ali si hočete kaj zaslužiti?“

„Hm! S čim?“

„Jaz bi rad zvedel razmere tega kneza natančno in ker greste zopet k njemu, Vam bo lahko to izvedeti. Če bi mi potem hoteli to poročati, bi Vam bil jako hvaležen.“

„Hočem si premisliti,“ deje Slavko po kratkem razmišljanju.

„To mi zadostuje. Vidim, da ste oprezni in to

Beračeve skrivnosti

ali

preganjanje okoli sveta.

Velik roman, poln razkritja skrivnostij človeške družbe

spisal

kapitan Ramon Diaz de la Eskosura

prestavil

grof Sokolski

Ta roman nam predločuje dolgoleten boj za ljubezen in življenje, boj zoper nevoščljivost in sovraštvo.

Doktor Janko Strnad je pravi slovenski junak, ki se ti prikupiže na prvi pogled, in sledi mu iz domovine v daljne, tuje dežele, iz jedne nevarnosti v drugo.

Mraz te potresa, če bereš o teh dogodkih, in drugič se ti topi srce od veselja. Seznanil se s plemenitimi in krasnimi ženami, z grofico Silvo, z indijansko nevesto Karjo in drugimi; a tudi hudobna brata Kortejo, nepravega grofa Alfonza in druge hudobneže spoznaš.

Koliko skrivnostij ve stara ciganka Carba? Kako zmaga slednjice pravica nad krivico? Koliko mora pretrpeti doktor Strnad in njegovi tovariši dekler se po šestnajstletni ječi namučujejo nad svojimi sovražniki?

Naznanilo

Vse to zveš v tem romanu, in čim dalje bereš, tem bolj se zanišaš za svojega ljubljena.

Roman „Beračeve skrivnosti“ izhaja v zvezkih po 30 vinarjev. Vsak zvezek obsega 32 fiskanili strani z eno podobo. Dobiva se v vseh knjigarnah. Če bi raznaševalce pozabil na nadaljevanje, obrnite se na ono knjigarno, ki je na ovogu označena. Če bi slučajno v dotičnem kraju ne bilo knjigarne, pošljite denar za dotične zvezke po poštni nakaznici ali pa v znakah, in svoj imenični naslov na podpisano založniško knjigarno, ki vam zaželjene zvezke nemudoma dopošlje.

Dunaj, VII. Sigmundgasse 11.

✱ JOSIP RUBINSTEIN, založniška knjigarna ✱